

T.C.

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

094/1 NUMARALI SIRBİSTAN NİŞAN DEFTERİ VE 095/2 NUMARALI AHKAM DEFTERLERİNİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Ramazan KARAKAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr.Ahmet ÖZCAN

Çankırı 2019

T.C.

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

094/1 NUMARALI SIRBİSTAN NİŞAN DEFTERİ VE 095/2 NUMARALI AHKAM DEFTERLERİNİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Ramazan KARAKAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Ahmet ÖZCAN

Çankırı 2019

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Bilimsel Etik Bildirimi ..... **iii**

Tez Kabul ve Onay ..... **iv**

Önsöz ..... **v**

Özet ..... **vi**

Summary ..... **vii**

Kısaltmalar ..... **viii**

GİRİŞ **1**

BÖLÜM 1: SIRBİSTAN TARİHİ VE OSMANLI-SIRP İLİŞKİLERİ **5**

1.1. Sırbistan Tarihi 5

1.2. Osmanlı-Sırp İlişkileri 10

BÖLÜM 2: SIRBİSTAN NİŞAN VE AHKAM DEFTERLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ VE HÜKÜM ÖZETLERİ **19**

2.1. 094/1 Numaralı Düvel-İ Ecnebiye Defteri'nin (Sırbistan Nişan) Değerlendirilmesi 19

2.2. 094/1 Numaralı Düvel-İ Eecnebiye (Sırbistan Nişan) Defteri'nin Hüküm Özetleri 27

2.3. 095/2 Numaralı Düvel-İ Eecnebiye Defteri (Sırbistan Ahkam Defteri) Ve Değerlendirilmesi 34

2.4. 095/2 Numaralı Düvel-İ Ecnebiye Defteri'nin (Sırbistan Ahkam) Hüküm Özetleri 36

BÖLÜM 3: NİŞAN VE AHKAM DEFTERLERİNİN ORJİNAL HÜKÜMLERİ **39**

3.1. 094/1 Numaralı Düvel-İ Ecnebiye (Sırbistan Nişan) Defteri'nin Transkripsiyonu 39

3.2. 095/2 Numaralı Düvel-İ Ecnebiye Defteri'nin (Sırbistan Ahkam) Transkripsiyonu 114

SONUÇ **138**
KAYNAKÇA **140**
SÖZLÜK **143**
EKLER **151**
ÖZGEÇMİŞ **155**

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım "094/1 Numaralı Sırbistan Nişan ve 095/2 Numaralı Ahkam Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi" adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

07/10 / 2019

Ramazan KARAKAŞ

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ramazan KARAKAŞ tarafından hazırlanan "094/1 Numaralı Sırbistan Nişan ve 095/2 Numaralı Ahkam Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi" başlıklı bu çalışma, 07.10.2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda oybirliği başarılı bulunarak jürimiz tarafından TARİH Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Başkan	: Doç Dr. Ahmet ÖZCAN	İmza: ……..
Danışman	: .Doç.Dr Aydın EFE	İmza: ……..
Üye	: .Doç.Dr Sıddık ÇALIK	İmza: ……..

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ...../..../ 201.. tarih ve ..... sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Yüksel ÖZGEN

Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın hazırlanmasında, yoğun çalışma temposuna rağmen bana vakit ayıran danışman hocam Yrd. Doç. Erol KARCI'ya, Ydr. Dç. Ayşe ÖZKAN'a, lisans öğrenimim de dahil olmak üzere yaptığım tüm çalışmalarda desteğini esirgemeyen kıymetli hocam Doç. Dç. Ahmet ÖZCAN'a ve eğitim hayatım boyunca yetişmemde katkısı olan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Lisans hayatım da tanıdığım bir başka güzel insan Asım Agah Dolay hocamdır. Kendisine benim ve arkadaşlarımın eğitim hayatına verdiği maddi ve manevi destekten dolayı teşekkürü borç bilirim ve şükranlarımı sunarım. Yine arkadaşlarım Yunus Emre ÇAKIR ve çeviri aşamasında emeği geçen Yeşim KÜTÜK'e yardım ve desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

26/05/2019

Ramazan KARAKAŞ

ÇANKIRI

Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı :094/1 Numaralı Sırbistan Nişan Defteri ve 095/2 Numaralı Ahkam Defterleri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi
Tezin Yazarı : Ramazan KARAKAŞ
Danışman : Doç. Dr. Ahmet ÖZCAN
Anabilim Dalı: Tarih
Bilim Dalı : Tarih
Kabul Tarihi :07.10.2019
Sayfa Sayısı : 7(ön kısım) + 158 (tez) + 5 (ekler)
1352 yılında Bizans İmparatorluğu'nun taht kavgalarında taraf olan Osmanlılar, bu durumu lehlerine çevirerek Rumeli'ye kalıcı olarak yerleşmiş, akabinde de Rumeli'nin büyük çoğunluğunu ele geçirmişlerdir. Bu süreçte Osmanlıların en çok mücadele ettikleri taraflardan biri de Sırplardır. Bu bağlamda Osmanlı-Sırp ilişkileri siyasi, askeri, ekonomik, kültürel ve evlilik ilişkileri neticesinde inişli çıkışlı bir seyir takip etmiştir. I. Murat'ın 1371 yılında Sırp topraklarına Osmanlı ordusunu görevlendirmesiyle Sırp topraklarında ilk fetihler başlamıştır. Böylece Osmanlı-Sırp ilişkileri kimi zaman savaş, kimi zaman da ittifak yaparak devam etmiştir. I. Beyazıt ve II. Murat'ın Sırp kralının kızları ile evlenmeleri siyasi nedenlere dayanmaktaydı. Bu akrabalık bağlarıyla Sırplar, Osmanlı saldırılarının önüne geçmeyi hedeflerken, Osmanlılar ise Sırp topraklarındaki hakimiyetini meşrulaştırma çabası gütmüşlerdir. 1521 yılında Belgrad'ın fethi ile Osmanlı Sırp ilişkilerin de yeni bir dönem başlatmıştır. Bu fetihle Sırp topraklarında yaklaşık dört yüz yıl Osmanlı eğemenliğinde kalmıştır. Osmanlı-Sırp ilişkileri kapsamında Nişan ve Ahkam defterleri büyük önem taşımaktadır. Sırp tüccar ve elçilerden gelen yazışmalar bu defterlere kaydedilmiştir. Bu defterler, Osmanlı Devleti'nin limanlarını kullanabilmek için alınan izinler, konaklama, yol hükümleri, tüccar beratları, elçi, konsolos ve tercümanların çocuklarına tanınan ayrıcalıklar vb. konuları muhteva etmesi açısından oldukça önemli bir teşkil etmektedirler. Tez konusu olan defterler incelenerek değerlendirilmesi yapılmış olup, araştırma kaynaklarıyla desteklenmiştir. Sonuç olarak Nişan Defteri'nin 7 Nisan 1837-14 Şubat 1907 seneleri arasındaki 70 yıllık bir sürece ışık tuttuğu, Ahkam Defteri ise 25 Temmuz 1888-25 Temmuz 1907 yılları arasındaki 19 yıllık bir sürece tekabül ettiği sonucuna varılmıştır. Bu süreçte Osmanlı-Sırp ilişkilerine kaynaklık etmesi neticesinde Nişan ve Ahkam defteri büyük önem arz etmektedir.
Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Sırbistan, Nişan, Ahkam, Miloş, Knez

Çankırı Karatekin University Institute of Social Sciences Abstract of Master's Thesis Summary

Title of the Thesis: Tanscription And Interpretation Of Serbia Engagement Book No. 094/1 and Ahkam Notebook No. 095/2	
Author	**:** Ramazan KARAKAŞ
Supervisor	**:** Doç. Dr. Ahmet ÖZCAN
Department	**:** History
Sub-field	**:** History
Date	**:** 07.10.2019

In 1352, the Ottomans, who became a party in the throne fights of the Byzantine Empire, turned this situation in their favor and settled in Rumelia permanently and subsequently seized the majority of Rumelia. In this process, one of the parties that the Ottomans fought the most was the Serbs. In this context, the Ottoman-Serbian relations followed a fluctuating course as a result of political, military, economic, cultural and marriage relations. The first conquest of Serbian lands began in 1371 when Murat I commissioned the Ottoman army to Serbian lands. Thus, Ottoman-Serbian relations continued with war and alliance. I. Beyazıt and II. Murat's marriage to the daughters of the Serbian king was political. With these kinship ties, the Serbs aimed to prevent the Ottoman attacks, while the Ottomans tried to justify their dominance in the Serbian territory. With the conquest of Belgrade in 1521, the Ottoman-Serbian relations also started a new era. With this conquest, he stayed in the Ottoman territory for about four hundred years on Serbian soil.

Engagement and Ahkam books are of great importance in the context of the Ottoman-Serbian relations. Correspondence from Serbian merchants and ambassadors was recorded in these books. These books, permissions to use the ports of the Ottoman Empire, accommodation, road provisions, merchant licenses, the privileges granted to the children of ambassadors, consuls and interpreters and so on. they are very important in terms of content. The books that were the subject of the thesis were examined and evaluated and supported with research resources. As a result, it was concluded that the Engagement Book shed light on a 70-year period between 7 April 1837-14 February 1907, while the Ahkam Book corresponded to a 19-year period between 25 July 1888-25 July 1907.

In this process, as a source of Ottoman-Serbian relations as a result of the Book of Engagement and Ahkam is of great importance.

Keywords: Ottoman, Serbia, Engagement, Ahkam, Milos, Knez

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.g.t.	Adı Geçen Tez
C.	Cilt
DVİA	Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Haz.	Hazırlayan
İA	İslam Ansiklopedisi
s.	Sayfa
ss.	Sayfa Sayısı
S.	Sayı

GİRİŞ

Osman Gazi ve beyliğinde gaza hareketlerinin ön plana çıkması, Moğolların Anadolu Selçuklularını bozguna uğratmaları ve Anadolu da egemenlik kurmalarının yanında Mısır, Suriye ve Anadolu'ya karşı haçlı birliği saldırıları gibi sebepler mevcuttur. Bu sebeplere bir de Moğol istilası eklenince İslam dünyası kendisini hayatta kalma mücadelesinin içinde bulmuştur. Bu mücadele neticesinde Osman Bey önderliğinde ilk savaşçı gurup meydana çıkmıştır.[1]

Devam eden gaza faaliyetleri Orhan Bey döneminde daha farklı bir hal almıştır. Zira Osmanlı Devletin de ilk düzenli teşkilat ve kurumsallaşma hareketleri Orhan Bey zamanında başlamıştır. Sınırları fetih hareketleri ile sürekli genişleyen beylikte yeni kurumlar oluşmuştur. Bu dönemde Orhan Bey eski geleneklerden biraz uzaklaşarak modern bir devlet temeli atmaya çalışmıştır. Yönetim, askeri, yargı ve mali alanlarda yeni kurum ve teşkilatın gerekliliği neticesinde önemli adımlar atılmıştır. Orhan Bey gerekli durum üzerine para bastırmış, medrese kurmuş ve kapalı bir çarşı yaparak ticaret alanı inşa ettirmiştir. Askeri alanda ise Türklerden oluşturduğu askeri birliği kurmuştur.

Bu süreci takip eden yenilikler arasında devletin önemli idari unsuru olan Divan-ı Hümayun'da ilk defa Orhan Bey döneminde toplanmıştır. Uç beyliğini devlet yönünde kurumsallaştıran ve şekillendiren Orhan Bey olmuştur. Bu teşkilatlanma faaliyetleri I. Murad, Yıldırım Bayazid dönemlerinde de devam etmekle birlikte Fatih Sultan Mehmet döneminde kurumların sağlam temellerinin oluşturulduğu ve merkezi otoritenin memlekette tam olarak sağlandığı bilinmektedir. Kanuni Sultan Süleyman dönemine gelindiğinde en geniş sınırlarına ulaşan Osmanlı Devleti'nin düzenlenen kanunlarla teşkilat ve yapısının iyice oturduğu görülmektedir.

Osmanlı devletinin yapısı ve kurumları değişen dönemin şartlarında değişiklik göstermiştir. Uç beyliği olarak ortaya çıkan devlet, 16. Yüzyılın sonlarına doğru

[1] Halil İnalcık, *Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar I Klasik Dönem (1302-1606): Siyasal, Kurumsal ve Ekonomik Gelişim,* Türkiye İşbankası Kültür Yayınları, 49. Baskı, Nisan 2011, s. 14-16.

kendine özgü politika ve gelenekleriyle dönemin en gelişmiş devlet örneğini teşkil etmiştir.[2]

İdari kurumlarından biri olan Divan-ı hümayun, padişah başkanlığında toplanan ve devletin birinci derece işlerini görüşmek maksadıyla toplanan divandır. Bu divan ilk defa Orhan Bey döneminde toplanmaya başlamıştır.

Orhan Bey döneminde toplanmaya başlayan divan Fatih Sultan Mehmet'in saltanatının ilk zamanlarına kadar her gün toplanmıştır. XVI. Yüzyılda ise divan haftada dört gün toplanmıştır. XVII. Yüzyılın ortalarında divan toplantıları ikiye indirilmiş, XVIII. Yüzyılda haftada bir güne indirilmiş ve bir sürede kaldırılmıştır. Ancak gereklilik üzerine tekrar haftada bir sadece salı günleri toplanmasına daha sonra ise altı hafta da bir toplanmasına karar verilmiştir. Bu kurumun yerine devlet işlerinin çoğu veziriazam divanına terk edilmiştir.

Divan toplantıların da birçok farklı konu görüşülür ve bir karar verilirdi. Halkın şikayetleri, siyasi, örfi, mali, idari vb. konular divanda görüşülmekle beraber divan herkese açıktı. *"Divanda alınan kararlar ve görülen işler Mühime, Ahkam, Tahvil, Ruus ve Ahidname gibi defterlerde kaydedilmekte olup padişahın veziriazamdaki mühriyle mühürlenen "defterhane" de muhafaza edilirdi."*[3]

Divan- ı Hümayun işleyişi itibariyle dokuz kalemden oluşmaktadır.Bunlardan Amedi Kalemi her çeşit antlaşmaların nüshalarını, protokollerini, elçilere vb. konulara ait metinleri düzenlerdi. Bu defterlerin yabancılarla alakalı olanlarına düvel-i ecnebiye defterleri denilmiştir. Nişan ve Ahkam defterleri de düvel-i ecnebiye defterlerinin bünyesinde bulunmaktadır.*"Bu defterlerde; Amerika, Belçika, Brezilya, Dubrovnik, Fransa, İngiltere, İspanya, Romanya, Rusya, Sardunya, Toskana, Venedik, Avusturya, Ceneviz, Danimarka, İran, Bulgaristan, Flemenk, İsveç, Norveç, Lehistan, Meksika, Yunanistan, Sırbistan vb."* devletleri kapsayan konular mevcuttur.Diğer devletlerin elçi ve tüccarlarından gelen yazışmalar bu defterlere yazılmıştır.Yine bu defterlerde, Osmanlı devletinin limanlarının kullana bilmesi için yabancı devletlere gerekli izinlerin verilmesi, hangi şartlarda hareket edilmesi

[2] Abdullatif Armağan, "Klasik Dönemde Osmanlılarda Devlet Yönetim Anlayışına Dair Bazı Düşünceler",*Akademik Bakış*, Cilt 5, Sayı 9, kış 2011, s. 150-154.
[3] Yusuf Halaçoğlu *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, Türk Tarih Kurumu, 7. Baskı, Ankara 2014, s. 10.

hakkında bilgiler tutulmuştur. Bahsedilen konularla birlikte konaklama, yol hükümleri ve tüccar beratları da bulunmaktadır. Son zamanlarda elçilere ve yanlarındakilerin ihtiyaçlarının giderilmesi, bazı vergilerden muaf tutulmaları vb. konuları içeren hüküm ve beratlarda Düvel-i Ecnebiye Defterleri'nin içeriği arasında bulunmaktadır.[4]

Sonuç olarak, Osmanlı Devleti'nin bir beylikten nasıl devlete dönüştüğü genel olarak ifade edilmeye çalışılmıştır. Bu süreçte kurulan kurumların devlet için önemi büyüktür. Askeri, idari, mali konulu birçok kurum bulunmakla beraber idari bir birim olan Divan-ı Hümayun açıklanmaya çalışılmıştır. Divan-ı Hümayundan çıkan Nişan ve Ahkam Defterleri'nin içeriklerini ve bu içerikler sonucunda Osmanlı-Sırp ilişkilerine katkı sağlamaya çalışılmıştır. Tezi hazırlarken Ahkam Defterleri ile alakalı örnek teşkil edecek çalışmalarla karşılaşılmıştır. Bu çalışmalardan biri Feridun Emecen tarafından hazırlanan *"Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet"*adlı makalesidir. Bir diğer önemli çalışma ise Ramazan Günay'ın *"Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası Ve Önemi"* adlı makalesidir. Yine bu alanda Fatma Atabey tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanan *"4 Numaralı Trabzon Ahkâm Defterinin Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi (S.1-50)"* tez çalışması mevcuttur.Ahkam defteri hususunda birkaç yüksek lisans tezi daha bulunmaktadır. Ancak Nişan (Tahvil) Defterleri ile alakalı sadece Filiz Yıldırım, 1141 Numaralı ve 1593 Tarihli Tahvil Defteri'nin Tanıtımı ve Değerlendirilmesi adlı çalışması mevcuttur. Umarız ki yaptığımız bu çalışma ile Nişan (Tahvil) Defterleri ile alakalı bir nebze olsun bu alana katkı sağlamış olalım.

Çalışmamız, Başbakanlık Osmanlı Arşivinde A.DVN.DVE.d kodlu Düvel-i Ecnebiye Defteri katalogunda kayıtlı olan 094/1 numaralı Sırbistan Nişan Defteri ve A.DVN.DVE.d kodlu Düvel-i Ecnebiye Defteri kataloguna kayıtlı olan 095/2 numaralı Sırbistan Ahkam Defterinin transkripsiyon ve değerlendirilmesinden oluşmaktadır.

[4]T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi,* (Haz: Yusuf İhsan GENÇ vd.), İstanbul 2010, s. 42.

Transkripsiyon aşamasında defterlerde geçen kelimeleri elimizden geldiğince düzgün bir şekilde okuyarak doğru bir şekilde yazmaya özen gösterdik. Hükümlerin sıralanması aşamasında hüküm numaraları, defterdeki sıraya göre düzenlenmiştir.

Defterlerdeki hükümler transkript edilirken okunamayan kelimeler …şeklinde gösterilmiştir. Tarafımızdan eklenen bilgiler ise [ ] parantez içinde gösterilmiştir. Ayrıca okunan ama emin olunamayan kelimelerin yanına (?) işareti konulmuştur.

Defterlerde 83 numaralı hükmün üzeri çizilmiş olmasına rağmen okunmuştur. Fakat dipnot olarak not düşülmüştür. Hükümlerin sonunda yer alan tarihler hicri olup tarafımızdan miladileri de eklenmiştir. Örneğin 4 Safer sene 253 [10 Mayıs 1837]

Defterlerde okuyamadığımız veya doğruluğundan emin olmadığımız kelimeler bulunmaktadır. Özellikle yer ve şahıs isimlerinde bu durum fazladır. Özellikle tezin konusu balkan coğrafyası olması ve defteri yazan kişinin şahıs adlarını yazılışı gibi değil de okunuşu gibi yazdığı için özel isimlerin okunması zor olmuştur. Ayrıca defterde kullanılan yazı türünün farklılığı ve bazı kelimelerin net ve belirgin olmaması bazı kelimelerin okunamamasına sebep olmuştur.

BÖLÜM 1

SIRBİSTAN TARİHİ VE OSMANLI-SIRP İLİŞKİLERİ

1.1.Sırbistan Tarihi

Birçok Balkan ulusunu bir arada tutan Balkan coğrafyası Asya ile Avrupayı birbirine bağlamaktadır. Konumu itibariyle farklı sosyal ve kültürel etkileşimlerle açık bir coğrafyadır. Bu da bölgenin Asya ve Avrupa arasındaki etkileşimden olumlu ya da olumsuz etkilenmesine sebep olmaktadır.[5]

Roma İmparatorluğu'nun bir parçası olan Sırbistan, Roma İmparatorluğunun ikiye ayrılmasına müteakip, 547-548 yıllarında bu bölgeye ilk Slav hareketleri başlamıştır. XII. Yüzyılda İmparator Heraclius Sırpları, Avarların saldırılarına karşı korumak ve kollamak için Bizans İmparatorluğunun kuzeybatı bölgesine yerleştirmiştir. Sırplar burada başlarında Zupan adlı yöneticiler ile yönetilmiş ve uzun zamanlar Sırp devleti kuramamışlardır.

Stefan Vojislav, 1036 yılında Bizans İmparatorluğuna bağlı olmayı reddedip, Roma İmparatorluğuna bağlı olduğunu açıklamış ve Slav milletlerini etrafında toplamaya başlamıştır.

1077 yılında Zeta adında bir krallık ortaya çıktı. Kostantine Bodin adlı kralın liderliğinde ilk kez bir Sırp devleti kurulmuştur. Sırp devletinin en güçlü dönemi Stefan Duşan zamanında yaşanmıştır. 1346 yılında Stefan Duşan kendisini Yunanlıların ve Sırplıların hakimi ilan etmiştir. Bir süre sonra Arnavutları ve Bulgarlarıda himayesine alan Stefan Duşan Sırp sınırlarını genişletmiştir.[6]

Bu dönemdeBizans taht kavgalarını fırsat bilen Osmanlılar Rumeli'ye geçmekte zorlanmamışlardı. Orhan Bey Stefan'a karşı Kantakuzen'e destek vermiş ve karşılığında Gelibolu'daki Çimpe Kalesi'ni almıştır. Çimpe Kalesi'nin Osmanlılara geçmesiyle, Orhan Gazi'nin büyük oğlu "Rumeli Fatihi" diye zikredilen Süleyman Paşa önderliğinde fetihlere devam etmişlerdir. Rumeli'de güçlenmeye başlayan

[5] Muhammet Kaçmaz, *Türk Tarihinde Balkanlar*, Sakarya Üniversitesi Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Cilt 1, 2011, s. 11.
[6] Tayfun Nasuhbeyoğlu, *Balkan Tarihine Genel Bir Bakış*, İstanbul, Ekim 2008, s. 7.

Osmanlılar Edirne, Dimetoka ve Filibe'yi topraklarına karatarak akınlarını Balkan topraklarına yönlendirmişlerdir.[7] Stefan Duşan'ın ölümü ile taht kavgaları başlamış, yönetim Sırp ve Arnavut kökenli soylu ailelerin eline geçmiştir. Böylece Sırp devleti parçalanmış ve Osmanlıların önündeki en büyük rakip de ortadan kalkmış oluyordu.[8]

Böylece Osmanlılar, Rodop, Drama, Serez'den başlayarak Sırp topraklarını feth etmeye başladılar. Uglyeşa ve kardeşi Vulkaş'ın kumandasındaki bir ordu Edirne'yi almak için bir çaba gösterdi. Fakat Osmanlı uç kuvvetleri Çirmen civarında bir gece ani baskın yapmış, iki kardeşi de öldürmüşlerdir.Böylece Osmanlılar, Balkanlarda Osmanlı üstünlüğünü kabul etmiştir.[9]

Bu üstünlük I. Murat'ın fetihleri ile devam etmiştir. I. Murat ilk olarak (1360-1389)'da Edirne'yi almıştır. Akabinde Çirmen Muharebesinde (1371) kazandığı zaferle Bulgaristan, Makedonya ve Güney Sırbistan topraklarını egemenliği altına almıştır. Osmanlılar, fetih ettikleri topraklarda bazı yerli yöneticileri bırakmışlar fakat haraç ödemek ve asker yardımında bulunmak şartıyla. Böylece sefere çıkan sultanlar Balkanlardan düzenli olarak asker temin edebilmiştir. 1389 yılı Haziran ayında Meriç'te gerçekleşen Kosova Savaşı Balkanların geleceği açısından önemli bir tarih olmuştur. Osmanlılar burada Sırp, Boşnak ve Arnavutlardan oluşan bir orduyla karşı karşıya geldiler. Osmanlıların başarısıyla ile sonuçlanan savaşta hem Sırpların prensi Lazar hem de Sultan Murat savaşta ölmüştür.[10]

1444 Varna ve 1448 II. Kosova savaşı Osmanlıların zaferleri ile sonuçlanınca Sırplılar, yönetim boşluğunda kaldılar. İstanbul'un fethini planlayan Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'un fethinden sonra Sırbistan üzerine sefere çıkarak Sivricehisar'ı aldı. Osmanlı kuvvetlerinin çekilmesinin ardından Macar kuvvetleri Sivricehisar'ı aldılar. Bu olaydan sonra Fatih, Sırbistan üzerine ikinci defa sefer düzenledi.

Novobrdo ve Trepeça kalelerini ele geçirdi. Bunun neticesinde Sırp knezisenelik 3 milyon akçe para ödemeyi ve sefer zamanında asker yollamayı kabul etmek zorunda kaldı. Sırbistan'ın alına bilinmesi için öncelikle Macarların elinde bulunan

[7] Tahir Zorkul, "Balkanlarda Türk Dili", *Osmanlı Mirası ve Türk Kültürünü Araştırma Derneği Yayınları 2*, Hasan Babacan, İsmail Avcı, Burdur 2016,s. 3.
[8]İnalcık, **a.g.e.,** s. 50.
[9] Halil İnalcık, *Osmanlılar ve Haçlılar***,** Çev. Eşref Bengi Özbilen, Alfa Yayınları, 1. Basım, Nisan 2014, s.54.
[10] Barbara Jelavich, *Balkan Tarihi 18. Ve 19. Yüzyıllar*, Küre Yayınları, 6. Baskı, Haziran 2018, s. 33.

Belgrad'ın alınması gerekli idi. Çünkü Belgrad önemli bir konuma sahipti. Fatih Belgrad'ı almak için üçüncü kez sefere çıkmıştır ancak Hünyadi'nin altmış bin kişilik orduyla Belgrad'a gelmesi üzerine şehir alınamadı.

Macar prensinin desteğiyle Stefan Tomaşeviç, Lazar'ın kızı ile evlenmiştir. Ardından Macar Prensi tarafından Sırp knezi olarak ilan edilince Fatih, Sırbistan'a sefer düzenleyerek 1459'da Semendire'yi alarak Sırp devletini ortadan kaldırdı. Semendire sancak beyliği kuruldu ve başına Mihaloğlu Ali Bey getirildi. Sırbistan'ın fethi Kanuni Sultan Süleyman'ın Belgrad'ı almasıyla tamamlandı.[11]

Sırbistan alındıktan sonra, asil sınıflar yerlerinde kaldı ve büyük çoğunluğu Hıristiyan tımar erleri olarak Osmanlı tımar sistemine katıldı. Halka yüklenen işler hafifletilmekle birlikte köylülere "çiftlik" denilen topraklardan verildi. Halk istediğini ekip biçmekte özgürdü. Osmanlı hâkimiyetine giren Sırbistan köylerinin ve şehirlerinin ekonomik ve ticari hayatı gelişmiş ve canlanmıştır. Osmanlı kuralları sebebi ile ahalinin dini inançlarına dokunulmamış, böylece Sırplarda inançlarını koruyabilmişlerdi. İslam hukukundaki "zımmî" kavramı bilinerek hareket edilmiştir. İslam hukukuna göre, *"İslam ülkesindeki gayrimüslimler zımmi statüsünde olurlar ve can ve malları korunur, din değiştirmeye zorlanamazlar, yaşadıkları yerlerdeki mevcut ibadethanelerine Müslümanlar el süremezdi."* Bunun karşılığında ise gayrimüslimler cizye ve haraç vergisi verirlerdi ve düzene karşı çıkmazlardı. Fatih'in Yahudi, Rum ve Ermenilere önemli ayrıcalıklar tanımasıyla birlikte millet kavramı ortaya çıkmıştır. Cemaatlerin başına kendi seçtikleri bir dini şef ve Osmanlının onayladığı kişiler atanmıştır. Eğitim, din, devlet, güvenlik gibi işlerin sorumluluğu bu dini şeflere verilmiştir. Bu düzenle Osmanlılar dört yüz yıl Sırpları yönetmişlerdir.

Osmanlı devleti bu düzeni XVII. Yüzyıla kadar devam ettirebilmiştir. XVII. Yüzyılın sonlarına doğru savaşlarda alınan yenilgiler Osmanlı devletini zayıflatmış ve neticesinde merkezi otoritesini bozmuştur. Balkanlar da isyan eden çeteci faaliyetlere müdahale konusunda devlet yetersiz kalmış ve coğrafya savaş alanına dönmüştür. 1683 Viyana bozgunu sonrası haçlı itifakkına Sırplarda katıldı. Peç patriği III.

[11] Ayşe Özkan, *Miloş'tan Milan'a Sırp Bağımsızlığı (1830-1878)*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2011, s. 3-6.

Arseniy Crnoyeviç Sırplara isyan etmeleri için vaazlar vermeye başladı. 1715-1718 Osmanlı-Avusturya savaşında yenilen Osmanlılar Sırbistan'ın bir bir kısmını Avusturya'ya bırakmak mecburiyetinde kaldılar. Ancak 1736-1739 savaşlarında Avusturya'yı yenerek kaybettikleri toprakları geri almışlardır. 1789'da Fransız ihtilali ile milliyetçilik akımı ortaya çıkmış, imparatorlukların çöküşüne zemin hazırlamıştır. Avusturya'nın Sırpların arasına gönderdiği kişiler tarafından Sırplar isyana teşvik edilmiş, böylece ilk sırp isyanı çıkmıştır.[12]

İsyanın çıkması hakkında farklı görüşler mevcuttur. Bu görüşlerden, 1804 Sırp isyanlarını padişaha karşı yapılmadığı ve milliyetçi isyanlar olmadığı, bu isyanların halka zulüm eden dayılara karşı olduğu görüşü daha baskındır. Osmanlı Devleti, Rusya ve Avusturya ile yapılan savaşların uzun sürmesi sebebiyle Rumeli'deki dayıların, Voyvodaların ve beylerin emri altında bulunan askerlerden faydalanmak istemiştir. Fakat bu durumu kendi lehlerine çeviren Dayılar, Voyvodalar ve beyler bölgede güçlerini iyice artırdılar. Savaş zamanında devlete yardım yaptılar ancak savaş bittikten sonra bu yardımları fazlasıyla halktan almışlardır. Bunlarla beraber valiler, kadılar ve naiplerin bir kısmı da bu vaziyete dahil oldular.[13] Önce Osmanlı devleti dayılara yumuşak davrandı. Ancak Dayıların başıbozuk hareketleri üzerine knezler III. Selim'denyardım istemek için bir heyet gönderdiler. Heyet III. Selim'den bölgeye asker gönderme sözü almıştır. Fakat Devlet birçok cephede savaş halinde olduğundan dolayı III. Selim'in bu sözünü tutacağına pek inanmadılar ve memleketlerine geri döndüler. Knez heyetinin İstanbul'a gittiğini duyan dayılar hemen harekete geçerek birçok knezi öldürdüler.[14]

Dayıların bu başıbozuk hareketlerine son vermek için Sırp knezleri harekete geçtiler. Ancak dayıların durumdan haberdar olmaları ile beraber yetmişten fazla Sırp knezini öldürdüler. Bu kişilerden biri olan Kara Yorgi dayıların elinden kaçmayı başarmış, 1804 de çıkan ilk Sırp isyanında lider olarak seçilmiştir.[15]

---

[12]Özkan, **a.g.e**, s.3-6.

[13] Mark Mazover, *Bizans'ın Çöküşünden Günümüze Balkanlar*, Çev. Ayşe Ozil, 2. Basım, Alfa Yayınları, İstanbul 2017, s. 127.

[14] Süleyman Uygun, "Sırp İsyanı ve Hurşid Ahmet Paşa", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 17, Bahar 2011, s. 419.

[15] Georges Castellan, Çev. Ayşegül Yaraman-Başbuğu, *Balkanların Tarihi 14.-20. yüzyıl*, Milliyet Yayınları, İstanbul Mayıs 1993, s. 253-254.

İsyan başlayınca Avusturya, milliyetçiliğin etkisiyle kendi himayesindeki Sırplarında ayaklanacağını düşünerek isyana destek vermedi. Rusya ilk başta destek vermese de daha sonra Osmanlı devleti ile ilişkileri bozulunca isyanı desteklemiştir. Osmanlı devleti isyanın devletlerarasında olay olmadan çözülmesi için Bosna Valisi Ebubekir Paşa'yı Belgrad'a göndermiştir. Sonucunda dayılar mağlup edilip, dört lider idam edilmiştir. Dayıların ortadan kalkması ile Sırp isyancıları geri çekilmemiş tam tersi güçlenerek yeni isyanlara girişmişlerdir. Bunun için destek arayışına girmişlerdir. İlk desteğide 1805'te Petersburg'a giden heyet Rusya'dan almıştır. Bu desteğe güvenen asiler Osmanlı devletinden özerklik istediler. Osmanlı yönetimi de isyancıların niyetini anlayınca isyanı zor kullanarak bastırma kararı aldı. Ancak Hafız Paşa önderliğindeki Osmanlı kuvvetleri yenilince 1805 tarihinde Semendire kalesi Sırpların eline geçti. Burayı asiler merkez olarak kullanmaya başladılar.[16]

Kara Yorgi önderliğinde 1804 yılında başlayan isyan, 1806 ve 1812 yıllarında Osmanlı-Rus savaşı boyunca devam etmiştir. 1812'de Ruslarla imzalanan Bükreş Antlaşmasında Sırplara birtakım ayrıcalıklar verildi. Fakat Sırplar ayrıcalıktan öte bağımsızlık istiyorlardı. Dönemin şartlarına göre hareket eden Sırplılar bağımsızlık yolunda her türlü fırsatı değerlendireceklerdi. Osmanlı devleti de Rusya'nın Napolyon Savaşları'yla uğraşmasını fırsat bilerek isyanı sert bir şekilde bastırdı. İsyanın lideri olan Kara Yorgi idam edildi.[17] Kara Yorgi'nin rakibi olan Miloş Obrenoviç bölge halkının itaatini sağladığı için Sırbistan'ın Şumadya bölgesinin büyük knezi olarak ödüllendirildi. 1815'den sonra knezliği fiilen eline alan Miloş, 1830'da Sırp Baş knezliğini ferman alarak resmileştirmiştir. İlk başta Osmanlı yanlısı görünen Miloş'un aslında uzun süreli planları vardı.Miloş'un planlarını uygulamasına zemin hazırlayan Sırplar, yeni onarılan yeniçeri garnizonlarına saldırmaya başlamışlardır. Bir süre sonra bu asi hareketlerin başına Miloş geçmiş ve 1815 yılın da ikinci Sırp isyanını başlatmıştır.[18] Fakat Miloş'un asıl hedefi, ilk başta Osmanlıya bağlı kalmak, şartlar olgunlaşınca da bağımsızlık için hareket etmekti. Avrupa'daki gelişmeler Miloş'un hedeflerineimkan sağladı. Zira Ruslar Osmanlı

[16] Serap Toprak, *XIX. Yüzyılda Balkanlarda Ulusçuluk Hareketleri Ve Avrupalı Devletlerin Balkanlar Politikası*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2011, s. 83-85.
[17] Altuğ Günal, *Sırbistan'ın Avrupaya Dönüşü: Nedenler, Engeller, Beklentiler ve AB Faktörü*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü, 2011, s. 83.
[18] Selim Aslantaş, Sırp Knezliği'nde İktidar mücadelesi: "1838 Türk Anayasası'nın (Turski Ustav)" İlanı, Büyük Güçler ve Osmanlı Devleti,*CTAD*, Yıl 9, Sayı 17, Bahar 2013, s. 5.

devletine karşı yeni harekete hazırlanıyorlardı. Bu gelişme karşısında II. Mahmut, Miloş'u tüm Sırbitan'ın knezi olarak kabul etmiş ve Sırpların kendi milli meclis ve ordularını kurmalarına müsaade etmiştir. Miloş, Osmanlıların yeni bir Rus müdahalesi korkusundan faydalanarak Osmanlı himayesi altında özerkliğe doğru yavaş yavaş ilerliyordu. Miloş liderliğinde 1815 isyanıyla Sırplar özerklik elde etmişlerdir. Kırk beş yıl kadar özerk olarak kalan Sırbistan, Berlin Antlaşmasıyla bağımsız olmuştur.[19]

1.2.Osmanlı-Sırp İlişkileri

Süleyman Paşa önderliğinde Osmanlılar Çinbe kalesini almışlar ve iki yıl içinde de Gelibolu'yu zabt etmişlerdir. Ardından Trakya'nın bir kısmını fetih etmişler ve Anadolu'dan insan getirerek burada iskan ettirmişlerdir. Bu fetihler Osmanlılara, Avrupa yakasında Balkanlara geçerken üstünlük sağlamıştır.Bununla birlikte Sultan Orhan Kostantiniye'de V. Ioannis Paleologos'un rakibi olan Kantakuzinos ile işbirliği yapmıştır. Osmanlıların bu desteği Kantakuzinos için Edirne ve Kostantiniye'yi almayı planlayan Sırp kralı Stefan'a karşı bir askeri yardım mahiyetindeydi. Osmanlılar açısından ise Kantakuzinos ile yapılacak olan ittifak Rumeli'ye akın için elzem görünüyordu. Kızı Theodora'yı Orhan'a eş olarak veren Kantakuzinos Osmanlılarla ittifakını iyice güçlendirmiştir.1347'de Orhan Bey'in desteğiyle İstanbul'a giren Kantakuzinos, V. Paleeologos'a eş imparator kabul edildi. Böylece Stefan'a karşı Osmanlı kuvvetlerini kullanarak Trakya'da Bizans hakimiyetini koruyabilmiştir. İttifak neticesinde Bizans'a yardıma giden Süleyman Paşa 1352 yılında Sırp ordusunu yenmiştir.[20]

Osmanlıların Rumeli de hızla ilerleyişinin altında yatan sebeplerden biride karşısında duracak güçlü bir devletin olmamasıdır. 1354 yılında Stefan'ın ölümü ile kurmuş olduğu imparatorluk küçük devletlere bölünmüştür. Bulgar yönetimi üçe ayrılmış, Bizans imparatorluğu ise taht kavgaları ile yıkılma sürecine girmiştir. Durum böyle iken bu küçük devletlerarasında büyük bir rekabet başlamıştır. Bu süreç devam ederken Bulgarlılar Osmanlı devletiyle Bizans'a karşı işbirliği yapmışlardır. Makedonya Sırp prensleri ise Bizans'ın yanında yer almışlardır. 1371'de Çirmen'de

[19] Shaw J.Stanford, Ezel Kural Shaw, *Osmanlı İmparatorluğu Ve Modern Türkiye Reform, Devrim ve Cumhuriyet: Modern Türkiye'nin Doğuşu 1808-1975*, Cilt 2, E Yayınları, 3. Basım, 2010, s. 41.
[20] İnalcık, **a.g.e.,**s. 49-51.

Osmanlı uç kuvvetleri Sırp ordusunu baskınla yok etmişlerdir. Ve böylece Bizans-Sırp ittifakı etkisiz hale gelmiştir. Çirmen zaferi Osmanlıların Balkanlarda üstünlüğünü kesin olarak kurduğu bir zaferdir. Sonucun da Bizans imparatorluğu, Bulgarlılar ve Makedonyalılar Osmanlıların eğemenliğini kabul etmişlerdir.[21]

Osmanlılar Anadolu'da yapacağı faaliyetler sebebiyle bir süreliğine Rumeli'deki fetihlerini durdurmuşlardır. 1380 yılından sonra Rumeli'de fetih hareketleri yeniden başlamıştır. Sırbistan'ın yukarısında bulunan Niş'in fetih edilmesi Sırp Despotu Lazar'ı korkutmuştur. 1386 yılında Karamanoğlu üzerine yapılacak olan sefere iki bin zırhlı Sırp askeride katılmıştır. Sefer esnasında Sırp askerlerinin Konya ahalisine eziyet etmesi sebebi ile I. Murat tarafından idam edildikleri bazı Osmanlı kaynaklarında yer almıştır.

1387 yılında Osmanlı-Sırp orduları yeniden karşı karşıya geldiler. Karamanoğlu seferi sırasında Konya halkına eziyet etmeleri gerekçesiyle bazı Sırp askerlerinin öldürülmesi, geri dönen Sırp askerleri tarafından durumun Sırp kralına bildirmesi ile Sırp kralı antlaşmayı bozarak savaş kararı almıştır. Sırplıların, Osmanlı topraklarına saldırması ve halka eziyet etmesi neticesinde Osmanlı hükümdarı Sırp kralına karşı saldırı emri vermiştir. 1387'de Sırplıların başarısı ile sonuçlanan savaş, Haçlı fikrini harekete geçirmiş ve Hıristiyanların birlikte hareket etme isteklerini tetiklemiştir.

Osmanlıların Balkan fetihleri 1388 yılında da devam etmiştir. I. Murat 1387 yılındaki yenilgiye rağmen, fetihlerini tuna boylarının tamamını içine alacak şekilde genişletmiştir. 1387 galibiyetinden sonra birleşen haçlı ittifakına güvenen Sırp kralı I. Murat'a haber göndererek oğullarını ve iyi silahlarını kuşanarak gelmesi bildirir. I. Murat savaşa oğulları Şehzade Bayazit ve Yakup Çelebi ile katılmıştır. Nihayet 15 Haziran 1389 yılında iki ordu karşı karşıya gelmiştir. Savaşın galibi Osmanlılar olmuştur. Fakat savaş meydanında gezen Sultan I. Murat elini öpme bahanesi ile yanına yaklaşan bir Sırplı tarafından boynundan ve karnından hançerlenerek şehit edilmiştir. Osmanlı sultanının şehit edilmesi esir tutulan Sırp kralının da öldürülmesine sebep olmuştur. Osmanlı hükümdarının şehit olmasına rağmen 1389

[21] Halil İnalcık, "Türkler ve Balkanlar", *Bal-tam Türklük Bilgisi 3, Balkan Türkoloji Araştırma Merkezi*, Prizren, Eylül 2005, s. 26-27.

Kosova savaşının kazanılması Osmanlıların Balkanlardaki eğemenliğinin sağlamlaştığını gösteriyordu.[22]

1371 Çirmen, 1389 Kosova savaşlarında kazanılan zaferler Sırbistan kapılarını Osmanlılara açmıştır. Egemenlik altına alınan Sırplar, Osmanlıların Karaman Seferi ve Ankara Savaşlarına asker göndermiş ve vergilerini vermişlerdi. Osmanlıların 1402'de Ankara savaşında Timur'a mağlup olmalarının neticesinde, Sırp Prensi Stefan Lazareviç kendisine toprak kazandıran Macar Kralı Sigismund'un eğemenliğine girmiştir. Fakat Sigismund'un ölümü ile Sırplar, Türk akınlaı ile karşı karşıya gelince karşı koyamayıp 1439'da yeniden Osmanlı egemenliği altına girdiler. Akabinde Erdel beyi Janos Hunyadi'nin Osmanlı devletine olan seferlerine katılan Sırplar vergi vermek şartıyla bir kısım topraklarını geri almışlardır. Varna ve II. Kosova savaşlarında alınan yenilgiler Sırpların Osmanlılara karşı destek bulabileceği kimsenin kalmadığının bir göstergesiydi.Bu tarihlerde İstanbul'un fetih hazırlıklarına başlamış olan Fatih, Sırbistan'ın fethini sonraya bırakmıştır. İstanbul'un fethinden sonra 1454'te Sırbistan üzerine sefere çıktı.1455'de yeniden sefere çıkan Fatih Sırplıları yenmiştir. Hunyadi'nin himayesinde olan Belgrad'ı elde etmek için Sırp Despotu George Brankoviç'e bir miktar topraklar verilmiş, Macarlılardan ayrılmak, vergi vermek ve Osmanlılara savaş zamanında asker vermek şartıyla bir antlaşma yapılmıştır. 1456 yılında ölen Sırp prensinin yerine gelen oğlu Lazar'da antlaşmayı devam ettirmiştir. Sırp Prensi Lazar, 1458 yılında yerine birini bırakmadan ölünce Sırbistan'da işler karışır. Macarlar, Bosnalılar ve Osmanlılar Sırp tahtında kendi menfaatlerinde olan birisinin gelmesi için gayret sarf etmişlerdir.Tomaşeviç'in Macar desteği ile Sırp kralı ilan edilmesi neticesinde Osmanlılar harekete geçerek, Belgrad dışındaki bütün Sırbistan'ı ele geçirmişlerdir.[23]

1520 yılında Selim'in vefatı ile yerine sultan I. Süleyman başa geçmiştir. Macarlar Sultan Selimle yapılan antlaşmayı bozarak başkaldırdılar. Süleyman'ın tahta çıkışını haber vermek üzere giden divan çavuşu Behram'ı öldürdüler. Bunun üzerine harekete geçen Osmanlı hükümdarı ordusuyla birlikte sefere çıkmıştır. Akabinde 30 Ağustos 1521'de Belgrad Kalesi tamamen ele geçirilmiştir. Kale içinde bulunan Sırp

[22] Haldun Eroğlu, *Osmanlı-Sırp ilişkileri (1347-1521),* OTAM, 41/ Bahar 2017, s.85-90.
[23]Erhan Afyoncu, "Osmanlı İdaresinde Sırbistan",*Balkanlar El Kitabı*, Bilgehan A. Gökdağ, Osman Karatay (Ed.), Akçağ Yayınları, Ankara 2017, s. 345-348.

aileler İstanbul'da Yedikule civarına yerleştirilerek Belgrad Mahallesi kurulmuştur. Bu siyasi olaylar neticesinde Sırp Despotluğu, bazen kendi içlerinde özerk bırakılmıştır. II. Mehmet'in 1549 yılında bölgeyi sancak yapmasıyla Sırbistan, sancakbeyi atamasıyla yönetilmiştir.[24]

İpek Patrikliği, kendisini Ortaçağ Sırp krallığının varisi olarak görmekteydi. Kilise, bu fikri korumakta ve inanan kişilerin akıllarında sürekli canlı tutmaktaydı. Sırp kilisesi Osmanlı eğemenliğinin geçici olduğu düşüncesindeydi. Bu düşünceyi gerçekleştirmek için dini farklılıklara rağmen, Habsburg İmparatorluğu ile işbirliği yapmak gerekliydi. Avusturyalı hanedanlarla defalarca mücadele etmiş olan Sırplar, doğrudan Habsburg İmparatorluğuna bağlanmak yerine özerk bir siyasi idare kurmayı hedeflemektedirler. Ve nihayetinde kutsal ittifak esnasından Sırplar savaşa dahil oldular. Avusturya'nın 1688 yılında Belgrad'ı işgal ettikleri dönemde İpek Patriği III. Arsenije himayesinde bulunan kişilerden Osmanlı hükümetine karşı isyan etmelerini istedi. İlk başta Avusturya kuvvetleri galip gelerek 1689 yılında Niş, Üsküp, Prizren ve İştib'i işgal ettiler. Ancak bir sonraki yıl Osmanlı kuvvetleri müttefikleri eski sınırlarını geri püskürttüler. Cezalandırılmaktan korkan Arsenije ve otuz bin aile geri çekilmekte olan ordu ile göç ettiler. İpek Patriğinin açık ihaneti karşısında Osmanlılar Sırpların yerine Fenerlileri aday olarak göstermeye başladılar.

Habsburg İmparatorluğu 1716 yılında yeniden Osmanlı topraklarına saldırmaya başlamıştır. Bu kez daha büyük başarı elde eden Habsburg İmparatorluğu 1718 tarihli Pasarofça Antlaşması'nda Sırp topraklarının büyük çoğunu ele geçirdiler. 1737 yılında Rusya ile ittifakı neticesinde Habsburg İmparatorluğu ile yeni bir savaş başlamıştı. Habsburglar bir kez daha Sırplardan destek istediler. Ancak Osmanlılar savaşı kendi lehlerine çevirince patrik ve iki bine yakın takipçileriyle birlikte önce Belgrad'a daha sonra ise sınırı geçmek zorunda kaldılar. Sonucunda yapılan barış antlaşmasıyla Sırp ve Rumen toprakları üzerindeki eğemenliğini kaybetti. Bu antlaşmayla çizilen sınır, yaklaşık bir buçuk asır boyunca değişmeden kalmıştır.[25]

18. Yüzyılın sonlarına doğru Osmanlı devleti savaşlardan aldığı yenilgiler sonucunda ekonomisi bozulmuştur. Özellikle bu dönemde Rusya ve Avusturya ile olan savaşlar

[24] Eroğlu, **a.g.e**., s. 101.
[25]Jelaviçh, **a.g.e.,**s. 102-104.

çok uzun sürmüştür. Osmanlı devleti bu esnada asker ihtiyacını Dayıların, Voyvodoların ve beylerin emrinde buluan askerlerden karşılamak istedi. Savaş zamanı devlete yardım eden beyler savaş sonrası yaptıkları yardımı halktan fazlasıyla almaya başladı. Bunlarla birlikte diğer bölge idarecileri de bu yağmaya dahil oldular. Yağmaya maruz kalan Müslüman halk devletten yardım beklerken, Rusya ve Avusturya'nın da desteğiyle Sırplar isyan hazırlığını başlamaktaydılar.[26]

İyi idareciler döneminde rahat dönem yaşayan balkanlar Hacı Mustafa Paşa zamanında da güzel iadere edilmişlerdi. Hacı Mustafa Paşa'nın öldürülmesiyle dayıların etkisi artmaya başladı. Halkın hayvanlarını, mallarını zorla gasp etmeye başladılar. Başkaldıranları ise cezalandırdılar. Sırp knezleri dayıların baskısına son vermek için 3. Selim'den yardım istemek için bir heyet gönderdiler. Heyetin İstanbuldan döndüğünü öğrenen dayılar yetmişten fazla Sırp knezini öldürdüler. Dayıların elinden kaçan Kara Yorgi 1804 yılında isyan lideri seçilmiştir. İlk başta isyanın Osmanlı devletine karşı olmadığını söyleyen asiler dayıların bertaraf edilmesiyle birlikte isyan faaliyetlerine devam etmişlerdir.[27]

Sırplar bir taraftan da Avusturya ve Ruslardan destek arıyorlardı. Avusturya ilk başta Osmanlı devletiyle arasının bozulmaması ve kendi egemenliği altındaki Sırpların da isyan edeceği düşüncesiyle Sırplara yardım etmedi. Aynı durum Ruslar içinde geçerli olmuştur. Avrupa da Napolyon tehlikesi ortaya çıktığından denge politikası gütmüşlerdir. Osmanlı Devleti ise isyanın devletlerarası bir hale gelmeden çözüm bulma arayışındaydı. Çözüm olarak Ebubekir Paşa Belgrad'a gönderilmiş, dayılar boguna uğratılıp, dört tane liderleri idam edilmiştir. Fakat Osmanlı-Rus ilişkilerinin bozulması neticesinde isyan yön değiştirmiştir. Dışardan destek arayışına giren isyancılarPetersburg'a bir heyet göndermişler ve heyet Rusların destek sözünü alarak geri dönmüştür. Durum böyle olunca Osmanlı Devleti isyanı zor kullanarak bastırmanın gerekli olduğunu anladı. Niş Valisi Hafız Paşa'yı isyanı bastırmaya memur olarak tayin etmiştir.[28]

[26]Uygun, **a.g.e.,** s. 418.
[27]Özkan, **a.g.e.,** s. 13.
[28] Selim Aslantaş, "Sırp İsyanının Uluslar arası Boyutu (1804-1813*)",Uluslar arası İlişkiler Dergisi,* Cilt 6, Sayı 21, Bahar 2019, s.111-114.

1805 yılında asilerin zaferiyle sonuçlanan karşılaşma da Semendire asilerin eline geçti. 1806 yılındaBekir Paşa ve İbrahim Paşa Sırbistan'a sefer düzenlediler. Elli bin adam ve kırk topla desteklenmiş olan Kara Yorgi'nin ordusu, Belgrad önüne geldi. Bir ay süren çatışmayı asilerin kazanması neticesinde Türkler şehirden kaçarak uzaklaştılar, ama çoğu katledildi. Bundan sonra Belgrad başkent haline geldi. Geriye sadece Uzice ve Sokol olarak iki Osmanlı garnizonu kalmıştır. Böylece toprağı ve başkenti olan Sırbistan devleti kurulmuştur.[29]

Sırpların her zaman destekçileri olan Ruslar 1810 yılında Sırplarla askeri işbirliği antlaşması imzalamıştır. Antlaşma neticesinde Ruslar, Sırplar'a silah, tıbbi araç ve cephane verecekti. Sırp destekçisi olarak balkanlarda işgalde bulunan Ruslar 1810'da Fethülislam'ı, 1811' de ise Belgrad'ı ele geçirdiler. Osmanlı-Rus savaşı neticesinde ise Ormanlı ordusunun Rumeli ile bağlantısı kesilince Osmanlı sadrazamı antlaşma teklif etmek zorunda kalmıştır. Sırpların durumu ile ilgili tatışmalar devam ederken, Napolyon Ruslara karşı Prusya ve Avusturya ile işbirliği yapmıştır. Rusya bu olay üzerine Bükreş Antlaşmasını imzalamıştır. 8. Maddesi Sırplarla ilgili idi fakat Sırpların durumdan haberi yoktu. Antlaşmayı öğrenen Yorgi, kendisine danışılmamış olduğundan dolayı itiraz etmiştir. İstanbul'a ve bölgedeki paşalara temsilciler göndererek isteklerde bulunmuştur. Bunun üzerine Osmanlı devleti sorunu kökten çözmesi için Hurşit Paşa himayesindeki orduyu Kara Yorginin üzerine göndermiştir. Hurşit Paşa komutasındaki ordu Kara Yorgi'yi yenilgiye uğratmıştır. Sonucunda Kara Yorgi Avusturya'ya kaçmıştır. Osmanlı kuvvetleri Belgrad'a girmiş, böylece Kara Yorgi liderliğinde çıkan 1. Sırp isyanı bastırılmış oldu.[30]

Belgrad'ın geri alınması ile Osmanlı devleti Semendire Sancağı'nda teşkilatını yeniden kurmaya başladı. Süleyman Paşa'yı Belgrad Muhafızı olarak göreve atadı. Sancakta af ilanıduyurulmuş, şehirden ayrılan insanlar geri gelmiştir. Düzeni yeniden tesis eden Osmanlı ordusu Belgrad'dan ayrıldı. Ancak ellerinde silah olan Sırplıların sayısı oldukça fazlaydı. Durumun farkında olan Süleyman Paşa silahların toplanmasını bildirdi. Sırplılar duruma tepki göstererek dağlara çıkıp eşkiyalığa başladılar. Hacı Prodan liderliğinde 1814'te Çaçak'ta isyan başlattılar. İsyana Miloş'u da davet ettiler. Ancak Miloş şartların henüz uygun olmadığını söylemiştir.

[29]Castellan, **a.g.e.,** s. 256.
[30] Özkan, **a.g.e.,** s. 14.

Ayrıca iyi bir siyasetçi olan Miloş, durumu lehine çevirerek Osmanlı devletinin gözüne girmeyi başarmıştır. İsyana katılmak yerine isyanın bastırılmasına yardım etmiştir. İsyanın bastırılmasından sonra Süleyman Paşa sert tedbirler almaya başlamıştır. Belgrad'a getirilen knezleri ayrım yapmadan öldürtmüştür. Sırp köylerini ellerinden almaya çalışmış, vergiyi artırmıştır. Durum böyle olunca Süleyman Paşa'ya karşı şikayetler artmıştır.[31]

1815-1817 yıllarında ikinci büyük Sırp isyanı başladı. [32] Miloş Obrenoviç önderliğinde Sırplar isyan ettiklerini ilan ettiler.[33]

Avrupalı devletlerden destek bulamayan Miloş, kendisinin Osmanlı devletine karşı isyan etmediğini, Süleyman paşa'nın yaptıklarına karşı bir tepki olduğunu bildirdi. İsyanı bastırmaya Maraşlı Ali Paşa tayin edildi. Maraşalı Ali Paşa ile Miloş ortak bir karara vardı. Bu karar neticesinde Miloş Obrenoviç Sırbistan'ın başknezi olarak tayin edildi. 12 kişiden oluşan bir meclis oluşturulmuş, vergileri tahsil etme işi de Sırplılara bırakılmıştır. Süleyman Paşa'dan sonra Sırplıların silah bulundurmaları, ticaret yapabilmeleri hatta af edilmeleri kabul edilmiştir. Diplomatik bir kişiliğe sahip olan Miloş, Sırpların bağımsızlık sürecinde öenmli rol oynayacaktır.[34]

1816 yılının başından itibaren otoritesini sağlamlaştırmaya çalışan Miloş, bütün iktidarı kendinde toplamıştır. Miloş'un planlarını bozan ise Kara Yorgi'nin yeniden ortaya çıkması olmuştur. 1813'te Avusturya'ya giden Yorgi, 1817 yılında Sırbistan'a gelerek Sırpları ayaklandırmaya çalışmıştır. Bunu öğrenen Miloş, 1817 yılında Kara Yorgi'yi öldürtmüş ve başını kestirip Maraşlı Ali Paşa'ya göndermiştir. Miloş'un bu despotik idaresi söz sahipleri tarafından hoşnutsuzlukla karşılanmış ve bir siyasi blok oluşturmuştur. Tüccar, memur veya saygın köylülerden bir gurup kendi can ve mal güvenliğini garanti altına alacak bir yönetim istemekteydiler. Özellikle Miloş'un Sırbistan ticareti üzerindeki hakimiyetil, ticaretle uğraşan kişilerin tepkisini çekmekteydi. Bu hoşnutsuzluk giderek artmış, Mileta Radoykoviç önderliğinde bir

[31] Özkan, **a.g.e.,** s. 15.
[32] Caner Sancaktar, "Balkanlar'da Osmanlı Hakimiyeti ve Siyasal Miras", *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 2011, s. 32.
[33] Naşata Kovaçeviç, "Knez Miloş ve Arşivi",*Uluslararası Lisansüstü Balkan Çalışmaları Sempozyumu*, İstanbul, 13-14 Mayıs 2016, s. 1.
[34] Özkan, **a.g.e.,** s. 16.

ihtilal yapılmıştır. Bu ihtilalin sonucunda Miloş, 1835'te alt kesimlere ve söz sahiplerine hitap eden bir anayasa çıkarmıştır.[35]

Uzun süren Osmanlı-Rus mücadelesi 1826'da II. Mahmut'un yeniçeri ocağını ıslah etme çalışmalarını fırsat bilen Rusya Osmanlı devletine savaş açmak istedi. Savaş sebebi olarakta devam etmekte olan Yunan isyanını gösterip, bitmesi için Osmanlı devletinden Yunanistan'ın bağımsızlığını istemiştir. Olumsuz yanıt alan Rusya 1828' de savaş ilan etti. Böylece 1828-1829 Osmmanlı-Rus savaşı başlamış oldu. Osmanlı devletinin yenilmesinin ardından 14 Eylül 1829'da Edirne Antlaşması imzalandı. Bu antlaşmaya göre Akkerman Antlaşmasının Sırplarla alakalı olan 5. Maddesi acilen uygulanacaktı. Maddeye göre Sırp topraklarından koparılmış olan altı şehir Sırplara bırakılıp, konuyla alakalı ferman Ruslara gönderilecekti. Osmanlı devleti 1829 yılında bu fermanı Sırplara vermiştir. Bu mesele önemli bir konu olmuş, konuyla alakalı 1830 ve 1833'te yeniden fermanlar yazılmıştır.

Osmanlılar ile Sırplar arasından 1812 Bükreş, 1826 Akkerman, 1829 Edine Antlaşmaları imzalanmıştır. Bu antlaşmaların imzalanmasında dönemin şartları ve dış desteklerin etkisiyle Sırplar önemli ayrıcalıklar elde etmiştir. Alacahisarlı Selim Bey ve kardeşi Osman Bey halkın kızlarını zorla nikahlamalarından dolayı halk ayaklanmış, Niş sınırına kadar isyan başlatmışlardır. Osmanlı devleti bölgeye Hariciye Reisi Akif Efendi'yi göndermiştir. Bölgede bir mahkeme kurulmuş, zorla kaçrıldıklarını söyleyen kızlar serbest bırakılmış, kardeşler ise hapse atılmıştır. Miloş durumu kendi lehine çevirerek nuralar bizimdir diyerek isyan çıkan yerleri Sırbistan topraklarına katmıştır. Bölgedeki Müslüman ahaliyi zor kullanarak topraklarını terk etmeye mecbur kılmış, karakol ve geçitlere Hıristiyan kişileri koymuştur. Rus sefiride Osmanlıya baskı yapınca Osmanlı devleti 1833'te başka bir ferman vermiş, bu fermanla Sırp hükümetinin sınırları belli olmuştur.. 1830 fermanı ile kurulan Sırp devletinin, 1833'te verilen fermanla sınırları genişlemiştir.[36]

1804 yılında halk üzerinde baskı ve eziyeti artıran, köylünün mallarına zorla el koyan ve tüccardan zorla para toplayan yöneticilerin yaptıkları dayanılmaz bir hal alınca

[35]Aslantaş, **a.g.e.,***s. 6.*
[36] Özkan, **a.g.e.,** s. 23-32.

isyan kaçınılmaz olmuştu. İsyan, ilk başta halkın yöneticilere karşı olan tepkisiydi. Zira halk Osmanlı Devletinin yönetimini benimsemişti. Ancak Osmanlı devletinin merkezi otoritesinin zayıflaması ve Rusya ve Avusturya ile süren uzun savaşlar neticesin de devlet, uzak vilayetlerin yönetiminde zorlanıyordu. Anarşi Belgrad'ın her tarafına yayılmıştı. Osmanlı Devleti, Rusya ve Avusturya ile süren savaşlardan dolayı yeterli desteği verememiştir. Hal böyle iken Sırp isyanları tüm Balkan coğrafyasına yayılmış ve Rusya ve Avusturya'nın desteği sayesinde Sırplar birçok ayrıcalık elde etmişlerdir. Sırp isyanının önemli mimarlarından olan Miloş Obrenoviç'in akıllı siyaseti Sırplara özerklik elde ettirdi. Yine 1856'dan sonra ortaya çıkmaya başlayan milliyetçi hareketler ve Osmanlı Devleti'nin 1877-1878 savaşında Ruslara yenilmelerinin etkileriyle Sırbistan 1878 Berlin Antlaşmasıyla tam bağımsızlığına kavuşmuştur.[37]

[37] Kemal Karpat, *Balkanlar'da Osmanlı Mirası ve Milliyetçilik*, Timaş Yayınları, 3. Baskı, İstanbul 2015, s. 99-100.

BÖLÜM 2

SIRBİSTAN NİŞAN VE AHKAM DEFTERLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ VE HÜKÜM ÖZETLERİ

2.1.094/1 Numaralı Düvel-İ Ecnebiye Defteri'nin (Sırbistan Nişan) Değerlendirilmesi

Osmanlı Arşiv vesikası olarak " Düvel-i Ecnebiye Defterleri" Osmanlı devletinin yabancı devletlerle olan siyasi, ekonomik ve diplomatik ilişkileri hakkındaki bilgileri içerirler. Bu defterler kendi içerisinde Ahidname, Ahkâm ve Nişan Defterleri olarak farklı kategorilere ayrılmışlardır.[38]

Nişan Kalemi, merkezden gönderilen memurların, tımar sahiplerinin ve toprak dağılımına dair kayıtların tutulduğu kalemdir. Bu kaleme kese kalemi de denilmiştir. Üst düzey şehir yöneticilerinin kayıtları bu defterlerde tutulurdu. Defterlerin içeriğinde vezir, beylerbeyi beratları, toprak kayıtları vazifeleri vb. konuları kapsamaktadır. Nişan Kaleminde işleyiş Nişan Kesedarı denilen müdür, müdür yardımcısı ve katipler tarafından yürütülürdü.Toprak ve tımar dağılımı konusunda Divan'a gelen yazılar önce defterhaneye gönderilir, orada derkenar olan evraklar üzerine *"tevcih olunmak buyuruldu"* yazılarak Nişan Kalemine iletilirdi. Nişan Kaleminde ne hüküm verilmişse o yazılır, defterhaneden onay tezkiresi verildikten sonra Divan da beratı yazılırdı.[39]

Tezin konusu olan 094/1 numaralı Sırbistan Nişan Defteri, Düvel-i Ecnebiye Defteri Sırbistan Nişan Defteri adı ve A.DVN.DVE.d kodu ile 094/1 sıra numarasıyla Başbakanlık Osmanlı Arşivinde yer almaktadır. Defter kapağı ciltli olup defterin kapağı ebrusuzdur. Defter 51x18 ebadındadır. Sayfa usulü ile düzenlenmiş olan defter, toplamda 179 sayfadır. Defterin, 1-1/3, 10-18, 50-179 numaralı sayfaları boş bırakılmıştır.

[38] Uğur Altuğ, *1740-1755 Tarihli Ecnebi Defterine Göre Osmanlı-Avusturya Münasebetleri*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2001, s. 6.
[39]T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi,* (Haz: Yusuf İhsan GENÇ vd.), İstanbul 2010, s.59-60.

094/1 numaralı Nişan Defteri'nde defteri tanıtıcı bir başlık bulunmakla birlikte, defterin genelinde benzer ifadeler kullanılmıştır. Defterin yazı sitili rika ve divani şeklinde değişiklik göstermektedir. Defterde 93 farklı hüküm, tezkire sureti, buyuruldu sureti gibi hükümler vardır. Deftere kayıtlı hükümler genellikle birkaç kısımdan oluşmuştur. Hükmün ilk kısmında işe ve icabına göre bölgede bulunan şeri veya örfi yetkiliye hitap ile başlamıştır. Kaydedilen hükümler tarih sırasına göre belirli bir düzen içerisinde kaydedilmiştir.

094/1 numaralı Nişan Defteri'nde genel olarak vezir, beylerbeyi, sancakbeyi beratları, tımarların durumu ve toprak dağılımına dair olan tahvil (nişan) hükümleri vb. konular geçmektedir. Defterde geçen bu hükümlerin özetleri çalışmamızın bir parçası olarak tezimizde sunulmuştur. Bu konuya tekrar girmemekle beraber defterin genel olarak değerlendirmesini yaptığımızda şu tablo ile karşılaşmaktayız.

Defter, 1837-1907 tarihlerinde Osmanlı devleti ile Sırbistan Hükümeti münasebetleri hakkında bilgi içerir. Bu tarihler tam da Balkanlarda milliyetçilik akımının yayılması, Osmanlı devletinin çöküş sürecinde olduğu döneme tekabül etmektedir. Defterin içeriğinde de göreceğimiz üzere Sırpların konsoloshaneler, kiliseler veya asker bulundurmaları hatta kendi valilerini kendilerinin seçmelerine kadar birçok konu yer almaktadır. Dördüncü hükümde geçen konsoloshaneler tesisine dair geçici sözleşmenin tercümesi şu şekildedir;

Birinci madde: Osmanlı devleti ile Sırbistan hükümeti konsolos tayinini karşılıklı tasdik ederler, bu konsoloslar tayin oldukları memlekette milletlerarası hukuk kurallarına göre memuriyetlerini ifa ederler. Bu suretle Osmanlı Devletinde Sırp konsolosların gerek memuriyet vazifeleri gerek şahıslarına ilgili konuda Osmanlı Devletinde oturan sair devletler konsoloslarına verilen imtiyaz ve muafiyette hiçbir suretle hakları olmayacaktır.

İkinci madde: Bir mahalle konsolos nasb ve tayini hususunu, bunu kabul eden devlet nezdinde konsolosun adı geçen mahalde ticaret ihtiyaçlarının gerekliliğini ispat edilmelidir.

Üçüncü madde: Hali hazırda bulunan konsolos mukavelenamesine zarar vermemelidir.

Dördüncü madde: Hali hazırda bulunan işbu senedin imzası gününden itibaren icraya koyulacak ve iki taraftan biri bunun ilanında bir sakınca görmedikçe icra olunacaktır. Bununla beraber ilanın yürürlükten kaldırılması için üç ay müddet süre verilmiştir. (4 Eylül sene 1886)

Defterde geçen bir başka konsolos anlaşması dokuzuncu hükümde geçmektedir. Fakat defteri yazan kişi burada antlaşmanın sadece bir maddesini yazarak, antlaşmanın kırk maddeden ibaret olduğunu ve on dört numaralı name-i hümayun defterinin yüz doksan dört numaralı sayfasında yazılı olduğunu bildirmiştir. Osmanlı Devleti ile Sırbistan hükümeti arasında akd olunmuş konsolos antlaşmasının birinci maddesinin özeti şu şekildedir;

Antlaşmanın iki taraftan her biri diğerinin memleket veya bölgesel ticaretlerine konsolos ve konsolos vekilleri tayin etmek yetkisine sahip olacak fakat konsolos kabulünü münasip görmedikleri yerlerde söyleme hakkına sahip olacaklardır. Hicaz ve Yemen vilayetlerine gelince Sırbistan hükümeti şimdiden feragat eder.

Defterin müellifi tarafından 30-41 arası hükümleri sadece bir sureti yazılarak, hüküm kime yazılmışsa onun elkabı verilmiştir. Defterde bunun neden böyle yapıldığı hakkında herhangi bir açıklama mevcut değildir. Bu hükümlere bir örnek vermek gerekirse 33. hüküm;

“Bir sureti

Hala Vidin valisi vezir Hayreddin paşa iclâlehuya ve Vidin ve Niğbolu ve Ziştovi ve Rahova gümrükcüleri zide mecidihu hüküm ki” şeklindedir.

094/1 numaralı Nişan Defteri her hükümde Osmanlı-Sırbistan münasebetlerine ışık tutmaktadır. Bu hükümlerden 42. hüküm de geçen konu dikkate şayandır. Sırplı tüccarın Osmanlı gümrüklerine uğradığında, Sırplı tüccarın eşyasından alınacak vergi düzenlemesini kapsamaktadır. Konuyla alakalı düzenlemenin yapılması hususunda Bosna valisi Halil Kamil Paşa’ya ve Bosna eyaletinde bulunan gümrük memurlarına düzenlemenin nasıl yapılacağına dair hükmü içerir.

Sırp Başknezi Mihail Bey ve Belgrad kalesi muhafızı Raşid Paşa’ya hüküm

Sırp milletinin Osmanlı Devletine olan sadakati cihetiyle hakkında aşikar olan yönlendirmemizde yeni hesap açık olmak ve sonraya bırakılmak Belgrad'da ortaya çıkan hümayunumuzu dolu dolu esef ve keder eden hadisenin Allah'ın yardımıyla bir daha tekrar etmemesi elde etme sebebi kılınarak Osmanlı Devletinin diğer tarafında ahalinin hali, istekleri, asayiş ve saadetleri ehemmiyetle devam ettirilmekte nihayete erdirilmesi hayırlı niyet ile bu defa Osmanlı Devleti ile 30 Mart sene 1856 Paris'de akd olunan antlaşmayı imza eden büyük devletlerin nezdimizde mukim sefirleri arasında geçen müzakereler netice ve kararı olarak imza olunan tutanağın içinde olan maddeler aşağıda olduğu gibi harf be-harf yazılmıştır.

Birinci bend: İslam ve Sırplıların bir yerde karışık ikametinde meydana gelen kavgaları yok etmek için Osmanlı devleti bugün, Belgrad'ın dışında kalan Müslüman ahali üzerinde kullanma hakkı olduğu, bütün ev ve arazi bedelleri adı geçen emir tarafından düzenlenmek üzere Sırp idaresine terk eder. Böylece sur, hendeki ve varoş adı konularak, eski şehri yenisinden ayırarak eski surdan ibaret olan Divar, Sava, Varoş ve İstanbul kapıları ismiyle bilinen dört kapıyı zikredilen şart ile bilinen idareye feragat eyler. İşbu hendeklerin, surların, kapıların ve duvarların yıkılarak yerleri düzleştirilecek ve yerlerine Sırplılar tarafından hiçbir türlü askeriye inşası olunamayacaktır. Eski heyet hakkında ortaya çıkacak işbu tadilat Sırp prensliği dışında kalan yerlerde geçerli olmasını bitirecektir. İslam ahalisinin büyük kudretinden beri sahip oldukları eski hukuk kuralları gereğince şimdiye kadar hakları oldukları mahalleri terk ile ortaya çıkan gidişleri geride bırakacakları kullanılan cami ve mescit gibi kutsalmekanlara ve mezarlıklara kesinlikle dokunulmayacak ve kullanılır halde tutulacaktır.

İkinci bend: Osmanlı devleti antlaşmaya göre Belgrad Kalesinde olan hakkını tamamen bırakmak durumunda olduğundan, Sırplılara hiçbir suretle yar etmek istememekle beraber adı geçen kalenin bütün derelerinin aşağı indirilmesi sebebiyle kendisini araştırmaya haklı kılar. Kale haricinin şimdiki çevresi bazı düzenleme mertebesi ve şehir mutasarrıfı olmayacak noktalarında yayılmanın gerekli olduğunu zanneder. İşbu daire de yayılmak için gerekli olan arazi dahi baya her tarafı İslam ahali ile meskun olup, Tuna ile Ali Paşa Cami ve Şeyh Hasan tekkesi istikametinde olan mahalleler kabul olunacaktır. Eğer Osmanlı Devleti mezkur mahallenin zikir olunan sınırın ilerisinden biraz daha yıkılması lazım ve gerekli olacağı düşüncesinde

bulunur ise bu kararın alınmasının gerekli sebeplerini beşinci maddede yazılması karışık askeriye komisyonuna ait olacaktır. İşbu mesafe dahilinde bazı gayr-i Müslim hanesi bulunduğu halde bedele sahip ahaliye bedelleri Osmanlı Devleti tarafından zararları ödenecektir. Doğrudan doğruya hükümet altında bulunanlardan yani İslam ahalisinden alınacak emlakın bedelleri ödenecek, Osmanlı Devleti yükümlü olduğu işi yapmak gücüne sahiptir. Sırplılara mahsus ve münhasır olan mahale gelince Osmanlı Devleti gerek başkilise, ruhban medresesi ve piskoposhane benzeri yerler ve binalar ve gerek çarşı caddesine dokunmak niyetinde olmadığından mezkur yerin genişlemesini bitirmek için gerekli olan erbap tarafından beyan olunacak o takım birkaç hanenin satın alınmasına Osmanlı Devleti ile Sırp idaresi arasında dostane bir antlaşmaya karar verilecek ve dolgun para teklifiyle ahalinin rızalarını almaya çalışacaktır. Adı geçen mahalde her ne olur ise olsun hiçbiri sonraya kalmayacak ve gelecekte dahi inşa olunmayacaktır. İşbu mahalle gelecekte Osmanlı Devletinin mülkü olarak içinde geçici olsa bile hiç kimse ikamet edemeyecektir.

Üçüncü bend: Sırp idaresi İslam ahalisinin kaleye sığınma zamanlarında ev veyahut dükkanlarında bırakmış oldukları bütün eşyalarını ve mallarını aynen veyahut bedelen taraflarına vermeye dikkat edeceklerdir. O sırada ortaya çıkan karışıklık esnasında bazı Sırplılar İslam ahalisi tarafından benzer durumda çaresiz kalmışlar ise bunların zararları Osmanlı Devleti tarafından karşılanacaktır. Osmanlı Devleti ile Sırp idaresi geri alınacak eşyaları kendi aralarında dostane bir antlaşma ile karar vereceklerdir.

Dördüncü bend: Osmanlı Devleti hukukunun tamamını muhafaza etmek, kesin suretle geri almak istemesinden dolayı memleketin muhafazasına mahsus olan kale hakkında Sırp prensi tarafından tasdik olunup antlaşmalarla teminini almıştır. Ayrıcalığa zarar verir ise kaygıda bulunması hiçbir surette akla getirilmeyeceğini temin eder ve Osmanlı Devletinin adı geçen prens hakkında aşikar olan olumlu düşünce ile adı geçen prensin sıkışan ahalisinin gözünü korkutarak maneviyatını gerektiren berat olup işbu niyetini ilanen bundan böyle Belgrad muhafızlarına, bozmadan hareket üssü olmak üzere görmüş olduğu talimatı meclise göstermekte tereddüt etmemiştir. Ruhsatlılar işbu tebligatın ek olarak taahhüt ederek Osmanlı Devletinin kalenin şehir tarafında olan tabyaları şehri korkutur bir halde bulundurmak ve gerekli ve haklı bir korunma halini zorlama gördüğünde şehir

tarafına bakan toplarını kullanmak niyetinde olacağını ve bu halde bile binalar boş ve açıkta olmayacağı insaniyet düşüncesinde sabit olup Belgrad şehri gibi bakımlı ve şenlikli ahali olup kuvvetli menfaatler kendi menfaatine bağlı olan bir şehrin kasıtlı olarak tahribine tahammül edemeyeceği hakkında adı geçen talimatı büyük devletlere emniyette olduğunu ispatla mükelleftirler. Sırplılar dahi kendi taraflarından düşmanca hareketten dolayı kalenin zorla karşılık vermek mecburiyetinde bulundurulmamasına daima dikkat ve itina edecekleri hakkında Osmanlı Devleti şüphe etmez Osmanlı Devleti kalenin icap eden yerlerini tamir ile tamamını koruma derecesinde bulundurulmaması için yakın zamanda duvarların hazırlık durumunu muayene ve keşif ettirilmesini tasarlamış olduğundan adı geçen kalenin emniyetini ihlal ve hiçbir vakitte azaltılmasını uygun edemeyeceğini korumanın gerekli sebeplerine zarar vermeden tarafında olan en ilerideki tabyaların faydalı surette değiştirilmesi mümkün olup olmayacağı hususlarının bilinmesi meselelerini dahi icra olunacak araştırmanın tamamına ilave edeceğini beyanda alenen güçlük etmez.

Beşinci bend: Adı geçen yerin yeni sınırları zamanın devletleri ile Osmanlı Devleti tarafından tayin olunacak birer zabitten oluşan bir karışık bir askeri komisyon marifetiyle sınır çizilecektir. İşbu komisyon meselenin hallini kolaylaştırmak için her türlü mahalle malumatı meydana çıkararak araştırma olayını Osmanlı Devleti tarafından sunma ve tayin edecek Osmanlı Devleti bu bab da Sırp idaresinin arz ve beyan edebileceği düşüncesini güzel suretle kabul edilecektir. Osmanlı Devletinin başka eski bağı adı geçen araştırma hakkında adı geçen komisyonun oyundan istifade eylemesi meclis tarafından memnuniyet olacak maddelerdendir. Osmanlı Devleti ile Sırp idaresi tarafından tayin olunacak azadan oluşacak bir karışık memleket komisyonu işbu maddeleri kapsayan her türlü emlakın satın alınması ve tazminat verilmesi hususlarını ödeme ve sıraya koyacak ve fakat Osmanlı Devleti ile doğrudan doğruya hükümet emrinde bulunanlar arasında konuşulacak hususat bunlardan müstesna olacaktır. Adı geçen komisyonun dört ay zarfında memuriyetini bitirmesi lazım gelecektir.

Altıncı bend: Osmanlı Devleti Sırbistan'da ancak Osmanlı Devletinin emniyeti hususu için hakikaten gereği olan sağlamlaştırılmış mevkileri kullanmak istediğinden bu meseleyi tetkik ile kendisine bağlı olan kaleden Osmanlı Devleti ile Sırp idaresinin uygunlukları olmadıkça bundan sonra inşa olunmamak şartıyla Sokol ve

Özіçe kalelerini harap etmeyi tasarlamak meclisin memnuniyetsiz olduğunu beyan eder ve Fethü'l-İslam Böğürdelen ve Semendire kaleleri ayrılık altında geleceğini Osmanlı Devletinin genel koruma usullerinin lüzumuna itaat eder.

Yedinci bend: Osmanlı Devletinin Sırp prensi üzerinde olan hukukuna mahsus emniyete muhtaç olduğu dereceden ziyade kullanmak arzusunda bulunduğundan gerek Belgrad ve gerek İslam kaleleri olan Semendire ve Böğürdelen elinde bulunan sağlamlaştırılmış mekanlar işbu kalelerin korunmaları hakiki ihtiyaçlarına göre gerekli olan askerden fazla asker bulundurmayacaktır.

Sekizinci bend: Osmanlı Devletiyle Sırp prensinin birleştirmek üzere olan antlaşmasının gereğince elinde bulunan ve sabit maddelerde beyan olunan mevkilerdeki askerlerin artırılması etrafında Müslüman ahalinin emlakını satış ile mümkün mertebe acilen Sırbistandan çekilebilmeleri için hızlı tedbirler alınmasını taahhüt buyuruyor. İşbu meseleyi önceden muallakta kalmış olan sair maddeleri sırayla ödemek üzere Belgrad'a getirilmiş olan Osmanlı Devletinin komiserinin memurluk işleri beşinci bend'de beyan olunan karışık komisyonun tayin olunan müddette bitirmiş olmazı lazım gelecektir. İzah olunmuş maddelerde ehl-i İslamın memleket düzenini örnek almak şartıyla Sırbistan dahilinde seyahatlerine hiçbir engel olmayacağı ekte yazılıdır.

Dokuzuncu bend: Belgrad kalesi muhafızının kendi askerlik memuriyetinin sınırına tecavüz etmeyerek doğrudan doğruya veyahut aracı ile şehrin veya prensin işlerine müdahale etmemesi hususlarına dikkat etmek, Osmanlı Devletinin niyetlerindendir. Osmanlı Devleti adı geçen muhafızın Sırp beyi ve idaresi hakkında gerekli olan hürmet ve riayetini icra eylemesi ve icra ettirmesi hususlarına ehemmiyet gösterecektir. Adı geçen Sırp beyi ve idaresi dahi kale muhafızı hakkında o üslup ile saygıda bulunup adı geçen muhafızın resmi sıfatı ve vazifesi üzerine hiçbir tarzda tecavüz etmeyecektir. Ve Osmanlı Devletinin memurlarının bütün durumlarında rütbelerine göre muamele olunmalarına itina eyleyeceklerdir. Osmanlı Devletinin Belgrad kalesinden başka yer tasarrufunda olan üç kalenin kumandanlarıyla civarında bulunan Sırp memurları arasında dahi aynıyla bu tarzda muamele olunacaktır.

Onuncu bend: Sırbistan'da ecnebilere özgü bir suret yazılmış olup asker fırkaları dağıtılacak ve Sırp idaresi iltica hakkını suiistimal derecesinde genişleme ile Osmanlı Devletinin emniyetsizliğine sebebiyet vermekten uzak durmaya dikkat edecektir.

On birinci bend: işbu düzenlenen antlaşmanın içinde bulunmayan ve Osmanlı Devletinin Sırp prensiyle olan iyi ilişkilerine tesir edecek meseleye gelince Sırp prensinin bunları mümkün suretle meşru halde tasvir ettirmek arzusuyla tabi devlet ile antlaşmaya teşebbüs edeceğinize meclis şüphe etmez. Sırbistan'da ortaya çıkan yeni askeri tertibattan dolayı Osmanlı Devletinde ortaya çıkan bazı endişe mertebesinin ortadan kaldırılmasına Mihail Beyin gayret eylemesi özellikle arzu olunur. Maddelerde, Osmanlı Devleti adı geçen kalelerin ancak korunmalarına gerekli olan miktardan fazla asker bulundurmayacağını beyan etmiş olduğundan adı geçen prensin dahi memleketin asayiş ve düzeni korumak için gerekli olan miktardan fazla asker tutmamasını teyit eder. Osmanlı Devletinin adı geçen kalelere muhafız askerleri yerleştirmesi hukukundan ne derece istifade eyleyeceğini tayin ve beyan eylemesi emrinin kolay olduğu gibi mevcut olan askerinin insan miktarının kaç kişiden ibaret olduğuna dair güzel izahat vermesi ve iki tarafın dostane savaşsız bir diğeri bütün şüpheleri ortadan kaldıracak ve prensin hukukuna sebepsiz zarar vermeyerek padişahın fermanına uygun suret de bulunması lazım gelen miktar ve asker istihdamı hakkında Osmanlı Devletini temin edebilecek bir ödeme yolu bulunmasının Sırp beyine kolay olacağı aşikardır.

On ikinci bend: Sırplılar, Osmanlı Devletini ileride ortaya çıkacak isteklerini daima iyilikle havale etmek ve mümkün mertebe kısa müddet zarfında gerekli cevabı vermeye hazır bulunacaktır. İşbu maddeler taraf-ı şahanemizden tamamen ve kamilen tasdik ve kabul olunmaktadır. Hüküm ve kararın içine aldığı konuların tamamının icrasına önemli derecede itina ve dikkat ve hilafından kaçınılması babında divan-ı hümayundan yukarıda hatt-ı hümayunumuzla süslenmiş olarak işbu emrimiz çıkarılmıştır. 20-30 Rebiü'l-evvel sene 1279 [13-23 Kasım 1862]

094/1 numaralı nişan defteri 44. Hükümden sonrası ceneral konsolos tayinlerini içerir. Bu ceneral konsolos tayinleri genel olarak zikredilen konsolosun yerine diğerinin tayini şeklindedir. Fakat 47 ve 49. Hükümler görevde olan konsolosların azliyle yerine diğeri tayin kılınmıştır. Bu hükümlerin 48-51-52-53-54-55-56-57-58-

59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79 numaralı hükümlerin başına bir sureti ifadesi konulmuştur. Bunlardan 44-46-47-49-50 numaralı hükümlerin başında bir sureti ifadesi bulunmamaktadır.

Selanik ceneral konsolosluğu beratını içeren hükümler; 44-48-50-52-53-54-55-57-59-64-67-69-73-84-85 numaralı hükümlerdir. Üsküp ceneral konsolosluğu beratını içeren hükümler; 44-49-51-56-60-62-66-68-70-77-79-81-82-83-86-87 numaralı hükümlerdir. 83 numaralı hükmün üstü çizilmiş olup tarafımızdan yine de okunmuştur. Manastır ceneral konsolosluğunu içeren hükümler; 46-63-72-75-78-90-91 numaralı hükümlerdir. Piriştine ceneral konsolosluğunu içeren hükümler; 58-61-65-71-74-76-88-89 numaralı hükümlerdir. 80 numaralı hüküm ise farklı olarak padişah emri olarak yazılmış bir hükümdür. Bu hüküm Kahire'ye Mösyö İvan Yovanoviç'in yeniden tayin kılınmasından bahseder.

92. hükümden sonraki hükümler Balkan Harbinden sonra verilen berat-ı alileri kapsamaktadır. 92-93 numaralı hükümlerde Sırbistan'ın Osmanlı Devletindeki konsolosluğu tayin olunmaktadır.

Sonuç olarak 094/1 numaralı Sırbistan tahvil (nişan) defteri 93 hükümden oluşmaktadır. Bu hükümler yukarıda da zikr edildiği üzere vezir, beylerbeyi, sancakbeyi beratları, mahlul tımar ve zeametlerin tevcihine ait olan vb. konuları içermektedir. Defterin kapağında yazan tarihler tarafımızdan miladi takvime çevrilmiştir. Bunun neticesin de ise defterin 7 Nisan 1837-14 Şubat 1907 seneleri arasındaki 70 yıllık bir süreci kapsadığı neticesine varılmıştır. Bu 70 yıllık süreç Osmanlı Devleti ile Sırbistan hükümeti arasında geçen münasebetlere önemli derecede ışık tutmaktadır. Defterin genel özeti bu bölümde sunulmakla birlikte hükümlerin birebir transkripsiyon ve hüküm özetleri başlığı altında verilmiştir.

2.2.094/1 Numaralı Düvel-İ Eecnebiye (Sırbistan Nişan) Defteri'nin HükümÖzetleri

1: Dersaadet de bulunan Sırp vekil tarafından sunulan arzuhal.
2:Cevap; bazı şerefli Sırp tüccarlara berat-ı ali verilmiş fakat Sırp vekil tarafından sunulan arzuhal iade kılınmıştır.

3: Dersaadet de Sırp vekil olan Sava nam knezin, Sırp tüccar vekaletine memuriyetini içeren izin.

4: Osmanlı Devleti ile Sırbistan hükümeti arasında iki tarafın topraklarında konsoloshaneler tesisine dair geçici düzenleme anlaşmasının tercümesidir.

5: Şehbender tayini şartlarını içeren geçici anlaşma.

6: Osmanlı topraklarında ve Sırbistan da konsoloshaneler tesisi hakkında.

7: İrade-i seniyye suretidir. Mezkûr mazbata istenilen evrakla beraber iade kılınmıştır.

8: Buyuruldu irade suretidir. Suretleri yukarıda yazılı olan meclis-i mahsusa-i vükela mazbatası ve tezkire-i ma‘ruza ve şeref-sadr olan irade-i seniyye gereğince icra olunması Hariciye Nezaret-i Celisinin iradesine bırakılmıştır.

9: Devlet-i Aliye ile Sırbistan Hükümeti beyninde akd olunmuş konsolos sözleşmesidir.

10: Sırp tüccarlarının ticaret kuralları hakkında bilgi içeren nişan-ı hümayun.

11: Kara ve deniz yoluyla Avrupa, Acem ve Hindistan ile ticaret yapan tüccarların şerh olunmuş nizam ile gereğince amel ve hareket edilmesi babında İstanbul kadısına hüküm.

12: Sırplı halkın cizyeleri toptan yıllıklar dâhil olmakla hizmetkârların asla yazılmış cizye kâğıdı verme teklifi ve başka yazılmış örfi kanunlar iddiası ile saldırma ve rencide edilmeyip icap eden şartların düzenli gayret ve koruma konusunda hüküm.

13: Dersa‘adet gümrük ve eşyayı taraflarına haberi yazıyla göndermeleri ilan olunmuş ve Avusturya ve Sırbistan mâhsülünden eski Belgrad’da yetişmiş Belgrad’da alınmak da iken yenilenen tarifeden beri anılan sahil ve kara gümrüklerinde alınan vergiler üzerine hüküm.

14: Belgrad muhafızı Yusuf Muhlis Paşa’ya ve Sırp milleti Başknezi Miloş Obrenoviç Beğ’e ve Sırp memleketi ahalisinin belli olan sadakat ve istikametlerinden dolayı verilen yardımlar ve imtiyazlar hakkında beratlı hükümler.

15: Sırp milleti hakkında münasip olan imtiyazlar neticesinde denizlerde ve ırmaklarda gerekli ticaret sığınmasında gezen ve Dersaadete gelip giden tüccar sefinelerine açılması üzerine hüküm.

16: Devlet-i Aliyye de bulunan Sırp tüccarın evvelki imtiyaz gereğince muamele olunması babında hüküm.

17: Devlet-i Aliyye reayasından olan Miloş Obrenoviç'in istifası ile yerine oğlu Milan Obrenoniç'in knezliğe tayini ve kısa bir süre sonra vefat etmesi sebebi ile yerine kaymakam tayini gerekli hale gelmiştir. Kaymakam tayini hakkında bilgiler içerir.

18: Sırp knezliği sorumluluğunda olan kuvvete, yapması gerekilen işler üzerine irade verilmiş memur mûmâ-ileyhin refakatiyle Eflak'dan Dersaadete gelinceye kadar yol esnasında münasip mahallerde konaklandırılıp ihtiyaçlarının giderilmesi hususunda.

19: Eflak voyvodası Aleksandri Kiga ve Boğdan voyvodası Mihail İsturza voyvodalarına hüküm.

20: Dersadete gelmiş olan Mihal Obrenoviç'in merkez memuriyetine tayini ve görevli memurca yerine varıncaya kadar refakat edilmesi hususuna dair

21: Sırp milleti Başknezi Miloş Obrenoviç'e istediği mahallerde seyahat ve ikamet eylemesi babında hüküm.

22: Halen Sırp başknezi olan Mihail Obrenovic beye ve Sırbistanın sadık milletine hüküm.

23: Dersaadetten, Belgrad'a gidip gelince yol üzerinde bulunan kazaların yöneticilerine hüküm.

24:Belgrad muhafızı Mehmed Hafız Paşa'ya hüküm.

25: Sırp knezlerinden Berahoviç ve yanın da bir arkadaşı ile Sırbistan'dan Yunanistan'a oradanda Yenişehir, Manastır, İşkodra, Niş, Vidin, Ruscuk, Babatağı ve Varna taraflarına gidip, Dersaadete gelinceye kadar yol esnasında konaklayacakları mahallerde ihtiyaçlarının giderilmesi hakkında emr-i şerif.

26: Edirne eyaleti veziri Mehmed Tahir Paşa, Edirne mollası ve meclis üyelerine hüküm. Sivehi oğlu Bogos'un sadakatine mükafat olarak birinci seferde cizye alınmayıp ikinci de ise Sırplılara ne muamele olunuyorsa o şekilde muamele olunması üzerine.

27: Dersaadet de tercümanlık hizmetinde bulunan İlosnoloğlu Sava'ya imtiyaz belgesi.

28: Sırp Başknezi Aleksandri Beğ'e hüküm.

29: Selanik veziri Mehmed Salih Paşa ve Selanik gümrükçüsüne hüküm.

30: Yine adıgeçen Istabl-ı Amîre müdürlüğü rütbelilerinden, kaymakam ve Kavala gümrükçüsüne aslı gibi.

31: Edirne veziri Mehmet Tahir Paşa ve Tekfurtağı kaymakamı Cemal Beğ'e ve Edirne, İnöz, Tekfurdağı, Gelibolu, Evreşe ve Gümülcine civarında kain Karaağaç İskelesi gümrükçülerine hüküm.

32: Vize sancağı kaymakamı İsmail Rahmi Beğ, Misivri, Midye, Bergos,, Silivri, Ereğli, Ahyolu ve Süzebolu gümrükçülerine hüküm.

33: Vidin valisi Vezir Hayreddin Paşa ve Vidin, Niğbolu, Ziştovi ve Rahova gümrükçülerine hüküm.

34: Silistre valisi Vezir Mehmed Said Paşa ve Silistre, Ruscuk, Tulca ve İsakcı, Maçin, Hırsova, Karâharman ve Tutrakan gümrükcülerine hüküm.

35: Varna kaymakamı Hıdır Paşa, Varna, Köstence, Mangalya ve Balçık gümrüklerine hüküm.

36: Tırhala sancağı veziri Musa Saffet Paşa ve Galos gümrükçüsüne hüküm.

37: Niş valisi Vezir Mehmed Ramazan Paşa, Niş ve Donice gümrükçülerine hüküm.

38: Bosna valisi Vezir Halil Kamil Paşa'ya ve Bosna eyaleti dahilinde bulunan tüm gümrük memurlarına hüküm.

39: Yanya mutasarrıf Mehmet Ziya Paşa ve Tarda gümrükçüsüne hüküm.

40: Rumeli eyaleti mutasarrıfı Ragıp Paşa, İskenderiye kaymakamı Osman Mazhar Paşa ve İskenderiye, Ülgün ve Bar gümrükçülerine hüküm.

41: Hersek valisi Vezir Ali Paşa ve Dobra-Venedik iskelesi gümrükçüsüne hüküm.

42:Bosna valisi Vezir Halil Kamil Paşave Bosna gümrük memurlarına hüküm.

43: Sırp Başknezi Mihail Bey ve Belgrad kalesi muhafızı Raşid Paşa'ya hüküm.

44: Selanik Ceneral Konsolosluğu beratı (merkumun yerine Mösyö Petro Karastoyanoviç tayin edilmiştir.)

45: Üsküb Ceneral Konsolosluğu beratı (merkumun yerine Mösyç Aleksa Paçiç tayin edilmiştir.)

46: Manastır Konsolosluğu beratı (merkumun yerine Mösyö Dimitri Bodi tayin edilmiştir.)

47: Üsküb Ceneral Konsolosluğu beratı (Mösyö Aleksa Pasiç'in vefatı sebebi ile yerine Mösyö Körke Popoviç tayin edilmiştir.)

48: Selanik Konsolosluğu beratı (Mösyö Petro Karastoyanoviç'in yerine Mösyö Kosta Nikola Hristiç tayin edilmiştir.)

49: Üsküp Konsolosluğu beratı (Mösyö Körke Popoviç'in azliyle yerine Mösyö Vladimîr Kariç tayin edilmiştir.)

50: Selanik Konsolosluğu beratı (Mösyö Kosta Hristiç'in yerine Mösyö Vladimir Koniç tayin edilmiştir.)

51: Üsküp Konsolosluğu beratı (Mösyö Vladimir Kariç'in yerine Mösyö Todor İstankoviç tayin edilmiştir.)

52: Selanik Konsolosluğu beratı (Mösyö Loniç'in yerine Mösyö Körke Gencic tayin edilmiştir.)

53: Selanik Ceneral Konsolosluğu beratı (Mösyö Körke Gencic'in yerine Mösyö Vladimir Loniç tayin edilmiştir.)

54: Selanik Ceneral Konsolosluğu beratı (Mösyö Vladimir Loniç'in yerine Mösyö Bojidar Bodi tayin edilmiştir.)

55: Selanik Konsolosluğu Beratı (Mösyö Boje Bodi'nin yerine Mösyö İvan Pavloviç tayin edilmiştir.)

56: Üsküp konsolosluğu beratı (Mösyö Todor İskoviç'in yerine Mösyö Mişel Ristiç tayin edilmiştir.)

57: Selanik Konsolosluğu beratı (Mösyö İvan Pavloviç'in yerine Mösyö Dimitri Bodi tayin edilmiştir.)

58: Piriştine Konsolosluğu beratı (Mösyö Milovikon'un yerine Mösyö Tiodor İstankoviç tayin edilmiştir.)

59: Selanik Ceneral Konsolosluğu beratı (Mösyö Dimitri Bodi'nin yerine Mösyö Pol Deniç tayin edilmiştir.)

60: Üsküp Ceneral Konsolosluğu beratı (Mösyö Ristiç'in yerine Mösyö Miloslak Kortoviç tayin edilmiştir.)

61: Piriştine Konsolosluğu beratı (Mösyö Tiodor İstankoviç'in yerine Mösyö İsvetislav Simiç tayin edilmiştir.)

62: Üküp Ceneral Konsolosluğu beratı (Mösyö Miloslak Kortoviç'in yerine Mösyö Pol Deniç tayin edilmiştir.)

63: Manastır Konsolosluğu beratı (Mösyö Milovikon Lenoviç'in yerine Mösyö Mişel Ristiç tayin edilmiştir.)

64: Selanik Ceneral Konsolosluğu beratı Mösyö Pol Deniç'in yerine Mösyö Jan Kristiç tayin edilmiştir.)

65: Piriştine Konsolosluğu beratı (Mösyö Simiç'in yerine Mösyö Sima Oramoviç tayin edilmiştir.)

66: Üsküp Ceneral Konsolosluğu beratı (Mösyö Pol Deniç'in yerine Mösyö Matyas Poşkoviç tayin edilmiştir.)

67: Selanik Ceneral Konsolosluğu beratı (Mösyö Jan Kristiç'in yerine Mösyö Giorgiye Nenadoviç tayin edilmiştir.)

68: Üsküp Ceneral Konsolosluğu beratı (Mösyö Matyas Poşkoviç'in yerine Mösyö Milosak Kortoviç tayin edilmiştir.)

69: Selanik Ceneral Konsolosluğu beratı (Mösyö Yorgi Nenadoviç'in yerine Mösyö Jorj Nikoliç tayin edilmiştir.)

70: Üsküp Ceneral Konsolosluğu beratı (Mösyö Milosak Kortoviç'in yerine Mösyö Mihail Ristiç tayin edilmiştir.)

71: Piriştine Konsolosluğu beratı (Mösyö Sima Oramoviç'in yerine Mösyö Mihail Markoviç tayin edilmiştir.)

72: Manastır Ceneral Konsolosluğu beratı (Mösyö Mihail Ristiç'in yerine Mösyö İsvetislak İstanovirdiç tayin edilmiştir.)

73: Selanik Ceneral Konsolosluğu (Mösyö Koko Nikoliç'in yerine Mösyö Vladimir Loniç tayin edilmiştir.)

74: Piriştine Ceneral Konsolosluğu (Mösyö Mihaylo Markoviç'in yerine Mösyö Miroslav Sipalaykoviç tayin edilmiştir.)

75: Manastır Ceneral Konsolosluğu (Mösyö İsvetislav İstanoyeviç'in yerine Mösyö Jiyodin Balogciç tayin edilmiştir.)

76: Piriştine Konsolosluğu (Mösyö Miroslav İspalaykoviç'in yerine Mösyö Milan Peçanaç tayin edilmiştir.)

77: Üsküp Ceneral Konsolosluğu (Mösyö Mihail Ristiç'in yerine Mösyö Liyubumir Mihayloviç tayin edilmiştir.)

78: Manastır Konsolosluğu (Mösyö JİbovinBalogciç'in yerine Mösyö Liyubumir Mihayloviç tayin edilmiştir.)

79: Üsküp Ceneral Konsolosluğu (Mösyö Liyubumir Mihayloviç'in yerine Mösyö JİbovinBalogciç tayin edilmiştir.)

80: İrade-i Seniyye (Sırp hükümeti tüccar ve tebasından Kahire'ye gelip gidenlerin iş ve ticaretlerini idare etmek üzere Mösyö İvan Yovanoviç'in konsolos tayin kılındığına dair.)

81: Sırbiye hükümeti tüccar ve tebasından Üsküb'e gelip gidenlerin iş ve ticaretlerini idare etmek üzere cenral konsolos bulunan Mösyö Mihail Ristiç'in yerine Mösyö Liyubumir Mihayloviç'in tayini hakkında berat-ı hümâyûn.

82: Sırbiye hükümeti tüccar ve tebasından Üsküb'e gelip gidenlerin iş ve ticaretlerini idare etmek üzere ceneral konsolos bulunan Mösyö Balogciç'in yerine Mösyö Yovan Yovanoviç'in tayini hakkında berat-ı hümâyûn.

83: Kosova vilayeti valisi beşinci nizamiye fırkası kumandanı Hüseyin Hüsni Paşa ve Kosova naibi Mehmed Şefik Efendi'ye hüküm.

84: Sırbiye hükümeti tüccar ve tebasından Selanik'e gelip gidenlerin iş ve ticaretlerini idare etmek üzere ceneral konsolos bulunan Mösyö Liyuiç'in yerine Mösyö Jipovitin Balogciç'in tayini hakkında berat-ı hümâyûn.

85: Selanik vilayeti valisi Daniş Bey ve Selanik merkez naibine hüküm.

86: Sırbiye hükümeti tüccar ve tebasından Üsküb'e gelip gidenlerin iş ve ticaretlerini idare etmek üzere ceneral konsolos bulunan Mösyö Yovan Yovaboviç'in yerine Mösyö Panto Gavriloviç'in tayini hakkında berat-ı hümâyûn.

87: Kosova vilayeti valisi Halil Bey ve Üsküp naibi Şevket Efendi'ye hüküm.

88: Sırbiye hükümeti tüccar ve tebasından Piriştine'ye gelip gidenlerin iş ve ticaretlerini idare etmek üzere ceneral konsolos bulunan Mösyö Milan Rakiç'in yerine Doktor Mösyö Milan Milobeviç'in tayini hakkında berat-ı hümâyûn.

89: Kosova vilayeti valisi Mazhar Bey, Piriştine sancağı mutasarrıfı Nazım Bey ve Piriştine naibi Mahmud Muhtar Efendi'ye hüküm.

90: Sırbiye hükümeti tüccar ve tebasından Manastır'a gelip gidenlerin iş ve ticaretlerini idare etmek üzere konsolos bulunan Mösyö Liyubumir Mihayloviç'in yerine Mösyö Yovan Markoviç'in tayini hakkında berat-ı hümâyûn.

91: Manastır vilayeti valisi Behçet Bey ve Manastır naibi Ali Necib Efendi'ye hüküm.

92: Sırbiye hükümeti tüccar ve tebasından Dersaadete gelip gidenlerin iş ve ticaretlerini idare etmek üzere ceneral konsolos Mösyö Des Çohaciç'in tayini hakkında irade-i seniyye.

93: İstanbul vilayeti vali vekili Cemil Paşa'ya hüküm. (Des Çohaciç'in konsolos tayin edilmiş olduğundan bahisle)

2.3.095/2 Numaralı Düvel-İ Eecnebiye Defteri (Sırbistan Ahkam Defteri) Ve Değerlendirilmesi

Ahkâm "hükm" kelimesinin çoğuludur. Hüküm, karar ve yargı anlamlarına gelir. Bununla birlikte "padişah buyruğu" anlamına da gelir. Hangi kalemden çıkarsa çıksın bütün sultani vesikalara genel olarak "hükm" denilmiştir.[40]

Ahkam Defterleri, divandan çıkan hükümlerin kaydına özel olan defterlere verilen isimdir. Padişah namına düzenlenen bu belgelere "ferman" da denilmiştir. Konularına göre farklı defterlere yazılırlardı. Şikayet, Mühime, Ruus ve Nişan defterleri Divan sicillerinin başlıcalarıdır. Konusuyla alakalı olarak Ahkam Defterleri, Şikayet Defterlerinin devamı mahiyetinde tutulmuştur. Bu defterler Şikayet Defterlerinden 104 yıl sonra tutulmaya başlanmış ve II. Meşrutiyete kadar sürmüştür.[41]

Bu defterlerin içerisinde zikredilen konular genellikle çözülemeyen olaylara çözüm bulmak maksadıyla padişaha ya da ilgili merciye başvurmaları ile ortaya çıkan meselelerin çözümü ile alakalıdır. Bu defterler halkın şikayet ve isteklerini ihtiva ettiğinden oldukça önemlidir. Eyaletlere göre tutulan bu defterler, tutulduğu bölgenin idari, içtimai ve iktisadi vb. konulara ışık tutmaktadır.[42]

Ahkâm defterlerinde de nişan defterlerinde olduğu gibi tanıtıcı bir başlık olmakla birlikte defterde benzer ifadeler kullanılmıştır. Tezin konusu olan defterde yazı tipi rika şeklinde olup değişiklik göstermemektedir. Ahkâm defterindeki hükümler tarih sırasına göre yazılmıştır. Defterde hükümler birkaç kısımdan oluşmaktadır. Hükmün ilk kısmında işe veya icabına göre, bölgede bulunan şeri veya örfi yetkiliye hitap ile başlanmıştır.[43]

---

[40] Halil Sahillioğlu, *Ahkâm Defteri*, TDV İslam Ansiklopedisi, Cilt 1, 1988, s. 551.
[41] T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi,* (Haz: Yusuf İhsan GENÇ vd.), İstanbul 2010, s. 22.
[42] Ramazan Günay, "Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi",*Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2013, sayı 17, s. 23.
[43] Fatma Atabey, *4 Numaralı Trabzon Ahkâm Defterinin Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi (S.1-50)*, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankırı 2014, s. 8.

095/2 numaralı Sırbistan Ahkâm Defteri, Düvel-i Ecnebiye Defteri Sırbistan Ahkâm Defteri adı ve A.DVN.DVE.d kodu ile Başbakanlık Osmanlı Arşivde 095/2 numaralı sırada kayıtlıdır. Defterin kapağı ciltli olup kapağı ebrusuzdur. Defter 42.5x18 ebadındadır. Defter toplamda 45 hükümden oluşmaktadır. Sayfa usulü ile düzenlenmiş olan defterin kapağında toplamda 196 sayfa olduğu yazılmıştır. Fakat Başbakanlık Osmanlı Arşivinden aldığımız vesika da defterin sadece 14 sayfası mevcuttur. Defterin kapağına yazılan bilginin yanlış olması ihtimaliyle beraber var olan 14 sayfa transkripsiyon edilmiştir. Zira defterde geçen hüküm tarihlerine baktığımız zaman ilk hüküm sene 306, son hüküm ise sene 325 tarihleri arasındadır. Defterin kapağında da bu bilgi 1304-1325 olduğunu teyit edilmektedir.

095/2 numaralı Sırplının Ahkam Defteri, nişan defterinde olduğu gibi vezir, beylerbeyi, sancakbeyi beratları, tımar durumları ve toprak dağılımına dair olan ahkam hükümleri vb. konuları içermektedir. 095/2 numaralı ahkam defterinde bölgenin vezir, vali veya naibine hüküm olarak yazılmıştır. Bu hükümlerin başında vezire, valiye veya naibe elkaplarla hitap edilmiştir. Bir örnek vermek gerekirse; "Selanik vilâyeti valisi olub murassa'-i Osman'î ve birinci rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan vezîrim Galib Paşa iclâlehuya ve Selanik kazâsı nâ'ibine hüküm ki" şeklindedir.

Bölgenin yetkilisinin elkabı verildikten sonra, Sırbistan hükümeti tüccar ve tebaasından zikredilen bölgeye gelip gidenlerin işleri ve ticaret hususlarını düzeltmek üzere tayin olunan kişinin ismi zikir edilmiştir. Hükümlerin sonunda yazıldığı tarih mevcuttur. Bu da bize o tarihlerde görevli bulunan vali, vezir veya naibler hakkında malumat vermektedir. Bu isimlere birebir transkripsiyon da yer verildiği için tekrar değinilmeyecektir.

095/2 numaralı Sırbistan Ahkam Defterin de geçen 2-5-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35 (sureti) 36-37-38-39-4041-42-43-44-45 numaralı hükümlerin başına bir sureti ibaresi eklenmiştir. Bu hükümlerden sadece 35 numaralı hükümün başına sadece sureti ifadesi eklenmiştir. Başında bir sureti olmayan hükümler ise 1-3-4-6-21 numaralı hükümlerdir.

Selanik ceneral konsolosluğu beratını içeren hükümler; 1-5-8-12-13-15-16-18-23-29-32-34-38 numaralı hükümlerdir. Üsküp ceneral konsolosluğu beratını içeren

hükümler; 2-4-7-11-17-24-26-31-33-35-42-44 numaralı hükümlerdir. Manastır ceneral konsolosluğu beratını içeren hükümler;3-20-27-37-40-43 numaralı hükümlerdir. Piriştine ceneral konsolosluğu beratını içeren hükümler; 6-9-10-14-19-20-21-25-27-30-36-39-41 numaralı hükümlerdir. Siroz ceneral konsolosluğu beratını içeren hükümler; 22-28 numaralı hükümlerdir. Kahire ceneral konsolosluğu beratını içeren hükümler; 45 numaralı hükümdür.

Sonuç olarak 095/2 numaralı Sırbistan Ahkam Defteri de Nişan Defterlerinde olduğu gibi belirli tarihler arası Osmanlı devleti ile Sırbistan hükümeti arasındaki ilişkilere ışık tutmaktadır. 095/2 numaralı Ahkam Defterinin ilk hüküm tarihi 16 Zi'l-hicce sene 305 [25 Temmuz sene 1888], son hüküm ise 14 Rebiü'l-evvel sene 325 [25 Temmuz 1907] tarihine tekabül etmektedir. Defterin genel özeti bu bölümde sunulmakla birlikte hükümlerin birebir transkripsiyon ve hüküm özetleri başlığı altında verilmiştir.

2.4.095/2 Numaralı Düvel-İ Ecnebiye Defteri'nin (Sırbistan Ahkam) Hüküm Özetleri

1: Selanik vilayeti valisi Galib Paşa ve Selanik kazası naibine hüküm.
2: Kosova vilayeti valisi Faik Paşa, Üsküp sancağı mutasarrıfı, Necip Paşa ve Üsküp kazası naibine.
3: Manastır vilayeti valisi Halil Rıfat Paşa ve Manastır Kazası naibine hüküm.
4: Kosova vilayeti valisi Faik Paşa, Üsküp sancağı mutasarrıfı, Hafız Mehmed Paşa ve Üsküp kazası naibine hüküm.
5: Selanik vilayeti valisi Vezir Galib Paşa ve Selanik kazası naibine.
6: Kosova vilayeti valisi Faik paşa ve Piriştine kazası naibine hüküm.
7: Kosova vilayeti valisi Ahmed Eyüb Paşa ve Üsküp Kazası naibine hüküm.
8:Selanik vilayeti valisi Galib Paşa ve Selanik kazsı naibine hüküm.
9: Kosova vilayeti valisi Ahmed Eyüb Paşa, Piriştine sancağı mutasarrıfı, Hafız Mehmed Paşa ve Piriştine kazası naibine hüküm.
10: Kosova vilayeti valisi İbrahim Paşa, Piriştine sancağı mutasarrıfı, Bahri Paşa ve Piriştine kazası naibine hüküm.
11: Kosova vilayeti valisi İbrahim Paşa ve Üsküp kazası naibine.
12: Selanik vilayeti valisi Hüsnü Paşa ve Selanik kazası naibine.

13: Selanik vilayeti valisi müşârün-ileyh ve Selanik kazası naibine.

14: Kosova vilayeti valisi İbrahim Paşa, Piriştine sancağı mutasarrıfı, Bahri Paşa ve Piriştine kazası naibine.

15: Selanik vilayeti valisi müşârün-ileyh ve Selanik kazası naibine.

16: Selanik vilayeti valisi Hasan Fehmi Paşa ve Selanik kazası naibine.

17: Kosova vilayeti valisi Hafız Mehmed Paşa ve Üsküp kazası naibine.

18: Selanik vilayeti valisi Hüseyin Rıza Paşa ve Selanik kazası naibine.

19: Kosova vilayeti valisi Hafız Mehmed Paşa, Piriştine sancağı mutasarrıfı, Rukneddin bey ve Piriştine naibine.

20: Manastır vilayeti valisi Abdulkerim Paşa ve Manastır kazası naibine.

21: Kosova vilayeti valisi Hafız Mehmed Paşa, Piriştine sancağı mutasarrıfı, Rukneddin bey ve Piriştine naibine.

22: Selanik vilayeti valisi Rıza Paşa, Siroz sancağı mutasarrıfı, Mustafa Nail bey ve Siroz naibine hüküm.

23: Selanik vilayeti valisi Hüseyin Rıza Paşa ve Selanik kazası naibine.

24: Kosova vilayeti valisi Hafız Mehmed Paşa ve Üsküp kazası naibine.

25: Kosova vilayeti valisi Hafız Mehmed Paşa, Piriştine sancağı mutasarrıfı Mustafa Kamil Efendi ve Piriştine naibine hüküm.

26: Kosova vilayeti valisi Hafız Mehmed Paşa ve Üsküp naibine hüküm.

27: Manastır vilayeti valisi Abdulkerim Paşa ve Manastır naibine hüküm.

28: Selanik vilayeti valisi Hasan Refik Paşa, Siroz sancağı mutasarrıfı, Celal bey ve siroz naibine.

29: Selanik vilayeti valisi Hsan Refik Paşa ve Selanik kazası naibine.

30: Kosova vilayeti valisi Reşad Bey, Piriştine sancağı mutasarrıfı Kamil Efendi ve Piriştine naibine.

31: Kosova vilayeti valisi ve Üsküp naibine.

32: Selanik vilayeti valisi Hasan Refik Paşa ve Selanik kazası naibine hüküm.

33: Kosova vilayeti valisi Reşad Bey ve Üsküp kazası naibine.

34: Selanik vilayeti valisi Hasan Fehmi Paşa ve Selanik kazası naibine.

35: Kosova vilayeti valisi Şükrü Paşa ve Üsküp kazası naibine.

36: Kosova vilayeti valisi Süleyman Arif Paşa ve Piriştine kazası naibine.

37: Manastır vilayeti valisi Hazem Bey ve Manastır naibine.

38: Selanik vilayeti valisi Hasan Fehmi Paşa ve Selanik vilayeti naibine.

39: Kosova vilayeti valisi Mehmed Şakir Paşa, Piriştine sancağı mutasarrıfı, İsmail Paşa ve Piriştine sancağı naibine hüküm.

40: Manastır vilayeti valisi Hıfzı Paşa ve Manastır naibi Adem Fehmi Efendi'ye hüküm.

41: Kosova vilayeti valisi Mahmud Şevket Paşa, Piriştine sancağı mutasarrıfı, İsmail Paşa ve piriştine naibi Ali Himmet Efendi'ye hüküm.

42: Kosova vilayeti valisi Mahmut Şevket Paşa ve Kosova naibi Hasan Fehmi Efendi'ye hüküm.

43: Manastır vilayeti valisi Hıfzı Paşa ve Manastır naibi Adem Fehmi Efendi'ye hüküm.

44: Kosova vilayeti valisi Mahmud şevket Paşa ve Kosova naibi Hasan Fehmi Efendi'ye hüküm.

45: Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa'ya hüküm.

BÖLÜM 3

NİŞAN VE AHKAM DEFTERLERİNİN ORJİNAL HÜKÜMLERİ

3.1.094/1 Numaralı Düvel-İ Ecnebiye (Sırbistan Nişan) Defteri'nin Transkripsiyonu

[Hüküm 1]

Seniyyü'l-himemâ behiyyü'ş-şiyemâ inâyetlü atûfetlü oğlım efendi hazretleri

Der-sa'âdet'de olan Sırb vekîli tarafından takdîm olunan takrîr me'âlinde Sırb milletinden olub Miloş Beğ'in bu tarafda sarrâflığını itmekde olan Dimitraki'ye Avrupa tüccârına ihsân buyurulan berevât-ı şerîfe misillû bir kıt'a berât-ı âlî şerîklerine hıdmetkârlık evâmir-i şerîfesi inâyet buyurulması mîr-i mûmâ-ileyhim istid'âsı oldığı inhâ olunması ve manzûr-ı âlî buyurulmak üzere leffen tesyîr-i savbı atûfiyeleri kılınmış olub ma'lûm-ı âlî buyuruldığı üzere Miloş Beğ bu tarafda iken Sırb re'âyâsının getürdükleri emvâl ticâretinden müste'min ve berâtlü misillû yüzde üç gümrük alınması ve mu'âmelât-ı sâ'iresi anın tatbîk kılınması husûslarını istid'â ve ol-vechle emr-i âlî i'tâsını niyâz itmiş ise de bu sûret gümrüğe muzırr oldığından mukaddemâ Eflak re'âyâsına bu vechle müsâ'ade olunmuş ise de Eflak Beği'nin karşulığı olan hıdmeti ya'ni virgülerini aynen elinden (?) virmeğe virdiği sözi icrâ itmemiş olması cihetiyle anın bozulması icâb-ı hâlden idiğünden ol-vakt mîr-i mûmâ-ileyhe cevâb virilmiş ve me'yûs olmamak üzere fakat Sırb tüccârından berât isteyenlere sâ'ir re'âyâ misillû müsâ'ade buyurulacağı söylenmiş oldığından işbu inhâsı buna mebnî olmağla fakat ashâb-ı berevât olanların mesâlihi beğlikçi-i divân-ı hümâyûn bulunan bendeleri nezâreti ve beher sene tebdîl ve nasb olunan mu'teberân-ı tüccârdan iki nefer vekîllerin ma'rifetleriyle rü'yet olunmak ve bir nefer berâtlünün iki nefer fermânlü hıdmetkârı olmak şürût ve nizâmlarından olarak takrîr-i mezkûrda berât ve evâmir-i şerîfe istid'â olunan mersûmların mesâlihi Sırb vekîli ma'rifetiyle rü'yet olunması ricâ olunmuş ve bu sûret fi'l-cümle nizâma muvâfık görünmemiş ise de mademki bunlarda nezâret dâhilinde bulunacağına ve diğer vekîllerin rü'yet-i mesâlih eylemeleri yine nâzırının re'yiyle oldığına nazaran Sırb milletinden olan tüccârın ticârete dâ'ir mesâlihlerine dahi Sırb vekîli bulunanlar nâzırı tarafından me'mûr ve me'zûn olmak üzere nizâmın evvel fıkrasına ilâve olunarak ber-vech istid'â-i mersûme ve bundan böyle istid'â vukû'nda sâ'ir Sırb tüccâr-ı mu'teberâtına

berât-ı âlî i‘tâsında bir gûne be’is görünmemiş ise de ol-bâbda ne vechle emr u fermân hazret-i şehinşâhî müte‘allik buyuruluyor ise ana göre icrâ olunacağını beyânıyla şukka-i senâ-verî terkîmine mübâderet kılındı fi 4 Safer sene 253[10 Mayıs 1837]

[Hüküm 2]
Cevâb
Ma‘rûz-ı bendeleridir ki
Resîde-i enâmil-i tevkîr olan işbu emirnâme-i sâmîleriyle takrîr-i mezkûr atebe-i felek-mertebe-i cenâb-ı hilâfet-penâhîye arz ve takdîm ile meşmûl-i lihâza-i mekârim ifâza-i hazret-i pâdişâhi buyurularak iş‘âr-ı âsafâneleri vechle berât-ı âlî i‘tâsında bir gûne be’is görünmediği hâlde ber-vech istid‘â-i mersûme ve sâ’ir Sırb tüccârı mu‘teberâtına berât-ı âlîşân i‘tâsına irâde-i seniyye-i şahâne-i sâniha-pirâ-yı südûr buyurulmuş ve takrîr-i mezkûr mevzû‘an i‘âde kılınmış olmağla ol-bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü’l-emrindir fi 9 Safer sene 53 [15 Mayıs 1837]

[s. 2 boş]
[Hüküm 3]
İstanbul kadısına hüküm ki
El-hâletü hâzihi berren ve bahren Avrupa ticâretiyle me’mûn olan ve bundan böyle izhâr-ı hevâhiş ve arzû iden Devlet-i Aliyyem re‘âyâsının ticâretlerinin taht-ı râbıta ve nizâma dâhil olundığı sûretde ticâretlerine vüs‘at gelüb hem tâ’ife-i mersûmeye ve hem gümrüklerin birle …vaka‘ keşîde-yi mûceb olacağı umûr-ı vâzıhadan olmak hasebiyle re‘âyâ-yı Devlet-i Aliyyemden olub ticâret-i mezkûreye me’zûniyetini hâvî yedlerine berât-ı şerîfem virilen tüccâr beyninde cümlenin inzimâm-ı re’y ve intihâbıyla iki nefer vekîl nasb ve ta‘yîn olunub beynlerinde vâki‘ olan umûr-ı muhâsebe ve kavâ‘id ve husûsât-ı sâ’ire ticâretlere mersûmân nâfizü’l-hükm olmak ve bâkiyesi anların sâ’irelerine mütâba‘at ile kavâ‘id-i mer‘iyye-i ticârete muhâlif harekete mütecâsir olanların iktizâ iden te’diyelerinin nazarlarının inzimâm-ı re’yle esnâfca icrâsına me’zûniyet ve me’mûriyetleri cerh ve tasrîh olunarak nazarlarının takdîr ve istid‘âsıyla ol-bâbda başkaca fermân-ı irâde-i ısdâr ve beher sene mersûm vekîller tebdîl olunub cümlenin ma‘rifet ve intihâbıyla aherleri yine bâ-emr-i âlî vekîl nasb kılınmak husûsu tüccâr-ı mersûme hakkında bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şâhânem virilen şürût-ı nizâmda münderic olub bu def‘a Sırb milletinden dahi ticâret-i

merkûmeye izhâr-ı hevâhiş ile berât-ı âlîşânım ricâsında olanlara müsâ'ade-i seniyye-i mülûkânem erzân kılınması millet-i mersûme Başknezi Miloş Beğ hutimet avâkibuhu bi'l-hayrın tarafından niyâz ve istid'â birle ol-bâbda müsâ'ade-i seniyye-i şâhânem bî-dirîg kılınarak sâniha-pirâ-yı südûr olan emr-i hümâyûn-ı mekârim-nümûn şehinşâhânem muktezâ-yı münîfi üzere millet-i mersûmeden berevât ashâbı olan tüccâr dahi beğlikçi divân-ı hümâyûnum bulunanların nezâretinde olmak üzere o misillû mesâlih vâkı'alarının mûmâ-ileyh nezâretiyle tesviyesine Der-sa'âdetimde bulunan Sırb vekîlleri me'zûn olarak ka'ide-i meşrûhaya tatbîken yedlerine vekâlet emr-i şerîfi i'tâ kılınmak lâzım gelmiş ve el-hâletü hâzihi Der-sa'âdetimde Sırb vekîl olan Savanam knez millet-i mersûme tüccâr vekâletine me'zûn kılınarak me'mûriyetini hâvî emr-i şerîfim tasdîr ve i'tâsı husûsu tüccâr-ı mersûmenin nâzırı olan divân-ı hümâyûnum beğlikçisi vekîl-i iftihâr İbrahim Sarım[44] dâme mecduhû cânibinden bi't-takrîr ifâde kılınmış olmağın mersûmun vekâlete me'mûriyetiyçün işbu emr-i şerîfim ısdâr ve yerine i'tâ olunmuşdur imdi ber-mûceb-i şürût-ı nizâm millet-i mersûme tüccârının beynlerinde vâkı'a olan umûr-ı muhâsebe ve husûsât-ı sâ'ireye kimesne tarafından müdâhele olunmayarak vekîl-i mersûm rü'yet itmek ve tüccâr-ı mersûme dahi emr-i ticâretde re'yine mütâba'at eylemek ve kavâ'id-i ticârete münâfi harekâta mücâseret idenlerin nâzır-ı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle levâzım-ı te'diyelerini icrâ itdirmek üzere vekâleti umûrına ber-vechle dâhil ve ta'arruz olundığına rızâ-yı şerîfim olmadığı sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin ma'lûmun oldıkda ber-vech-i meşrûh amel ve harekete dikkat olunmak ve hilâf-ı şürût-ı nizâm vaz' ve hâlet tecvîz olunmak bâbında fi Evâhir-i Safer sene 53 [17-27 Mayıs 1837]

[s. 4]

Devlet-i Aliyye ile Sırbistan hükûmeti beyninde tarafeyn Memâlikinde konsoloshâneler te'sîsine dâ'ir akd olunan sûret-i tesviye-i muvakkatenin tercümesidir

[Hüküm 4]

[44] İbrahim Sarım Paşa (1801-1854) İstanbul'da doğdu. Babası Ayasofya türbedarlarından olan Kadı Hafız Mustafa Efendi'nin oğludur. Sarim paşa, sadrazamlık, valilik, elçilik ve nazırlık gibi önemli görevlerde bulunmuştur. 13 Haziran 1841'de Ticaret Nazırlığına getirilen Sarim Paşa, Sırbistan'da yaşanan idari sorunları çözmeye çalışmıştır. Begüm YAVAŞ, "İbrâhim Sârım Paşa", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Cilt: Ek-1, 2016, s.625-626.

Muharrirîn-i imzâ mensûb oldıkları devletler teb‘ası beyninde münâsebât-ı ticâriyeyi teshîl maksadıyla bu bâbda me’zûniyet-i lâzımeyi hâ’iz oldıkları hâlde memâlik-i mezkûrede konsoloshâneler te’sîsine ve konsolosların ta‘yîn vezâ’ifine dâ’ir âtîde muharrer sûret-i tesviye-i muvakkateyi akd ve imzâ eylemişlerdir

Birinci madde: Devlet-i Aliyye ile Sırbistan hükûmeti konsoloslar ta‘yîni salâhiyetini bi’l-mukabele tasdîk iderler bu konsoloslar i‘zâm olundıkları memleketde hukûk-ı milel kavâ‘idi esâsı üzerine ifâ-yı me’mûriyet idecek ve bu sûretle Memâlik-i Şâhânede Sırb konsoloslarının gerek vezâ’if-i me’mûriyetlerine ve gerek şahıslarına müte‘allik husûsâtda Memâlik-i Osmaniye’de mukîm düvel-i sâ’ire konsoloslarına virilen imtiyâzât ve mu‘âfiyât-ı fevka’l-âdeye vechen mine’l-vücûh hakları olmayacaktır

İkinci madde: Bir mahalle bir konsolos nasb ve ta‘yîni husûsunun bunu kabûl iden devlet nezdinde konsolosun mahal-i mezkûr de vücûdını müstelzim ihtiyâcât-ı ticâret ile lüzûmu isbât idilmelidir

*Üçüncü madde:*Sûret-i tesviye-i hâzıra bir konsolos mukavelenâmesinin akdine asla irâs-ı halel itmemelidir

Dördüncü madde: İşbu sûret-i tesviye-i hâzıra işbu senedin imzâsı gününden i‘tibâren mevki‘-i icrâya vaz‘ idilecek ve tarafeyn akdinden biri bunun i‘lân-ı mefsûhiyetini tensîb eylemedikce mer‘iyyü’l-icrâ add olunacaktır maa‘mâ-fîh i‘lân-ı mefsûhiyetin bir mâhiyet-i fi‘ile kesb itmesi içün üç ay müddet ta‘yîn idilmiştir

Tasdîken mâ-makal (?) muharririn-i imzâ sûret-i tesviye-i hâzıra-yı imzâ ve kendü mühürleriyle temhîr eylemişlerdir işbu sûret-i tesviye fi 23 Ağustos / 4 Eylül sene 1886 tarihiyle iki nüsha olarak Belgrad’da tanzîm olunmuştur

İmzâ
Haşmetlü Sırbistan kralı hazretlerinin Hâriciye Nâzırı Mîr-alây Karhasonoviç (?)mühr
Zât-ı şevket-semât hazret-i pâdişâhînin fevka’l-âde ve murahhas Orta Elçisi Ziya mühr

[Hüküm 5]

Evrâk-ı mahsûsası kâmilen 18 Rebîü'l-âhir sene 204 [5 Mart 1790]
Tarihinde divân kalemine virilmişdir
Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ mazbatasının sûretidir
Saltanat-ı seniyye ile Sırbistan hükûmeti beyninde tarafeyn memâlikinde bulunacak konsoloslar hakkında bir mu'âhede-i mahsûsa olmaması cihetiyle Sırbistan dâhilinde lâzım gelen memâlik şehbenderi ta'yîn olunamamış ve yalnız Niş'e bir şehbender gönderilmiş ise de anda sıfat-ı resmiyesi hükûmet-i müşârün-ileyhâ tarafından tasdîk idilmemiş olmasına ve Sırbistan'da bulunan teba'a-i Osmaniyenin himâye ve muhâfaza-i hukûku ve ahvâl-i mahalliye hakkında ma'lûmât istihsâli içün şehbenderler ta'yîni ise lâzıme-i hâlden bulunmasına mebnî evvel ve âhir sebk iden karar ve iş'âr üzerine ol-bâbda bi'l-karar sefâret-i seniyyesiyle Sırbistan hükûmeti beyninde tanzîm ve hükûmet-i seniyyesinin tasvîbine mu'allak olmak şartıyla imzâ olunan sûret-i tesviye-i muvakkateyi mutazammın mukavele lâyihasının gönderilen sûret-i mütercimesiyle ol-bâbda Nezâret-i Hâriciyenin muhâberâtı şâmil tezkiresi meyâne-i bendegânemizde mütâla'a olundı me'allerinden (?) müstebân oldığı vechle işbu mukavele-i muvakkate ilerü de bir mu'âhede-i kıt'aya akd idilmelik ve tarafeyn akdinden biri infisâhını i'lân eylediği hâlde üç mâh müddet hitâmında hükmü kalmamak ve Sırbistan hükûmeti tarafından Memâlik-i Şâhâneye nasb olunacak konsolosların mu'âhedât-ı kadîmelik Avrupa devletleri konsoloslarına virdiği imtiyâzât-ı fevka'l-âdeden istifâdeye kalkışmalarına mahal bırakmamak içün mukabele-i bi'l-misl ka'idesine ri'âyet olunmak esâsları üzerine akd olundığı anlaşılmış ve bu da hâl ve maslahata ve karar vâki' muvâffak görünmüş oldığından işbu mukavele-i muvakkatenin kabûl ve tasdîki bi'l-ittihâd tensîb olunarak zikr olunan tezkire ve mukavelenâme tercümesi ve evrâk-ı sâ'ire takımıyla arz ve takdîm kılınmış ise de katıbe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir Fi 18 Muharrem sene 304[17 Ekim 1886] ve fi 5 Teşrîn-i evvel sene 302 [17 Ekim 1886]

[s. 5]
[Hüküm 6]
Tezkire-i ma'rûza sûretidir
Memâlik-i Şâhâne ile Sırbistan'da konsoloshâneler te'sîsi hakkında Belgrad sefâret-i seniyyesinden ve Hâriciye Nezâret-i celîlesinden vukû'bulan iş'âr ve sebk iden karar üzerine sefâret-i seniyye ile Sırbistan hükûmeti beyninde tanzîm olunub hükûmet-i

seniyyenin tasvîbine mu‘allak olmak üzere imzâ idilen mukavele lâyihasının gönderilen sûret-i tercümesiyle ol-bâbda nezâret-i müşârün-ileyhânın muhâbereyi şâmil tezkiresi üzerine Meclis-i Mahsûs-ı vükelâdan tanzîm olunan mazbata takımıyla arz ve takdîm kılınmış olmağla mündericâtı hakkında emr u fermân ma‘âl-nişân hazret-i hilâfetpenâhi ne vechle şeref-sünûh ve südûr buyuruluyor ise mantûk-ı celîli infâz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâ-virî terkîm kılındı efendim fi 18 Muharrem sene 304 [17 Ekim 1886] ve fi 5 Teşrîn-i evvel sene 302[17 Ekim 1886] Sadr-ı a‘zâm Kâmil

[Hüküm 7]
Şeref-sâdır olan irâde-i seniyye sûretidir
Resîde-i dest-i ta‘zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i sadâretpenâhîleri meclis-i vükelânın melfûf mazbatası evrâk-ı müteferri‘siyle manzûr-ı âlî buyurulmuş ve tezekkür ve istizân olundığı vechle icrâ-yı icâbı husûsuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhi şeref müte‘allik buyurularak mezkûr mazbata evrâk-ı ma‘rûza ile i‘âde kılınmış olmağla ol-bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü’l-emrindir fi 19 Muharrem sene 304 [18 Ekim 1886] ve fi 6 Teşrîn-i evvel sene 302 [17 Ekim 1886] Ser-kâtib hazret-i şehriyâri Sırma

[Hüküm 8]
Buyuruldı irâde sûretidir
Sûretleri bâlâda muharrer Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ mazbatası ve tezkire-i ma‘rûza ve şeref-sâdır olan irâde-i seniyye mûcebince iktizâsı icrâ olunmak üzere mukavele lâyihasının sûreti leffen irsâl kılınmış olmağla Hâriciye Nezâret-i celîlesinden iktizâsının ifâsına himmet buyurulmak fi 16 Safer sene 1304[14 Kasım 1886] ve fi 1 Teşrîn-i sânî sene 1302 [13 Kasım 1886]
Devlet-i Aliyye ile Sırbistan hükûmeti beyninde akd olunmuş konsolos mukavelenâmesidir

[Hüküm 9]
Birinci madde
Tarafeyn akdinden her biri diğerinin bilâd ve mevâki‘-i ticâriyyesine cenerâl konsolosları konsoloslar ve konsolos vekîlleri ve konsolos me’mûrları ta‘yîn itmek salâhiyetini câ’iz olacak ve fakat konsolos kabûlünü münâsib görmedikleri mahalleri

tasrîh eylemek hakkını muhâfaza idecektir şurası mukarrerdir ki bu kayd ihtirâzı bi'l-cümle düvel-i sâ'ireye dahi şâmil olmadıkca tarafeynden biri hakkında cârî olamayacaktır maa'mâ-fîh Hicaz ve Yemen vilâyet-i celîlelerine gelince Sırbistan hükûmeti mârr-üz-zikr iki vilâyete konsolos ta'yîninden şimdiden ferâgat ider

İşbu mukavelenâme kırk maddeden ibâret olub on dört numerolu nâme-i hümâyûn defterinin yüz doksan dört numerolu sahîfesinde mukayyeddir irâde-i seniyye tarihince fi 2 Rebîü'l-âhir sene 306 [6 Aralık 1888] ve fi 24 Teşrîn-i sânî sene 304 [6 Aralık 1888] [s. 7] Der-zaman-ı sâdır-ı südûr el-vüzerâ el-hâcc Muhammed Emin Ra'uf [45] Paşa Yessere Allâhu mâ yurîdu ve mâ yeşâu fî ibbâni umûr-ı Hâriciye Nâzırı Ahmed Hulûsi Paşa[46] nâle mâ yetemennâhu el-vâki' fî 25 Safer sene 1253 [31 Mayıs 1837]

[Hüküm 10]
Nişân-ı hümâyûn oldur ki
Yâver-i tevfîk bârî ile i'mâr-ı memâlik ve tevsî'-i ticâret mutlaka nizâm-ı hâl tüccâr ve ra'iyyet husûslarına ri'âyet ve nezâret birle bu bâbda iktizâ iden esbâb ve vesâ'ili istihsâle mütevakkıf ve menût ve kanûn ve kavâ'id-i evvel ve rüsûm ve ayîn-i milel bi'l-ittifak bu nizâm üzere metlûl (?)ve merbût iden müsellâh oldığına binâen el-hâletü hâzihi berren ve bahren Acem ve Hindistan ve Avrupa ticâretiyle me'mûr olan ve bundan böyle izhâr-ı hevâhiş ve arzû iden Devlet-i Aliyyem re'âyâsının ticâretleri taht-ı rabt u nizâma idhâl olundığı sûretde ticâretlerine vüs'at gelüb hem tâ'ife-i mersûmeye ve hem gümrükler idâresine menâfi'-i keşîdeyi mûceb olacağı umûr ve vâzıhadan olmağla re'âyâ-yı Devlet-i Aliyyemden olub Acem ve Hindistan ve Avrupa ticâretine hevâhişger olan tüccâr haklarında bâ-irâde-i seniyye virilen nizâmda tüccâr-ı mersûme beyninde cümlenin inzimâm-ı re'y ve intihâbıyla iki nefer vekîl nasb ve ta'yîn kılınub ve beher sene mersûm vekîller tebdîl olunub cümlenin ma'rifet ve intihâbıyla aherleri yine bâ-emr-i i'tâ ta'yîn olunmak ve tâ'ife-i

[45] Mehmed Emin Rauf Paşa (1780-1860) İstanbul'da doğdu. Babası, nişancılık, çavuşbaşılık yapmış olan Said Efendidir. Sadaret Mektubi Kaleminde yetişmiştir. II. Mahmud döneminde iki, Abdulmecid döneminde üç kere sadrazamlık yapan Mehmed Emin Rauf Paşa 28 Mayıs 1860'ta vefat etmiştir. Kemal Beydilli, "Mehmed Emin Rauf Paşa", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 28, 2003, s. 465-467.
[46] Ahmed Hulusi paşa'nın doğumu belli olmamakla beraber, ölüm tarihi 17 Ocak 1889'dur. Amasya'da doğmuştur. Eğitimini Amasya ve İstanbul'da tamamlamıştır. Önce müderris olan paşa, 1867'de Galata mollası olmuştur. Akabinde Mekke-i Mükerreme ve İstanbul payesini, 1874'te İstanbul kadılığı ve Anadolu kazaskerliği payesini almıştır. Hulusi Yavuz, "Ahmed Hulûsi Efendi", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 2, s. 9.

mersûmenin ticâretleri Acem ve Hindistan ve Avrupa veya yerine münhasır olmağla müste'min tercümânları ve hıdmetkârlarının nâ'il oldıkları imtiyâz ve emniyet ve müsâ'ade ve himâyet tamamen bunların haklarında bil-istisnâ icrâ kılınması rüsûm-ı ra'iyyet-perveriden oldığı eclden intihâb olunacak vekîllere ve ale'l-husûs bi'l-cümle tâcirlere ve hıdmetkârlarına zikr-i âtî ticâret-i şürût harc ve beyânıyla başka başka berevât ve evâmir i'tâ olunması husûsu bâ-hatt-ı hümâyûn virilen nizâmda münderic oldığına binâen re'âyâ-yı Devlet-i Aliyyemden ve Sırb milletinden Sırb milleti başknezi kıdvetü'i-ümerâi'l-milleti'l-mesîhiyye Miloş Beğ hutimet avâkibuhu bi'l-hayrın sarrâflık hıdmetinde olan Der-sa'âdetimde mütemekkin râfi'-i tevkî'-ı refî'u'ş-şân-ı hâkanî Dimitraki ve Nikola İsteryo nâm Sırblu tâcire işbu meşrût nizâm mûcebince berât-ı âlîşân ve iki nefer şeriklerine hıdmetkârlığı hâli iki kıt'a fermân me'âli-ünvânı mi'tâsını mîr-i mûmâ-ileyh istid'â eylediğini Asitâne-i Sa'âdetimde mukîm Sırb vekîli inhâ itmiş olub berâtlü Avrupa tüccârının nezâreti beğlikçi-i berât-ı hümâyûnum bulunanlarda muhavvel olmak hasebiyle Sırb milleti re'âyâsı ticâretden dahi berâtlü zümresine dâhil olanlar nâzır-ı mûmâ-ileyhin dâhil-i nezâretinde olmak ve ticârete dâ'ir maslahatlarına Sırb vekîli bulunanlar nâzır-ı mûmâ-ileyh tarafından ba-fermân-ı âlî me'mûr ve me'zûn olmak üzere mîr-i mûmâ-ileyhin istid'âsı vechle mersûm Dimitraki'ye ve iki nefer şerîklerine ve gerek millet-i mersûmenin bu vechle mu'teber ve mevkûf ticâretden bundan böyle izhâr-ı hevâhiş idenlere berevât ve evâmir-i şerîfim i'tâsı husûsuna müsâ'ade-i seniyye-i mülûkânem erzân kılınarak ol-bâbda emr-i hümâyûn şevket-makrûn-ı şehinşâhânem sâniha pirâ-yı südûr olmuş olmakdan nâşî ber-minvâl-ı muharrer tâcir-i mersûme berât ve şerîklerine hıdmetkârlık ol-emr-i şerîfesi i'tâsını nâzır mûmâ-ileyhin bi't-takrîr ifâde ve mersûme hazine-i âmireme mu'ayyen olan bin beşyüz guruş resm-i mîrîsini tamamen edâ itmekle nizâm-ı mezkûr üzere işbu nişân-ı hümâyûn virdüm ve buyurdum ki mersûm bade'l-yevm defterlü tüccârdan olub tüccâr-ı mersûmeden hasbe'l-iktizâ biri veyahûd hıdmetkâr ve adamlarını li-ecli't-ticâre bir mahale gitmek murâd eyledikde vekîl-i mersûmun memhûr arzuhaliyle istid'â olundıkda ticâret-i şürût-ı hâriciyle tıbkı müste'minan-ı tercümân ve adamlarına i'tâ olundığı misillû yol emîrleri virile ve müste'minan-ı tercümânlarının kendüleri ve evlâd ü ıyâllerinin me'kûlât [s. 8]ve meşrûbât ve melbûsâtlarına dahl ve ta'arruz olundığı misillû bunların dahi evlâd ü ıyâllerinin me'kûlât ve meşrûbât ve melbûsâtına kat'en dahl ve ta'arruz olunmaya ve ashâb-ı berât olan tüccârın bulundıkları mahalde yanlarında

bulunmak şartıyla başka başka evâmir-i şerîfimle tahsîs kılınan ikişer nefer hıdmetkârları işbu imtiyâzâta aynıyla nâ'il olalar ve işbu zikr olunan iki nefer hıdmetkârın biri iktizâ ider ise mevki'-i ticâret olan mahallin birinde ikamete me'zûn ola ve ashâb-ı berevâtdan birinden her kimde olur ise olsun mümzâ ve ma'mûlün bih (?) numero mûcebince vekîlleri ve esnâfından tevâtüren şehâdetleriyle müsbet-i matlûb oldıkda yedinde olan temessükü hâkime ibrâz ve lede'l-isbât matlûb olan meblağ tahsîl olunub yüzde ikiden ziyâde resm-i mutâlebe olunmaya ve gerek müslim ve gerek millet-i sâ'ireden her kangısıyla ashâb-ı berevâtın da'vâları zuhûrunda dört bin akçeden ziyâde bih-resîde olan da'vâ kenar mahkemelerde görülmeyüb arz odasında huzûru'l-müfîde rü'yet ve fasl oluna ve tüccâr-ı mersûmeden birini gerek ehl-i İslâm ve gerek re'âyâdan biri li-ecli't-râfi' mahkemeye veyahûd bâb-ı âlî'ye getürmek murâd eyledikde zâbitân taraflarından tekrîr ile mu'âmele ve kesr-i i'tibârını mûceb olacak vaz'-ı vukû'a gelmemek içün berâtlü tüccâr ve hıdmetkârları nâzırları tarafından mübâşir ta'yîniyle kaldırılub aher tarafdan mübâşir ta'yîn olunmaya ve hasbleri iktizâ ider ise yine nâzırları ma'rifetiyle habs oluna ve bunların ticâretlerinin ekseri Frengistan'a mahsûs oldığına binâen müste'minât ile nizâ'ları zuhûr ideceği meczûm olmağla bunların umûr ve husûslarına ve hesâb ve kitablarına ve fasl u hasm müdde'âya vakt ve dâhil olunacaklarına nezâret ve ri'âyet itmek üzere divân-ı hümâyûnum beğlikcisi olanlara muhavvel olmağla anın nezâreti ve Sırb vekîli bulunanların ve tarafeynden bilâ-intihâb me'mûr olacak mümeyyiz bâzergânların ma'rifetleriyle evvelen ka'ide-i tüccâr üzere da'vâ ve nizâ'ları lede'r-ru'ye (?)nâzır-ı mûmâ-ileyh bi't-takrîr Makâm-ı Vâlâ-yı Nezâret-i Umûr-ı Hâriciye'ye arz ve eğer şer'i şerîfe mürâca'atları lâzım gelür ise bâlâda beyân olundığı üzere aher mahallerde rü'yet olunmayub arz odasında şer'le görülüb fasl oluna müste'minâtın taşrada dört bin akçeden ziyâde olan da'vâları Asitâne'ye havâle olunmak ahidnâmeleri şürûtundan oldığı misillû bunların dahi müste'minât ile olan nizâ'ları kezâlik Der-i Aliyeme havâle kılınmak ve'l-hâsıl re'âyâ-yı Devlet-i Aliyyem tüccârının kangı devlet tâcirleriyle nizâ'ları zuhûr ider ise devleteyn beyninde mün'akid olan ahidnâme şürûtu icrâ olunub bir vakitde hilâfı tecvîz olunmaya ve tâ'ife-i mersûmenin taht-ı râbıtaya dâhil olanlarından maksûd ancak ticâretlerine vesîle yüsr u suhûlet olmak kaziyyesi olmağla tüccâr-ı mersûmenin getürdükleri emti'a kangı devletin metâ'ı ise Memâlik-i Mahrûsem mahsûlâtı istisnâ ve kemâ-fi's-sâbık ahz olunub ale'l-ıtlâk Frengistan malları içün

yani kangı devlet ve diyâr emti‘a ve eşya ve erzâkı ve her ne cins ve nev‘iden olur ise olsun ol-devletin ta‘rifesi üzere ve Acem ve Hindistan emti‘aları dahi zikr olunan ta‘rifelere kıyâsen yüzde üç hesâbıyla resm-i gümrükden eyleyeler ve Memâlik-i Mahrûsem mahsûlâtı olan emti‘a ve eşya ve erzâk her ne ise mademki Memâlik-i Mahrûsemden memnû‘âtdan olmayarak sahîh Acem ve Hindistan ve Avrupa cânibine berren ve bahren nakl-i murâd eyleyeler kezâlik nakl idecekleri devletin ta‘rifesi üzere ve Acem ve Hindistan taraflarına nakl olunacak emti‘a ve eşyanın dahi resm-i gümrüklerin yüzde üç hesâbıyla bu ta‘rifelere kıyâsen edâ idüb yerine ma‘mûlün bih (?) emr tezkiresi aldıkdan sonra mükerrem ve ziyâde gümrük ve gümrük ahid-nâmesi ve harc-ı gümrük ve masdariyye ve reft-i gümrük nâmıyla bir akçe ve bir habbe taleb olunmaya ve eğer gümrük emânesi taraflarından ziyâde ve mükerrem gümrük nâmıyla akçeleri alunur ise medhâl ve red itdirilmeye ve tüccâr-ı mersûme vülât ve hükkâm ve voyvodagân taraflarından hilâf-ı şer‘i şerîfeye tecrîm olundıklarına ber-vechle rızâ-yı hümâyûnum olmayub sâye-i mülûkânemde usûl-ı hâl olmaları mültezim-i şahânem oldığına binâen herhâlde himâyet ve sıyânet olunub ve zulmen alınan akçeleri medhâl-i icâb idenlerden tahsîl oluna ve tüccâr-ı mersûmeden mürd olanların dükkân ve oda ve sâ’ir emlâkları cânib-i şer‘iden başka ve nâzır tarafından başka temhîr olunub emvâl-i metrûke ve umûrun ve akar ve sâ’ir cüz’i ve külli eşya ve nukûdlarına cânib-i mîr-mîran ta‘arruz ve temhîr ve zabt olunmayub ve sagîr ve sagîreleri bulunub şer‘an tahrîri lâzım gelenlerden dahi ziyâde resm talebiyle tazyîk itdirülmeyüb ber-muktezâ-yı şer‘i şerîfe beyne’l-verese nâzırı nezâreti ve vekîli ma‘rifeti ile taksîm itdirile ve sagîr ve sagîre ve ga‘ib ve ga‘ibesi olmayub beyne’l-verese taksîmi murâd olunmayan tereke dahi … cebren ve …ile tahrîr itdirile ve berevât-ı aliyye ile nâ’il-i imtiyâz olan tüccâr ve evâmir-i aliyyemle hıdmetkârları olanlara fi-mâba‘d cizyedâr ve kolcuları tarafından kağıd i‘tâsı vesîlesiyle ta‘addî ve müdâhale olunmamak nizâm-ı icâbından ise de işbu Sırb milleti re‘âyâsı cizyeleri maktû‘an virgü-yü senevîlerine dâhil olmağla kat‘â cizye kağıdı i‘tâsı teklif olunmaya ve yerlerine berevât ve evâmir-i şerîfem virilerek tâcirler Devlet-i Aliyyemin ra‘iyyetini bilüb her hâlde arz ve âdâblarıyla olub mugayir-i resm-i ra‘iyyet ve ubûdiyyet hareketde bulunmayub haklarında bu vechle zuhûr iden inâyâtın şükrini edâ devâm-ı ömr ü devlet ve kulum fürû (?) şevket-i şâhânem da‘vâtına iştigal ve muvâzabet üzere olalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimâd kılalar

tahrîr fi Evâhir-i şehr-i Saferü'l-hayr sene sülüs ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf [20-30 Safer 1253]

[s. 9]

[Hüküm 11]

İstanbul kadısına hüküm ki

Berren ve bahren Avrupa ve Acem ve Hindistan ticâretiyle me'mûn olan ve bundan böyle izhâr-ı hevâhiş ve arzû iden Devlet-i Aliyyem re'âyâsının ticâretleri Avrupa ve Acem ve Hindistan diyârlarına münhasır olmağla müste'min tercümânları ve hıdmetkârlarının nâ'il oldıkları imtiyâz ve emniyet ve müsâ'ade ve himâyet tamamen bunların haklarında bilâ-istisnâ icrâ kılınması rüsûm-ı ra'iyyet-perveriden olacağı eclden o makule tüccâr ve hıdmetkârlarına şeraît-i lâzıme harîciyle başka başka berât ve evâmir i'tâ olunması bâ-hatt-ı hümâyûn virilerek şürût-ı nizâmdan oldığına binâen re'âyâyı Devlet-i Aliyyemden ve Sırb milleti Başknezi Miloş Beğ hutimet avâkibuhu bi'l-hayrın Der-sa'âdetimde sarrâflık hıdmetinde olan Dimitraki ve Herr Nikola İsteryo nâm tacîr yerine meşrût-ı nizâm üzere mufassal ve meşrûh ticâret berâtı i'tâ olundığı beyânıyla ber-mûceb meşrût-ı nizâm yerine virilen berât-ı şerîfim İstanbul bâb-ı mahkemesi siciline kayd u sebt ve mûceb ve muktezâsıyla amel ve hareket ve himâyet ve sıyânet olunmak bâbında emr-i şerîfim südûrunu Sırb milleti tüccâr vekîli memhûr arzuhâliyle istid'â eylediği tüccâr-ı mersûmenin nâzırı olan ve berât-ı hümâyûnum beğlikçisi vekîl-i iftihâr İbrahim Sarım dâme mecîdihu bi't-takrîr ifâde-i …veche meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi ber-minvâl-i muharrer Avrupa ve Acem ve Hindistan tüccârından olmak üzere tüccâr-ı mersûmenin yerine virilen berât-ı âlîşânımı İstanbul bâb-ı mahkemesi siciline kayd u sebt birle yerinde ibka ve mûceb ve muktezâsıyla amel ve hareket himâyet ve sıyânet olunmak ve mugayir-i şürût-ı berât hâlet-ı tecvîz olunmamak bâbındaEvâhir-i Safer sene 253 [17-27 Mayıs 1837]

Tüccâr-ı mersûmenin diğer hıdmetkârı vâsıl ve Herr Baki nâm Sırblu bir nefere Selanik'de ikametiyçün emr-i şerîfe virilmişdir Evâhir-i Safer sene 253 [17-27 Mayıs 1837]

[Hüküm 12]

İstanbul kadısına hüküm ki

Avrupa ve Acem ve Hindistan ticâretiyle me'mûn olan ve bundan böyle izhâr-ı hevâhiş ve arzû iden Devlet-i Aliyyem re'âyâsı ticâretlerinin taht-ı merbûta ve nizâma idhâlleri husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk eylediği cihetden müste'min tercümânları ve hıdmetkârlarının nâ'il oldıkları imtiyâzât ve emniyet ve müsâ'ade ve himâyet tamamen bunların haklarında bilâ-istisnâ icrâ kılınması rüsûm-ı ra'iyyet-perveriden oldığı eclden o makule Avrupa ve Acem ve Hindistan tâcirleri ve hıdmetkârları yedlerine başka başka berevât ve evâmir i'tâsı kılınması husûsu bâ-hatt-ı hümâyûn virilerek şürût-ı nizâmdan olmakdan nâşî Sırb Başknezi Miloş Beğ hutimet avâkibuhu bi'l-hayrın Der-sa'âdetimde sarrâf olan berâtlü tüccârdan Dimitraki ve Herr Nikola İsteryo nâm Sırblu tâcir-i re'âyâ-yı Devlet-i Aliyyemden Kostaki ve Herr Nikola İsteryo nâm Sırblu bir neferi hıdmetinde istihdâm eylemek üzere emr-i şerîfim südûrunu Asitâne-i Aliyyemde mukîm Sırb vekîli memhûr arzuhâliyle istid'â eylediğin tüccâr-ı mersûmenin nâzırı olan ve berât-ı hümâyûnum beğlikçisi vekîli iftihâr İbrahim Sarım dâme mecîdihu bi't-takrîr ifâde … berât-ı hümâyûnumda mahfûz-ı nişân kaydına mürâca'at olundıkda tâcir-i mersûm Avrupa ve Acem ve Hindistan tüccârından olmak üzere işbu sene-i mübâreke Evâhir-i Saferinde yerine berât-ı şerîfim i'tâ olunmuş olacağı mestûr ve mukayyyed olub müste'minanın berâtlü tercümânları ve hıdmetkârları misillû Avrupa ve Acem ve Hindistan tüccârı olanlar ve oğulları ve başka başka yedlerine evâmir-i şerîfem virilen iki nefer hıdmetkârları ancak avârız ve kasabiyyye akçesi ve sâ'ir rüsûm ve tekâlif-i örfiyye teklifiyle ta'addî ve rencide olunmamaları tâcir-i mersûmun berâtında münderic iden kuyûddan müstebân olmağla vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi tâcir-i mersûmun iki nefer hıdmetkârlarından mesfûr Kostaki ve Herr Nikola İsteryo tâcir-i mersûmun hıdmetinde olub berâtlü Avrupa tüccârı ve fermânlu hıdmetkârlarına cizye …kolcular taraflarından kâğıd i'tâsı vesilesiyle ta'addî ve müdahâle olunmamak nizâm-ı icâbından oldığından başka işbu Sırblu re'âyânın cizyeleri maktû'an virgü-yi senevîlerine dâhil olmağla hıdmetkâr-ı mersûme kat'en cizye kâğıdı i'tâsı teklîfi ve sâ'ir rüsûm ve tekâlif-i örfiyye mütâlebesiyle ta'addî ve rencide ittirilmeyüb ber-mûceb-i şürût-ı nizâm himâyet ve sıyânet olunmak bâbında fi Evâhir-i Safer sene 253 [17-27 Mayıs 1837]

[s. 10 boş]

[s. 19]

[Hüküm 13]

Gümrük nizâmına dâ'ir varidât muhâsebesine virilen ilm u haberdir

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhânede Rum ili cânibinde kadîmden iki kara gümrüğü olub anın biri Edirne diğeri dahi Niş ile beraber Belgrad gümrüğü oldığından ve bu iki kara gümrüğü birbirleriyle müsâvât üzere oldıklarından yek-diğerin edâ tezkeresine i'tibâr ile mukaddemâ bu sene ve mahall-i sâ'irede hiç gümrük olmadığından mezkûr iki gümrüğün tezkeresi oralarda dahi mu'teber tutulub fakat geçid nâmıyla bir mikdâr şey alınmakda idüğünden Der-sa'âdet ve Selanik'den mâ'adâ sâ'ir Memâlik-i Mahrûse-i Pâdişâhâneden Sırbistan'a gelen ve Sırbistan'dan Avusturya memâlikine giden ve kezâlik Sırbistan ve Avusturya'dan Der-sa'âdet'e ve Selanik'den mâ'adâ Memâlik-i Mahrûse-i Şâhânenin sâ'ir mahallerine giden emti'a ve eşyadan Belgrad'da yüzde üç gümrük tahsîl eylemelerine müsâ'ade olunması ve Niş gümrüğü bir yük yetmiş beş bin guruş bedel ile cânib-i hazineden mültezimine ilzâm olunmuş ise de mültezimi reftiyenin tekmîlini ahz eylediğinden başka orada kalacak ve Arnavudluk cânibine gidecek emti'anın gümrüğünü dahi ahz eyledikden Sırb milleti ise ber-mûceb-i imtiyâz yalnız yüzde üç almak üzere gümrük-i mezkûrun kırk beş bin guruş bedel ile der-uhdesini niyâz itmekde oldıkları ve Sırblu tüccârının Rum ili cânibinden mübâya'a eyledikleri emti'a ve eşyadan Siroz ve Zenice vesâ'ir mahallerde yüzde on üç guruş sekiz pâre ma'-harc resm-i gümrük ahz olundıkdansonra ihtisâb alınmak icâb itmez iken ihtisâb tarafından dahi yüzde iki buçuk guruş ihtisâb alınarak bu makule yüzde on beş guruş yirmi sekiz pâre gümrük ve ihtisâb tahsîl olunan emti'a ve eşyanın Sırbistan'a mürûrunda Niş gümrüğünde tüccârı yedinde olan tezkirelere adem-i i'tibâr ile iki yüz guruş kıymeti olan emti'aya altı yüz guruş bahâ bi't-takrîr meblağ-ı mukarrer-i mezbûrdan tekrar yüzde üç guruş sekiz pâre taleb olunmakda olarak bu cihetle emti'a ve eşya-yı mezkûreye yüzde kırk guruş tahmîl olundığı ve birde Dobnice'den mürûriden emti'anın öteden berü bâc nâmıyla beher yükünden altışar pâre tahsîl olunmakda iken ta'rife-i cedîdenin hin-i tanzîminde Dobnice'den o makule bâc alınması men' olunmuş ise de şimdi mürûriden emti'anın beher yükünden otuz guruş alınmakda idüğü ve'l-hâsıl Sırblu tüccârına gadr-ı külli vukû'a geldiği beyânıyla mugayir-i nizâm ve rızâ istihsâl olunmakda olan o makule rüsûmât-ı za'irenin men'i ve def'i husûsu sâ'adetlü atûfetlü Mehmed Hafız Paşa hazretlerinin Belgrad muhâfızlığı hengâmında tarafından ve Sırb başknezi ve sâ'ir rü'esâ-yı millet cânîblerinden iş'âr ve inhâ ve

Der-sa‘âdet’de kâ’in Sırb kapûkâhyası tarafından dahi bi’t-takrîr istid‘â kılınmış oldığına mebnî kuyûd-ı lâzımesine mürâca‘at olundıkda mine’l-kadîm mukata‘aların vechle hazâ‘in-i celîle-i şâhâneden mazbût ve ashâbı uhdesinde olarak Belgrad gümrüğü başka ve Edirne ve Niş ve Dobnice ve Bosna eyâletinde vâki‘ ma‘lûmü’l-esâmi gümrükler ile elviye-i selâse ve hamsede vâki‘ gümrükler ve Hersek sancağında kâ’in Dobra-Venedik ve Vidin ve Silistre ve Ziştovi ve sâ’ir Tuna boyunda olan gümrükler başka başka olmak üzere mukayyed olub bunlar her biri ol-vechle müstakill gümrük bulunarak umûm gümrükler hakkında mukaddem ve mu‘ahhar karârgîr olan nizâmâtın bunların cümlesi hakkında icrâsı lâzım geleceği ve Niş gümrüğünün mukaddemâ çend sene Belgrad ile ihâlesi tevâbı‘ndan olacağı cihetle olmayub Belgrad gümrüğünün mültezimi bulunan kimesne ol-vakt Niş gümrüğünü dahi başkaca bedel-i ma‘lûm ile der-uhde eyledikden neş’et eylediği ve geçid nâmıyla beher yükden alınan akçe dahi el-hâletü hâzihi derbendân ve sâ’ir geçid bulunan mahallerde ikame olunan neferât ve mâhiyye ve mesârifler içün her bir mahalde câri olacağı ve te‘âmül-i sâbıkı vechle selâmet akçesi nâmıyla alınmakda olan rüsûmât-ı cüz‘iyye olarak anın gümrüğe dokuz mahali olmadığı ve evvel ve ahir kara gümrüklerinden sevâhil gümrüklerine nakl olunacak eşyaya hasb-ı tezkire virilmesi nizâmından bulundığı müstebân olmuş ve bâlâda beyân oldığı vechle Niş gümrüğü Belgrad’ın tevâbi‘inden olmayarak el-hâletü hâzihi müstakill gümrük oldığına ve zikr olunan kara gümrüklerinden Niş ve Dobnice gümrüğünden mâ‘adâsı altmış bir senesine mahsûben ta’rife-i cedîdeye ve gümrük lâyihasına tatbîken mukarrer olan hâsılâtı istihsâl olunmak şartıyla maktû‘an der-uhde kılınmış idüğüne binâen [s.20] ber-mantûk-ı inhâ Edirne’den mâ‘adâ gümrüklerin tezkiresine i‘tibâr olunmak üzere tesviyesi mültezimine mugayir ta‘rife ve lâyiha teklif ve ilerüde bedel iltizâmlarını tenzîl ve tahkîf dimek olacağı misillû Belgrad gümrüğünün dahi maktû‘a-i mezkûreye dâhil bulunan bedel-i ma‘lûmu hasılât-ı sâbıkası üzerine olarak mu‘ahhiren tesviye kılınmasını fazla-i ta‘rife ve mu‘ahede-i cedîdeden dolayı resm-i munzamm ve sâ’ir fazlasının bir akçesi bedel-i mezkûre zam ve ilâve kılınmış ve mukaddemâ li-ecli’l-imtiyâz i‘tâ buyurulan emr u aliyyede gerek ehl-i İslâm ve gerek Sırblu tüccârı Belgrad’da gümrük rüsûmâtı mevzû‘asının te’diyesiyçün serbestiyet-i kâmile ile ticârete nâ’il olmuş ve Belgrad gümrüğü dahi ta‘ife-i mersûmenin ve virgü-yi maktû‘aları dâhilinde bulunmuş olacağından hem cânib-i hazinenin ve hemde tüccâr-ı merkûmenin zaruren ve nizâmât mü’essesinin dahi halelden

vikayeleri esbâbı gözedilerek hüsn-i sûreti tefekkür ve kapûkâhyası mersûm dahi çend def‘a celb ile iktizâları tezekkür olunub şöyle ki ba‘de-zîn Memâlik-i Mahrûse’de icrâ olunan ihtisâblar hakkında karârgîr olan nizâma tevfîken bi’l-cümle emti‘a ve eşyanın resm ve gümrüğünü gerek Sırblu tüccârı ve gerek tüccârı sâ’ire bi’l-ifâ yedlerinde gümrük tezkiresi olacağı hâlde her o makûlelerden hiçbir mahalde resm-i ihtisâb tahsîl olunmak icâb itmeyeceği misillû gümrük olan mahale giden eşyadan dahi rüsûm-ı ihtisâbiye ahz u istihsâli câ’iz olmayacağından o makule emvâlin ashâbı … rabt ile mûcebince tezkire virilmesi lâzım gelerek Siroz ve Zenice ve sâ’ir ol-havâliden Belgrad ve Niş ve sâ’ir gümrük olan mahallere gidecek emti‘a ve eşya içün nizâmı mûcebince münâsibler taraflarından rüsûmât-ı ihtisâbiye mütâlebesi men‘ olunmak bi’l-fırsat tüccârı yedinde rüsûm-ı ihtisâbiyesi virildiğine dâ’ir tezkire bulunur ise uğradığı gümrükde evvel tezkire mûcebince kaç guruş ihtisâb virilmiş ise meblağ-ı mezbûru ol-eşyanın icâb iden gümrüğüne mahsûben tezkire-i mezkûreyi ol-mahalde gümrükcüsü kabûl birle tüccârdan mukarrer rüsûmât almayub tezkire-i mezkûreyi kangı mahalde muhtesibi virilmiş ise aldığı rüsûmât-ı ihtisâbiye ol-mahal muhtesibinin kendüsünden veyahûd müte‘ahhidinden tahsîl ve istirdâd kılınmak ve Avusturya’dan fakat Der-sa‘âdet’e ve Selanik’e nakl ve tenzîl olunacak emti‘a ve eşya içün Belgrad gümrüğünde bir akçe gümrük ve resm-i munzamm mutâlebe olunub tüccârı yedine mûcebince ilm u haber ka’imeleri virilmek ve Edirne gümrüğüyle Belgrad gümrüğü müsâvât üzere olarak kemâ-fi’s-sâbık birbirlerinin tezkirelerini mu‘teber tutmak ve Avusturya’dan Belgrad tarafıyla mahal-i muharrereye nakl olunacaklardan mâ‘adâ Belgrad’a gelmiş olan Avusturya emti‘a ve eşyasının ber-mûceb-i ta‘rife yüzde üç guruş resm gümrüğü hîn-i vürûdunda Belgrad gümrüğünde alınub fakat yüzde iki resm-i munzammı eşya-yı mezkûre yine orada sarf olunur ise Belgrad gümrüğünde alınub eğer Belgrad’da sarf u fırsat olunmayub da mahal ahere nakl iderler ise nakl olundığı mahal gümrüğüne Belgrad’da alınacak mezkûr üç guruş resm-i gümrük mukabele marr-ül-beyân yüzde iki guruş resm-i munzamm virilmek ve ol-vechle yalnız resm gümrüğü tahsîl olundığı mübeyyen tüccârı yedinde tezkire verilmeyüb tezkire-i mezkûre Der-sa‘âdet ve Selanik’den mâ‘adâ Edirne ve Rum ili ve Anadolu’nun sâ’ir iskele ve kadîm kara gümrüğü olan ve olmayan kazâların da mu‘teber tutularak gümrükcü ve muhtesibleri taraflarından sâlifü’l-beyân resm-i munzammın gayrı tekrar resm-i gümrük ve ihtisâbiye mutâlebe olunmamak ve Sırbistan mahsûl ve malı bulunan eşyanın

gümrük rüsûmu ve resm-i munzammı dahi … bu vechle icrâ olunmak ve Avusturya'ya gitmek veyahûd Sırbistan da sarf olunmak üzere kezâlik Der-sa'âdetden ve Selanik ve Edirne'den mâ'adâ Rumeli'nin iskele ve kadîm kara gümrüklerinden Belgrad'a gidecek emti'a ve eşyanın resm-i gümrüğü gal-i kıymet hesâbı ve yük i'tibârıyla evvelliyeden ber-mûceb ta'rife tahsîli mukarrer olan yüzde on iki guruş amediye ve reftiyye gümrüğünün dokuz guruşuyla harc-ı mahsûsı rüsûmât-ı ma'lûmeye mukabil zikr olunan gümrüklerde bi't-tahsîl mâ'adâ üç guruş Belgrad da alınmak üzere tezkiresine şerh virilerek tüccârı yedine virilmek ve mukarrer gümrük alunmayub vech-i muharrer üzere ihtisâbiyesi alınmış eşya zuhûr ider ise mezkûr dokuz guruşa mahsûben muhtesib veyahûd müte'ahhidinden istihsâl olunmak üzere tezkiresi akçe yerine mezkûr gümrüklerde kabûl kılınmak ve gümrüğü olmayan kazâlar da Memâlik-i Mahrûse mahsûlü olarak Belgrad'a gidecek emti'a ve eşyanın tüccârı yedinde gümrüğü virildiğine dâ'ir tezkiresi bulunmaz ise o makulelerin dahi gümrüğü Belgrad da yüzde on iki hesâbıyla tahsîl olunub üç guruş kadîmi vechle Belgrad gümrüğü içün tevkîf birle mâ'adâ dokuz guruş cânib-i hazinem içün bi'l-istihsâl üç veyahûd altı mâh da bir def'a müfredât defteriyle bu def'a tesyâr olunmak ve bu eşyanın dahi ihtisâbiyesinin virildiğine dâ'ir tezkire zuhûr ider ise o makule tezkireler dahi ânifenbeyân olundığı vechle zikr olunan dokuz guruşa mahsûben kabûl olunarak nizâm mûcebince müte'ahhidinden istihsâl içün akçe yerine bu tarafa gönderilmek ve gümrükden kaçırılan eşyanın bi't-tehabbüszahire ihrâcıyçün tezkireleri yoklanmak üzere bir gümrüğün gümrükcüsü tarafından ba'zı mahallerde me'mûr bulunan muvazzaf didebânlarına tüccârın bahşiş nâmıyla vireceği şey kayden ve nizâmen mukarrer rüsûmât kabilinden olmadığından didebânlar taraflarından bu bâb da cevr ü ezâ vukû'a getirülmemek ve dibendatda tahsîl olunan bâc rüsûmu dahi selâmet akçesi dimek olarak te'âmül-i kadîmi vechle alunub te'âmül-i kadîmden ziyâde bir akçe mutâlebe kılınmamak üzere nizâmât-ı sâbıkalarının te'kîd ve tesviyesi sûretleri münâsib görülmüş ve marr-ül-beyân bilâ-tezkire Belgrad'a gelen eşyanın mezkûr dokuz guruş resm-i gümrüğü heder olmaksızın cânib-i hazine içün hüsn-i istihsâl ve irsâl esbâbına Sırblu tarafından müteşekkiren gayret olunacağına ve usûl-i kadîmenin mugayiri hâlet Sırplu tarafından irtikâb olunmak [s. 21] hiçbir fırka tecvîz olunur mevâddan oldığı misillû ba'de-zîn dahi Sırblu cânibinden te'âmül-i kadîm ve usûl-ı sâbıkasının mugayiri hareket vukû'a gelmeyeceğine merkez-i idâre-i Sırbistan ile beraber kapûkâhyası

mersûm tarafından ta‘ahhüd olunmuş oldığı cihetiyle ba‘de-zîn rüsûmât-ı mezkûrenin ber-minvâl-i muharrer virilen karar vechle tesviye ve istihsâliyle bir gûne hilâf-ı nizâm hâlet vukû‘a getirülmemek üzere keyfiyet-i hâlin lâzım gelen mahallerin muhtesib ve gümrükcilerine i‘lâm ve iş‘ârı husûsu Mâliye Nezâreti tarafından bi’t-takrîr inhâ olunub takrîr-i mezkûr Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyeye dahi lede’l-havâle karar virildiği vechle icâbının icrâsı husûsu tezekkür ve tensîb olunmuş ve ol-vechle icrâ-yı icâbına irâde-i aliyye müte‘allik olarak keyfiyet Belgrad ve Selanik ve Kavala ve Edirne ve İnöz ve Tekfurdağı ve Gelibolu ve Uşi ve Karaağaç iskelesi Misivri ve Midye ve Bergos ve Silivri ve Ereğli ve Ahyolu ve Süzeboli ve Vidin ve Niğbolu ve Ziştovi ve Rahova ve Silistre ve Ruscuk ve Tulca ve İsakcı ve Maçin ve Hırsova ve Karaharman ve Tutrakan ve Varna ve Köstence ve Mangalya ve Balçık ve Galos ve Niş ve Dobnice ve Tara ve İskenderiye ve Ülgün ve Bar ve Dobra-Venedik iskelesi gümrükleriyle Bosna eyâleti dâhilinde kâ’in bi’l-cümle gümrüklere mahsûs evâmîr-i şerîfe tasdîr ve yalnız nizâm-ı mezkûru hâvî Der-sa‘âdet gümrük ve emti‘ayı taraflarına ilm u haberleri tastîr ve tesîriyle i‘lân olunmuş ve Avusturya ve Sırbistan mahsûlünden kadîm-i Belgrad’da bi’t-tevârüd Belgrad da alınmak da iken tecdîd-i ta‘rifedenberü zikr olunan sevâhil ve kara gümrüklerinde alınan yüzde üç guruş amediye-i resm-i gümrüğüne mukabil şimdi alınacak iki guruş resm-i munzammdan zikr olunan gümrükler hâsılâtına bir guruş ve Memâlik-i Mahrûse mahsûlünden gidecek emti‘a ve eşyadan ahz-ı mukarrer olan yüzde on iki amediye ve reftiye gümrüğünden te‘âmül-i kadîmine tatbîken Belgrad gümrüğünde alınacak yüzde üç guruş Asitâne ve Selanik ve Edirne gümrüğünden mâ‘adâ sâ’ir sevâhil ve kara gümrükleri hâsılâtının noksanına bârî olacağı ve bundan dolayı memâlik-i merkûme gümrükcileri tarafından bazı gûne istid‘â ve istirhâm vukû‘ melhûz oldığından o makule müsted‘ayât vukû‘unda hasbe’l-kuyûd cevâb i‘tâsıyla savuşdırılması mümkün olabilenler savuşdırılıb iskân olunamayanların tertîb iden kesrlerinin tahkîkine göre bi’l-istizân birer mikdâr şey i‘tâsıyla sûret-i tesviyesine bakılmak lâzım geleceği ve bu husûsun dâ‘ire-i mahreminde tutulması icâb-ı maslahatdan idüğü takrîr-i mezkûr bend-i sânîsinde muharrer bulunmuş olmağla keyfiyet-i ma‘lûm olarak hazinece icâb-ı icrâ olunmak üzere varidât-ı muhâsebesine ber-tafsîl işbu ilm u haber i‘tâ olundı fi Evâhir-i Sânî sene 62 [8-18 Şubat 1846]

[s. 22 boş]

[s. 23]

[Hüküm 14]

İşbu emr-i âlîşânım mazmûn-ı münîfi üzere amel ve hareket ve hilâfından mücânebet oluna deyü bâlâ-yı emr-i şerîfe hatt-ı hümâyûn-ı kerâmet-makrûn keşîde buyurulmuşdır

Hâlâ Belgrad muhâfızı vezîrim Yusuf Muhlis Paşa iclâlehuya ve Sırb milleti Başknezi Miloş Obrenoviç Beğ hutimet avâkibuhu bi'l-hayra hüküm

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhânemden olan Sırb memleketi ahâlisinin der-kâr olan sadâkat ve istikametlerine mebnî haklarında erzân kılınan müsâ'adât ve imtiyâzât-ı seniyye-i mülûkânem muktezâsı ve tevârih-i muhtelife ile şeref-efzâ-yı sahîfe-i südûr olan hutût-ı hümâyûn mevhibet-makrûn-ı pâdişâhânemle muvaşşâh evâmîr-i celîle-i şehinşâhânem iktizâsı üzere memleket-i merkûme ahâlisi taraflarından cânib-i seniyyü'l-cevânib saltanat-ı seniyyem edâsı maktû' ve mu'ayyen olan virgülerinin evkat-ı mu'ayyenede te'dîyesi ve lâzıme-i sıdk ve ubûdiyyetin bundan böyle kâmilen ifâsı şartıyla memleket-i mezkûreye mahsûs ve imtiyâzlu bir idâre-i dâhiliyye ve bir nizâm-ı mukarrere-i milliye vaz' ve te'sîs olunması lâzım gelmiş ve bu def'a karihâ-i sabihâ-i şehriyârânemdan zikr olunan Sırb milletine ihsân-ı şâhânem olan kanûnnâme-yi hümâyûnum mûcebince millet-i mezbûrenin başknezliği sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin meşhûr olan sadâkat ve istikametine mükâfâten mukaddemâ yedine i'tâ olunan berât-ı âlîşânımda münderic oldığı vechle bundan böyle zâtına ve fâmilyâna muhavvel olarak memleket-i merkûmenin idâre-i dâhiliye-i siyâsiyyesi avâtıf-ı âlîyye pâdişâhânemden senin uhde-i sadâkatine tevcîh ve tefvîz ve mesârifât-ı mahsûsa ki muhtass ve mukarrer olarak dört bin kise senevî ma'âş tahsîs ve hademe-i mütenevvi'-i memleketin ta'yîni ve ahkâm ve kavânin-i mevzû'anın icrâsı ve sâlifü'z-zikr memleket-i şâhânemin zabt u rabtı ve hüsn-i nizâm ve intizâmının tatarruk hallerin vikayesine lâzım gelen neferât-ı mustahfızanın başbuğluğu ve memleket-i merkûme tekâlif ve virgülerinin cibâyet ve tahsîli nezâreti ve kâffe-i me'mûrin ve müstâhdemin-i memlekete vesâyâ-yı nizâmiyye ve tenbîhât-ı lâzımenin i'tâsı ve kanûnen te'dîbleri hükm olunmuş mücrimlerin ta'dîl-i cezâları veyahûd kuyûd ihtirâzıyla afvları husûsları taraf-ı müstecmi'ü'l-mecdi ve-ş-şeref-i şâhânemden müstakillen sana ihâle ve tevdî' kılınmış olmakdan nâşî ber-vech-i muharrer uhde-i emâretine tahsîs olunan mürettebât re'âyâ-perveri ve memleket-i

dâreynin hüsn-i idâresiyçün zîr-i re’y hükmünde olmak üzere hükûmet-i merkeziye-i memleketi terkîb idecek ve mesâlih-i dâhiliye ve mâliye ve hukûk ve de‘âvisine başka başka meşgul olarak üç nefer müdîrin intihâb ve ta‘yîn ve istihdâmı muhavvel uhde-i istiklâlin olmak ve emâret içün bir kançılarya tahsîsiyle kethüdân prestavnik ma‘rifetiyle idâre olunub pasaport i‘tâsı ve Sırblunun ecânib-i me’mûrlarıyla olan mu‘âmelâtının idâresi işbu prestavnik ta‘bîr olunan me’mûrin zimmetine tarafından ihâle kılınmak ve Sırb memleketinde vücûh ve mu‘teberân-ı milletden mürekkeb bir meclis-i şûra tanzîm ve te’sîs olunub biri re’is-i meclis olmak üzere a‘zâsı on yedi neferden ibâret olmak ancak fi’l-asl Sırb milletinden olmayan veyahûd icâb-ı kanûn üzere Sırblu sıfatı kendüsüne virilmemiş ve sinnî otuz beş seneye bâliğ olmamış olan ve emlâk-ı gayr-i menkûleye mutasarrıf olmayan kimesnenin meclis-i şûra-yı memlekete iltihâkı ve a‘zâsından ma‘dûriyeti câ’iz görülmemek ve işbu meclisi şûra-yı memleketin re’isi ve gerek a‘zâsı müstakillen Sırblu içinde dirâyet ve ehl-i arzlık ile bilinmiş ve memlekete bir gûne hıdmetle isbât-ı vücûh eylemiş ve haklarında kabûl-ı amme bulunmuş adamlardan olmak şartıyla tarafından intihâb ve ta‘yîn olunmak ve meclis-i şûra-yı mezkûrun a‘zâsı intihâb ile me’mûriyetleri ta‘yîn ve tahakkuk eyledikde emr-i meşveretlerine ve işlerine şürû‘dan mukaddem metropolid-i memleketin müveccehesinde sinnden bed‘ ile her bir afv meclis-i şûra rızâ-yı meyâmin iktizâ-yı mülûkânem ve milletin hayrına mürettebât-ı zimmet ve me’mûriyetlerine ve icâbât-ı şehâdet-i kalbiyelerine mugayir hareket itmeyeceklerine tahlîf kılınmak ve işbu meclis-i şûranın [s. 24]me’mûriyeti mümzâ menâfi‘-i amme-i memleketin müzâkeresinden ve tarafına hüsn-i hıdmet ve i‘âneden ibaret olmak ve hiçbir nizâm vaz‘ı ve bir teklîf-i cedîdin tarhı meclis-i şûra-yı memleket tarafından evvel emrde kabûl ve tasdîk olunmadıkca icrâ kılınmamak ve meclis-i mezkûr a‘zâsının ma‘âşları tarafından ittifâk-ı ârâ ile münâsibi vechle ta‘yîn olunmak ve meclis ictimâ‘ları merkez-i hükûmet-i emâretde ba‘de’t-te’sîs dâ‘ire-i mechûdât-ı usûl ve kavânin-i memlekete ve ahkâm ve de‘âviye ve teklîfât ve virgüye dâ’ir olan mevâd ve mesâ’ilin bahs ve tanzîmatına ve bi’l-cümle hademe-i memleketin ta‘yîn-i vezâyif ve ma‘âşlarına ve kezâlik lüzûmı tebeyyün idecek hıdemât-ı sâ’irenin müceddeden ihdâsına ve memleketin idâresi lâzımesiyçün mesârif-i senevîyyenin tahmînine ve işbu mesârifât-ı lâzımenin istifâsına medâr olacak ve enseb görülecek sûretle tarh ve tahsîli tarîklerinin mütâla‘sına ve zabt u rabt-ı memlekete lâzım olan neferât-ı müstahfazanın mikdârını ve ma‘âşlarını ve üslûb-ı rü’yet-i hıdmetlerini

mübeyyen bir nizâmın müzâkeresine mevkûf ve münhâsır olub meclis-i mezkûr-ı memlekete nâfi‘ add ideceği her bir nizâma dâ’ir bir lâyihayı esbâb-ı mûcibesiyle re’is ve meclis kâtibi taraflarından bi’l-imzâ tarafına arz itmeğe sâlih olmakla şu şartla ki sâhib-i mülk olan Devlet-i Aliyyemin istihkakat-ı meşrû‘a-i hükümdârânesine asla dokunulmamak ve bu meclisde mübâhase olunan mesâ’ilde ekseriyyet irâ‘e tarafda ise ol-tarafın re’yi gâlib olarak kabûl olunmak ve işbu meclis-i şûra-yı memleket sâlifü’l-beyân müdîrin-i selâsenin bir sene müddetde vâki‘ olan hıdmet ve mesâlihlerinin icmâlini mart ve nisan aylarında mütâlebeye ve muhâsebesini rü’yete sâlih olmak ve mesâlih-i dâhiliye ve mâliye ve de‘âvî-i hukûk müdîrleri ve emâret-i kançılaryası müdîri mademki me’mûriyetlerinde bulundukca bi’t-tahlîf kendülerinin meclis-i şûraya duhûlleri câ’iz görülmek ve on yedi neferden ibâret a‘zâ-i meclis-i şûranın nezd-i Devlet-i Aliyyemde bir gûne cürm ve kabâhatleri ve kanûn ve ka’ide-i memlekete muhâlif hareketleri mütebeyyin olmadıkca bilâ-mûceb ‘azl ve tebdîl olunmamak ve Sırb milletinin umûr-ı husûslarını rızâ-yı meyâmin irtizâ-yışâhâneme muvâfik ve Sırb memleketinin nizâmât ve imtiyâzât-ı milliyesine mutâbık olarak idâre ve rü’yet içün ale’d-devâm Der-sa‘âdetimde ikamet itmek üzere Sırbludan bir kapûkethûdası intihâb ve ta‘yîn olunmak ve bâlâda muharrer üç nefer me’mûrdan mesâlih-i dâhiliye müdîrinin me’mûriyeti policya (?) ve karantina umûrları ve Sırb kazâları zâbitlerine tenbihât-ı lâzıme-i emâretin teblîği ve büyük tarîklerin tesviyesi ve hayrât-ı ammeye müte‘allik ameliyâtın ve kezâlik menzilhânelerin nezâreti ve neferât-ı mustahfaza-ı memlekete dâ’ir olan nizâmâtın icrâsı maddelerinden ibâret olmak ve umûr-ı mâliyye müdîri rü’yet-i muhâsebât ve tervîc-i ticârete ve vâridât-ı müttekine memleketin muhâfaza ve idâresine ve umûr-ı istifâ ve ticârete ve müdîrin-i sâ’irenin terkîm eyledikleri defâtir mûcebince bi’l-cümle mesârifât-ı memleketin ifâsına ve gerek emlâk-ı mahsûsa ve umûmiyenin ve gerek akarât-ı memleket ve hükûmetin tahrîr ve kuyûduna ve me‘adin ve ormanların i‘mâline mütedâ‘ir husûsuna nezâret ve kalemine tâbi‘ mevâd-ı sâ’irenin idâre ve muhâfazasına ihtimâm eylemek ve de‘âvî müdîri millete ta‘lîm-i âdâb ve ta‘mîm-i ma‘ârif nezâretini dahi cam‘i olarak muhâkemât vâkı‘anın icrâ olunub olunmadığı keyfiyâtının tahkîk ve nezâretine ve hükkâmın aleyhine vâki‘ olan şikâyetin istimâ‘ ve tashîhine ve muhâkemeye me’mûr olanların tezkiyesine ve her üç ayda mahkemelerde rü’yet olunan mecmâ‘a de‘âvînin icmâlini muhâkemeye me’mûr olanlar taraflarından ahz ve celbe ve mahbeslerin nîk ü bed ahvâllerine dikkatle ıslâhı

ve mektebler vaz‘ı ile ahlâk-ı avâmın terbiyesi ve ta‘lîm-i ma‘ârif-i lâzimenin teşvîkine ve hastahâneler vesâ’ir âsâr-ı hayriyenin idâresi ve ayîn ve mezhebe kenisâlara müte‘allik umûrun tesviyesine kenisâ me’mûrlarıyla bi’l-muhâbere dikkat ve i‘tinâ eylemek ve fi’l-asl Sırblu olmayan veyahûd şürût-ı kanûniyye-i memleket üzere Sırblu sıfatı kendüsüne milletce virilmemiş olan bir ecnebi kimesne işbu üç müdîrlikte hiç birine nâ’il olamamak ve zikr olunan üç nefer müdîr-i dâ’ire me’mûriyetlerine tahsîs olunan hıdemâtda yek-diğerine nisbetle müstakill olarak birbirlerine tâbi‘ ve merbût olmayub mahall-i me’mûriyetleri dahi ayruca olmak ve her bir müdîrin kalemi birkaç kısım ve kaleme münkasım olarak her biri tarafından maslahatca tahrîr olunan evrâk-ı resmiye müdîrin ve senet virilecek kalem re’isinin imzâlarıyla mümzâ olmadıkca ve sened-i mezkûr müte‘allik oldığı kalemin ceridesine kayd u sebt kılınmadıkca infâz ve icrâ olunmamak ve sâlifü’z-zikr müdîrin-i selâse beher sene Mart ve Nisan aylarında kalem-i me’mûriyet-i mahsûsaları dâ‘iresinden güzerân iden mesâlih-i esbâb-ı müvecceh ve mûcibesi ile icmâl edüb hülâsa-ı takrîrlerini gerek kendüleri tarafından ve gerek ma‘iyyetlerinde müstahdem aklâmın re’isleri câniblerinden ba‘de’l-imzâ ve’t-temhîr meclis-i şûra-yı memleketin mahall-i taharrîsine ve mahallin imtihânına irâ‘e eylemek ve Sırb memleketinin sâye-i adâlet-vâye-i saltanat-ı seniyyemde müstazıll olan re‘âyâsının muhâfaza-ı nefs ve mal ve ırz ve diniyyeleri matlûb-ı kati‘-i şâhâne ve hiç ferdin hukûk-ı beldesinden bilâ-muhâkeme mahrûmiyyeti veyahûd tekdîr ve rîhtesi hilâf-ı rızâ-yı pâdişâhânem oldığına mebnî herkesin hakkı ve berâtıveyahûd cürm ve töhmeti bi’t-terâfu‘ isbât olunarak ana göre kanûnen avâm ü havâssın ihkak-ı hukûku veyahûd te’dîb-i mücrimin zımmında memleketde birkaç nev‘-i muhâkemenin vaz‘ ve te’sîsi icâbât-ı nizâmât-ı mu‘âşıriyeden ve muktezâ-yı nevâmisi adâletden olmak hasebiyle hiçbir afviyyet ve cezâ gerek cismen ve gerek malen ya‘ni cerime-i merâsim-i kanûniyye üzere bir mahkemede bi’l-mürâfa‘a hükm olunmadıkca hiçbir Sırblu kısas ve siyâset kılınmamak ve hukûk da‘vâları ve ticâret münâza‘aları ve töhmet ve cünhaların teftîş ve mürâfa‘ası ve nihâyet hükmü kanûnen erbâb-ı muhâkemât-ı mevzû‘aya a‘id ve muhavvel olmak ve hiçbir takdîrde müsâdere kaziyesi câ’iz görülmemek mütehemmin cünhasiyçün evlâd ve akrabası mes’ûl ve mu‘âtab olmamak ve ihkak-ı hakk içün Sırb memleketinde üç aded mahkeme vaz‘ olunub evvelâ karyelerde köy ihtiyarlarından mürekkeb bir sulhcu mahkemesi sânîyen Sırb memleketinin mürekkeb oldığı on yedi aded kazâdan her bir kazâ da ilk

mürâfa‘a-i kanûniye itibârında bir mahkeme sâlîsen merkez-i hükûmetde bir mahkeme-i mürâca‘at tertîb kılınmak ve her bir köyde fukara tarafından müntahab bir re’is-i meclis ve iki mu‘âvinden ibâret bir sulhcu mahkemesi bulunub bu köylerin başka başka mahkemeleri yüz guruşluk maslahatdan ziyâde hukûk da‘vâsına müdâhale ve muhâkeme ve üç gün habsden ve on aded değnek darbından ziyâde cezâ vaz‘ ve ta‘yîn idememek ve muhâkemeleri muhatasarca şifâhen vukû‘ bulmak ve ancak sâ’ir iki mahkemelerin ahkâmı tahrîren olmak ve yüz guruşdan ziyâde köylerinde vukû‘bulan bir da‘vâyı [s 25] ve on dükkânın darbından ziyâde mu‘âfiye ve cezâya müstehakk olan bir töhmet ve cünhayı ve müdde‘î ve müdde‘î aleyh bulundığı kuzâtın mahkemesine irca‘ itmek ve her bir kazâda ilk mürâfa‘ayı görecek bir nefer re’is ve üç nefer a‘zâdan ve iktizâ iden yazıcılardan ibâret olmak ve iş bu ilk mürâfa‘a mahkemesinin gerek re’isi ve gerek mu‘âvinleri otuz yaşına bâliğ olmadıkca bu muhâkemeye ta‘yîn olunmağa salâhiyetleri olmamak ve işbu mahkeme gerek hukûk da‘vâlarını ve gerek töhmet ve cünha maddelerini ve ticâret münâza‘âtını rü’yet ve hükm-i müstehakk ve muktedir olmak ve kazâsı mahkemesinde ilk mürâfa‘a da görülmüş bir da‘vânın hükmünde mahkûm-ı aleyh hoşnûd olmayub mahkeme-i mürâca‘ata da‘vâsını kaldurub bu mahkemede mürâfa‘a olunmak içün sekiz gün mühlet virilmek ve eğer mahkûm-ı aleyh sekiz gün zarfında mahkeme-i mürâca‘ata müsâra‘at itmez ise ilk mürâfa‘a mahkemesinin hükmü düstûrü’l-amel tutulmak ve mahkeme-i mürâca‘at yalnız kazâların ilk mürâfa‘a mahkemelerinde rü’yet olunmuş olan de‘âvî ve münâza‘âtın tahkîk ve muhâkemesine hasren ve kasren me’mûr ve meşgul bulunmak ve bir nefer re’isden dört nefer a‘zâdan mürekkeb olan mahkeme-i mürâca‘atın gerek re’isinin ve gerek a‘zâsının sinleri lâ-büdd otuz beş raddesine varmış olmak ve Sırb mahkemelerinin a‘zâsı fi’l-asl Sırb da tevellüd itmiş veyahûd merâsim-i kanûniyye mûcebince Sırb sıfatıyla muttasıf olmuş bulunmak ve bir mahkemeden mahkeme-i diğere nakl olunan da‘vâlarıyçün re’isleri müdde‘î ve müdde‘î aleyhin ellerine muhâkeme-i vâkı‘ânın icmâlini imzâsıyla mümzâyen ve mühriyle memhûren teslim eylemek ve köylerde olan sulhcu mahkemelerinin a‘zâları sâ’ir iki mahkemede a‘zâ olamamak ve işbu iki mahkeme a‘zâlarından biri vefat ider ise yerine yine muhâkemeye me’mûr ve meşgul olan erbâbından intihâb olunub içlerinde sinnen veyahûd hizmeten her kim eski olur ise sırasıyla ol-şahs ta‘yîn kılınmak ve hiç bir mahkeme mevzû‘a ve icâbât–ı mefrûzasından inhirâk eylemiş oldığı kanûnen bi’l-muhâkeme

sâbit olmadıkca azl olunmamak ve erbâb-ı seyf ve kalemden olan rütbedâr müstahdemlerden veyahûd ruhban ta'ifesinden birinin ba'de'l-muhâkeme kanûnen töhmeti alenen sâbit olub te'dîbi lâzım gelur ise bu makûlelerin te'dîbleri ecsâm ve vücûdları üzerine i'mâl olunmayub belki takrîr ve habsi ıskat-ı rütbe ve nakl-i bi'l-mekân sûretiyle icrâ olunmak ve sâlifü'z-zikr muhâkemât-ı selâseye erbâb-ı seyf ve kalem olan müstahdemin-i emâretden küçük ve büyük hiç kimesne müdahale idemeyüb fakat muhâkemin ahkâmını icrâya me'zûn olmak ve Sırb milletinin emr-i ticâreti serbest olub her bir Sırblu icrâ-yı ticâreti me'zûn bulunmak ve serbestiyyet-i ticârete hiçbir inhisârın vukû' tecvîz olunmamak meğer ki taraf emâretden meclis-i şûra-yı memleket ile bi'l-ittifâk bir maddenin muvakkaten inhisârı icâbât-ı zarûriyye-i memleketden add ile müntesib olunmuş olmak ve her bir Sırblu kavânin-i memlekete tevfîken emlâk ve eşya-yı mahsûsasına ve dilediği vech üzere mutasarrıf olarak bey'ü ve i'tâ ve vasiyyete fâ'îl muhtâr olmak ve bu istihkakda muhâkem mevzû'a-i memleketden birinin inzimâm-ı re'y ve hükm-i kanûnisi olmadıkca mâhrum olmamak ve her bir Sırblunun da'vâsı vukû'unda mütemekkin oldığı kazânın muhâkemesine mürâca'at ile yalnız mukîm oldığı kazânın mahkemesine ihzâr olunmak ve her bir angarya Sırblu memleketinde memnû' olub ve bir Sırbluya angarya teklîfi câ'iz olmamak ve tarîklerin ve cisrlerin tesviyesi ve hüsn-i hâl üzere idâreleri mesârifi semtlerinde olan köy cemâ'atleri beynlerinde bi't-taksîm tanzîm kılınmak ve menzillerin memerrine mahsûs olan büyük yollar ve cisrlerin ve sâ'ir hayrât-ı amme-i enbiyelerinin idâresi ve nezâreti hükûmet-i merkeziye-i emâretin müteretteb zimmeti oldığı misillû efrâd-ı millet dahi bu husûs da sarf-ı gayret itmek lâzımeden olub bu husûslarda her hıdmet iden fukaraya tarafından meclis-i şûra-yı memleket ile bi'l-ittifâk munsif-âne ücret-i yevmiye ta'yîn olunmak ve emâret ve memleket hıdmetlerinde müstahdem olan cümle-i hademeye tarafından a'zâ-yı meclis-i şûra-yı memleket ile bi'l-ittifâk bir ma'âş-ı mukarrer ve senevî ta'yîn ve tahsîs kılınmak ve kezâlik bir müstahdem birkaç sene hıdmet eyledikden sonra özr-i şer'isi oldığı hâlde çekilmesi câ'iz olub çekildikden sonra ne gûne ma'âşa müstahak ise münâsib-i vech üzere ta'yîn olunmak ve Sırb memleketinde gerek erbâb-ı seyf ve kalem ve gerek muhâkemeye mensûb olarak her bir hıdmetde müstahdem olanlar tenbihnâme-i emâret ile nasb ve ta'yîn kılınmak şu şartla ki her bir me'mûr ve müstahdem evvel emrde edna rütbede şurû' ve tecrübe olunarak bi't-tedrîc mâ-fevkinde olan rütbelerde istihdâm olunmak ve hukûk da'vâlarına me'mûr olan erbâb-

ı muhâkeme muhâkemâtdan gayr-i nev‘i hıdmetlerde istihdâm olunmayub mücerred muhâkemâta dâ’ir ilmin istikmâline meşgul ve münhasır olmak ve sâ’ir erbâb-ı aklâmdan ve erbâb-ı seyfden kimesne kat‘an muhâkemeye ta‘yîn olunmamak ve cizye güzâr re‘âyâ-yı Devlet-i Aliyyemden olan Sırb milleti aka’id-i nasara üzere şark mezhebi ta‘bîr olunan Rum mezhebi Hristiyanlarından ma‘dûd olmak mülâbesesiyle mezheb-i mezkûrun âyîn-i me’lûfesi icrâsına re’is-i mezheb i‘tibâr eyledikleri Der-sa‘âdetimde mukîm Rum Patriki ve cemâ‘atinin tasdîk ve ruhâniyesine teba‘-i metropolid ve piskoposları içlerinden inzimâm-ı nezâretinle intihâb olunmak üzere avâtıf-ı aliyye-i şâhânemden Sırb milletine serbestiyyet-i kâmile ibzâl olunub âyîn-i mezhebleri ve umûr-ı kenâsileri mesâlih-i politikaya dokunmadıkca rü’esâ-yı ruhban taraflarlarından müstakillen idâresi ve metropoliden ve piskoposân ve gomutan ve papaslarına milletce veyahûd kenisâlarına mahsûs ve vakflarından başka başka tahsîs-i ma‘âşları husûsları mine’l-kadîm feth-i hâkanîden berü saltanat-ı seniyyemin Memâlik-i Mahrûse-i Şâhânemde mutavattın nasara re‘âyâsına ihsân ide gelmiş oldığı imtiyâzât ve müsâ‘adât-ı celîlesi oldığına mebnî Sırb içünde metropolid ve piskoposlarının ma‘âşlarına ve menzîletlerine ri‘âyet kılınmak ve Sırb içünde kenisâlarının irâdesi ve mezheblerine a‘id ve Sırb metropolidlerine ve piskoposlarına ve ruhbanlarına mensûb umûrun tesviyesiyçün gerek metropolidlerinin ve gerek piskopolislerinin başka cemâ‘at şûra yerleri tahsîs olunmak ve Sırb içünde sipâhilik ve tımar ve ze‘âmet ibtâl olunmuş olmağla bu misillû âdet-i kadîme teceddüd itmemek ve her bir Sırblu küçük ve büyük edâ-yı teklîf ve virgüye tâbi‘ olmak ve umûr-ı hıdemât-ı memleketde müstâhdem olan rütbelü Sırblular mutasarrıf oldıkları emlâk ve arazilerine nisbetle hisse-i münâsiyelerini edâ eyleyüb ancak ruhban ta’ifesi teklîfden müstesnâ bulunmak ve Sırb memleketi on yedi aded kazâdan ibâret ve kazâları dahi birkaç nâhiyeden ve her bir nâhiyesi dahi birkaç köy ve cemâ‘atden kitâbet oldığından her bir kazâ zâbitinin bir mu‘âvini ve bir yazıcısı ve bir nefer hazinedârı ve sâ’ir iktizâ iden hademesi ta‘yîn kılınmak ve işbu kazâlar zâbitanının mürettebât-ı zimmet-i me’mûriyetleri şu vechle ki kâffe-i umûr-ı siyâsiyeye dâ’ir hükûmet-i merkeziyye-i emâret tarafından tevârud iden tenbîhâtın icrâ ve infâz ile meşgul olub mâliye müdîri tarafından gönderilen defter mûcebince virgülerin tarh ve tahsîline mübâderet eylemek ve zâbıtalığı dâhilinde olan muhâkemâta karışmayub fakat vukû‘ bulan münâza‘ât [s. 26]ve de‘âvînin kazâ mahkemesine bi’l-ihâle mahkemenin icrâ-yı ahkâmına

münhasır olmak ve nâhiye zâbiti köylerin emlâk ve arazisine ta‘arruzdan iffet ile her hâlde sıyânet ve halkı yaramaz ve harâmîlerden muhâfaza ve himâyet husûsuna bezl-i mukadderat ve nâhiyesine amed-şod iden adamların pasaportalarına nezâret ve yirmi dört saatden ziyâde kimesneye habs idemeyüb nâhiyesinde zuhûr iden da‘vâ ve nizâ‘ları kazâsı mahkemesine ve poliçaya dâ’ir umûrdan ise kazâsının poliçesi nâzırına havâle itmek ve köylerde olan sulhcu mahkemelerine nezâret ve köylerin kenisâlarına ve mekteblerine ve sâ’ir hayrâta mevkûf arazi ve iradâta vaz‘-ı yedi müdâhaleden mübâ‘adet eylemek ve kenisâ ve kasabat ve kura ve sâ’ir hayrâta tahsîs kılınan ve gerek sâ’ir efrâd-ı nasın tasarruflarında bulunan emlâk ve arazi içün hakkı tasarruflarını mutazammın başka başka senedât i‘tâ ve aklâm-ı memlekete dahi kayd ve tescîl kılınmak ve hiçbir Sırblu ale’l-ıtlâk bilâ-istisnâ mahkemelerde ihzâr ile terâfu‘ olunmadıkca gerek hakkı ve gerek celbi ta‘kîb ve tekdîr olunmak husûslarının vaz‘ ve te’sîsine irâde-i ihsân-‘ade-i mülûkânem ta‘alluk eylemiş olmağın mahsûsa işbu emr ve celîlü’l-kadr-i pâdişâhânem ısdâr ve bâlâ-yı me‘âli ihtivâsı hatt-ı hümâyûn-ı mevhibet-nümûn-ı şehinşâhânemle muvaşşahan tesyâr olunmuşdır imdi her hâlde emr cihân-mutâ‘-i mülûkânem ve irâde-i kerâmet-nümûn-ı şehinşâhâneme mütâba‘at itmek şartıyla hüsn-i idâresi kariha-i saliha-i şâhânemden zatına ve hanedanına mevkûl olan memleket-i şâhânemin dâhilen ve hâricen muhâfaza ve ma‘mûriyeti ve ahâlisinin asâyîş-i hâl ve ferâğ-ı bâlleri esbâbının istihsâline tarafından bezl-i mukadderât ve herkesin hâl ve nâmûsuna ve hıdmet rütbesine ri‘âyet ve bâlâda beyân olunan kuyûd ve şürût-ı kanûniyenin ale’d-devâm kâmilen merr‘iyyü’l-icrâ olmasına nezâret ile zât-ı zılliyet semât-ı mülûkânem içün cümle tabakât-ı ahâli-i memleketden isticlâb-ı da‘avât-ı hayriyyeye ve ol-vechle hakkında bî-dirîg ve mebzûl olan hüsn ü zan ve teveccüh-i tâcdârânemin te’yîd ve tasdîkine sarf u cehd ve gayret eylemek senden ehass-ı matlûb-ı şehinşâhânem oldığı misillû ahâli-i merkûme dahi muktezâ-yı kanûn ve nizâm-ı memlekete tatbîken senin hükm ve re’yine mutâba‘at ve âdâb-ı lâzıme-i ma‘iyyete itinâ ve dikkat eylemeleri irâde-i isâbet-âde-i pâdişâhânem muktezâsından idüğü ma‘lûm sadâkat-melzûmun oldıkda sûret emr u fermân ve kanûnnâme-i merhamet-ünvân-ı cihândârânemi millet-i mezbûreye i‘lân ve işâ’at birle cümlesi haklarında sezâ-vâr kılınan işbu âsâr-ı müsâ‘adât ve işkâk-ı seniyye-i mülûkânemin bir kat-dahi kadr ve şükrünü bilerek her hâlde rızâ cûyâna hareketle bâlâda muharrer kanûnnâme-yi hümâyûnum şürûtunun dâ‘imen ve müste‘mirren sarf-ı bi-harf icrâ ve ifâsı ve hiçbir vakitde mugayir-i hâlet

vukû‘a gelmemesi emr-i ehemminin istikmâline sa‘y ü gayret eyleyesin ve sen ki muhâfız-ı müşârün-ileyhsin mazmûn-ı emr u fermân mülûkânem senin dahi meczûmun olarak mûceb ve muktezâsının icrâsı husûsuna mîr-i mûma-ileyh ile bi’l-ittihâd ihtimâm ve sarf ve rü’yet eylemek bâbında fi Evâsıt-ı Şevvâl sene 254 [7-15 Ocak 1839]

[Hüküm 15]
Sırb milleti Başknezi Miloş Obrenoviç Beğ hutimet avâkibuhu bi’l-hayra ve rü’esâ-yı millet vladikalar zidet i‘tâ‘atühümahüküm ki

Saltanat-ı seniyye kavî-i şevketli re‘âyâsından olan Sırb milleti hakkında erzân kılınan âsâr-ı imtiyâzât ve müsâ‘adât-ı seniyye-i cihândârânemden ma‘dûd olmak üzere millet-i mersûmenin Memâlik-i Mahrûse-i Şâhânemde kâ’in bihâr ve enhârda vâcib ilticâda geşt ü güzâr iden ve Der-sa‘âdetime gelüb giden tüccâr sefinelerinde küşâdı içün bundan akdem üstü kırmızı ve ma’i ve altı beyaz renkler ile mülevven bayrak i‘tâ kılınmış ise de üzerine millet nişânı vaz‘ olunmamış oldığından bu sûret millet-i mersûmeye ba‘zı su‘ûbeti müstelzim olmak hasebiyle yine zikr olunan renkler ile mülevven olarak fakat üstündeki kırmızı renk içünde dört aded yıldız resimleri ve vasatında olan ma’i renkde millet-i mersûmenin nişânları bulunmak üzere küşâdına ruhsât-ı seniyye-i şâhânem erzân klınması senki mîr-i mûmâ-ileyhsin bu def‘a tarafından niyâz ve istid‘â kılınmış oldığını millet-i mersûmenin Asitâne-i sa‘âdetimde mukîm vekîlleri bi’t-takrîr ifâde ve inhâ eylemiş ve ol-vechle icrâsı husûsuna müsâ‘ade-i mekârim-ade-i pâdişâhânem şayân olarak ol-bâbda şeref-efzâ-yı sünûh ve südûr olan emr-i hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şehinşâhânem muktezâ-yı münîfi üzere divân me’mûru tarafına ilm u haberi virilmiş olmağın i‘lâmen ve ifhâmen işbu emr-i celîlü’l kadrim [s. 27]ısdâr ve tesyâr olunmışdır imdi keyfiyet ma‘lûm sadâkat lüzûmun oldıkda millet-i mersûme haklarında tesviyeliği kılınan işbu müsâ‘ade-i seniyye-i mülûkânemi cümlesine ifâde ve kabliyetbirle taraf-ı müstecmi‘ü’l-mecdi ve-ş-şeref mülûkânem içün isticlâb da‘vât-ı haberiyeye sa’y ü farz eyleyesin ve sen ki rü’esâ-yı millet-i vladikalarsız mazmûn-ı fermân celbü’l-ünvân-ı padişahânem sizin dahi meczûmunuz olarak her hâlde ifâ-yı lâzıme-i şükr-i güzârı ve sadâkate mübâledet ve hilâfından mübâ‘adet eylemeniz bâbında fi Evâsıt-ı Şevvâl sene 54 [7-15 Ocak 1839]

[Hüküm 16]
Sırb milletinin muvakkaten knez ka'im-makâmları olan Avram ve Evrem ve Vuçiç ve a'zâ-yı meclis-i şûrayı millet vladikalar hutumet avâkibuhu bi'l-hayra hüküm ki

Devlet-i Aliyye-i kavî-i şevketim re'âyâsından olan Sırb milleti hakkında taraf-ı saltanat-ı seniyyemden erzân kılınan âsâr-ı imtiyâzât iktizâsınca millet-i mersûmenin Memâlik-i Mahrûse-i Şâhânemde kâ'in tüccâr ve enhârda li-ecli't-ticâre geşt ü güzâr iden ve Der-sa'âdetime gelüb giden tüccâr-ı sefînelerinde küşâd olunmak üzere mukaddemâ üstü kırmızı ve ortası ma'i ve altı beyaz renkleri ile mülevven bayrak i'tâ kılınmış ise de üzerine millet nişânı vaz' olunmamış oldığından bu sûret millet-i mersûmeye bazı su'ûbeti müstelzim olmak hesâbıyla yine zikr olunan renkler ile mülevven olarak fakat üstündeki kırmızının içünde dört aded yıldız resimleri ve vüs'atında olan ma'i renkde millet-i mersûmenin nişânları olunmak üzere küşâdına ruhsat i'tâsı husûsu mukaddemâ millet-i mersûme tarafından niyâz ve istid'â oldığına mebnî ol-vechle müsâ'ade-i seniyye erzânıyla ol-bâbda bir kıt'a emr-i âlîşân i'tâ ve ihsân buyurulmuş ise de emr-i âlî mezkûr bu esnâda zayi' olmuş oldığından zayi'den müceddeden emr-i şerîfim ısdârı husûsu millet-i mersûmenin Der-sa'âdetlerimde mukîm kapûkâhyası bu def'a bi't-takrîr inhâ ve istid'â itmekden nâşî mûcebince zayi'den işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ve i'ta olunmuşdur imdi siz ki ka'im-makâmlar ve sâ'ir mûmâ-ileyh siz keyfiyet ma'lûmunuz oldıkda mazmûn-ı emr-i âlîşânım vechle amel ve hareketle taraf-ı müstecmi'ü'l-mecdi ve-ş-şeref-i mülûkânem içün millet-i mersûmeden isticlâb-ı dâ'avât-ı haberiyeye ve her hâlde ifâ-yı lâzıme-i şükr-i güzârı ve sadâkate dikkat ve hilâfından mübâ'adet olunmak bâbında fi Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene 55 [24 Haziran-3 Temmuz 1810]

[Hüküm 17]
Redîf-i asâkir-i mansûre eyâlet-i Niş müşîri vezîrim Mehmed Vasıf Paşa iclâlehuya ve Sırb milleti mu'tebarâtından olub bu def'a millet-i mersûme üzerine muvakkaten knez ka'im-makâmı nasb ve ta'yîn olunan Avram ve Evrem ve Vuçiç hutimet avâkibuhu bi'l-hayra hüküm ki

Re'âyâ-yı Devlet-i Aliyyemden olarak Sırb milletine mukâddemce ba-berât-ı âlîşân knez nasb ve ta'yîn kılınan Miloş Obrenoviç'in bu esnâda istifası vuku'uyla yerine büyük oğlı Milan Obrenoviç ittifâk-ı a'zâ-yı meclis-i şûra-yı memleket ve kabîl-i

efrâd-ı millet ile knezliğe bi'l-intihâb taraf-ı saltanat-ı seniyyemden dahi ol-vechle hakkında müsâ'ade-i seniyye-i mülûkânem erzânıyla knez nasb ve ta'yîn olunarak iktizâ iden berât-ı şerîf-i mevhibet-i ilâhiye-i şâhânem tasdîr ve i'tâ olunmuş ise de müte'âkiben knez lâhik mûmâ-ileyhin mübtelâ oldığı illetden nâşî vefatı vukû'a bularak anın dahi yerine knez nasb ve ta'yîniyle karar-ı umûr-ı memleketin hüsn-i irâdesi zımmında mu'ayyenât-ı milletden çend nefer mu'teberâtın knez ka'im-makâmı nasb ve ta'yîni lâzım gelmiş ve mûmâ-ileyhin hüsn-i irâde ve umûr-ı millete liyakât ve iktidârı cihetiyle ka'im-makâmlık mezkûre-i millet-i mersûme tarafından intihâb olundıkları sen ki müşîr-i mûmâ-ileyhsin bu def'a tarafından izbâr-ı şevket-makrûn tahrîr ve inhâ olunarak ol-vechle mûmâ-ileyhin muvakkaten millet-i mersûme knez ka'im-makâmı nasb ve ta'yîn olunmaları husûsuna irade-i seniyye-i mülûkânem ta'alluk eylemiş olmağla vusûl-ı fermân-ı celilü'l-ünvânımda keyfiyet-i millet-i mersûme tarafına beyân ve tefhîm birle knezlik-i mezkûrun tevcîhine kadar mûmâ-ileyhin ka'im-makâmlık vechle umûr-ı milleti güzelce irâde ve rü'yet eylemeleri esbâbının istihsâline sarf ve rü'yet eylemek fermânım olmağın me'mûriyetlerini hâvî işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ile tesyâr olunmuşdur imdi keyfiyet ma'lûmun oldıkda ber-vech-i muharrer amel ve harekete mübâderet iyleyesin ve siz ki ka'im-makâm-ı mûmâ-ileyhsiz siz dahi muktezâ-yı me'mûriyet ve sadâkatiniz üzere memleketinizin bi'l-cümle a'zâ-yı meclis-i şûrası vesâ'ir zabitân ve re'âyâsı ile bi'l-ittifâk millet-i mersûmenin hüsn-i idâre de umûr ve istikmâl-i asâyîş ve huzûrlarına ihtimâm ve dikkatle her hâlde ibrâz mü'essir-i sadâkat ve istikamet ve millet ve memleketinizin nizâmât-ı dâhiliyesine müte'allik mukaddem mu'ahhar taraf-ı saltanat-ı seniyyemden inâyet ve ihsân buyurulan usûl ve kavanini hâvî bâlâsı hutût-ı hümâyûn ile muvaşşah ve müzeyyen i'tâ olunan evâmîr-i aliyyede münderic ve mezkûr olan vesâyâ ve tenbîhâta mugayir vaz' ve hâlet vukû'a getürülmemesi emr-i ehemmine kemâliyle itinâ ve gayret ve hilâf-ı rızâ vaz'ı tecvîzden hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fi Evâsıt-ı Cemaziye'l-evvel Sene 55 [2-11 Ağustos 1839]

[Hüküm 18]

Eflak'dan Der-sa'âdetime gelince yol üzerinde vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbı voyvodogan dâ'iyân-ı derece de memleket ve bi'l-cümle iş idilenehüküm ki

Bu def‘a Sırb knezliği uhdesine tevcîh ve ihsân-ı hümâyûnum olan kıdvetü’l-ümerâi’l-milleti’l-mesîhiyye mümessil (?) irâde tevcîh hutimet avâkibuhu bi’l-hayr Der-sa‘âdetime gelüb isâbet-i vücûd eylemek üzere müte‘allik olan emr ü irâde-i seniyye-i mülûkânem mûcebince knez mûmâ-ileyhEflak’dan [s. 28] bu ashâb berren izbâr-ı şevketkadrihuma isâline havâle hâcegân ve berât-ı hümâyûn müşeyyidü’l-erkân-nümûn ve emr-i berât-ı hümâyûn hilâfasından tarh-ı zide mecidehu me’mûr ve ta‘yîn kılınmış olmağla siz ki kuzât ve nüvvâb ve sâ’ir mûmâ-ileyhsiz knez mûmâ-ileyh yanında olan tevâbi‘âtı ve me’mûr mûmâ-ileyh refakâtıyla Eflak’dan Der-sa‘âdetime gelinceye kadar esnâ-yı râhda her kazânızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise münâsîb mahallerde beytûtet itdirilerek hakkında merâsim mihmânnüvâz der-akibin ve hasren (?) icrâ ve iktizâ iden mekûlatın ve hayvanatın akçesiyle derhâl tedârik ve i‘tâsıyla müfrezen düstûrunca izbâr-ı şevketkadrihuma isâli husûsuna bi’l-ittifâk itinâ ve dikkat eyleyesiz fermânım olmağın mahsûsen işbu emr-i celîli ihzârım ısdâr ve i‘tâ olunmuşdır imdi keyfiyet ma‘lûmunuz oldıkda ber-minvâl-i muharrer amel ve harekete kemâliyle ihtimâm ve sarf-ı makderet olunur ki vaz‘ ve hâlet vukû‘a tecvîzden be-gayet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fi Evâhir-i Receb sene 55 [20-30 Eylül 1839]

[Hüküm 19]
Eflak voyvodası Aleksandri Kiga ve Boğdan voyvodası Mihail İsturza voyvodalar hutimet avâkibuhuma bi’l-hayra hüküm ki

Asdika-yı re‘âyâ-yı Devlet-i Aliyyemden olan Sırb milletinden mu‘tâd üzere li-ecli’t-ticâre Eflak ve Boğdan memleketlerine gidenlerin ticârete da’ir umûr ve husûslarıyla de‘âvi-i vâkıa‘alarının tesviye ve rü’yeti zımmında millet-i merkûme tarafından memleketeyn-i mezkûreteyne ta‘yîn olunan adama kimesne tarafındanbe-vecherencide ve mümâna‘at olunmamak üzere iki yüz elli bir senesi evâ’ili-i recebinde bir kıt‘a emr-i şerîfim tasdîr ve i‘tâ olunmuş ise de bu def‘a bi’t-tevfîkate’âlibi’l-himmet ve idâre-i kabltöhmetâlîyyen-mecid-i (?)Osmani üzerecülus-ı hümâyûn-ı minnet-makrûn-ışâhânem şeref vukû‘yla umûmen tecdîd-i ahkâm olunmakda oldığından zikr olunan emr-i şerîfin dahi tecdîdi husûsu hâlde Sırb milleti başknezi olan Mihal Obrenoviç hutimet avâkibuhu bi’l-hayr tarafından bi’t-takrîr istid‘â olunmuş olmakdan nâşî mûcebince tecdîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tesyâr olunmuş imdi bâlâda beyân olundığı vechle millet-i merkûmedenli-ecli’t-ticâre zikr

olunan Eflak ve Boğdan memleketlerine gidecek olanların ticârete da'ir umûr ve husûsât ve de'âvi-i vâkıa'larının rü'yet ve tesviyesi zımmında millet-i merkûme cânibinden ta'yîn olunub memleketeyn-i merkûmeteynde ikamet idecek adama kimesne tarafından be-veche rencide mümâna'at vukû'a gelmeyerek hakkında lâzıme-i himâyetkârı ve mu'âvenetin irâdesi muktezâ-yı irâre-i seniyyemden olmağla siz ki voyvoda-i mûmâ-ileysiz keyfiyet ma'lûmunuz olunmakda ber-minvâl muharrer icâbının icrâsıyla ifâ-yı lüzûm sevk ve istikamete ihtimâm ve dikkat eylemeniz bâbında fi Evai'l-i Receb sene 55 [10-20 Elül 1839]

[Hüküm 20]
Der-sa'âdetimden zikr-i irâde-i mahale varınca yol üzerinde vâki' umûr-ı zabitiyesine me'mûr-ı müşîrân-ı i'zâm ve ferîkân-ı kirâm ve esnâ-yı râhda kâ'in kazâların muhassılları ve vekîlleri zide mecidihuma ve zikr olunan kazâlar meclis-i a'zâlığa me'mûr vücûh ve sâ'ir iş erleri zide kadrihuma hüküm ki

Mukaddemce Sırb milleti başknezliği uhdesine tevcîh ve ihsân-ı hümâyûn olarak muktezâ-yı irâde-i seniyye-i mülûkânem üzere ısbât-ı vücûh-ı ubudiyyet eylemek üzere Der-sa'âdetime gelmiş olan Mihal Obrenoviç Beğ hutimet avâkibuhu bi'l-hayrın merkez me'mûretine avdeti husûsuna izn ve ruhsat-ı seniyye-i pâdişâhânem izbârına mîr-i mûmâ-ileyh bu tarafdan bi'l-istishâb mahalline irsâline bu def'a dahi hacegân-ı divân-ı müşeyyidü'l-erkân-nümûn ve emr-i berât-ı hümâyûnum hülafâsından …zidet mecidehu me'mûr ve ta'yîn kılınmış olmağla sizki müşîrân ve ferîkân-ı müşâr ve muhassın (?) ve mü'ekkin sâ'ir mûmâ-ileyhsiz mîr-i mûmâ-ileyh ile yanında olan tevâba'atı ve me'mûr mûmâ-ileyh refâkâtı ile Der-sa'âdetimden merkez me'mûriyetine varıncaya kadar esnâ-yı râhda her kazâların taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise münâsib mahallerde beytûtet itdirilerek hakkında merâsim-i mihmânüvâzı ve ri'âyet ve hürmet olunarak kâmilen icrâ ve iktizâ iden mekûlât ve hayvanatın akçesiyle derhâl tedârik ve i'adesiyle mu'azzezen ve müsterihen Sırb maksûdda isâli husûsuna bi'l-ittifâk mezîd-i itinâ ve dikkat eyleyesiz fermânım olmağın [s. 29]mahsûsan işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve i'tâ olunmuşdır imdi keyfiyet-i ma'lûmunuz olmakda ber-minvâl-i muharrer amel ve hareket kemâliyle ihtimâm ve dikkat ve husûsunda vaz' ve hâlet vukû'unu tecvîzden be-gayet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fi Evâhir-i Şevvâl sene 255 [28 Aralık 1839-5 Ocak 1840]

[Hüküm 21]

Sırb milleti başknezi birle Miloş Obrenoviç hutimet avâkibuhu bi'l-hayra hüküm ki

Sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin mukaddemce vukû'bulan istifâna mebnî Sırb milleti başknezliği uhdenden sarf u tahvîl ve oğlun Mihal Beğ hutimet avâkibuhu bi'l-hayra ihâle ve tefvîz olunarak sen dahi şimdiki hâlde Eflak tarafında ikamet ve ârâm ve ömr ve ikbâl ve şevket-makrûnum mâ'adâtına müsâberet ve devam itmekde isen de bundan böyle istediğin mahallere bilâ man'i seyr u seyahat ve ârâm ve istirâhat eylemen husûsuna müsâ'ade-i seniyye mülûkânem erzân kılınması bu def'a tarafından izbâr şevket-kadrime tahrîr ve iltimâs olunmuş ve sa'y-ı (?)asdika-yı bende-gân-ı saltanat-ı seniyyemden oldığından nezdi-i me'ali-vefd-i şâhânemde muhakkak ve meczûm ve husûl-i emrin şime-i fehime-i mu'avelet-i seniyye ve şehriyârânemiktizâ sizden idüğü emr-i ma'lûm olarak fakat me'mûriyet-i sâbıka gerü duran Sırbistan ve havâlisinde geşt-i güzâr ki nâ-münâsib ba'zı mertebe-i makal tahaddüsünü mûceb olacağı vâzihâtdan olmakdan nâşî iş'âr ve iltimâsın vechle Sırbistan ve havâlisinden mâ'adâ Memâlik-i Mahrûse-i Şâhânemde istediğin mahallerde ve sâ'ir yerlerde seyr u seyahat ve ârâm ve ikamet eylemek husûsuna müsâ'ade-i merâhim-ade-i şehinşâhânem bî-dirîg ve erzân kılınarak ol-bâbda emr-i hümâyûn şevket-makrûn şehriyârânem şevk oldıkları sünûh ve sudûr olmuş olmağın mûcebince izn ve ruhsatı hâvî işbu emr-i celîlü'l-kadrim umûr ve Der-sa'âdetimde bulunan hazinedârına bi'l-i'tâ tarafına tesyâr olunmuşdır imdi hakkında bu vechle bî-dirîg ve şâyân buyurulan âsâr-ı merhamet ve şefâkat-ı seniyye-i şâhânem me'al-i fehimân-ı celîlü'l-ünvân-ı şâhânemden ma'lûm-ı sadâkat lüzûmun oldıkda bâlâdabeyân olunacağı vechle Sırbistan ve havâlisinden mâ'adâ Memâlik-i Mahrûse-i şâhânemden istediğin mahallerde ve sâ'ir yerlerde seyr u seyahat ve ârâm ve ikametle bundan böyle dahi lâzıme-i hürmet-i ubudiyyet ve sadâkatın olan dua-yı devam-ı ömr ve ikbâl-i şâhânemi te'diye ve ifâya iştigal ve muvâzabet ve ol-vechle senden ma'mûl olarak âsâr ve berât ve istikameti ibrâz ve izhâra mübâşeret ve işbu irâde-i re'fet-i ifâde-i şehr-i yârânemin hilâfı vaz'ı tecvîzden mübâ'adet eylemen bâbında fi Evâhir-i Muharrem sene 56 [15-25 Mart 1840]

[Hüküm 22]

Hâlen Sırb milleti Başknezi Mihail Obrenoviç Beğ dâmet menziletehuya ve rü'esâ-yı millet-i Sırbiye zidet sadâkathuma hüküm ki

Asdika-yı teba‘-i saltanat-ı seniyyemden olan Sırb milletinin hüsn-i refâh ve asâyîşleri zımmında idâre-i mesâlih-i mülkiye ve milliyeleri bundan akdem kanûn ve nizâm-ı kaviyye bent ü rabt olunmuş oldığından millet-i merkûmenin saye-i saltanat-ı seniyyemde kâffe-i umûr ve husûsları ma‘rifet-i meclis-i memleket ve hüsn-i ittifâk ve ittihâd-ı rü’esâ-yı millet ile dâ‘ire-i kanûn ve nizâmı tecâvüz itmeyecek vechle idâre olunmak lâzımeden olarak Sırb başknezliği dahi geçende avâtıf-ı aliyye-i şâhânemden sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin uhde-i sadâkatine ihâle ve tefvîz kılınmış ve muktezâ-yı me’mûriyet ve kiyâsetin üzere millet-i merkûmenin imtiyâzât-ı mahsûsa ve hukûk-ı mu‘ayyenelerine göre hüsn-i himâyet ve sahabetleriyle kıt‘a Sırbistan’ın istihsâl-i asâyîş ve emniyetini mûceb olur vesâ’il ve hâlet-i marziyye ve müstâhseneye tarafından sarf-ı efkâr rü’yet olunması matlûb-ı ma‘delet-mashûb-ı mülkdârânem olan mevâddan bulunmuş oldığı hâlde şu aralık ba‘zı serseri kesân memleket-i Sırbistan’a ilka-yı ihtilâl ve mazarrat ve kendü kendülere tertib-i cem‘iyet ile hilâf-ı kanûn ve nizâm bazı gûne yolsuz harekâta cüret eylemiş oldıkları vâsıl-ı semi‘a-i hümâyûnum olub beyândan müstağni oldığı üzere da‘ima murâd-ı hayriyyet ihtiyât-ı mülûkânem her tarafın istikmâl-i vesâ’il-i emn ü asâyîşiyle kâffe-i teba‘ vezîr destanın sâye-i şevket-vâye-i cihândârânemde bi’l-vücûh istihsâl-i esbâb rahat ve ârâmişleri kaziyye-i hayriyesinden ibâret oldığına ve bi’t-tevfîke te‘ala Memalik-i Mahrûse-i Şâhânemin usûl-i idâresi tanzimât-ı hüsnüne tahtına idhâl olunmakda oldığı sırada Sırb milleti gibi asdika-yı teba‘-i saltanat-ı seniyyemden olan bir millet-i muti‘a beyninde bu makule ihtilâl ve kil ü kali mûceb vaz‘ü hâlet tekevvününe bir vechle rızâ-yı hümâyûn-ı şâhânem olmayacağı ve nizâmât-ı mü’essese ve mukarreresinin tagyîr ve ihtilâli kat‘en tecvîz olunamayacağı umûr-ı müsallemeden olmakdan nâşî bu bâbda lâzım gelen tenbîhât-ı seniyye-i mülûkânemi sana ve sâ’ir rü’esâ-yı millete teblîğ ve isâl ve tahkîk ve tedkîk-i keyfiyet ve ahvâl ile dâf‘i vesâ’il-i kil ü kal ve ihtilâl ve esbâb-ı asâyîş ve istirâhat-ı millet ve memleketi istihsâle dikkat ve sa‘y-ı beytü’l-mal eylemek üzere e‘azîm-ı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden ve Meclis-i Ahkâm-ı Adliyem a‘zâsıdan defterdâr-ı sabık iftihâr Musa Safveti dâme uluvvuhu dirâyet ve fetânet-izâtiyye ashâbından ve mu‘temed ve mensûk bendegân-ı sıdk-nişân-ı şâhânemden olmak hasebiyle sahîfe-i pirâ-yı südûr olan hatt-ı hümâyûn-ı ma‘delet-makrûn-ı mülûkânem mûcebince bu maddeye mahsûs me’mûr ve ta‘yîn kılınmak ve me’mûr müşârün-ileyh ve gümrük sâ’ir iktizâ idenler ile şu husûs-ı mezkûre iderekbi’l-etraf istiknâh ve tahkîk-i madde eyleyerek

vâki‘ olan kil ü kalin gereği gibi hüsn-i indifâ‘ına mübâderet eylemesi me’alinde yedine ta‘limât-ı mahsûsa ve tanzîmât-ı hayriyye ve kavânin-i cedîde-i mü’essese iktizâsınca müddet-i ikametinde ta‘yînât ve sa’ir nesne ahzına hacet kalmamak içün cânib-i hazine-i şâhânemden kendüye meblağ-i kâffeye i‘ta ve Der-sa‘âdetimde bulunan Sırb kapûkethûdası Knez İliç dahi bâ‘dehu avdet itmek üzere bi’r-refâke vapur sefinesiyle bahren ve nehren Vidin’e i‘zâm ve isrâ olunmuş olmağla me’mûr-ı müşârün-ileyhin tarafına lede’l-usûl vâki‘ olacak ifâdât ve teblîgatı vechle harekete mübâderet ve şu uygunsuzluğa be‘is olan mevâddın tahkîk ve tedkîkiyle def‘i kil ü kal ve ihtilâl ve i‘âde-i asâyîş ve istirâhat-i mülk ü millete gerek müşârün-ileyh ve gerek ferîkân-ı kirâmdan halen Belgrad muhâfızı Hüsref Paşadâmet me‘aliyehu ve rü’esâ-yı millet ile bi’l-ittifâk ikdâm ve gayret ve’l-hâsıl bu bâbda tedâbîr-i acile ve mukteziyye-yi kemâ-yenbagî icrâ ile ba‘d-ezîn dahi saye-i merâhim-vaye-i [s.30]saltanat-ı seniyyemde millet-i merkûmenin hukûk-ı ma‘iyyetleri icâbınca hüsn-i himâyet ve savbetlerine ve kanûn ve nizâm-ı memleketin hiçbir vakt de tagyîr ve ihtilâlini müstelzim olur harekât-ı nâ-marziyye vukû‘a gelmemesi emr-i ehemminin rabıta-i kaviyyeye bend ve tevsîkine nisâr ve nakdîne-i rüşd ve kiyâset ve her halde senden memûl-i şâhânem oldığı vechle icrâ-yı muktezâyı rızâ-cûy ve sadâkat ve ibkâ-yı lâzıme-i dirâyet ve istikamete sarf-ı vüs‘ ve mukadderat eylemek fermânım olmağın tenbîhen ve ifhâmen işbu emr-i celilü’l-kadrim ısdâr ve memûr-ı müşârün-ileyh ile tesyâr olunmuşdır imdi keyfiyet-i malûm sadâkat-lüzûmun oldıkda ber-vech-i muharrer icrâ-yı emr emr ü fermân-ı mülûkâneme mezîd-i ihtimâm ve sarf-ı rü’yet eyleyesin ve siz ki rü’esâ-yı millet-i mûmâ-ileyh siz mazmûn-ı emr ü irâde-i seniyye-i mülûkânem sizin dahi meczûmunuz oldıkda muktezâ-yı gayret ve sadâkatiniz üzere bâlâda beyân olunan tenbîhât-ı seniyye-i şâhânemin me’mûr ve muhâfız-ı müşâr ve mîr-i mûmâ-ileyh ile bi’l-ittihâd infâz ve icrâsına mezîd-i takayyud ve dikkat ve me’mûr-ı müşârün-ileyhin ifâdât-ı vâkı‘asına ihâle-i gûş-sadâkatle taraf-ı şâhânemden size ve milletinize ihsân olunmuş olan imtiyâzât ve kanûn ve nizâm-ı ma‘delet-semâtın ile’l-ebet tatarruk-ı halelden vikayesine ve ale’d-devâm ifâ-yı şerâ‘it-i tâbi‘iyyet ve fermân-berîyye kemâliyle ihtimâm ve bezl-i kudret ve hilâfından tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında Fi Evâsıt-ı Rebîü’l-âhir sene 56 [20-28 Ağustos 1840]

[Hüküm 23]

Der-sa‘âdetimden bahren ve nehren Belgrad’a varub gelince yol üzerinde vâki‘ kazâların te’yîd ve nâ’ib ve müftileri zide ilmuhuma ve umûr-ı zabtiye ve mâliye me’mûrların dâme mecidihu ve a‘zâ-yı meclis-i memleket zide kadrihuma hüküm ki

Der-sa‘âdetimde mukîm Sırb kapûkethûdası knez dâme mechuhuma bu def‘a li-ecli’l-musalaha Belgrad cânibine azimet itmiş olmağla siz ki mûmâ-ileyh siz mûmâ-ileyh yanında bulunan birer nefer tercümân ve tatar ve iki nefer hıdmetkârıyla Der-sa‘âdetimden aynen ve tamamen Belgrad’a varub gelinceye her katkınızın taht-ı hükûmet ve idârenizle kâ’in kazâya ahz olur ise hakkında merasîm-i mihmânnüvâzı ve hürmet-i lâyıka icrâ ve iktizâ iden mekûlât ve hayvanat tanzîmât-ı hayriyye emr üzere akçesiyle tedârik ve i‘tâ olunarak müreffehen savb-ı ma‘zûre isâli husûsuna bi’l-ittifâk ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın işbu emr-i celîlü’l-kadrim ısdâr ve tesyâr olunmuşdır imdi keyfiyet ma‘lûmunuz oldıkda ber-minvâl-i muharrer amel ve harekete dikkat ve hilâfından mübâ‘adet eylemeniz bâbında fi Evâsıt-ı Rebiü’l-evvel sene 56 [23 Mayıs-1 Haziran 1840]

[Hüküm 24]
Hâlâ Belgrad muhâfızı vezîrim Mehmed Hafız Paşa dâme iclâlehû hüküm ki

El-hâletü hâzihî Sırb başknezi olan Aleksandri Beğ’in güzerân iden şehr-i Nisan’ın on üçü tarihiyle müverrâh ma‘raz istifâde izbâr şevket-kadr mülûkâneme bir kıt‘a tahrîrâtı vürûd itmiş oldığından mîr-i mûmâ-ileyhin örfle usûl-ı meşrû‘ ve müstakîm üzere başknezliğe birinin intihâb olmasını ve bu sûretle icrâ olunacak intihâb-ı cerîdede mûmâ-ileyh Aleksandri Beğ’in ekseriyet istid‘â-yı millete mazhar olur ise kendüsünün be-tekrar başknez nasbı câ’iz olmuş ve başknez-i sâbık Mihal Beğ müddet-i emâretinde hüsn-i idâreye muvâffak olamamış ve rızâ-yı şâhâne ve asâyîş-i ahvâl-i memleket-i pâdişâhânemi tahsîl idememiş oldığından anın intihâb ve nasbı kat‘an câ’iz olmamış ve me’mûriyeti icrâ kılınacak yeni knezin merkez-i emârete ku‘ûduna kadar umûr-ı millet ve memleketin idâresi zımmında mu‘teberân-ı rü’esâ-yı millet içlerinden meclis-i memleket ma‘arifeti ile üç nefer ka’im-makâm intihâb kılınması husûsları şeref-ta‘alluk iden irâde-i seniyye-i mülûkânem mûcebince karar-gîr olmuş olmakdan nâşî sen ki muhâfız-ı müşârün-ileyhsin vusûl-ı fermân-ı celilü’l-ünvân-ı pâdişâhânemde keyfiyyet-i millet-i merkûmeye tefhîm ve beyân ve mûmâ-ileyh Aleksandri Beğ’in ol-vechle emâretden azlini işâ‘a ü i‘lân iderek ma‘arifetin ve

meclis-i mezkûr ma‘rifetiyle ka’im-makam mûmâ-ileyhin me’mûriyetlerini ba‘del-icrâ gerek anlar ve gerek sâ’ir mu‘teberân ve rü’esâ-yı millet ittihâd ve ittifâklarıyla usûl-ı meşrû‘a ve müstakime üzere nizâmnâme-i memlekete ve âdâb-ı mergûbe-i rızâ-cûyı ve tâbi‘iyyete tevfîken ve milletin dil-hâhına tatbîken emr-i intihâbın icrâsına mübâderet ve mûmâ-ileyh Aleksandri Beğ hakkında veyahûd sâ’iri arasında zuhûra gelen istid‘â-yı umûmi-i millet-i sâbıkları vechle bâ-mazhar ve tahrîrât Der-sa‘âdetime inhâ ve işaretle knezlik-i mezkûrun tevcîhine değin mûmâ-ileyhin ka‘im-makamlıkları mûcebince umûr-ı millet ve memleketi güzelce idâre ve rü’yet ve muhâfaza-i asâyîş ve istirâhat ve vikaye-i ârâmiş ve emniyyet-i memlekete kemâl-i ikdâm ve gayret eylemeleri esbâbının istihsâline sarf-ı hamiyyet eylemek fermânım olmağın i‘lâmen ve ifhâmen işbu emr-i celilü’l-kadrim ısdâr ve tesyâr olunmuşdır imdi keyfiyyet irâde-i seniyyem ma‘lûm-ı rü’yet-melzûmun oldıkda muktezâ-yı me’mûriyet ve dirâyetin üzere tebeddül emâret maddesini bâlâda muharrer oldığı vechle i‘lân ve işâ‘at ve evvel bâ-evvel ka’im-makam mûmâ-ileyhimin icrâ-yı me’mûriyetlerine mübâderetle millet-i merkûmeye nasbı lâzım gelen yeni başknezi kanûn ve nizâma muvafık ve usûl-ı meşrû‘a ve müstakimeye mutabık olarak intihâb itdürüb tasdîk ve tevcîh-i me’mûriyetini bâ-mazhar inhâ ve istid‘â ve tarafından iktizâsını bâ-tahrîrat iş‘âr ve inbâya ve ka’im-makam-ı mûmâ-ileyhimin iktizâ-yı me’mûriyetlerinden bulundığı üzere memleketlerinin bi’l-cümle a‘zâ-yı meclis-i şûra ve sâ’ir zabitân ve mu‘teberân re‘âyâsıyla bi’l-ittifâk millet-i merkûmenin hüsn-i idâre-i umûr ve istikmâl-i asâyîş ve huzûrlarına ihtimâm ve dikkat ve memleket-i mezkûrenin nizâmât-ı dâhiliyesine ta‘alluk mukaddem ve mu’ahhar taraf-ı saltanat-ı seniyyemden inâyet ve ihsân kılınan usûl ve kavânini hâvî bâlâsı hatt-ı hümâyûn ile muvaşşah ve müzeyyen i‘tâ olunan evâmir-i aliyyede münderic ve mezkûr vesâyâ ve tenbîhâta mugayir vaz‘ ü hâlet vukû‘a getürülmemesi emr-i ehemmine mezîd-i itinâ ve gayret ve hilâf-ı rızâ-yı şehriyârânem vaz‘-ı tecvîzden ve emr-i intihâbı te’hîren hazer ve mücânebet eylemelerini gûş-ı hûşlarına ilkaya bezl-i cell-i miknet eylemek bâbında fi Evâhir-i Rebiü’l-evvel sene 59 [11-21 Nisan 1843]

[s. 31]

[Hüküm 25]

Re’s-i hudûd bulunan zikr-i atî tarîk ile Der-sa‘âdetime gelince esnâ-yı râhda kâ’in kazâlar nâ’ib ve müftileri zide ilmihu ve zabitân ve sâ’ir iş erleri zide kadrihuma hüküm ki

Sırb knezleri mu‘teberânından Berahoviç nâm knez yanında bir nefer refîkiyle bazı mesâlih-i zâtiyyesinin rü’yet ve tesviyesi zımmında Sırbistan’dan Yunanistan’a ve oradan dahi Yenişehir ve Manastır ve İşkodra ve Niş ve Vidin ve Ruscuk ve Babadağı ve Varna taraflarına gidüb ba‘dehu Der-sa‘âdetime geleceğinden bahisle merkûmânın zikr olunan mahallerde Der-sa‘âdetime gelince esnâ-yı râhda beytûtet idecekleri mahallerde haklarında merâsim-i mihmânnüvâzıve ri‘âyet ve münâsebetleri ifâ olunmak ve husûsât-ı vâkı‘asında mu‘âvenet-i mukteziye icrâ ve rükûblarıyçün icâb iden … hayvanatı tedârik ve i‘tâ ve mahûf ve muhâtara olan mahallerde dahi yanlarına müstevfâ zabtiye neferâtırefîkiylehimâyet ve siyânetleri ifâ olunmak bâbında emr-i şerîfim südûrı Der-sa‘âdetimde olan Sırb kapûkethûdası tarafından umûr-ı takrîr-i takdîmiyle istid‘â olunmakdan nâşî vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermân olmağın imdi siz ki mûmâ-ileyhsiz knez-i merkûm yanında bulunan bir nefer refîki ile zikr olunan Der-sa‘âdetime gelince helâl tarîkde ve menâzil ve merâhilde hasbe’l-iktizâ bir mahalde hîn-i meksde ikametinde merâsim-i mihmânnüvâzı ve ri’âyet-i lâzımenin icrâ ve mesâlih-i zâtiyesinedâ’ir müsveddât vâkı‘asına tarafınızdan lâzım gelen mu‘âvenet ve müzâheretin ifâ olunması ve rükûblerine muktezi …hayvanatı tedârik ve i‘tâ itdirilerek mahûf ve muhâtara olan mahallerde dahi yanlarına mukarrer kâfî zabtiye neferâtı terfîk kılınarak imzâen ve sümen umûrları husûsuna mübâderet olunmak bâbında fi Evâsıt-ı Rebîü’l-ahir sene 61 [29 Nisan-7 Mayıs 1845]

[Hüküm 26]
Mülhâkatıyla Edirne eyâleti müşîr-i vezîrim Mehmed Tahir Paşa iclâlehuya ve Edirne mollasına ve a‘zâ-yı meclis-i memleket zide kadrihuma hüküm ki

Fi’l-vusûl Edirne memleketlerinden olub dokuz on seneden berü Sırb emâreti kitâbeti ve Der-sa‘âdetimde kâ’in Sırb kapûkahyâsı tercümânlığı hıdmetinde bulunan Sivehi oğlı Bogos’un meşhûd olan sadâkat ve istikametine mükâfeten Sırb memleketinde tevellüd itmiş bulunanların nâ’il oldıkları imtiyâzâta mazhariyyeti husûsu Sırb milleti başknezi iftihâr ümerâi’l-milleti’l-mesîhiyye Aleksandri Beğ dâmet-i rütbetuhu

cânibinden izbâr tekrar mülûkâneme arz takdîmiyle inhâ ve iltimâs olunmuş ve cânib-i eşref-i saltanat-ı seniyyemden Sırb milletine ihsân kılınan kanûnnâme-i hümâyûn ve iktizâsınca Sırbludan birisi Memâlik-i Mahrûse-i Şâhânemden bir mahalde bulunur ise kendüsünden cizye mütâlebesiyle ve sâ'ir vechle ta'addî ve rencide olunmayub her hâlde himâyet ve sıyânet olunmakda oldığına binâen merkûmun dahi ba'de-zîn gerek memleketinde ve gerek Memâlik-i Mahrûsede geşt ü güzâr ideceği mahalde vasıl Sırblulara tevcîh-i mu'âmele olunmakda ise ol-sûretle mu'âmele olunması imtiyâzâtına te'yiti (?) makrûn-ı müsâ'ade-i aliyyem oldığı hâlde ol-bâbda emr-i şerîfim i'tâsı irâde-i seniyye-i mülûkâneme menûtidiğü vükelâ-yı fihâmdan hâlâ umûr-ı mâliye-i Devlet-i Aliyyem nâzırı destûr müşeyyidü'l-erkân-nümûn Safvet Paşa iclâlehu cânibinden bi't-takrîr ve telhîs-i ifâde ve inbâ olunarak mûcebince tesviyesi husûsuna irâde-i seniyye mülûkânem ta'allukuyla ol-bâbda emr-i hümâyûn şevket-makrûn-ı pâdişâhânem iyânet-rîz-i sünûh ve südûr idüb mantûk-ı münîfi üzere keyfiyyet olan hümâyûnum kalemine kayd ile ceride-i muhâsebesine dahi ilm u haberi virilmiş olmağla veche meşrûh üzere amel olunmak fermân olmağın divân-ı hümâyûnumdan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve bir merkûme i'tâ olunmuşdır imdi siz ki müşîr-i müşârün-ileyh ve Mevlânâ ve sâ'ir mûmâ-ileyhsiz merkûm Bogos bundan böyle memleketinde ve gerek Memâlik-i Mahrûsemin bir mahalinde geşt ü güzârında kendüsünden cizye mütâlebesiyle ve sâ'ir vechle ta'addî ve rencide olunmayub her halde himâyet ve siyânet birle asıl Sırblulara ne vechle mu'âmele olunmakda ise merkûma dahi ol-vechle mu'âmele kılınması irâde-i seniyyem muktezâsından idiğü ma'lûmunuz oldıkda ana göre amel ve hareket ve hilâfından mübâ'adet olunmak bâbında fi Evâhir Rebîü'l-ahir sene 61 [19-29 Nisan 1845]

[Hüküm 27]

Bir sûreti

Mülhakatıyla Sivas valisi vezîr Mehmed Şerîf Paşa iclâlehuya ve Kayseriye nâ'ibi ve müftisi zide ilmuhumaya ve a'zâ-yı meclis-i memleket zide kadrihuma Kayseriyye memleketlerinden olub altı yedi seneden berü Der-sa'âdetim'de kâ'in Sırb kapûkâhyası ma'iyyetinde tercümânlık hıdmetinde bulunan İlosnol (?) oğlı Sava'nın dahi ber-minvâl-i muharrer imtiyâzda beyânüyçün

[Hüküm 28]

Hâlâ Sırb Başknezi Aleksandri Beğ dâmet rütbetuhuya hüküm

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhânemden olan Sırb memleketi ahâlisinin der-kâr olan sadâkat ve istikametlerine mebnî mukaddemâ i‘tâ ve ihsân kılınmış olan kanûnnâme-i hümâyûn mûcebince terâfu‘ ve ihkak-ı hakk-ı nâs içün el-yevm Sırbistan’da kazâ sudyalarıyla mürâca‘at mahkemesi mevcûd ise de ber-muktezâ-yı beşeriyyet mahkeme-i mezbûrede vukû‘ bulacak sehv ve hatayı keşf ve ıslâh eylemek ya‘ni icâbı takdîrinde de‘âvi-i vâkı‘ayı tekrar rü’yet ile en sonraki hükmü icrâ itmek üzere Sopram (?) ta‘bîr olunur bir mahkeme-i kat‘iyyenin müceddeden ihdâsı levâzımât-ı mühimme-i memleketden oldığından ol-vechle mahkeme-i mezbûrenin vaz‘ ü ihdâsına müsâ‘ade-i mekârim-ade-i mülûkânem erzân ü şâyân kılınarak ber-vech-i muharrer mukaddemâ ihsân kılınmış olan kanûnnâme-i hümâyûn emr-i âlîsine zamîme olmak üzere ruhsatı hâvî bâlâsı hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şâhânemle muvaşşah bir kıt‘a emr-i şerîfim ısdârı husûsu sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin tarafından bâ-tahrîrât niyâz ve istid‘â ve ol-bâbda Sırb memleketi meclis-i şûrâsı re’isi ve başkâtibi imzâlarıyla mümzâ ve meclis-i mezkûr mührüyle memhûr tarafına virilmiş olan Sırbiyyü’l-ibâre takrîrin bir kıt‘ası tercümesi dahi takdîm ve isrâ kılınmış olub Sırbistan hakkında taraf-ı Devlet-i Aliyyemden ihsân buyurulan kavânin-i esâsiyenin bir sûretle ve hiçbir vakitde tagyîr ve tebdîli tecvîz olunur mevâddan değil ise de çünki bundan böyle lüzûmı tebeyyün idecek hıdemâtın müceddeden ihdâsına ve memlekete nâf‘i add olunacak her bir nizâma da’ir bir lâyihayı esbâb-ı mûcibesiyle re’is ve meclis kâtibi taraflarından bi’l-imzâ başknez tarafına arz eylemesi ve hiçbir nizâma vaz‘ ve bir teklîf-i cedîdin tarhı evvel emîrde meclis-i şûrâ-yı memleket tarafından kabûl ve tasdîk olunmadıkca icrâ olunmaması husûsları iki yüz elli dört senesi Evâsıt-ı Şevvâli’nde bâlâsı hatt-ı hümâyûn ile muvaşşah ihsân olunan kanûnnâme-i hümâyûn emr-i âlîsinde münderic oldığından husûsu müsted‘ânın kavânin-i mezkûreye mugayîr ve münâfi‘ olmadığı tebeyyün itmiş ve millet-i merkûmenin öteden berü taraf-ı eşref-i saltanat-ı seniyyeme der-kâr ve meşhûd olan sadâkat ve istikamet-i sâbitelerine mebnî kavânin ve nizâmât-ı mü’esseselerinin vikayesiyle beraber her halde muhâfaza-i asâyîş ü istirâhatlerine ve umûr ü mesâlih-i vâkı‘alarının hüsn-i [s. 32]teshîline mübâderet ve himmet olunması şân-ı mu’alla- (?) nişân-ı saltanat-ı seniyyemden bulunmuş ve çünki bu madde mukaddemen Rusya devlet-i fehîmesiyle bi’l-müzâkere kararlaşmış olan sâlifü’z-zikr kavânin-i esâsiyeye

zeyl ü ilâve olunacağı cihetle keyfiyyet devlet-i fehîme-i müşârün-ileyhâ sefâretiyle dahi söyleşmiş idiğüne binâen iffet ve istikamet ve i‘tibâr ve haysiyyet ashâbından ve bu husûslarda ma‘lûmat-ı kâmile erbâbından olan âyân-ı memleketden müntehâb bir re’is ve dört nefer a‘zâ ve mesâlih-i vâkı‘ânın icrâ‘atı zımmında bir nefer kâtib ve kançılaryasına muktezî ketebeden mürekkeb olmak ve işbu re’is ve a‘zâ sâ’ir mahkemelerde hıdmetleri sebkat itmiş âyân-ı memleketden olarak tarafından intihâb kılınmak ve mehâkim-i sâ’irede görülmüş olan de‘âvîyi lede’l-iktizâ teftîş ve rü’yet eylemek üzere zikr olunan mahkeme-i kat‘iyyenin istid‘â olundığı vechle icâd ü ihdâsına müsâ‘ade-i seniyye-i mülûkânem erzân ve şâyân kılınarak ol-bâbda emr-i hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şehriyârânem inâyet-rîz-i sünûh ü südûr olmuş olmağla muktezâ-yı münîfi üzere zikr olunan emr-i âlîde muharrer nizâmât ve kavânine zamimeten ve zeylen ruhsatı hâvî ve divân-ı hümâyûnumdan mahsûsa işbu emr-i celîlü’l-kadrim ısdâr ve bâlâsı hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn-ı pâdişâhânemle tezyîn ve tevşîh olunarak tesyâr olunmuşdır imdi keyfiyyet ma‘lûmun oldıkda zikr olunan mahkeme-i kat‘iyyenin bâlâda beyân olundığı vechle vaz‘ ve ihdâsıyla memleket-i merkûmede mütemekkin ahâli ve teba‘-i Devlet-i Aliyyemin bir kat daha istihsâl-i asâyîş ve refâhiyetleri emr-i ehemmine mezîd-i itinâ ve mübâderet ve mahkeme-i mezbûreye intihâb olunacak me’mûrların haklarında kabûl-i amme hâsıl olmuş erbâb-ı i‘tibâr ve haysiyyetden olmalarına ve kavânin-i asliye-i memleketin dâ‘imâ ve müste‘mirren hüsn-i muhâfaza ve icrâsına dikkatle bir vakitde hilâf-ı hareket vukû‘ bulmamasına ziyâdesiyle ikdam u gayret eylemek bâbında fi Evâsıt Şevvâl sene 61 [23-31 Ekim 1845]

[Hüküm 29]
Hâlâ mülhakatıyla Selanik müşîri vezîrim Mehmed Salih Paşa iclâlehuya ve Selanik gümrükcüsü zide meciduhuya hüküm ki

Sırblu tüccârının Rum ili cânibinden mübâ‘ya eyledikleri emti‘a ve eşyadan Siroz ve Zenice ve sâ’ir mahallerde yüzde on üç guruş sekiz pâre ma‘-harc resm-i gümrüğü ahz olundıkdansonra ihtisâb alınmak icâb itmez iken ihtisâb tarafından dahi yüzde iki buçuk guruş resm-i ihtisâb alınarak bu makule yüzde on beş guruş yirmi sekiz pâre gümrük ve ihtisâb tahsîl olunan emti‘a ve eşyanın Sırbistan’a mürûrunda Niş gümrüğünde tüccârı yedinde olantezkirelere adem-i i‘tibârıyla iki yüz guruş kıymeti olan emti‘aya otuz guruş bahâ bi’t-takdîr meblağ-ı mukarrer mezbûrdan tekrar yüzde

üç guruş sekiz pâre taleb ve bu vechle emti‘a ve eşya-yı mezkûreye yüzde kırk guruş tahmîl olundıkda ve binâen-aleyh Sırblu tüccârına gadr-i külli vukû‘a gelmekde oldığı beyânıyla mugayîr-i nizâm ve rızâ istihsâl olunmakda olan rüsûmâtın men‘i ve dâf‘i husûsu mukaddem ve mu‘ahhir iltimâs ve inhâ olunmuş oldığından kuyûddan icâbiyesi ba‘de’l-münderic keyfiyyet-i bi’d-defa‘ât lâzım gelenler ile müzâkere ve te‘emmül olunub şöyle ki ba‘de-zîn Memâlik-i Mahrûsemde icrâ olunan ihtisâblar hakkında karârgîr olan nizâma tevfîken bi’l-cümle emti‘a ve eşyanın resm-i gümrüğünü gerek Sırblu tüccârı ve gerek tüccâr-ı sâ’ire bi’l-ifâ yedlerinde gümrük tezkiresi bulundığı halde o makûlelerden hiçbir mahalde resm-i ihtisâb tahsîl olunmak icâb itmeyeceği misillü gümrük olan mahalle giden eşyadan dahi rüsûm-ı ihtisâbiye ahz u istihsâli câ’iz olmayacağından o makule umûrunun ashâb-ı küfferâya rabt ile hasebince tezkire virilmesi lâzım gelerek Siroz ve Zenice ve sâ’ir ol-havâliden Belgrad ve Niş ve sâ’ir gümrüğü olan mahallere gidecek emti‘a ve eşya içün nizâm-ı mûcebince muhtesibler taraflarından rüsûmât-ı ihtisâbiye mütâlebesi men‘ olunmak ve bi’l-farz tüccârı yedinde rüsûm-ı ihtisâbiyesi virildiğine dâ’ir tezkire bulunur ise uğrayacağı gümrükde ol-tezkire mûcebince kaç guruş ihtisâb virmiş ise meblağ-ı mezbûru ol-eşyanın icâb iden gümrüğüne mahsûben tezkire-i mezkûreyi ol-mahallin gümrükcüsü kabûl birle tüccârdan mükerrer rüsûmât almayub tezkire-i mezkûreyi kangı mahallin muhtesibi virmiş ise aldığı rüsûmât-ı ihtisâbiye ol-mahallin muhtesibinin kendüsünden veyahûd müte‘ahhidinden tahsîl ve istirdâd kaleminin ve Avusturya’dan fakat Der-sa‘âdetim ve Selanik’e iftisar ve tenzîl olunacak emti‘a ve eşya içün Belgrad gümrüğünde bir akçe gümrük ve resm-i munzamm mütâlebe olunmayub tüccârı yedine mûcebince ilm u haberi ka‘imeleri virilmek ve Edirne gümrüğüyle Belgrad gümrüğü müsâvât üzere olarak kemâ-fi’s-sabık birbirlerinin tezkirelerini mu‘teber tutub Avusturya tarafından Belgrad tarîkiyle mahal-i muharrereye nakl olacaklardan mâ‘adâ Belgrad’a gelmiş olan Avusturya emti‘a ve eşyasının ber-mûceb-i ta‘rife yüzde üç guruş resm-i gümrüğü habbe vürûdunda Belgrad gümrüğünde alınub fakat yüzde iki resm-i munzammı eşya-yı mezkûre yine orada sarf olunur ise mezkûr Belgrad gümrüğünde alınub diğer zikr olunan emti‘a ve eşya Belgrad’a sarf ve fürûht olunmayub da mahal-i ahere nakl kılınur ise nakl olundığı mahal gümrükcüsüne Belgrad’da alınacak mezkûr üç guruş resm-i gümrük mukabili marr-üz-zikr yüzde iki guruş resm-i munzamm virilmek ve ol-vechle yalnız resm-i gümrüğü tahsîl olundığını mübeyyen tüccârı yedine tezkire

virilüb tezkire-i mezkûrede Der-sa‘âdetim ve Selanik’den mâ‘adâ Edirne ve Rum ili ve Anadolu’nun sâ’ir iskele ve kadîm kara gümrüğü olan ve olmayan kazâlarında mu‘teber tutularak gümrükcü ve muhtesibleri taraflarından marr-ül-beyân resm-i munzamm gayr-i tekrâr resm-i gümrük ve ihtisâb-ı mütâlebe olmamak ve Sırbistan’a mahsûl ve mal bulunan eşyanın gümrük rüsûmu ve resm-i munzammı dahi **…**bu vechle icrâ olunmak ve Avusturya’ya gitmek veyahûd Sırbistan’da sarf olunmak üzere kezâlik Der-sa‘âdetim ve Selanik ve Edirne’den mâ‘adâ Rum ilinden İskele ve kadîm kara gümrüklerinden Belgrad’a gidecek emti‘a ve eşyanın resm-i gümrüğü gal-ı kıymet hesâbı ve yük i‘tibârı ile olmayarak ber-mûceb-i ta‘rife tahsîl-i mukarrer olan yüzde on iki guruş amediye ve redifiye gümrüğünün dokuz guruşuyla harc-ı muhassası rüsûmât-ı ma‘lûmeye mugayîr zikr olunan gümrüklerde bi’t-tahsîl mâ‘adâ üç guruş Belgrad da alınmak üzere tezkiresine şerh virilerek tüccârı yedine virilmek ve mukarrer gümrük alınmayub ber vech-i muharrer üzere ihtisâbiyesi alınmış eşya zuhûr ider ise tezkiresi mezkûr dokuz guruşa mahsûben muhtesib veyahûd müte‘ahhidinden istihsâl olunmak üzere akçe yerine mezkûr gümrüklerde kabûl kaleminin ve gümrüğü olmayan kazâlardan Memâlik-i Mahrûseme mahsûs olarak Belgrad’a gidecek emti‘a ve eşyanın tüccârı yedinde gümrüğü virildiğine dâ’ir tezkiresi bulunmaz ise o makûlelerin dahi gümrüğü Belgrad’da yüzde on iki hesâbıyla tahsîl olunub üç guruş kadîmi vechle Belgrad gümrüğüyçün tevfîk birle mâ‘adâ dokuz guruş cânib-i hazinem içün bi’l-istihsâl üç veyahûd altı mâhda bir def‘a müfredât defteriyle bu tarafa tesyâr olunmak işbu eşyanın dahi ihtisâbiyesinin virildiğine dâ’ir tezkire zuhûr ider ise o makule tezkireler dahi iktizâ-i beyân olundığı vechle zikr olunan dokuz guruşa mahsûben kabûl olunarak nizâm-ı mûcebince müte‘ahhidinden istihsâl içün akçe yerine bu tarafa gönderilmek ve gümrükden kaçırılan eşyanın bi’t-tahsîl zahire ihrâcıyçün tezkireleri yoklanmak üzere bir gümrüğün gümrükcüsü tarafından bazı mahallerde me’mûr bulunan muvazzaf didebânlarına tüccârın bahşiş nâmıyla vireceği şey kayden ve nizâmen mukarrer rüsûmât kabilinden olmadığından didebânlar taraflarından bu bâbda cevr ü ezâ vukû’a getirülmemek ve dibendatda tahsîl olunan bâc rüsûmü dahi mahal-i sâ’irede icrâ olundığı vechle selâmet akçesi dimek olarak te‘âmül-i kadîmi gibi alınub ziyâde bir akçe mütâlebe kılınmamak üzere nizâmât-ı sâbıkalarının te’kîd ve tesviyesi sûretleri bâ-tensîb kararlaşdırılmış oldığından ba‘de’-zîn rüsûmât-ı mezkûrenin ber-minvâl-i muharrer virilen karar vechle tesviye ve istihsâliyle hukûk-ı nizâmı bir gûne

hâlet vukû‘a getürülmemesi zımmında nizâm-ı mezbûrun lâzım gelen mahallere neşr ve i‘lânı husûsu Mâliye Nezâreti cânibinden bi’t-takrîr inhâ ve ifâde kılınmış ve nizâm-ı mezkûr Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyemde dahi bi’l-mütâla‘a karar virildiği vechle icâbının icrâsı tensîb kılınarak ol-bâbda sadr olan irâde-i aliyyem mûcebince [s. 33]Sırblu tarafına ve sâ’ir Memâlik-i Mahrûsemde kâ’in lâzım gelen mahallere evâmîr-i aliyyem tasdîriyle i‘lânlar keyfiyet olunmuş olmağın size dahi divân-ı hümâyûnumdan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tesyâr olunmuşdır imdi keyfiyet-i ma‘lûmunuz oldıkda işbu emr-i şerîfimi mahkemeler sicillerine ve gümrükler defterlerine kayd u sebt birle bundan böyle rüsûmât-ı mezkûrenin bâlâda beyân oldığı vechle ahz u tahsîliyle hilâfı bir gûne hâlet vukû‘a getürülmemesi esbâbının istihsâline ikdâm ve dikkat eylemeniz bâbında fi Evâhir-i Camâziye’l-ahir sene 61 [17-27 Haziran 1845]

[Hüküm 30]
Bir sûreti
Yine müşîr müşârü’n-ileyhu Istabl-ı Amîre Müdîrliği pâyelülerinden Sırma ka’im-makamı şerîf zide uluvvuhu ve Kavala gümrükcüsü zide mecidehuya aslı gibi

[Hüküm 31]
Bir sûreti
Mülhakatıyla Edirne müşîri vezîr Mehmed Tahir Paşa iclâlehuya ve ricâl-i Devlet-i Aliyyeden Tekfurdağı ka’im-makamı Cemal Beğ zide uluvvuhuya ve Edirne ve İnöz ve Tekfurdağı ve Gelibolı ve Evreşe ile Gümülcine civârında kâ’in Karaağaç iskelesi gümrükcüleri zide mecidihu hüküm ki

[Hüküm 32]
Bir sûreti
Yine müşîr müşârün-ileyh ve rütbe-i sâniye Devlet-i Aliyye nişânını hâmil erkân-ı hümâyûn-ı şâhâne kapûcı başıları mütehayyizândan Vize sancağı ka’im-makâmı İsmail Rahmi Beğ zide uluvvuhuya ve Misivri ve Midye ve Bergos ve Silivri ve Ereğli ve Ahyoluve Süzeboligümrükcüleri zide mecidihu hüküm ki

[Hüküm 33]
Bir sûreti

Hâlâ Vidin valisi vezîr Hayreddin Paşa iclâlehuya ve Vidin ve Niğbolu ve Ziştovi ve Rahova gümrükcüleri zide mecidihu hüküm ki

[Hüküm 34]
Bir sûreti
Mülhakatıyla Silistre valisi vezîr Mehmed Sa'id Paşa iclâlehu ve Silistre ve Ruscuk ve Tulca ve İsakcı ve Maçin ve Hırsova ve Karaharman ve Tutrakan gümrükcüleri zide mecidihu hüküm ki

[Hüküm 35]
Yine vali-i müşârün-ileyh ve mîr-mîran-ı kirâmdan Varna ka'im-makamı Hıdır Paşa dâme ikbâlehuya ve Varna ve Köstence ve Mangalya ve Balçık gümrükcüleri zide mecidihu hüküm ki

[Hüküm 36]
Hâlâ Tırhala sancağı müşîri vezîr Musa Safvet Paşa iclâlehuya ve Galos gümrükcüsü zide mecidihuya hüküm ki

[Hüküm 37]
Bir sûreti
Hâlâ Niş valisi vezîr Mehmed Ramazan Paşa iclâlehuya ve Niş ve Donice gümrükcüleri zide mecidihumaya hüküm ki

[Hüküm 38]
Bir sûreti
Mülhakatıyla Bosna valisi vezîr El-hacc Halil Kamil Paşa iclâlehuya ve Bosna eyâleti dâhilinde vâki' bi'l-cümle gümrükler me'mûrları zide mecidihu hükümki

[Hüküm 39]
Bir sûreti
Mütehayyizân-ı mîr-mîran-ı kirâmdan mülhakatıyla Yanya mutasarrıfı Mehmet ZiyaPaşa dâme ikbâlehuya Tarda gümrükcüsü zide mecidihu hüküm ki

[Hüküm 40]
Bir sûreti

Mîr-mîran-ı kirâmdan Rum ili eyâleti mutasarrıfı Ragıp Paşa ve İskenderiye ka'im-makamı Osman Mazhar Paşa dâme ikbâlehuya İskenderiye ve Ülgün ve Bar gümrükcüleri zide mecidihu hüküm ki

[Hüküm 41]
Bir sûreti
Hâlâ Hersek valisi vezîr Ali Paşa iclâlehuya Dobra-Venedik iskelesi gümrükcüsü zide mecidihu hüküm ki

[Hüküm 42]
Mülhakatıyla Bosna valisi vezîrim Halil Kamil Paşa iclâlehuya ve Bosna eyâletinde kâ'in gümrük me'mûrları zide kadrihuma hüküm ki

Sırblu tüccârının Rum ili cânibinden mübâya'a eyledikleri emti'a ve eşyadan Siroz ve Zenice ve sâ'ir mâhâllerde yüzde on guruş sekiz pâre ma'harc-ı resm gümrük ahz olundıkdansonra ihtisâb alınmak icâb itmezikenihtisâb tarafından dahi yüzde iki buçuk guruş resm ve ihtisâb olunarak bu mukavele yüzde on beş guruş yirmi sekiz pâre gümrük ve ihtisâb tahsîl olunan emti'a ve eşyânın Sırbistan'a mürûrunda Niş gümrüğünde tüccârı yedinde olan tezkirelere adem i'tibârıyla iki yüz guruş kıymeti olan emti'aya altı yüz guruş bahâ bi't-takrîr meblağ-ı mikdâr-ı mezbûrdan tekrar yüzde üç guruş sekiz pâre taleb ve bu cihetle emti'a ve eşya-yı mezkûreye yüzde kırk guruş tahmîl verilmekde ve binâen-aleyh Sırblu tüccârına gadr-i külli vukû'a gelmekde oldığı inhâ olunmuş oldığından ba'de-zîn Memâlik-i Mahrûsemde icrâ olunan ihtisâblar hakkında karârgîr olan nizâma tevfîken bi'l-cümle emti'a ve eşyanın resm-i gümrüğünü gerek Sırblu tüccârı [s. 34] ve gerek tüccâr-ı sâ'ire bi'l-ifâ yedlerinde gümrük tezkiresi bulunduğı hâlde o makûlelerden hiçbir mahalde resm-i ihtisâb tahsîl olunmak icâb itmeyeceği misillü gümrük olan mahalle giden eşyadan dahi rüsûm-ı ihtisâbiye ahz u istihsâli câ'iz olmayacağından o makule umûrunun ashâb-ı küfferâya rabt ile hasebince tezkire virilmesi lâzım gelerek Siroz ve Zenice ve sâ'ir ol-havâliden Belgrad ve Niş ve sâ'ir gümrüğü olan mahallere gidecek emti'a ve eşya içün nizâm-ı mûcebince muhtesibler taraflarından rüsûmât-ı ihtisâbiye mütâlebesi men' olunmak ve bi'l-farz tüccârı yedinde rüsûm-ı ihtisâbiyesi virildiğine dâ'ir tezkire bulunur ise uğrayacağı gümrükde ol-tezkire mûcebince kaç guruş ihtisâb virmiş ise meblağ-ı mezbûru ol-eşyanın icâb iden gümrüğüne mahsûben tezkire-i

mezkûreyi ol-mahallin gümrükcüsü kabûl birle tüccârdan mukarrer rüsûmât almayub tezkire-i mezkûreyi kangı mahallin muhtesibi virmiş ise aldığı rüsûmât-ı ihtisâbiye ol-mahallin muhtesibinin kendüsünden veyahûd müte‘ahhidinden tahsîl ve istirdâd kaleminin ve Avusturya’dan fakat Der-sa‘âdetim ve Selanik’e iftisâr ve tenzîl olunacak emti‘a ve eşya içün Belgrad gümrüğünde bir akçe gümrük ve resm-i munzamm mütâlebe olunmayub tüccârı yedine mûcebince ilm u haberi ka‘imeleri virilmek ve Edirne gümrüğüyle Belgrad gümrüğü müsâvât üzere olarak kemâ-fi’s-sabık birbirlerinin tezkirelerini mu‘teber tutub Avusturya tarafından Belgrad tarîkiyle mahal-i muharrereye nakl olacaklardan mâ‘adâ Belgrad’a gelmiş olan Avusturya emti‘a ve eşyasının ber-mûceb-i ta‘rife yüzde üç guruş resm-i gümrüğü habbe vürûdunda Belgrad gümrüğünde alınub fakat yüzde iki resm-i munzammı eşya-yı mezkûre yine orada sarf olunur ise mezkûr Belgrad gümrüğünde alınub diğer zikr olunan emti‘a ve eşya Belgrad’a sarf ve fürûht olunmayub da mahall-i ahere nakl kılınur ise nakl olundığı mahal gümrükcüsüne Belgrad’da alınacak mezkûr üç guruş resm-i gümrük mukabili marr-üz-zikr yüzde iki guruş resm-i munzamm virilmek ve ol-vechle yalnız resm-i gümrüğü tahsîl olundığını mübeyyen tüccârı yedine tezkire virilüb tezkire-i mezkûrede Der-sa‘âdetim ve Selanik’den mâ‘adâ Edirne ve Rum ili ve Anadolu’nun sâ’ir iskele ve kadîm kara gümrüğü olan ve olmayan kazâlarında mu‘teber tutularak gümrükcü ve muhtesibleri taraflarından marr-ül-beyân resm-i munzamm gayr-i tekrâr resm-i gümrük ve ihtisâb-ı mütâlebe olmamak ve Sırbistan’a mahsûl ve mal bulunan eşyanın gümrük rüsûmu ve resm-i munzammı dahi **…**bu vechle icrâ olunmak ve Avusturya’ya gitmek veyahûd Sırbistan’da sarf olunmak üzere kezâlik Der-sa‘âdetim ve Selanik ve Edirne’den mâ‘adâ Rum ilinden İskele ve kadîm kara gümrüklerinden Belgrad’a gidecek emti‘a ve eşyanın resm-i gümrüğü gal-ı kıymet hesâbı ve yük i‘tibârı ile olmayarak ber-mûceb-i ta‘rife tahsîl-i mukarrer olan yüzde on iki guruş amediye ve redifiye gümrüğünün dokuz guruşuyla harc-ı muhassası rüsûmât-ı ma‘lûmeye mugayir zikr olunan gümrüklerde bi’t-tahsîl mâ‘adâ üç guruş Belgrad da alınmak üzere tezkiresine şerh virilerek tüccârı yedine virilmek ve mukarrer gümrük alınmayub ber vech-i muharrer üzere ihtisâbiyesi alınmış eşya zuhûr ider ise tezkiresi mezkûr dokuz guruşa mahsûben muhtesib veyahûd müte‘ahhidinden istihsâl olunmak üzere akçe yerine mezkûr gümrüklerde kabûl kaleminin ve gümrüğü olmayan kazâlardan Memâlik-i Mahrûseme mahsûs olarak Belgrad’a gidecek emti‘a ve eşyanın tüccârı yedinde gümrüğü virildiğine dâ’ir

tezkiresi bulunmaz ise o makulelerin dahi gümrüğü Belgrad'da yüzde on iki hesâbıyla tahsîl olunub üç guruş kadîmi vechle Belgrad gümrüğüyçün tevfîk birle mâ'adâ dokuz guruş cânib-i hazinem içün bi'l-istihsâl üç veyahûd altı mâhda bir def'a müfredât defteriyle bu tarafa tesyâr olunmak işbu eşyanın dahi ihtisâbiyesinin virildiğine dâ'ir tezkire zuhûr ider ise o makule tezkireler dahi iktizâ-i beyân olundığı vechle zikr olunan dokuz guruşa mahsûben kabûl olunarak nizâm-ı mûcebince müte'ahhidinden istihsâl içün akçe yerine bu tarafa gönderilmek ve gümrükden kaçırılan eşyanın bi't-tahsîl zahire ihrâcıyçün tezkireleri yoklanmak üzere bir gümrüğün gümrükcüsü tarafından bazı mahallerde me'mûr bulunan muvazzaf didebânlarına tüccârın bahşiş nâmıyla vireceği şey kayden ve nizâmen mukarrer rüsûmât kabilinden olmadığından didebânlar taraflarından bu bâbda cevr ü ezâ vukû'a getirülmemek ve dibendatda tahsîl olunan bâc rüsûmü dahi mahal-i sâ'irede icrâ olundığı vechle selâmet akçesi dimek olarak te'amül-i kadîmi gibi alınub ziyâde bir akçe mütâlebe kılınmamak üzere nizâmât-ı sâbıkalarının te'kîd ve tesviyesi sûretleri bâ-tensîb kararlaşdırılmış oldığından bâ'de'-zîn rüsûmât-ı mezkûrenin ber-minvâl-i muharrer virilen karar vechle tesviye ve istihsâliyle hukûk-ı nizâmı bir gûne hâlet vukû'a getürülmemesi zımmında Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâneme ve Bosna havâlisine geçen altmış bir senesi Evâhir-i Zi'l-hicce'sinde mahsûs evâmîr-i şerîfem tasdîr ve tesyîr kılınmış iken Bosna gümrüğü me'mûrları mugayir-i emr-i irâde Bosna'dan Sırbistan'a giden ve Sırbistan'dan Bosna'ya gelen emti'a ve eşyadan yüzde on üç guruş sekiz pâre resm-i gümrük ve rüsûmât-ı sâ'ire ahz u tahsîl itmekde oldıklarından bu keyfiyet nizâm-ı mezkûreye mugayir ve münâfi oldığından mâ'adâ Sırbistan tüccârı ile ol-havâlide ahz u i'tâları olan sâ'ir teba'-i Devlet-i Aliyyem tüccârının emr-i ticâretlerine hâlel irâsını mü'eddî [s. 35]olacağı beyânıyla nizâm-ı mezkûr tarihinden sonra o makule ziyâde tahsîl olunmuş olan rüsûmât-ı gümrük istirdâdıyla bundan böyle mugayir-i nizâm-ı hareket vukû'a gelmemesi bâbında te'kîdi hâvî emr-i şerîfim südûrı Der-sa'âdetimde mukîm Sırb kapûkâhyası tarafından memhûr-ı takrîr takdîmiyle istid'â ve niyâz ve o makule ziyâde olarak tahsîl olunmuş olan rüsûmâtın tezkireleri dahi meri'en takdîm ve ibrâz olunmuş olub beyâna hacet olmadığı üzere Sırbistan gümrüğü hakkında bâlâda muharrer oldığı vechle mahsûs nizâm virilmiş ve her bir tarafa evâmîr-i aliyyem neşriyle i'lân kılınmış iken inhâ olundığı üzere o makule Sırbistan'a gelen ve Sırbistan'dan Bosna cânibine giden emti'a ve eşyadan Bosna gümrük me'mûrları taraflarından ziyâde ve

fâhiş meblağ ahzı hem nizâm-ı mü'essesenin mugayiri ve hemde rızâ-yı hümâyûnum bi'l-vücûbe hilâfı olmağla sen ki vali-i müşârün-ileyhsin keyfiyyet ma'lûm didebân lüzûmun oldıkda tarîh-i mezkûrdan sonra zikr olunan gümrük me'mûrları taraflarından o makule nizâmından ziyâde ahz u tahsîl olunmuş olan gümrük ve resm-i ihtisâbın tamamen ve kâmilen istirdâdıyla ve sahibine i'tâ ve teslim itdirilmesi ve bâ'de-zîn hilâf-ı rızâ-yı şâhânem ve mugayir-i nizâma bir gûne hâl ve hareket vukû'a gelür ise bu keyfiyyetden şûra-yı vukû' bulacak mes'ûliyet tarafına raci' olacağını bilüb ana göre gümrük me'mûrlarına lâzım gelen tenbîhât-ı ekide ve şedîdenin icrâsıyla fi-mâba'd hilâf-ı nizâm-ı hareket itdirilmemesi esbâbının istihsâline ihtimâm ve sarf-ı rü'yet ve siz ki gümrük me'mûrları mûmâ-ileyhsiz mazmûn-ı emr-i fermân-ı mülûkânem sizden dahi meczûmunuz oldıkda mûceb ve muktezâsıyla amel ve hareket ve bu bâbda vali-i müşârün-ileyhin ifâde ve tenbîhâtına kemâliyle mutâva'atla fi-mâba'd tarafınızdan o makule hilâf-ı nizâm-ı hâlden vukû'a gelmemesine ihtimâm ve dikkat eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız fi Evâhir-i Şa'bân sene 62[4-14 Ağustos 1846]

[Hüküm 43]
Sırb Başknezi Mihail Beğ'e ve Belgrad Kal'ası Muhâfızı Raşid Paşa'ya hüküm ki

Sırb milletinin taraf-ı Devlet-i Aliyyeme olan sadâkat-i mücerribesi cihetiyle hakkında der-kâr olan tevcîhat-ı şâhânemize hesâb-ı cedîd aleni olmak ve mu'ahharan Belgrad da vukû'a kalb-i hümâyûnumuzu mâlâmâl esef ve keder iden hâdisâtın bi-mennihi te'la bir daha tekrar idememesi esbâb-ı istihsâl kılınarak Memâlik-i Mahrûsemizin aher tarafında devâm-ı tezyîdi ihtimâm-ı i'mâlimiz olarak asâyîş ve sa'âdet hâl-i ahâli hevâhiş dahi istikmâl kılınmak niyet-i hayriyesiyle bu def'a Devlet-i Aliyyemizle bin sekiz yüz elli altı sene-i milâdiyesi şehr-i Mart'ının otuzuncu gününde Paris'de akd olunan mu'âhedeyi mümzî bulunan devlet-i mu'azzamanın nezdimizde mukîm süferâsı beyninde güzerân iden müzakerâtın netice ve kararı olarak imzâ olunan mazbatanın hâvî oldığı mevâddır ki ber-vech-i âtî harf be-harf zikr ve tahrîr olunur birinci bend ehl-i İslâm ve Sırbluların muhteliten bir yerde ikametinden neş'et iden münâza'âtın vukû' imkânını mahv itmek içün Devlet-i Aliyye el-yevm ehl-i İslâmın Belgrad varoşunda mutasarrıf oldığı bi'l-cümle büyût ve arâziyi bedelleri emâret-i mezkûre tarafından tazmîn olunmak üzere Sırb idâresine terk ider kezâlik sur ve hendeki ve varoş tesmiye olunan eski şehri yenisinden tefrîk

edüb sur-i kadîmden i‘bâret olan Divarve Sava ve Varoş ve İstanbul kapuları ismiyle ma‘rûf dört kapuyı yine şart-ı mezkûr ile idâre-i mûmâ-ileyhâya ferâgat eyler işbu hendekler ve sur ve kapu ve divarlar hedm idilerek mevki‘leri tesviye olunacak ve yerlerine Sırblular tarafından hiçbir dürlü istikâmât-ı askeriye inşâ olunamayacakdır heyet-i kadîme hakkında vukû‘ bulacak işbu ta‘dilât Sırb emâreti umûr-ı zabitâsının bundan böyle Belgrad’ın hem şehr ve hem varoşunda câri‘ olmasını intâc idecektir ehl-i İslâmın kudret-i adidedenberü hâ’iz oldıkları hukûk-ı kadîmeleri iktizâsınca şimdiye kadar mutasarrıf oldıkları mahalleri terk ile vukû‘-ı azimetlerinde ka’im bırakacakları cevâmi ve mesâcid gibi emâkin-i mübâreke ve mekabire kat‘an dokunulmayub bi’l-hassa mer‘i tutulacakdır ikinci bend Devlet-i Aliyye hasbi’l-mu‘ahedât Belgrad Kal‘ası üzerinde olan hukûkunun tamamen muhâfazası azimetinde oldığından Sırblulara hiçbir vechle yâr olmak istememekle beraber kal‘a-i mezkûrenin derece-i kâffe-i tahfiziyeye isâli esbâbıncada taharriye kendüsünü haklu add ider ve kal‘a haricinin şimdiki dâ‘iresini bazı mertebe-i tanzîm ve şehr mutasarrıfı olmayacak noktalarında tevsî‘ itmekliği lâzimeden zan eyler işbu tevsi‘-i da‘ire içün iktizâ iden arazi dahi bayağı münhasıran ehl-i İslâm ile meskûn olub kal‘a ve Tuna ile Şeyh Hasan Tekyesi ve Ali Paşa Cami‘ hatt-ı cânibinde vâki‘ mahalleden ahz olunacakdır eğer Devlet-i Aliyye mezkûr mahallenin zikr olunan hattın ilerüsünden bir mikdâr daha hedmi lâzım ve lâbüd olacağı efkârında bulunur ise bunun esbâb-ı mûcibesini bi’t-takrîr iktizâ iden kararın ittihâzı beşinci bendde muharrer muhtelit komisyon-ı askeriye a‘id olacakdır işbu mesafe dahilinde bazı gayr-i müslim hânesi bulundığı hâlde bedel-i ashâbına taraf-ı Devlet-i Aliyyeden tazmîn kılınacakdır doğrudan doğruya zir-i hükûmetde bulunanlardan ya‘ni İslâmdan alınacak emlâkın bedelleri tazmîn itmekliğin Devlet-i Aliyye’nin uhdesine a‘id oldığı beyândan müstağnidir Sırblulara mahsûs ve münhasır olan mahalleye gelince Devlet-i Aliyye gerek baş kilisa ve ruhban medresesi ve piskoposhâne misillû emâkin ve ebniyeye ve gerek çarşu caddesine dokunmak niyetinde olmadığından da‘ire-i mezkûrenin tevsî‘ni ikmâl içün mutlaka lüzûmu oldığı erbâbı tarafından [s. 36]beyân olunacak o makule birkaç hânenin iştirâsına Devlet-i Aliyye Sırb idâresi ile dost-âne bi’l-müzâkere karar virecek ve dolgun bahâ teklîfiyle ashâbının rızâlarını tahsîle himmet eyleyecekdir da‘ire-i mezkûre dâhilinde her ne olur ise olsun hiçbiri âtîyye kalmayacak ve istikbâlen dahi inşâ olunmayacakdır işbu da‘ire-i ale’l-istiklâl Devlet-i Aliyyenin mülkü olarak derûnunda muvakkaten bile hiç kimse ikamet

idemeyecekdir üçüncü bend Sırb idâresi ehl-i İslâmın kal‘aya hîn-i ilticâlarında hâne veyahûd dükkânlarında bırakmış oldıkları bi’l-cümle eşya-yı menkûlelerini aynen veyahûd bedelen taraflarına ru (?)itdirmeğe dikkat idecekdir o aralık vukû‘bulan karışıklık esnâsında ba‘zı Sırblular ehl-i İslâm tarafından o misillû zâyi‘âta dûçâr olmuşlar ise bunlar Devlet-i Aliyye tarafından tazmîn kılınacaklardır Devlet-i Aliyye ile Sırb idâresi işbu istirdâd ve eşya ve tazmîn keyfiyetlerinin suver-i tesviyesine beynlerinde bir müzâkere-i dost-âne ve mahrem-âne ile karar vireceklerdir dördüncü bend Devlet-i Aliyye kâffe-i hukûkunu bilâ tecâvüz muhâfaza itmek azimet-i kaviyyesinde olacağından memleketin muhâfazasına mahsûs olan kal‘a hakkında Sırb emâretine selâtîn-i a‘zâm-ı hazerâtı tarafından tasdîk olunub mu‘ahedâtın te‘mîn eylediği mu‘âfiyâta hâlel irâs ider havfında bulunması hiçbir vechle tasavvur olunamayacağını te‘mîn ider ve saltanat-ı seniyyemin emâret-i mezkûre hakkında der-kâr olan efkâr-ı müşfîkânesi emâret-i mezkûreyi tazyîk ve ahâlisine tehdidât icrâsı gibi menviyât berâ‘atını müstelzim olub işbu niyâtını i‘lânen bundan böyle Belgrad muhâfızlarına lâ-tagyir üssü’l-harekât olmak üzere terbiye itmiş oldığı ta‘limâtı meclis-i mukâlemeye irâ’e itmekde tereddüd buyurmamışdır murahhaslar işbu tebligâtın mutazammın oldığı ta‘ahhüdât sened-i ittihâz iderek Devlet-i Aliyyenin kal‘anın şehr tarafında vâki‘ tabyalarını şehri ihâfe ider bir hâlde bulundurmak ve elzem ve haklu bir tahaffuzhâli ilcâ itmedikce şehr tarafına nâzır toplarını isti‘mâl itdirmek niyetinde olacağını ve bu hâlde bile âsârını izhârdan hâli olamayacağı efkâr-ı insaniyet-kârânesinde sebât ile Belgrad şehri gibi ma‘mûr ve kesîrü’l-ahâli olub menâfi‘-i kaviyyen kendü menâfi‘ne merbût olan bir şehrin kasden tahrîbine tahammül idemeyeceği hakkında ta‘limât-ı mezkûrenin düvel-i mu‘azzamaya emniyet bahş oldığı isbât itmekle bahtiyârdırlar Sırblular dahi kendü taraflarından harekât-ı hasm-âneden nâşî kal‘anın cebre-i cebr ile mukabele itmek mecbûriyet-i mü‘ellimesinde bulundurulmamasına dâ‘ima dikkat ve itinâ idecekleri hakkında Devlet-i Aliyye iştibâh itmez saltanat-ı seniyye kal‘anın icâb iden mahallerini ta‘mîr ile derece-i kâffe-i tahaffuzayada bulundurulması içün uhde-i karîbde divarlarının hâl-i hâzırını mu‘âyene ve keşf itdirmek tasmîminde oldığından kal‘a-i mezkûrenin emniyetini ihlâl ve hiçbir vakit ve hâlde taklîline muvafakat idemeyeceği esbâb-ı lâzıme-i tahaffuzayasına irâs-ı mazarrat itmeksizin cânib-i cenûbisinde vâki‘ en ilerdeki tabyalarının fâ‘ideli sûretde ta‘dîli mümkün olub olamayacağı husûslarının bilinmesi mesâ’ilini dahi icrâ olunacak tahkîkat cümlesine

ilâve itdireceğini beyânda izhâr-ı müşkilât itmez beşinci bend da‘irenin hudûd-ı cedîdesi düvel-i zamane ile Devlet-i Aliyye cânibinden ta‘yîn olunacak birer zabitden mürekkeb bir muhtelit askeri komisyon ma‘rifetiyle tahdîd olunacakdır işbu komisyon mes’elenin haleti teshîl idecek her dürlü ma‘lûmat-ı mahalliye istihsâl iderek tahkîkat vâkıa‘sını taraf-ı Devlet-i Aliyye arz ve inhâ idecek ve saltanat-ı seniyye bu bâbda Sırb idâresinin arz ve beyân idebileceği melhûzâtını hüsn-i sûretle ahz buyuracakdır Devlet-i Aliyye’nin bend-i sabık aherinde mezkûr tahkîkat hakkında komisyon-ı mezkûrun re’yinden istifâde eylemesi meclis-i mukâlemece mûceb-i memnûniyet olabilecek mevâddandır Devlet-i Aliyye ile Sırb idâresi tarafından ta‘yîn olunacak a‘zâdan terkîb ve teşkîl olunacak bir muhtelit mülkiye komisyonu işbu sûret-i tanzîmiyenin hâvî olacağı her dürlü iştirâ-i emlâk ve i‘tâ-yı tazminât husûslarını tesviye ve tanzîm idecek ve fakat Devlet-i Aliyye ile doğrudan doğruya zir-i hükûmetinde bulunanlar beyninde tezekkür olunacak husûsât bunlardan müstesnâ olacakdır komisyon-ı mezkûrun dört mâh zarfında itmâm-ı me’mûriyet eylemesi lâzım gelecekdir altıncı bend Devlet-i Aliyye Sırbistan’da ancak Memâlik-i Mahrûsenin husûs-ı emniyeti içün hakikaten lüzûmu olan mevâki‘-i müstahkemenin istimâ‘lini istediğinden bu mes’eleyi bi’t-tedkîk kendüsü ne müte‘allik olan kala‘adan Devlet-i Aliyye ile Sırb idâresinin muvâfakatları olmadıkca fi-mâba‘d inşâ olunmamak şartıyla Sokol ve Özice kal‘alarını hedm itmek tasmîm-gerdesi olundığını bi’l-memnûniye meclis-i mukalemeye beyân ider ve Fethü’l-İslâm Bögürdelen ve Semendire kal‘alarının taht-ı tefrîkindebekasını Memâlik-i Şâhânenin usûl-i umûmi-i tahaffuzayasına lâzımü’l-abd add ider yedinci bend saltanat-ı seniyye Sırb emâreti üzerinde olan hukûkunu emniyet-i mahsûsasının muhtac oldığı dereceden ziyâde isti‘mâl itmek arzûsunda bulundığından gerek Belgrad gerek Fethü’l-İslâm ve Semendire ve Bögürdelen kal‘aları gibi yedinde bulunan mevâki‘-i müstâhkemede işbu kal‘aların ve sekte (?)ve tahaffuzcaihtiyâc-ı hakîkilerine göre iktizâ iden asker-i müstâhfazadan ziyâde asker bulundurmayacakdır sekizinci bend saltanat-ı seniyye Sırb emâretiyle bi’l-ittihâd mu‘âhedât iktizâsınca yedinde bulunan ve bend-i sâbıklarda beyân ve ta‘dâd olunan mevâki‘-i müstahkeme-i zamm etraflarında mütemekkin ahâli-i müslimenin emlâkını fürûht ile mümkün mertebe acilen Sırbistan’dan çekilebilmeleri içün tedâbir-i seri‘ ittihâzını ta‘ahhüd buyurur işbu mes’eleyi ve mukaddemâ mu‘allakda kalmış olan mevâd-ı sâ’ireyi tesviye ve tanzîm itmek üzere Belgrad’a getürülmüş olan Devlet-i Aliyye komiserinin umûr-ı

me’mûresini beşinci bendde beyân olunan komisyon-ı muhtelitenin ta‘yîn olunan müddetde ikmâl eylemiş olması lâzım gelecekdir mevâd-ı meşrûhanın ehl-i İslâmın usûl ve nizâm-ı memlekete imtisâl itmek şartıyla hasbe’l-maslaha Sırbistan dahilinde seyr ü seyahatlerine mani‘ hiçbir ma‘nâlı mutazammın oldığı mukarrerdir dokuzuncu bend Belgrad Kal‘ası muhâfızının kendü me’mûriyet-i askeriyesi hudûdunu tecâvüz itmeyerek doğrudan doğruya veyahûd bi’l-vâsıta şehrin veya emâretin külli ve cüz‘i … umûrına ednâ mertebe-i müdahâle itmemesi husûslarına dikkat itmek Devlet-i Aliyyenin cümle-i niyâtındandır saltanat-ı seniyye kezâlik muhafaza-ı mûmâ-ileyhin Sırb beği ve idâresi hakkında lâzım olan hürmet ve ri‘âyetini icrâ eylemesi ve itdirmesi husûslarına ihtimâm buyuracakdır müşârün-ileyh Sırb beği ve idâresi dahi kal‘a muhâfızı hakkında ol-vechle mu‘âmele-i ihtirâm-kârânede bulunub muhafaza-ı mûmâ-ileyhin sıfât-ı resmiye ve vezâ’if-i me’mûresi üzerine hiçbir gûne tecâvüze ictisâr itmeyecekler ve Devlet-i Aliyye me’mûrlarının kâffe-i ahvâlde rütbelerine göre mu‘âmele olunmalarına i‘tinâ eyleceklerdir saltanat-ı seniyyenin Belgrad Kal‘asından başka yer tasarrufunda olan kılâ‘-ı selâse kumandanlarıyla civârlarında bulunan Sırb me’mûrları beyninde dahi aynıyla bu vechle mu‘âmele olunacakdır onuncu bend Sırbistan’da ecnebilerden bir sûret-i mahsûsada tahrîr olunmuş olan asker fırkaları dağıtılacak ve Sırb idâresi hakk-ı ilticâyı su’istimâl derecesinde tevsî‘ ile Devlet-i Aliyyenin emniyetsizliğine sebebiyet virmekden bi’l-i‘tinâ ictinâb idecekdir on birinci bend işbu sûret-i tanzîmiyede münderic bulunmayan ve Devlet-i Aliyyenin Sırb emâretiyle olan hüsn-i münâsebâtına te’sîri olacak …bulunan mesâ’ile gelince Sırb emâretinin bunları bir sûret-i mümkîne ve meşrû‘a da tasvîr itmek [s. 37]arzûsuyla devlet-i metbû‘a ile müzâkereye müsâra‘at ideceğinize meclis-i mukâleme iştibâh itmez Sırbistanda vukû‘bulan tertibât-ı cedîde-i askeriyeden dolayı Der-sa‘âdetde husûle gelen bazı mertebe-i endişenin def‘ine Mihail Beğ’in müsâbakat eylemesi bi’l-hassa arzû olunur mevâddandır saltanat-ı seniyye kılâ‘-ı mezkûreden ancak muhâfazalarıyçün lüzûmu olan mikdârdan ziyâde asker bulundurmayacağını beyân buyurmuş oldığından emâret-i mezkûrenin dahi memleketin asâyiş ve nizâm-ı dâhilisini vikaye içün iktizâ iden mikdârdan ziyâde asker tutmamasını tabi‘ add ider saltanat-ı seniyyenin kılâ‘-ı mezkûre asker-i müstahfıza ikame eylemesi hukûkundan ne hadd-ı derecede istifâde eyleyeceğini ta‘yîn ve beyân eylemesi emr-i âsân oldığı gibi mevcûd olan askerinin mikdâr-ı âdemiyesinin kaç kişiden ibâret oldığına dâ’ir izahât-ı marziye virmesi ve tarafeyn-i

mahrem-âne ve dost-âne bi'l-muhâbere yek-diğeri kâffe-i şübühâtını izâle ve imhâ iderek ve emâretin ber-vechle hukûkuna hâlel irâs itmeyerek hutût-ı hümâyûn ahkâmına sûret-i muvâfakatında bulunması lâzım gelen mikdâr ve sûret-i istihdâm-ı asker hakkında saltanat-ı seniyyeyi te'mîn idebilecek bir tarîk-i tesviye bulunmasının Sırb beğine suhûletli olacağı der-kârdır on ikinci bend Sırblular Devlet-i Aliyyeyi ilerüde vukû'a bulabilecek müsted'ayâtlarına dâ'imâ muhakk-âne ve hayr-hahane havâle sem'-i i'tibâr itmeğe ve mümkün mertebe kısa müddet zarfında cevâb-ı lâzımesini i'tâ eylemeğe hâzır bulunacaklardır işbu mevâd taraf-ı şâhânemizden tamamen ve kâmilen tasdîk ve kabûl olunmağla hâvî oldıkları ahkâm ve kararının temâmi-i icrâsına mezîd-i itinâ ve dikkat ve hilâfından hazer ve mücânebet olunması bâbında divân-ı hümâyûnumdan bâlâsı hatt-ı hümâyûnumuzla muvaşşah olarak işbu emr-i âlîmiz ısdâr olunmuşdur tahrîren Evâhir-i şehr-i Rebiü'l-evvel sene tis'a ve seb'in ve mi'eteyn ve elf [20-30 Rebiü'l-evvel sene 1279, 13-23 Kasım sene 1862]

[s. 38]
[Hüküm 44]
Nişân hümâyûn oldur ki
Selanik Cenerâl Konsolosluğu berâtı
Merkûmun yerine diğeri ta'yîn şod fi 21 Nisan (?)sene 306
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Selanik'e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticâretlerini rü'yet eylemek üzere bu kere işbu dâf'i tevki'-i ref'iü'l-şân-i hakanî Mösyö Petro Karastoyanoviç cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ol-bâbda me'mûriyetini hâvî lâzım gelen berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfimin i'tâsı husûsu hükûmet-i müşârün-ileyhânın ve Der-sa'âdetimde mukîm sefâreti cânibinden bi't-takrîr istid'â olunmuş ve Devlet-i Aliyyemle Sırbistan hükûmeti beyninde konsoloslar ta'yîni selâhiyetini bi'l-mukâbele tasdîk iderler bu konsoloslar i'zâm olundıkları memleketde hukûk-ı milel kavâ'idi esâsı üzerine ifâ-yı me'mûriyet idecek ve bu sûretle Memâlik-i Şâhânemde Sırb konsoloslarının gerek vezâ'if-i me'mûriyetlerine ve gerek şahıslarına müte'allik husûsâtda Memâlik-i Osmaniye'de mukîm evvel sâ'ire konsoloslarına virilen imtiyâzdan ve mu'âfiyât-ı fevka'l-âdeye vechen mine'l-mevcûde hakları olamıyacaktır ve bu Belgrad sefâret-i seniyyemle hükûmet müşârün-ileyhâ-i Hâriciye Nezâreti beyninde akd olunan sûret-i tesviye-i muvakkatenin birinci maddesinde münderic bulundığı kuyûddan ve mûmâ-

ileyh Mösyö Petro Karastoyanoviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı dahi tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş olmakdan nâşî keyfiyet taraf-ı eşref-i pâdişâhâneme arz ile lede’l-istizân ol-vechle icrâsı husûsuna irâre-i seniyye-i mülûkânem ta‘allukuyla emr-i hümâyûn-ı şâhânem sünûh ve südûr eylemiş olmağın mükteza-yı münîfi üzere işbu berât-ı hümâyûn mevhibet-makrûnumu virdüm ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Mösyö Petro Karastoyanoviç hükûmet-i müşârün-ileyha cânibinden Selanik’de cenerâl konsolos olub ol-tarafa gelüb giden Sırb hükûmeti tüccâr ve teb‘asının umûr ve husûsât-ı vâki‘-i ticâretlerini sûret-i tesviye-i muvakkate mûcebince rü’yet eylemesine kimesne tarafından bir gûne mümâna‘at ve muhâlefet olunmayub hakkında hürmet ve ri‘âyet-i lâyıkanın icrâsına ve umûr-ı me’mûresinde lâzıme-i mu‘avenet-kârinin icrâsına mübâderet oluna tahrîren fi’s-sabi‘ min-şehr-i Cemâziye’l-evveli li-sene erba‘ ve selâse mi’e ve elf [7 Cemaziyel-evvel 1304]

[Hüküm 45]
Üsküb Cenerâl Konsolosluğu berâtı
Merkûmun yerine diğerinin ta‘yîni şod
Fi 16 Zi-l-ka‘de sene 305 [25 Temmuz 1888]
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Üsküb’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere bu kere işbu dâf‘i Mösyö Aleksa Paçiç cenerâl konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle kuyûddan ve mûmâ-ileyhâ Mösyö Aleksa Paçiç hükûmet-i müşârün-ilayhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş olmakdan nâşî suretiyle hüküm ki fi 7 Cemâziye’l-evvel sene 304 [1 Şubat 887]

[Hüküm 46]
Nişânı hümâyûn oldur ki
Manastır Konsolosluğu berâtı
Fi 25 Zi-l-ka‘de sene 314 [27 Nisan 1897] tarihiyle diğeri vekîl ta‘yîn kılınmıştır
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Manastır’a gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere bu kere işbu râfi‘ tevki‘-i ref‘iü’l-şân-i hakanî Mösyö Dimitri Bodi konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ol-bâbda me’mûriyetini hâvî lâzım gelen berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfimin ve i‘tâsı

husûsu hükûmet-i müşârün-ileyhâ ve Der-sa‘âdetimde mukîm sefâreti cânibinden bi’t-takrîr istid‘â olunmuş ve Devlet-i Aliyyemle Sırbistan hükûmeti beyninde konsoloslar ta‘yîni selâhiyetini bi’l-mukâbele tasdîk iderler bu konsoloslar i‘zâm olundıkları memleketde hukûk-ı milel kavâ‘idi esâsı üzerine ifâ-yı me’mûriyet idecek ve bu sûretle Memâlik-i Şâhânemde Sırb konsoloslarının gerek vezâ’if-i me’mûriyetlerine ve gerek şahıslarına müte‘allik husûsâtda Memâlik-i Osmaniyede mukîm evvel sâ’ire konsoloslarına virilen imtiyâzdan ve mu‘âfiyât-ı fevka’l-âdeye vechen mine’l-mevcûde hakları olmayacakdır ve bu Belgrad’ın sefâret-i seniyyemle hükûmet-i müşârün-ileyhâ Hâriciye Nezâreti beyninde akd olunan sûret-i tesviye-i muvakkatenin birinci maddesinde münderic bulundığı kuyûddan ve mûmâ-ileyhâ Mösyö Dimitri Bodi’nin hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı dahi tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş olmakdan nâşî keyfiyet taraf-ı eşref-i pâdişâhâneme arz ile lede’l-istizân ol-vechle icrâsı husûsuna irade-i seniyye-i mülûkânem ta‘allukuyla emr-i hümâyûn-ı şâhânem sünûh ve südûr eylemiş olmağın muktezâ-yı münîfi üzere işbu berât-ı hümâyûn mevhibet-makrûnumu virdüm ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Mösyö Dimitri Bodi’nin hükûmet-i müşârün-ileyhâ cânibinden Manastır’da konsolos olub ol-tarafa gelüb giden Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asının umûr ve husûsât-ı vâkıa‘i ticâretlerini sûret-i tesviye-i muvakkate mûcebince rü’yet eylemesine kimesne tarafından bir gûne mümâna‘at ve muhâlefet olunmayub hakkında hürmet ve ri’âyet-i lâyıkanın ve umûr-ı me’mûresinde dahi lâzıme-i mu‘âvenetkârinin icrâsına mübâderet oluna tahrîren fi’l-yevmi’l-selâse ve işrîn ve min-şehr-i Rebi‘ü’l-ahir li-sene …ve selâse mi’e ve elf

[s. 39]

[Hüküm 47]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Üsküb Cenerâl Konsolosluğu berâtı

Merkûmun azliyle yerine diğeri ta‘yîn olunmuşdır fi 29 …sene 307

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Üsküb’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö AleksaPasiç’in vefatı vukû‘na mebnî yerine bu kere Hâriciye Nezâreti ser-kâtîblerinden işbu râfi‘ tevki‘-i refi‘ü’l-şân-ı hakanî Mösyö Körke Popoviç ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle bu bâbda me’mûriyetini hâvî lâzım gelen berât-ı âlîşân ve

zabt-ı emr-i şerîfimin i‘tâsı husûsu hükûmet-i müşârün-ileyhânın Der-sa‘âdetimde mukîm sefâreti cânibinden bi’t-takrîr istid‘â olunmuş ve Devlet-i Aliyyemle Sırbistan hükûmeti beyninde konsoloslar ta‘yîni selâhiyetini bi’l-mukâbele tasdîk iderler bu konsoloslar i‘zâm olundıkları memlekette hukûk-ı milel-ikavâ’idi esâsı üzerine ifâ-yı me’mûriyet idecek ve bu sûretle Memâlik-i Şâhânemde Sırb konsoloslarının gerek vezâ’if-i me’mûriyetlerine ve gerek şahıslarına müte‘allik husûsâtda Memâlik-i Osmaniye’de mukîm düvel-i sâ’ire konsoloslarına virilen imtiyâzat ve mu‘âfiyât-ı fevka’l-âdeye vechen mine’l-vücûh hakları olmayacakdır ve bu Belgrad sefâret-i seniyyemle hükûmet-i müşârün-ileyhâ Hâriciye Nezâreti beyninde akd olunan sûret-i tesviye-i muvakkatenin birinci maddesinde münderic bulunmuş olub mütevaffâ-yı mûmâ-ileyhâ me’mûriyetini mutazammın sene-i sâbıka Cemâziye’l-evveli’sinin birinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyhin Mösyö Körke Popoviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ cânibinden Üsküb’de cenerâl konsolos olub ol-tarafa emr-i şedîdden Sırb hükûmeti tüccâr ve teb‘asının umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâretlerini sûret-i tesviye-i muvakkate mûcebince rü’yet eylemesine kimesne tarafından bir gûne mümâna‘at ve muhâlefet olunmayub hakkında hürmet ve ri‘âyet-i lâyıkanın icrâ ve umûr-ı me’mûresinde dahi lâzıme-i mu‘âvenetkârinin ifâsına mübâderet oluna tahrîren fi’l-yevmi’s-sâdis aşer min şehr-i Zi’l-ka‘deü’ş-şer’ife li-sene hamse ve selâse mi’e ve elf [16 Zil-ka‘de 1305]

[Hüküm 48]
Selanik Konsolosluğu berâtı
Merkûmun yerine diğeri ta‘yîn şod fi 23 Zi-l-hicce sene 307 [10 Ağustos 1890]
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Selanik’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıaâ‘-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö PetroKarastoyanoviç’in yerine bu kere işbu râfi‘Mösyö Kosta Nikola Hristiçta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sabık mûmâ-ileyhâ me’mûriyetini mutazammın üç yüz dört senesi Cemâziye’l-evveli’sinin yedinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şer‘ifi virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyhin Mösyö Kosta Nikola Hristiç devlet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk

ve işaretinden müstebân olmuş olmakdan nâşî cihetiyledir ki fi 21 Şa‘bân [Şa] sene 306 [22 Nisan 1889]

[Hüküm 49]
Üsküb Konsolosluğu berâtı
Mûmâ-ileyhânın yerine diğeri ta‘yîn kılınmıştır fi 8 Cemâziye’l-evvel [Ca] sene 310 [28 Kasım 1892]
Sırbiye Hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Üsküb’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Körke Popoviç’in azliyle yerine bu kere işbu râfi‘ Mösyö Vladimîr Kariçkonsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın üç yüz beş senesi Zi’l-ka‘desinin on altıncı günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfi virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyhin Mösyö Vladimîr Kariç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş olmakdan nâşî cihetiyledir ki fi 29 Cemâziye’l-ahir sene 307 [20 Şubat 1890]

[s. 40]
[Hüküm 50]
Selanik Konsolosluğu berâtı
Merkûmun yerine diğeri ta‘yîn kılınmıştır fi 27 Cemâziye’l-evvel (Ca) sene 310 [17 Aralık1892]
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Selanik’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Kosta Hristiç’in yerine bu kere işbu dâfi‘ Mösyö Vladimîr Koniç konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın üç yüz altı senesi Şa‘bân’ının yirmi birinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfi virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyhin Mösyö Vladimîr Koniç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretden müstebân olmuş olmakdan nâşî fi 23 Zi’l-hicce sene 307 [10 Ağustos 1890]

[Hüküm 51]
Üsküb Konsolosluğu berâtı
Merkûmun yerine diğeri ta‘yîn kılınmıştır

Fi 10 Muharrem sene 314 [21 Haziran 1896]

Bir sûreti

Sırbiye hükûmeti tarafından Üsküb'de konsolos bulunan Mösyö Vladimîr Kariç'in yerine Piriştine konsolos vekîli işbu dâf'i Mösyö Todor İstankoviç ta'yîn kılınmış olmakdan bahisle ve konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz yedi senesi Cemâziye'l-ahiresinin yirmi dokuzuncu günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfi virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyhin Mösyö Todor İstankoviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş fi 8 Cemâziye'l-evvel sene 310 [28 Kasım 1892]

[Hüküm 52]

Selanik Cenerâl Konsolosluğu berâtı

Merkûmun yerine diğeri ta'yîn kılınmıştır fi 18 Safer sene 310 [11 Eylül 1892]

Bir sûreti

Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik'de konsolos bulunan Mösyö Loniç'in yerine bu kere Hâriciye me'mûrlarından işbu dâf'i tevki'-i ref'iü'l-şân-ı hakanî Mösyö KörkeGencic cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz yedi senesi Zi'l-hicce'sinin yirmi üçüncü günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfi virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Körke Gencic hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş fi 27 Recep sene 310 [14 Şubat 1893]

[Hüküm 53]

Selanik Cenerâl Konsolosluğu berâtı

Merkûmun yerine diğeri ta'yîn kılınmışdır fi 8 Zi-l-hicce sene 311 [12 Haziran 1894]

Bir sûreti

Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik'de cenerâl konsolos bulunan Mösyö Körke Gencic'in yerine bu kere Sırbiye Hâriciye erkânından işbu dâf'i Mösyö Vladimîr Loniç ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın işbu sene-i mübâreke Receb'inin yirmi birinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfi virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyhin Mösyö Vladimîr Lonic hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş fi 18 Safer sene 310 [11 Eylül 1892]

[Hüküm 54]
Selanik Cenerâl Konsolosluğu berâtı
Yerine diğeri ta‘yîn kılınmıştır fi 25 Cemâziye’l-evvel sene 313 [13 Kasım 1895]
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik’de cenerâl konsolos bulunan Mösyö Vladimîr Loniç’in aher mahalle me’mûriyeti cihetiyle yerine bu kere işbu dâf‘i Mösyö Bojidar Bodi ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın üç yüz on senesi Zi’l-ka‘de’sinin on sekizinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfi virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Bojidar Bodi hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş fi 8 Zi-l-hicce sene 311 [12 Haziran 1894]

[s. 41]
[Hüküm 55]
Selanik Cenerâl Konsolosluğu berâtı
Diğeri konsolos ta‘yîn kılınmıştır fi 23 Şevvâl sene 314 [27 Mart 1897]
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Selenik’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Boje Bodi’nin aher mahalle me’mûriyetine mebnî yerine Sırbiye Hâriciye Nezâreti erkânından işbu dâf‘i Mösyö İvan Pavloviç ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın üç yüz on bir senesi Zi’l-hicce’sinin sekizinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfi virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyhin Mösyö İvan Pavloviç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş olmakdan nâşî fi 25 Cemâziye’l-evvel sene 313 [13 Kasım 1895]

[Hüküm 56]
Üsküb Konsolosluğu berâtı
Diğeri ta‘yîn kılınmıştır fi 11 Ramazân sene 315 [3 Şubat 1898]
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tarafından Üsküb’de konsolos bulunan Mösyö Todor İskoviç’in yerine bu kere Der-sa‘âdetim Sırbiye Sefâreti baş kâtîbi işbu dâf‘i Mösyö Mişel Ristiç ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini

mutazammın üç yüz on senesi Cemâziye'l-evveli'sinin sekizinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Mişel Ristiç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş olmakdan nâşî fi 10 Muharrem sene 314 [21 Haziran 1896]

[Hüküm 57]
Selanik Konsolosluğu berâtı
Diğeri ta'yîn kılınmışdır fi 11 Ramazân sene 315 [3 Şubat 1898]
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik'de cenerâl konsolos bulunan Mösyö İvan Pavloviç'in yerine işbu dâf'i Mösyö Dimitri Bodi konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on üç senesi Cemâziye'l-evveli'sinin yirmi beşinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Dimitri Bodi'nin hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı dahi tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 23 Şevvâl sene 314 [27 Mart 1897]

[Hüküm 58]
Piriştine Konsolosluğu berâtı
Diğeri yerine ta'yîn kılınmışdır fi 26 Recep sene 316 [10 Aralık1898]
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tarafından Piriştine'de konsolos vekîli bulunan Mösyö Milovikon Lenoviç'in yerine işbu dâf'i Mösyö Tiodor İstankoviç'in konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve vekîl-i sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on dört senesi Şevvâl'inin yirmi üçüncü günü tarihiyle vekâlet-i emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyhâ Mösyö Tiodor İstankoviç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 27 Zi'l-ka'de sene 314 [29 Nisan 1897]

[Hüküm 59]
Selanik Cenerâl Konsolosluğu berâtı
Yerine diğeri ta'yîn kılınmıştır fi 9 Rebîü'l-evvel sene 317 [18 Temmuz 1899]
Bir sûreti

Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik'de konsolos bulunan Mösyö Dimitri Bodi'nin yerine işbu dâf'i Mösyö Pol Deniç'in cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on dört senesi Şevvâl'inin yirmi üçüncü günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Pol Deniç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 11 Ramazân sene 315 [3 Şubat 1898]

[Hüküm 60]
Üsküb Cenerâl Konsolosluğu berâtı
Diğeri ta'yîn kılınmıştır fi 3 Rebîü'l-evvel sene 317 [12 Temmuz 1899]
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tarafından Üsküb'de konsolos bulunan Mösyö Ristiç'in yerine işbu dâf'i Mösyö Miloslak Kortoviç'in cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on dört senesi Muharrem'inin üçüncü günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt- emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Miloslak Kortoviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk fi 11 Ramazân sene 315 [03 Şubat1898]

[s. 42]
[Hüküm 61]
Piriştine Konsolosluğu berâtı
Diğeri ta'yîn kılınmıştır fi 14 Zi'l-hicce sene 317 [15 Nisan 1900]
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Piriştine'ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticâriyelerini rü'yet eylemek üzere konsolos bulunan Mösyö Tiodor İstankoviç'in aher mahalle tahvîl cihetiyle yerine işbu dâf'i Mösyö İsvetislav Simiç ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on dört senesi Zi'l-ka'desinin yirmi yedinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö İsvetislav Simiç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden cihetledir ki fi 26 Recep sene 316 [10 Aralık 1898]

[Hüküm 62]
Üsküb Cenerâl Konsolosluğu berâtı
Diğeri ta‘yîn kılınmıştır fi 18 Zi’l-hicce sene 317 [19 Nisan 1900]
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tarafından Üsküb’de cenerâl konsolos bulunan Mösyö Miloslak Kortoviç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine işbu dâf‘i Mösyö Pol Deniç ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın üç yüz on beş senesi Ramazân’ının on birinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Pol Deniç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş fi 3 Rebîü’l-evvel sene 317 [12 Temmuz 1899]

[Hüküm 63]
Manastır Konsolosluğu berâtı
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tarafından Manastır’da konsolos vekîli bulunan Mösyö Milovikon (?)Lenoviç aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine işbu dâf‘i Mösyö Mişel Ristiç konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve vekîl-i sâbıka me’mûriyetini mutazammın üç yüz on dört senesi Zi’l-ka‘desinin yirmi beşinci günü tarihiyle vekâlet-i emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Mişel Ristiç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretden müstebân olmuş fi 3 Rebîü’l-evvel sene 317 [12 Temmuz 1899]

[Hüküm 64]
Selanik Cenerâl Konsolosluğu berâtı
Diğeri ta‘yîn kılınmıştır fi 28 Receb sene 318 [21 Kasım 1900]
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik’de cenerâl konsolos bulunan Mösyö Pol Deniç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine işbu def‘a Mösyö Jan Kristiç ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın üç yüz on beş senesi Ramazân’ının on birinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Jan Kristiç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş fi 9 Rebîü’l-evvel sene 317 [18 Temmuz 1899]

[Hüküm 65]

Piriştine Konsolosluğu berâtı

Bir sûreti

Sırbiye hükûmeti tarafından Piriştine'de konsolos bulunan Mösyö Simiç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine işbu dâf'i Mösyö Sima Oramoviç ta'yîn kılınmış oldığından ve konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on altı senesi Receb'inin yirmi altıncı günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Sima Oramoviç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş fi 14 Zi'l-hicce sene 317 [15 Nisan 1900]

[Hüküm 66]

Üsküb Cenerâl Konsolosluğu berâtı

Diğeri ta'yîn kılınmıştır fi 21 Şevvâl sene 318 [11 Şubat 1901]

Bir sûreti

Sırbiye hükûmeti tarafından Üsküb'de cenerâl konsolos bulunan Mösyö Pol Deniç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine bu kere işbu dâf'i Mösyö Matyas Poşkoviç ta'yîn kılınmış oldığından ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on yedi senesi Rebiü'l-evvelinin üçüncü günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt- emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Matyas Poşkoviç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk fi 18 Zi'l-hicce sene 317 [19 Nisan 1900]

[s. 43]

[Hüküm 67]

Selanik Cenerâl Konsolosluğu berâtı

Diğeri ta'yîn kılınmıştır fi 26 Zi'l-ka'de sene 320 [24 Şubat 1903]

Bir sûreti

Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik'de cenerâl konsolos bulunan Mösyö Jan Kristiç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine işbu dâf'i Mösyö Giorgiye Nenadoviç ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on yedi senesi Rebiü'l-evveli'nin dokuzuncu günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan mûmâ-ileyh

Mösyö Giorgiye Nenadoviç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 28 Receb sene 318 [21 Kasım 1900]

[Hüküm 68]
Üsküb Cenerâl Konsolosluğu berâtı
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Üsküb'e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticâriyelerini rü'yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Matyas Poşkoviç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine işbu dâf'i Mösyö Milosak Kortoviç nâm zât cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on yedi senesinin Zi'l-hicce'sinin on beşinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Milosak Kortoviç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 21 Şevvâl sene 318 [11 Şubat 1901]

[Hüküm 69]
Selanik Cenerâl Konsolosluğu berâtı
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Selanik'e gelüb gidenlerin umûr ve hususat-ı vâkıa'-i ticâriyelerini rü'yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Yorgi Nenadoviç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine işbu dâf'i Mösyö Jorj Nikoliç nâm zât cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on sekiz senesinin Receb'inin yirmi sekizinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan mûmâ-ileyh Mösyö Jorj Nikoliç'in hükümet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretden denilerek fi 26 Zi'l-ka'de sene 320 [24 Şubat 1903]

[Hüküm 70]
Üsküb Cenerâl Konsolosluğu berâtı
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Üsküb'e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticâriyyesini rü'yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Milosak

Kortoviç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine Manastır cenerâl konsolos-ı sâbıka işbu dâf'i Mösyö Mihail Ristiç nâm zât cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın bin üç yüz on sekiz senesi Şevvâl'inin yirmi birinci günü tarihiyle berât-ı âlî ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği ve mûmâ-ileyh Mösyö Mihail Ristiç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı icrâ olunan tedkîkat-ı kuyûdiyyeden anlaşılmış oldığına binâen fi 29 Cemâziye'l-evvel sene 321 [27 Temmuz 1903]

[Hüküm 71]
Piriştine Konsolosluğu
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Piriştine'ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticâriyelerini rü'yet eylemek üzere konsolos bulunan Mösyö SimaOramoviç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine Ma'arif Nezâreti me'mûrin-i sâbıkasından işbu dâf'i Mösyö Mihail Markoviç nâm zât cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın bin üç yüz on yedi senesi Zi'l-hicce'sinin on dördüncü günü tarihiyle berât-ı âlî ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Mihail Markoviç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kalemi der-kenârından anlaşılmış fi Cemaziye'l-ahir 321 [25 Ağustos- 22 Eylül 1903]

[s. 44]
[Hüküm 72]
Manastır Cenerâl Konsolosluğu
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Manastır'a gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticâriyelerini rü'yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Mihail Ristiç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine işbu dâf'i Mösyö İsvetislak İstanovirdiç nâm zât cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka bin üç yüz on yedi senesi Rebiü'l-evvelinin üçüncü günü tarihiyle berât- âlî ve zabt-ı emr-i şerîfi virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö İsvetislak İstanovirdiç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet

kalemi der-kenârından anlaşılmış oldığına binâen fi 11 Şevvâl sene 321 [31 Aralık 1903]

[Hüküm 73]
Selanik Cenerâl Konsolosluğu
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Selanik’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Koko Nikoliç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine Selanik cenerâl konsolos-ı sâbıka işbu dâf‘i Mösyö Vladimîr Loniç nâm zât cenerâl konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından ve sabık cenerâl konsolosuna bin üç yüz yirmi senesinin Zi’l-ka‘deü’ş-şerîfe’sinin yirmi altıncı günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve cenerâl konsolos ta‘yîn olunan mûmâ-ileyh Mösyö Vladimîr Loniç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı mukaddemâ Selanik’e ta‘yîninde icrâ olunan tahkîkatdan anlaşılmış oldığına binâen fi 15 Cemaziye’l-ahir sene 322 [27 Ağustos 1904]

[Hüküm 74]
Piriştine Cenerâl Konsolosluğu
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Piriştine’ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Mihaylo Markoviç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine Sırbiye’nin Petersburg Sefâreti kâtîb-i sâbıkı işbu dâf‘i Mösyö Mîroslav Sipalâykoviç nâm zât cenerâl konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın bin üç yüz yirmi bir senesi şehr-i Cemaziye’l-ahire’sinin sekizinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Mîroslav Sipalâykoviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminden yazılan der-kenâr me’âlinden anlaşılmış oldığına binâen fi 19 Cemaziye’l-ahir sene 322 [31 Ağustos 1904]

[Hüküm 75]
Manastır Cenerâl Konsolosluğu

Bir sûreti

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Manastır’a gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö İsvetislav İstanoyeviç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine hükûmet-i müşârün-ileyhânın Asitâne-i Aliyyem sefâreti başkâtîbi işbu dâf‘i Mösyö Jiyodin Balogciç nâm zât cenerâl konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın bin üç yüz yirmi bir senesi şehr-i Şevvalü’l-mükerrem’inin on birinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Jiyodin Balogciç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin der-kenârı me’âlinden anlaşılmış oldığına binâen fi 29 Receb sene 325 [7 Eylül 1907]

[Hüküm 76]

Piriştine Konsolosluğu

Bir sûreti

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Piriştine’ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Mîroslav İspalâykoviç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine hükûmet-i müşârün-ileyhânın Asitâne-i Aliyyem sefâreti kâtiblerinden Mösyö Milan Peçanaç konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın bin üç yüz yirmi iki senesi şehr-i Cemâziye’l-ahiresinin on dokuzuncu günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Milan Peçanaç’ın devlet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kalemi der-kenârı me’âlinden anlaşılmış fi 29 Receb sene 325 [7 Eylül 1907]

[s. 45]

[Hüküm 77]

Üsküb Cenerâl Konsolosluğu

Bir sûreti

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Üsküb’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Mihail Ristiç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine hükûmet-i müşârün-ileyhânın Asitâne-i Aliyyem sefâreti kâtiblerinden işbu dâf‘i Mösyö Liyubumîr

Mihayloviç nâm zât konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle me’mûriyetini hâvî berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfimin i‘tâsı hükûmet-i müşârün-ileyhânın Der-sa‘âdetimde mukîm sefiri cânibinden bi’t-takrîr istid‘â olunmuş ve saltanat-ı seniyyem ile hükûmet-i müşârün-ileyhâ beyninde konsolos hakkında akd u tanzîm kılınan mukavelenâmenin birinci maddesinde tarafeyn akdinden her biri diğerinin bilâd ve mevâki‘-i ticâriyesine cenerâl konsolos ve konsolos ve konsolos vekîlleri ve konsolos me’mûru ta‘yîn itmek selâhiyetini hâ’iz olacak ve fakat konsolos kabûlünü münâsib görmedikleri mahalleri tasrîh eylemek hakkını muhâfaza idecekdir şurası mukarrerdir ki bu kayd ihzârını bi’l-cümle düvel-i sâ’ireye dahi şâmil olmadıkca tarafından biri hakkında câri olamayacakdır deyü muharrer bulundığına ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın bin üç yüz yirmi bir senesi Cemâziye’l-evveli’sinin yirmi dokuzuncu günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Liyubumîr Mihayloviç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden anlaşıldığına binâen işbu berât-ı hümâyûn mevhibet-i makrûnumu virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Mösyö Liyubumîr Mihayloviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ cânibinden Üsküb’de konsolos tanılarak ol-tarafa amed-şod iden Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asının umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemesine kimesne tarafından bir gûne mümâna‘at olunmamasına dikkat ve hakkına hürmet ve ri‘âyet-i lâzımenin icrâ ve umûr-ı me’mûresinde dahi mu’âvenet-i lâzıme ifâsına mübâderet oluna fi 8 Şa‘bân sene 325 [16 Eylül 1907]

[Hüküm 78]
Manastır Konsolosluğu
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Manastır’a gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Jibovin Balogciç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine hükûmet-i müşârün-ileyhânın Üsküb konsolosu işbu dâf‘i Mösyö Liyubumîr Mihayloviç nâmzât konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle (….)[47] ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın bin üç yüz yirmi beş senesi şehr-i Recebü’l-ferd’inin yirmi dokuzuncu günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim

[47] Orijinal metinde bu şekilde gösterilmiştir.

virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Liyubumîr Mihayloviç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı Üsküb konsolosluğuna ta'yîninde icrâ idilen tahkîkatdan anlaşıldığına binâen me'mûriyetini hâvî işbu berât-ı hümâyûn mevhibet-i makrûnumu virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Mösyö Liyubumîr Mihayloviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ cânibinden Manastır'da konsolos tanılarak fi 24 Ramazân sene 325 [31 Ekim 1907]

[Hüküm 79]
Üsküb Cenerâl Konsolosluğu
Bir sûreti
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Üsküb'e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticâriyelerini rü'yet eylemek üzere konsolos bulunan Mösyö Liyubumîr Mihayloviç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine hükûmet-i müşârün-ileyhânın Manastır cenerâl konsolosu işbu dâf'i Mösyö Jibovin Balogciç nâm zât cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın bin üç yüz yirmi beş senesi şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzam'ının sekizinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt- emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Jibovin Balogciç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı Manastır cenerâl konsolosluğuna ta'yîninde icrâ idilen tahkîkatdan anlaşıldığına binâen me'mûriyetini hâvî işbu berât-ı hümâyûn mevhibet-i makrûnumu virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Mösyö Jibovin Balogciç hükûmet-i müşârün-ileyhâ cânibinden Üsküb'de cenerâl konsolos tanılarak fi 24 Ramazân sene 325 [31 Ekim 1907]

[s. 46]
[Hüküm 80]
İrade-i seniyye 763 mühimme 761
Fi 14 Rebîü'l-âhir sene 325 [27 Mayıs 1907]
Sırb hükûmeti tüccâr ve teb'asından Kahire'ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticâriyelerini rü'yet eylemek üzere Mösyö İvan Yovanoviç'in müceddeden konsolos ta'yîn kılındığından bahisle me'mûriyetini hâvî lâzım gelen berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfinin i'tâsı hükûmet-i müşârün-ileyhânın Asitâne-i Aliyyemde mukîm sefiri cânibinden bi't-takrîr istid'â olunması üzerine keyfiyet Hidiviyet-i Mısıriyye'den lede'l-isti'lâm mûmâ-ileyhin kabûl-ı me'mûriyetinde bir mani'

olmadığı cevaben iş‘âr kılınmış ve mûmâ-ileyhin Sırb hükûmeti teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin der-kenârı me’âlinden anlaşılmış olmakdan nâşî kayda mürâca‘at olundıkda Belgrad Sefâret-i Seniyyem ile hükûmet-i müşârün-ileyhâ Hâriciye Nezâreti beyninde akd olunan sûret-i tesviye-i muvakkatenin birinci maddesinde Devlet-i Aliyyemle Sırb hükûmeti konsoloslar ta‘yîni selâhiyetini bi’l-mukâbele tasdîk iderler bu konsoloslar i‘zâm olundıkları memleketde hukûk-ı milel kavâ‘idi esâsı üzerine ifâ-yı me’mûriyet idecek ve bu sûretle Memâlik-i Şâhânemde Sırb konsoloslarının gerek vezâ’if-i me’mûriyetlerine ve gerek şahıslarına müte‘allik husûsâtda Memâlik-i Osmaniyyede mukîm düvel-i sâ’ire konsoloslarına virilen imtiyâzât ve mu‘âfiyât-ı fevka’l-âdeye vechen mine’l-vechde hakları olmayacakdır deyü muharrer ve münderic oldığından madde-i mezkûre mündericâtına ri‘âyet olunmak üzere mûmâ-ileyhin ber-mûceb-i istid‘â Kahire konsolosluğuna ta‘yînini mutazammın berât-ı âlîşân ısdârı husûsuna vâki‘ olan arz u istizân üzerine irâde-i seniyye-i mülûkânem şeref-riz-i sünûh ve südûr olmağla mûmâ-ileyh Mösyö İvan Yovanoviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ cânibinden Kahire’de konsolos olub ol-tarafa amed-şod iden Sırb hükûmeti tüccâr ve teb‘asından umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini sûret-i tesviye-i muvakkate mûcebince rü’yet eylemesine kimesne tarafından bir gûne mümâna‘at ve muhâlefet olunmayub hakkında hürmet ve ri‘âyet-i lâyıkanın icrâ ve umûr-ı me’mûresinde dahi lâzıme-i mu‘âvenet-kârinin ifâsına mübâderet oluna fi 14 Rebîü’l-âhir sene 1325 [27 Mayıs 1907]

[Hüküm 81]

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Üsküb’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Mihail Ristiç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine hükûmet-i müşârün-ileyhânın Asitâne-i Aliyyem sefâreti kâtiblerinden işbu dâf‘i (…) Mösyö Liyubumîr Mihayloviç nâm zât konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle me’mûriyetini hâvî berât-ı âlîşân ve zabt- emr-i şerîfimin i‘tâsı (…) deyü muharrer bulundığına ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın bin üç yüz yirmi bir senesi Cemâziye’l-evveli’sinin yirmi dokuzuncu günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Liyubumîr Mihayloviç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve

işaretinden anlaşıldığına binâen işbu berât-ı hümâyûn mevhibet-i makrûnumu virdim ve buyurdum ki (..) aslına tatbîken fi 8 Şa‘bân sene 325 [16 Eylül 1907][48]

[s. 47]

[Hüküm 82]

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Üsküb’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Balogciç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine hükûmet-i müşârün-ileyhânın Çetine sefâreti maslâhat-güzâr-ı sâbıkı işbu dâf‘i Mösyö Yovan Yovanoviç nâm zât ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle (....) ve sâbık cenerâl konsolosuna me’mûriyetini mutazammın bin üç yüz yirmi beş senesi şehr-i Ramazâni’l-mübârekenin yirmi dördüncü günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Yovan Yovanoviç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı bâ-tabi‘iyyet kaleminin der-kenârı me’âlinden anlaşıldığına binâen işbu berât-ı hümâyûn mevhibet-i makrûnumu virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Mösyö Yovan Yovanoviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ cânibinden Üsküb cenerâl konsolos tanılarak ol-tarafa amed-şod iden Sırb hükûmeti tüccâr ve teb‘asının umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemesine kimesne tarafından bir gûne mümâna‘at olunmamasına dikkat ve hakkında hürmet ve ri‘âyet-i lâyıkanın icrâ ve umûr-ı me’mûresinde dahi mu‘âvenet-i lâzıme ifâsına mübâderet oluna fi 6 Cemâziye’l-ahir sene 327 [25 Haziran 1909]

[Hüküm 83]

Mütehayyizân-ı ferîkân-ı kirâmdan Kosova vilâyeti valisi beşinci nizâmiye fırkası kumandanı Hüseyin Hüsni Paşa dâmet mu‘allamaya vâki‘… bilâd-ı hamse pâyelülerinden Kosova nâ’ibi Mevlânâ Mehmed Şefik Efendi zidet feza’ileye hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Üsküb’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Balogciç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine cenerâl konsolos ta‘yîn kılınmış olan hükûmet-i müşârün-ileyhânın Çetin’e sefâreti maslâhat-güzâr-ı sâbıkı Mösyö Yovan Yovanoviç nâmzâtın me’mûriyetini mutazammın hükûmet-i

[48] Bu hüküm orijinal metinde üstü çizilmiş olamasına rağmen okunmuştur.

müşârün-ileyhâ sefâretinin taleb ve iş‘ârı üzerine berât-ı âlîşânım tasdîr olundığı misillû zabtı içün dahi işbu zabt-ı emr-i şerîfim ısdâr ve i‘tâ kılınmış olmağla siz ki vali-i müşâr ve nâ’ib-i mûmâ-ileyhumasız keyfiyet ma‘lûmunuz oldıkda mezkûr cenerâl konsolosluğu berât-ı âlîşânım mûcebince mûmâ-ileyh zabt itdirmekle beraber hakkında mu‘âvenet-i lâzıme ifâsına mübâderet eyleyesiz fi 6 Cemâziye’l-ahir sene 327 [25 Haziran 1909]

[Hüküm 84]
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Selanik’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Liyuiç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine hükûmet-i müşârün-ileyhânın Üsküb cenerâl konsolos-ı sâbıkı işbu dâf‘i Mösyö Jipovitin Balogciç nâmzât cenerâl konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle (“ “ “) ve sâbık cenerâl konsolosuna me’mûriyetini mutazammın bin üç yüz yirmi iki senesi şehr-i Cemâziye’l-ahiresinin on beşinci günü tarihiyle ve mûmâ-ileyh Mösyö Jibovitin Balogciç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı Üsküb cenerâl konsolosluğuna ta‘yîninde icrâ idilen tahkîkatdan anlaşıldığına binâen me’mûriyetini hâvî işbu berât-ı hümâyûn mevhibet-i makrûnumu virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Mösyö Jibovitin Balogciç hükûmet-i müşârün-ileyhâ cânibinden Selanikde cenerâl konsolos tanılarak ol-tarafa amed-şod iden “ “ fi 8 Cemâziye’l-ahir sene 327 [27 Haziran 1909]

[Hüküm 85]
E‘âzım-ı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden Selanik vilâyeti valisi olub birinci rütbe-i Osmani ve mecîd-i nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan Daniş Beğ dâme uluvuhu vakfı kuzâtü’l-müslimin [“ “] Selanik merkez nâ’ibi Mevlânâ zidet-i fezâ’ileye hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Selanik’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Liyuiç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine cenerâl konsolos ta‘yîn kılınmış olan Üsküb cenerâl konsolos-ı sâbıkı Jibovin Balogciç nâm zâtın me’mûriyetini mutazammın hükûmet-i müşârün-ileyhâ sefâretinin taleb ve iş‘ârı üzerine berât-ı âlîşânım tasdîr olundığı misillû zabtı içün dahi işbu zabt-ı emr-i

şerîfim ısdâr ve i‘tâ kılınmış olmağla imdi siz ki vali-i müşâr ve nâ’ib-i mûmâ-ileyhimasız [“ “] fi 8 Cemâziye’l-ahir sene 327 [27 Haziran 1909]

[Hüküm 86]
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Üsküb’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Yovan Yovaboviç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine sefâret başkâtibi işbu dâf‘i [“] Mösyö Panto Gavriloviç nâmzât konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle [“ “] ve sâbık cenerâl konsolos me’mûriyetini mutazammın bin üç yüz yirmi yedi senesi şehr-i Cemâziye’l-ahiresinin altıncı günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Panto Gavriloviç hükümet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı Hâriciye Nezâretinin iş‘ârından anlaşıldığına binâen işbu berât-ı hümâyûn mevhibet-i makrûnumu virdüm ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Mösyö Panto Gavriloviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ cânibinden Üsküb’de konsolos tanılarak ol-tarafa amed-şod iden fi 29 Receb sene 329 [26 Temmuz 1911]

[s. 48]
[Hüküm 87]
Mütehayizân-ıricâl-i Devlet-i Aliyyemden Kosova vilâyeti valisi olub birinci rütbe mecidi ve ikinci rütbe-i Osmani nişân-ı zi-şanlarını hâ’iz ve hâmil olan Hâlil Beğ dâme uluvuhu ve Üsküb nâ’ibi Mevlânâ Şevket Efendi zidet fezâ’ileye hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Üsküb’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Yovan Yovanoviç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine hükûmet-i müşârün-ileyhâ sefâretinin taleb ve iş‘ârı üzerine konsolos ta‘yîn kılınmış olan sefâret başkâtibi Mösyö Panto Gavriloviç me’mûriyetini mutazammın berât-ı âlîşânım tasdîr olundığı misillû zabtı içün dahi işbu zabt-ı emr-i şerîfim ısdâr ve i‘tâ kılınmış olmağla siz ki vali-i müşâr ve nâ’ibi mûmâ-ileyhimasız fi 29 Receb sene 329 [26 Temmuz 1911]

[Hüküm 88]
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Piriştine’ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-ı ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere konsolos bulunan Mösyö Milan Rakiç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine işbu dâf‘i [“ “] Doktor

Mösyö Milan Milobeviç konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle [“ “] ve sâbık konsolos me’mûriyetini mutazammın bin üç yüz yirmi dokuz senesi şehr-i Rebiü’l-evvelinin yirmi birinci günü tarihiyle berât-ı âlî ve zabt-ı emr-i şerîfi virildiği tedkîkat-ı kuyûdiyyeden ve mûmâ-ileyh Doktor Mösyö Milan Milobeviç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından bulundığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîkinden anlaşıldığına binâen işbu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Doktor Mösyö Milan Milobeviç Sırb hükûmeti tarafından Piriştine’de konsolos olub [aslına tevfiken] fi 11 Muharrem sene 330 [1 Ocak 1912]

[Hüküm 89]
İftiharü’l-âlâ ve’l-â‘zam [“] Kosova vilâyeti valisi Mazhar Beğ dâme uluvuhu ve Piriştine sancağı mutasarrıfı Nazım Beğ zide uluvuhu ve Piriştine nâ’ibi Mahmud Muhtar Efendi zide ilmuhu hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Piriştine’ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere konsolos bulunan Mösyö Milan Rakiç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine konsolos ta‘yîn kılınmış olan Mösyö Doktor Milan Milobeviç’in me’mûriyetini mutazammın hükûmet-i müşârün-ileyhâ sefâretinin taleb ve iş‘ârı üzerine (aslına tevfiken) fi 11 Muharrem sene 330 [1 Ocak 1912]

[Hüküm 90]
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Manastır’a gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere konsolos bulunan Mösyö Liyubumîr Mihayloviç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine hükûmet-i müşârün-ileyhânın Der-sa‘âdetim sefâreti başkâtibi işbu dâf‘i [“] Mösyö Yovan Markoviç ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle [“ “] ve Manastır’da hükûmet-i müşârün-ileyhâ tarafından konsolos bulunan Mösyö Liyubumîr Mihayloviç’in me’mûriyetini mutazammın bin üç yüz yirmi beş senesi şehr-i Ramazânü’l-mübareke’inin yirmi dördüncü günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfi virildiği tedkîkat-ı kuyûdiyyeden ve mûmâ-ileyh Mösyö Yovan Markoviç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîkinden anlaşıldığına binâen [“ “] (aslına tevfiken) fi 10 Şevvâl sene 330 [22 Eylül 1912]

[Hüküm 91]

İftiharü'l-âli ve'l-â'zam-ı muhtarü'l-ekâbir-i ve'l-ifâhüm [" "] el-mülki'l-daim-i e'âzim-i ricâl-i Devlet-i Aliyyemden Manastır vilâyeti valisi Behçet Beğ dâme uluvuhu vakfı kuzâtü'l-müslimin ["] el-mülkil mu'ayyen Manastır nâ'ibi Mevlânâ Ali Necib Efendi zidet fezâ'ileye hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Manastır'a gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticâriyelerini rü'yet eylemek üzere konsolos bulunan Mösyö Liyubumîr Mihayloviç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine konsolos ta'yîn kılınmış olan Mösyö Yovan Markoviç'in hükûmet-i müşârün-ileyhânın Der-sa'âdetim sefâreti başkâtibi Mösyö Yovan Markoviç'in me'mûriyetini mutazammın hükûmet-i müşârün-ileyhâ sefâretinin taleb ve iltimâsı üzerine berât-ı âlîşânım tasdîr olundığı misillû zabtı içün dahi işbu zabt-ı emr-i şerîfim ısdâr ve i'tâ kılınmış olmağla siz ki [" "] fi 10 Şevvâl sene 330 [22 Eylül 1912]

[s. 49]
[Hüküm 92]
Balkan Harbinden sonra virilen berât-ı âlîler
Bu ana kadar Sırbiye'nin Der-sa'âdet konsolosluğu ta'yîn oluna gelmekde
İse de berât alınmak usûlü ihdâs edilmemiş iken
Bu usûlün yanlışlığı bu kere nizâmına tevfîk idilmiyerek
İrade-i seniyyesi istihsâl kılınarak işbu berât-ı âlî tasdîr ve i'tâ kılınmıştır
İrade-i seniyye 1070
Mühimme 895
İradesi evrâk odasına virilmiştir
Nişân-ı hümâyûn oldur ki
Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Der-sa'âdetime gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticâriyelerini rü'yet eylemek üzere hükûmet-i müşârün-ileyhânın Der-sa'âdet sefârethânesi sâbık birinci tercümanı işbu dâf'i tevki'-i refi'i'ü'l-şân-ı hakanî Mösyö "Des Çohaciç" cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle me'mûriyetini hâvî iktizâ iden berât-ı âlî ve zabt-ı emr-i şerîfimin ısdâr ve i'tâsı hükûmet-i müşârün-ileyhânın Asitâne-i Aliyyemde mukîm sefiri cânibinden bi't-takrîr istid'â olunması kılınmış ve hükûmet-i müşârün-ileyhâ cânibinden mahal-i mezkûre de bir cenerâl konsolatosu ihdâsına bi'l-istizân irâde-i seniyye-i mülûkânem müte'allik ve şeref südûr buyurulmuş oldığına ve saltanat-ı seniyyem ile hükûmet-i

müşârün-ileyhâ beyninde bin dokuz yüz on dört senesi Mart'ının on dördü tarihiyle akd ve tanzîm kılınmış olan mu'âhede-i sulhiyenin birinci maddesinin bir fıkrasında münâsebât-ı diplomasiyenin hîn-i inkıtâ'ında beyne'l-devleteyn mün'akid veya mer'i bulunan mu'âhedât ve mukavelât ve mu'âfidâtın mu'âhede-i hâzıranın imzâsından i'tibâren tekrar tamamıyla kesb-i mer'iyyet ideceği ve her iki hükûmet ile teb'aları beyninde muhâsemâtdan evvel mevcûd olan aynı vaz'iyyetin tekrar te'sîsi ve i'âde kılınacağı ve işbu mu'âhidenin imzâsını müte'âkib münâsebât-ı diplomasiye ve şehbenderiyyenin tekrar başlayacağı muharrer bulundığı gibi mukaddemâ akd ve tanzîm kılınan konsolosluk mukâvelenâmesinin birinci maddesinde dahi tarafeyn akdinden her biri diğerinin bilâd ve mevâki'-i ticâriyesine cenerâl konsoloslar konsoloslar ve konsolos vekîlleri ve konsolos me'mûrları ta'yîn itmek selâhiyetini hâ'iz olacak ve fakat konsolos kabûlünü münâsib görmedikleri mahalleri tasrîh eylemek hakkını muhâfaza idecekdir şurası mukarrerdir ki bu kayd ihtirâzı bi'l-cümle düvel-i sâ'ireye dahi şâmil olmadıkca tarafeynden biri hakkında câri olamayacakdır deyü muharrer bulundığına ve mûmâ-ileyh Mösyö "Des Çohaçiç"in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı Hâriciye nezâretimizin tezkiresi me'âlinden anlaşıldığına binâen işbu berât-ı hümâyûn mevhibet-i makrûnumu virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Mösyö "Des Çohaciç" Sırb hükûmeti tarafından Der-sa'âdetimde cenerâl konsolos olub bu tarafa amed-şod iden hükûmet-i müşârün-ileyhâ tüccâr ve teb'asının umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticâriyelerini rü'yet eylemesine kimesne tarafından bir gûne mümâna'at olunmayub hakkında hürmet ve ri'âyet-i lâyıkanın icrâ ve umûr-ı me'mûriyetinde dahi mu'âvenet-i lâzıme ifâsına mübâderet oluna fi 3 Şa'bân sene 332 [27 Haziran 1914]

[Hüküm 93]
Fahrü'l-ümerâi'l-kirâm mute'medü'l-küberâü'l fihâm zu'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzü ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-mülkü'l-i'lâm mîr-mîrân-ı kirâmdan şehr emini ve İstanbul vilâyeti vali vekîli Cemil Paşa dâme ikbâluhu tevki'-i refi'-i hümâyûnum vâsıl olacak ma'lûm ola ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Der-sa'âdetime gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticâriyelerini rü'yet eylemek üzere Der-sa'âdet sefâreti sâbık birinci tercümanı "Des Çohaçiç" cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış oldığından bahisle me'mûriyetini hâvî iktizâ iden berât-ı âlî ve zabt-ı emr-i şerîfimin ısdâr ve i'tâsı

hükûmet-i müşârün-ileyhâ sefâretinden bi't-takrîr istid'â ve iltimâs kılınmasına ve mahal-i mezkûrda bir cenerâl konsolas ihdâsı bil-istizân makrûn-ı müsâ'ade-i seniyyem olmasına binâen mûmâ-ileyh "Des Çohaçiç"in Der-sa'âdetim cenerâl konsolosluğuna me'mûriyetini mutazammın berât-ı âlîşânım tasdîr olundığı misillû zabt içün dahi işbu zabt-ı emr-i şerîfim ısdâr ve i'tâ kılınmış olmağla sen ki vali vekîli ve şehr emini müşârün-ileyhsin keyfiyet ma'lûmun oldıkda mezkûr cenerâl konsolosluğu zikr olunan berât-ı âlîşânım mûcebince mûmâ-ileyhe zabt itdirüb hakkında mu'âvenet-i lâzıme ifâsı husûsuna mübâderet eyleyesiz 3 Şa'bân sene 332 [27 Haziran 1914]

3.2. 095/2 Numaralı Düvel-İ Ecnebiye Defteri'nin (Sırbistan Ahkam) Transkripsiyonu

[s. 1]
094/1
Sırblunun Ahkâm Defteri 1304 ila 1325
YA FETTÂH
[Hüküm 1]
Zabt emri
Merkûmun yerine diğeri ta'yîn kılınmıştır
Fi 21 Şa'bân sene 306 [27 Ekim 1888]
Selanik vilâyeti valisi olub murassa'-i Osmanî ve birinci rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan vezîrim Galib Paşa iclâlehuya ve Selanik kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Selanik'e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticâretlerini rü'yet eylemek üzere bu kere Mösyö Petro Karastoyanoviç cenerâl konsolos ta'yîn olunarak yerine müceddeden berât-ı âlîşânım virilmiş oldığı beyânıyla işbu cenerâl konsolosluğundan zikr olunan berât-ı âlîşânım mûcebince mûmâ-ileyh zabt itdirilmesi bâbında da emr-i şerîfim südûru hükûmet-i müşârün-ileyhânın Der-sa'âdetimde mukîm sefâreti canîbinden bi't-takrîr istid'â olunmuş ve mûmâ-ileyhin Mösyö Petro Karastoyanoviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabî'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş ve ol-bâbda müte'allik ve şeref-südûr iden irâde-i seniyye-i mülûkânem muktezâ-yı minîfi üzere

mûmâ-ileyhin Mösyö Petro Karastoyanoviç'in Selanik cenerâl konsolosluğunı mübeyyen berât-ı âlîşânım ısdâr ve i'tâ olundığı misillû işbu zabt-ı emr-i şerîfim dahi tasdîr kılınmış olmağla siz ki vali-i müşâr ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhimasız keyfiyet ma'lûmunuz oldıkda cenerâl konsolosluk-ı mezkûru zikr olunan berât-ı âlîşânım mûcebince ve sûret-i tesviye-i muvakkate hükmünce mûmâ-ileyh zabt itdirilmesi esbâbının istihsâline mübâderet eyleyesiz tahrîren fi'l-yevmi's-sabi' min şehr-i Cemâziye'l-evvel li-sene erba' ve selâse mi'ete ve elf [7 Cemaziyel-ahir 1304]

[Hüküm 2]
Zabt emri
Merkûmun yerine diğeri ta'yîn kılınmıştır
Fi 16 Zi'l-ka'de sene 305 [25 Temmuz 1888]
Bir sûreti
Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Kosova vilâyeti valisi olub birinci rütbe mecîdi ve üçüncü rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil Faik Paşa ve yine Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Üsküb sancağı mutasarrıfı ve üçüncü rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânın hâ'iz ve hâmil Necib Paşa dâmet mu'allahumaya Üsküb kazâsı nâ'ibine

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Üsküb'e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâretlerini rü'yet eylemek üzere bu kere Mösyö Aleksa Paçiç cenerâl konsolos ta'yîn kılınarak [ ] ve mûmâ-ileyhin Mösyö Aleksa Paçiç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabî'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş dinilerek fi 7 Cemâziye'l-evvel sene 304 [1 Şubat 1887] aslı gibi

[s. 2]
[Hüküm 3]
Zabt emri
Manastır vilâyeti valisi olub murassa'-i Osmanî ve birinci rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan vezîrim Halil Rıfat Paşa iclâlehuya ve Manastır kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Manastır'a gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâretlerini rü'yet eylemek üzere bu kere Mösyö Dimitri Bodi konsolos ta'yîn olunarak yerine müceddeden berât-ı âlîşânım virilmiş oldığı beyânıyla işbu

konsolosluğun zikr olunan berât-ı âlîşânım mûcebince mûmâ-ileyh zabt itdirilmesi bâbında emr-i şerîfim südûru hükûmet-i müşârün-ileyhânın Der-sa‘âdetimde mukîm sefâreti canîbinden bi’t-takrîr istid‘â olunmuş ve mûmâ-ileyh Mösyö Dimitri Bodi’nin hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş ve bu bâbda müte‘allik ve şeref-südûr olan irâde-i seniyye-i mülûkânem muktezâ-yı minîfi üzere mûmâ-ileyh Mösyö Dimitri Bodi’nin Manastır konsolosluğunu mübeyyen berât-ı âlîşânım ısdâr ve i‘tâ olundığı misillû işbu zabt-ı emr-i şerîfim dahi tasdîr kılınmış olmağla siz ki vali-i müşâr ve nâ’ib-i mûmâ-ileyhimasız keyfiyet ma‘lûmunuz oldıkda konsolosluk-ı mezkûrun zikr olunan berât-ı âlîşânım mûcebince ve sûret-i tesviye-i muvakkate hükmünce mûmâ-ileyh zabt itdirilmesi esbâbının istihsâline mübâderet eyleyesiz tahrîren fi’l-yevm ahadis (?) ve’l-işrîn min şehr-i Rebiü’l-âhir li-sene ve selâse mi’e ve elf [21 Recep 1300]

[Hüküm 4]
Zabt emri
Merkûmun azliyle yerine diğeri ta‘yîn kılınmışdır fi 29 …sene 307
Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Kosova vilâyeti valisi olub birinci rütbe mecîdi ve ikinci rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan Faik Paşa Üsküb sancağı mutasarrıfı ve ikinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarının hâ’iz ve hâmil Hafız Mehmed Paşa dâmet mu‘allahumaya Üsküb kazâsı nâ’ibine hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Üsküb’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Aleksa Paçiç’in vefatı vukû‘una mebnî yerine bu kere Hâriciye Nezâreti ser-kâtiblerinden Mösyö Körke Popoviç ta‘yîn olunarak yerine müceddeden berât-ı âlîşânım virilmiş oldığı beyânıyla işbu cenerâl konsolosluğının zikr olunan berât-ı âlîşânım mûcebince mûmâ-ileyh zabt itdirilmesi bâbında da emr-i şerîfim südûru hükûmet-i müşârün-ileyhânın Der-sa‘âdetimde mukîm sefâret-i canîbinden bi’t-takrîr istid‘â olunmuş ve mûmâ-ileyh Mösyö Körke Popoviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi’iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş idiğünden mûmâ-ileyhin ber-minvâl-i muharrer Üsküb cenerâl konsolosluğunı mübeyyen berât-ı âlîşânım südûr ve i‘tâ olundığı misillû işbu zabt-ı emr-i şerîfim dahi tasdîr kılınmış olmağla siz ki vali ve mutasarrıf-ı müşâr ve nâ’ib-i mûmâ-ileyhimasız keyfiyet ma‘lûmunuz oldıkda mezkûr cenerâl konsolosluğun zikr olunan berât-ı âlîşânım mûcebince ve

sûret-i tesviye-i muvakkate hükmünce mûmâ-ileyh zabt itdirilmesi esbâbının istihsâline mübâderet eyleyesiz tahrîren fi'l-yevm ahad (?)aşer min şehr-i Zi'l-ka'deü'ş-şerîfe li-sene hams 11[Zi'l-ka'de 1305]

[s. 3]
[Hüküm 5]
Zabt emri
Merkûmun yerine diğeri ta'yîn şod fi 23 Zi'l-hicce sene 307 [10 Ağustos 1890]
Bir sûreti
Selanik vilâyeti valisi olub murassa'-i Osmanî ve birinci rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan Vezîr Galib Paşa iclâlehuye ve Selanik kazâsı nâ'ibine

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Selanik'e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâretlerini rü'yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Petro Kara İstoyanoviç'in yerine bu kere Mösyö Kosta Nikola Hristiç ta'yîn olunarak yerine müceddeden berât-ı âlîşânım virilmiş oldığı beyânıyla ve mûmâ-ileyh Mösyö Kosta Nikola Hristiç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş idiğünden fi 21 Şa'bân sene 306 [22 Nisan 1889]

[Hüküm 6]
Piriştine Kosolosluğu vekâleti
Mûmâ-ileyhin vukû'a vefatına mebnî yerine diğeri ta'yîn olunmuşdır fi 22 Muharrem sene 308 [7 Eylül 1890]
Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Kosova vilâyeti valisi olub birinci rütbe mecîdi ve ikinci rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan Faik Paşa dâmet mu'allahumaya ve Piriştine kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Piriştine'ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâretlerini rü'yet eylemek üzere bu kere Mösyö Luka Martikoviç'in muvakkaten konsolos vekîli ta'yîn kılınmış oldığından bahisle me'mûriyetini hâvî lâzım gelen emr-i şerîfimin i'tâsı hükûmet-i müşârün-ileyhânın Der-sa'âdetimde mukîm sefâreti canîbinden bi't-takrîr istid'â olunmuş ve Devlet-i Aliyyemle Sırbistan hükûmeti konsoloslar ta'yîni selâhiyetini bi'l-mukabele tasdîk iderler ve bu konsolosların i'zâm olundıkları memleketde hukûk-ı milel kavâ'idi

esası üzerine ifâ-yı me’mûriyet idecek ve bu sûretle Memâlik-i Şâhânemde Sırb konsoloslarının gerek vezâ’if-i me’mûriyetlerine ve gerek şahıslarına müte‘allik husûsâtda Memâlik-i Osmanîyede mukîm düvel-i sâ’ire konsoloslarına virilen imtiyâzât ve mu‘âfiyât-ı fevka’l-âdeye vechen mine’l-vücûh hakları olmayacakdır deyü Belgrad sefâret-i seniyyemle hükûmet-i müşârün-ileyhâ Hâriciye Nezâreti beyninde akd olunan sûret-i tesviye-i muvakkatenin birinci maddesinde münderîc bulundığı kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Luka Martikoviç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı dahi tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş olmakdan nâşî keyfiyet taraf-ı eşref-i pâdişâhâne arz ile lede’l-istizân ol-vechle icrâsı husûsuna irâde-i seniyye-i mülûkânem müte‘allik ve şeref-südûr olarak muktezâ-yı minîfi üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki vali-i müşâr ve nâ’ib-i mûmâ-ileyhimasız keyfiyet ma‘lûmunuz oldıkda mûmâ-ileyh Mösyö Luka Martikoviç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ canîbinden ber-minvâl-i muharrer Piriştine’de muvakkaten konsolos vekîli olub ol-tarafa gelüb giden Sırb hükûmeti tüccâr ve teb‘asının umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâretlerini sûret-i tesviye-i muvakkate mûcebince rü’yet eylemesine kimesne tarafından bir gûne mümanâ‘at ve muhâlefet olunmayub hakkında hürmet ve ri‘âyet olunarak ve umûr-ı me’mûresinde dahi lâzıme-i mu‘âvenetkârinin icrâsına mübâderet eyleyesiz fi 24 Zi’l-hicce sene 306 [21 Ağustos 1889]

[s. 4]
[Hüküm 7]
Zabt emri
Mûmâ-ileyhin yerine diğeri ta‘yîn kılınmışdır fi 8 Cemâziye’l-evvel sene 310 [28 Kasım 1892]
Bir sûreti
Asâkir-i nizâmiye-i şâhânem müşîrâtından Kosova vilâyeti valisi olub imtiyâz-ı nişân-ı hümâyûnumu ve murassa‘-i Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan vezîrim Ahmed Eyüb Paşa iclâlehuya ve Üsküb kazâsı nâ’ibine hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Üsküb’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Körke Popoçiç’in azliyle yerine bu kere Mösyö Vladimir Kariç konsolos ta‘yîn olunarak yerine müceddeden berât-ı âlîşânım virilmiş oldığı beyânıyla ve mûmâ-ileyh Mösyö

Vladimir Kariç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş idiğünden fi 29 Cemâziye’l-ahire sene 307 [20 Şubat 1890]

[Hüküm 8]
Zabt emri
Mûmâ-ileyhin yerine diğeri ta‘yîn şod 23 Receb sene 310 [10 Şubat 1893]
Bir sûreti
Selanik vilâyeti valisi olub murassa‘-i Osmanî ve birinci rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan vezîr Galib Paşa iclâlehuya ve Selanik kazâsı nâ’ibine hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Selanik’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Kosta Hristiç’in yerine bu kere Mösyö Vladimir Luiniç konsolos ta‘yîn olunarak yerine müceddeden berât-ı âlîşânım virilmiş oldığı beyânıyla ve mûmâ-ileyh Mösyö Vladimir Luiniç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş idigünden fi 23 Zi’l-hicce sene 307 [10 Ağustos 1890]

[Hüküm 9]
Piriştine Konsolosluk vekâlet emri
Mûmâ-ileyhin yerine diğeri ta‘yîn şod fi 8 Cemâziye’l-evvel sene 310 [28 Kasım 1892]
Bir sûreti
Asâkir-i nizâmiye-i şâhânem müşîrâtından Kosova vilâyeti valisi olub imtiyâz-ı nişân-ı hümâyûnum ve murassa‘-i Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan vezîr Ahmed Eyüb Paşa iclâlehuya ve Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Piriştine sancağı mutasarrıfı ve birinci rütbe mecîdi ve ikinci rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarının hâ’iz ve hâmil Hafız Mehmed Paşa dâmet mu‘allahumaya ve Piriştine Kazâsı nâ’ibine hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Piriştine’ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere konsolos vekîli bulunan Mösyö Luka Marnikoviç’in vukû‘-ı vefatına mebnî yerine bu kere Mösyö İstan Koviç ta‘yîn

kılınmış oldığından bahisle ve müteveffâ-yı mûmâ-ileyh vekâletini mutazammın üç yüz altı senesi Zi'l-hicce'sinin yirmi dördüncü günü tarihiyle vekâlet-i emr-i şerîfi virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö İstan Koviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş olmağla fi 22 Muharrem sene 308 [7 Eylül 1890]

[Hüküm 10]
Piriştine Konsolosluğu vekâleti
Diğeri ta'yîn şod
Bir sûreti
Ferîkân-ı kirâmdan Kosova vilâyeti valisi olub murassa'-i Osmanî ve birinci rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan İbrahim Paşa ve Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Piriştine sancağı mutasarrıfı ve birinci rütbe mecîdi ve ikinci rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarının hâ'iz ve hâmil Bahri Paşa dâmet mu'allahumaya ve Piriştine kazâsı nâ'ibine

Sırbiye hükûmeti tarafından Piriştine'de konsolos vekîli bulunan Mösyö İstankoviç'in bu kere Üsküb konsolosluğuna tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine Mösyö Milan Noviç ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve vekîl-i sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz sekiz senesi Muharrem'inin yirmi ikinci günü tarihiyle vekâlet-i emr-i şerîfi virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyhin Mösyö Milan Noviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân fi 8 Cemâziye'l-evvel sene 310 [28 Kasım 1892]

[s. 5]
[Hüküm 11]
Zabt emri
Mûmâ-ileyhin yerine diğeri ta'yîn kılınmışdır fi 10 Muharrem sene 314 [21 Haziran 1896]
Bir sûreti
Ferîkân-ı kirâmdan Kosova vilâyeti valisi olub murassa'-i Osmanî ve birinci rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan İbrahim Paşa dâmet mu'allahumaya ve Üsküb kazâsı nâ'ibine

Sırbiye hükûmeti tarafından Üsküb'de konsolos bulunan Mösyö Vladimir Kariç'in yerine hükûmet-i müşârün-ileyhâ tarafından Piriştine'de konsolos vekîli bulunan Mösyö Todor İstankoviç ta'yîn olunarak müceddeden berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virilmiş oldığı beyânıyla ve mûmâ-ileyh Mösyö Todor İstankoviç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân fi 8 Cemâziye'l-evvel 310 [28 Kasım 1892]

[Hüküm 12]
Zabt emri
Mûmâ-ileyhin yerine diğeri ta'yîn şod fi 18 Receb sene 310 [30 Ocak 1893]
Bir sûreti
Vükelâ-yı fihâm-ı saltanat-ı seniyyemden Selanik vilâyeti valisi olub murassa'-i Osmanî ve birinci rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan vezîr-i dirâyet-semîrim ve Hüsnü Paşa iclâlehuya ve Selanik kazâsı nâ'ibine

Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik'de konsolos bulunan Mösyö Lunitiç'in yerine bu kere Hâriciye me'mûrlarından Mösyö Körke Genciç cenerâl konsolos ta'yîn olunarak yerine müceddeden berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virilmiş oldığı beyânıyla ve mûmâ-ileyh Mösyö Körke Genciç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân fi 27 Receb sene 310 [14 Şubat sene 1893]

[Hüküm 13]
Zabt emri
Mûmâ-ileyhin yerine diğeri ta'yîn şod fi 8 Zi'l-hicce sene 311 [12 Haziran 1894]
Bir sûreti
Yine Selanik vilâyeti valisi müşârün-ileyh ve Selanik kazâsı nâ'ibine
Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik'de cenerâl konsolos bulunan Mösyö Körke Genciç'in yerine bu kere Sırbiye Hâriciye erkânından Mösyö Vladimir Potiç ta'yîn olunarak yerine müceddeden berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virilmiş oldığı beyânıyla ve mûmâ-ileyh Mösyö Vladimir Potiç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân fi 18 Safer sene 310 [11 Eylül 1892]

[Hüküm 14]

Piriştine Konsolosluğu vekâleti
Diğeri ta‘yîn kılınmışdır fi 23 Şevvâl sene 314 [27 Mart 1897]
Bir sûreti
Ferîkân-ı kirâmdan Kosova vilâyeti valisi olub murassa‘-i Osmanî ve birinci rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan İbrahim Paşa ve Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Piriştine sancağı mutasarrıfı ve birinci rütbe mecîdi ve ikinci rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarının hâ’iz ve hâmil Bahri Paşa dâmet mu‘allahumaya ve Piriştine kazâsı nâ’ibine

Sırbiye hükûmeti tarafından Piriştine’de konsolos vekîli bulunan Mösyö Milan Noviç’in yerine bu kere Sırbiye Hâriciye Nezâreti kâtiblerinden Mösyö Prenoslav Nuşiç ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve vekîl-i sâbıka me’mûriyetini mutazammın işbu sene-i mübâreke Cemâziye’l-evveli’sinin sekizinci günü tarihiyle vekâlet-i emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Prenoslav Nuşiç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş olmağla fi 18 Safer sene 310 [11 Eylül 1892]

[Hüküm 15]
Zabt emri
Mûmâ-ileyhin yerine diğeri ta‘yîn şod fi 25 Cemâziye’l-evvel sene 313 [13 Kasım 1895]
Bir sûreti
Yine Selanik vilâyeti valisi müşârün-ileyh ve Selanik kazâsı nâ’ibine
Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik’de cenerâl konsolos bulunan Mösyö Vladimir Luniç’in aher mahalle me’mûriyeti cihetiyle yerine Mösyö Bojidar Bodi ta‘yîn olunarak yerine müceddeden berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virilmiş oldığı beyânıyla ve mûmâ-ileyh Mösyö Bojidar Bodi hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân fi 8 Zi’l-hicce sene 311 [12 Haziran 1894]

[s. 6]
[Hüküm 16]
Zabt emri
Diğeri ta‘yîn kılınmışdır fi 23 Şevvâl sene 314 [27 Mart 1897]
Bir sûreti

Vüzerâ-yı a‘zâm-ı saltanat-ı seniyyemden Selanik vilâyeti valisi olub murassa‘-i Osmanî ve mecîd nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil vezîr-i dirâyet-semîrim Hasan Fehmi Paşa iclâlehu ve Selanik kazâsı nâ’ibine mevlânâ zidet feza’iluhuya

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Selanik’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Boje Bodi’nin aher mahalle me’mûriyetine mebnî yerine Sırbiye Hâriciye Nezâreti erkânından Mösyö İvan Pavloviç ta‘yîn olunarak müceddeden berât-ı âlîşânım virilmiş oldığı beyânıyla ve mûmâ-ileyh Mösyö İvan Pavloviç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân olmuş idiğünden fi 25 Cemâziye’l-evvel sene 313 [13 Kasım 1895]

[Hüküm 17]
Zabt emri
Diğeri ta‘yîn kılınmışdır fi 11 Ramazân sene 315 [3 Şubat 1898]
Bir sûreti
Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Kosova vilâyeti valisi olub birinci rütbe mecîdi ve ikinci rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan Hafız Mehmed Paşa dâmet mu‘allahumaya ve Üsküb kazâsı nâ’ibine

Sırbiye hükûmeti tarafından Üsküb’de konsolos bulunan Mösyö Todor İskoviç’in yerine bu kere Sırbiye sefâreti başkâtibi Mösyö Mişel Ristiç ta‘yîn olunarak ve mûmâ-ileyh Mösyö Mişel Ristiç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân fi 10 Muharrem sene 314 [21 Haziran 1896]

[Hüküm 18]
Zabt emri
Diğeri ta‘yîn şod fi 11 Ramazân sene 315 [3 Şubat 1898]
Bir sûreti
Vüzerâ-yı a‘zâm-ı saltanat-ı seniyyemden Selanik vilâyeti valisi olub birinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan vezîr-i dirâyet-semîrim Hüseyin Rıza Paşa iclâlehu ve Selanik kazâsı nâ’ibine zidet feza’iluhuya

Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik'de cenerâl konsolos bulunan Mösyö İvan Pavloviç'in yerine Mösyö Dimitri Bodi ta'yîn olunarak ve mûmâ-ileyh Mösyö Dimitri Bodi'nin hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 23 Şevvâl sene 314 [27 Mart 1897]

[Hüküm 19]
Piriştine Konsolosluğu vekâleti
Diğeri konsolos ta'yîn kılınmışdır fi 27 Zi'l-ka'de sene 314 [29 Nisan 1897]
Bir sûreti
Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Kosova vilâyeti valisi olub birinci rütbe mecîdi ve ikinci rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan Hafız Mehmed Paşa dâmet mu'allahumaya mütehayyizân-ı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden Piriştine sancağı mutasarrıfı ve ikinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarının hâ'iz ve hâmil Rükneddin Beğ dâme uluvvuhu ve Piriştine nâ'ibine

Sırbiye hükûmeti tarafından Piriştine'de konsolos vekîli bulunan Mösyö Prenislav Nuşiç'in yerine Mösyö Miloykovsa Linoviç ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve vekîl-i sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on senesi Zi'l-ka'de'sinin on sekizinci günü tarihiyle vekâlet-i emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Miloykovsa Linoviç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk fi 23 Şevvâl sene 314 [27 Mart 1897]

[Hüküm 20]
Manastır Konsolosluğu vekâleti
Diğeri ta'yîn kılınmışdır fi 3 Rebiü'l-evvel sene 317 [12 Temmuz 1899]
Bir sûreti
Mütehayyizân-ı ferîkân-ı kirâmdan ve yâverân-ı şehriyârânemden Manastır vilâyeti valisi olub birinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan Abdulkerim Paşadâmet mu'allahumaya ve Manastır kazâsı nâ'ibine zidet feza'iluhuya

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Manastır'a gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa'-i ticaretlerini rü'yet eylemek üzere konsolos bulunan Mösyö Dimitri Bodi'nin[s. 7]aher mahalle tahvîl-i me'mûriyetine mebnî yerine Mösyö Miloykovsa Linoviç konsolos vekîli ta'yîn kılınmış oldığından bahisle ve konsolos-ı sâbıka

me’mûriyetini mutazammın üç yüz altı senesi Rebiü’l-ahir’inin yirmi altıncı günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan mûmâ-ileyh Mösyö Miloykovsa Linoviç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı dahi tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden müstebân 25 Zi’l-ka‘de sene 314 [27 Nisan 1897]

[Hüküm 21]
Zabt emri
Diğeri ta‘yîn kılınmışdır fi 26 Receb sene 316 [12 Ekim 1898]
Bir sûreti
Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Kosova vilâyeti valisi olub birinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan Hafız Mehmed Paşa dâmet mu‘allahuya ve mütehayyizân-ı ricâl-ı Devlet-i Aliyyemden Piriştine sancağı mutasarrıfı ve ikinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarının hâ’iz ve hâmil Rükneddin Beğ dâme uluvvuhu ve Piriştine nâ’ibine

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Piriştine’ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere konsolos vekîli bulunan Mösyö Miloykovsa Linoviç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyetine mebnî yerine Mösyö Tiodor İstankoviç’in konsolos ta‘yîn olunarak ve vekîl-i sâbıka me’mûriyetine mübeyyen üç yüz on dört senesi Şevvâl’inin yirmi üçüncü günü tarihiyle vekâlet-i emr-i şerîfim virildiği kuyûddan mûmâ-ileyh Mösyö Tiodor İstankoviç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 27 Zi’l-ka‘de sene 314 [29 Nisan 1897]

[Hüküm 22]
Siroz Konsolosluğu vekâleti
Yerine diğeri ta‘yîn kılınmışdır fi 9 Rebiü’l-evvel sene 317 [18 Temmuz 1899]
Vüzerâ-yı a‘zâm-ı saltanat-ı seniyyemden Selanik vilâyeti valisi olub birinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan vezîr-i dirâyet-semîrim Rıza Paşa iclâlehuya mütehayyizân-ı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden Siroz sancağı mutasarrıfı ve ikinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil Mustafa Nail Beğ dâme uluvvuhuya ve Siroz nâ’ibine hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Siroz’a gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticariyelerini rü’yet eylemek üzere bu kere Mösyö Prenislav Nuşiç konsolos

vekîli ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ol-bâbda me’mûriyetini hâvî emr-i şerîfin i‘tâsı hükûmet-i müşârün-ileyhânın Der-sa‘âdetimde mukîm sefâret cânibinden bi’t-takrîr istid‘â ve iltimâs olunmuş oldığına ve saltanat-ı seniyyem ile hükûmet-i müşârün-ileyhâ beyninde konsoloslar hakkında akd ve tanzîm kılınmış olan mukavelenâmenin birinci maddesinde tarafeyn akdinden her birisi diğerinin bilâd ve mevâki‘-i ticâriyesine cenerâl konsoloslar ve konsoloslar ve konsolos vekîlleri ve konsolos me’mûrları ta‘yîn olunmak selâhiyetini hâ’iz olacak ve fakat konsolos kabûlünü münâsib görmedikleri mahalleri tasrîh eylemek hakkını muhâfaza idecekdir şurası mukarrerdir ki bu kayd-ı ihtirâzlar bi’l-cümle evvel sa’ireye dahi şâmil olmadıkca tarafeynden birisi hakkında câri olamıyacakdır bu muharrer bulundığı gibi mu‘âmeleye Mösyö Prenislav Nuşiç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı dahi tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretnâmesinin himâmet idiğüne mebnî keyfiyet taraf-ı eşref-i pâdişâhâneme arz ile emr oldığından ol-vechle icrâsı husûsuna emr ve irâde-i seniyye-i mülûkânem müte‘allik ve şeref südûr olmuş olmağın muktezâ-yı minîfi üzere mûmâ-ileyh hükûmet-i müşârün-ileyhâ cânibinden Siroz’da konsolos vekîli olub ol-tarafa amed-şod iden Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asının umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâretlerini rü’yet eylemesine kimesne tarafından mümanâ‘at olunmayub hakkında hürmet ve ri‘âyet-i lâyıkanın icrâ ve umûr-ı me’mûresinde dahi lâzıme-i mu‘âvenetkârinin ifâsına mübâderet eyleyesiz tahrîren fi’l-yevm selâtün min şehr-i Rebiü’l-evvel li-sene hams aşer ve selâse mi’ete ve elf [3 Rebiü’l-ahir 1305]

[Hüküm 23]
Zabt emri
Diğeri ta‘yîn kılınmışdır
Fi 9 Rebiü’l-evvel sene 317 [18 Temmuz 1899]
Bir sûreti
Vüzerâ-yı a‘zâm-ı saltanat-ı seniyyemden Selanik vilâyeti valisi olub birinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan vezîr-i dirâyet semîrim Hüseyin Rıza Paşa iclâlehu ve Selanik kazâsı nâ’ibine zidet feza’iluhuya

Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik’de konsolos bulunan Mösyö Dimitri Bodi’nin yerine Mösyö Pol Deniç’in cenerâl konsolos ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın üç yüz on dört senesi Şevâl’inin yirmi

üçüncü günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Pol Deniç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 11 Ramazân sene 315 [3 Şubat 1898]

[Hüküm 24]
Zabt emri
Diğeri ta'yîn kılınmışdır fi 3 Rebiü'l-evvel sene 317 [12 Temmuz 1899]
Bir sûreti
Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Kosova vilâyeti valisi olub birinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan Hafız Mehmed Paşa dâmet mu'allahumaya ve Üsküb kazâsı nâ'ibine

Sırbiye hükûmeti tarafından Üsküb'de konsolos bulunan Mösyö Ristiç'in yerine Mösyö Miloslav Kortodiç'in cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış oldığından ve konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on dört senesi Muharrem'inin üçüncü günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Miloslav Kortodiç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 11 Ramazân 315 [3 Şubat 1898]

[Hüküm 25]
Zabt emri
Diğeri ta'yîn olunmuşdır fi 14 Zi'l-hicce sene 317 [15 Nisan 1900]
Bir sûreti
Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Kosova vilâyeti valisi olub birinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan Hafız Mehmed Paşa dâmet mu'allahumaya mütehayyizân-ı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden Piriştine sancağı mutasarrıfı Mustafa Kâmil Efendi dâme uluvvuhu ve Piriştine nâ'ibine hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tarafından Piriştine'de konsolos bulunan Mösyö Tiodor İstankoviç'in aher mahalle me'mûriyeti cihetiyle yerine Mösyö İsvetislav Simiç ta'yîn kılınmış oldığından ve konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on dört senesi Zi'l-ka'de'sinin yirmi birinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö İsvetislav Simiç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 26 Receb 316 [10 Aralık 1898]

[Hüküm 26]
Zabt emri
Diğeri ta‘yîn olunmuşdır fi 18 Zi’l-hicce sene 317 [9 Nisan 1900]
Bir sûreti
Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Kosova vilâyeti valisi olub birinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan Hafız Mehmed Paşa dâmet mu‘allahumaya Üsküb nâ’ibine hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Üsküb’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa‘-i ticâretlerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Miloslav Kortoviç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine Mösyö Pol Deniç ta‘yîn olunarak ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın üç yüz on beş senesi Ramazân’ının on birinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Pol Deniç hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 3 Rebiü’l-evvel sene 317 [12 Temmuz 1899]

[s. 9]
[Hüküm 27]
Zabt emri
Bir sûreti
Mütehayyizân-ı ferîkân-ı kirâmdan Manastır vilâyeti valisi olub murassa‘-i Osmanî ve birinci rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan Abdulkerim Paşa dâmet mu‘allahumaya ve Manastır nâ’ibine hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tarafından Manastır’da konsolos vekîli bulunan Mösyö Miloykovsa Litoviç’in yerine Mösyö Mişel Ristiç konsolos ta‘yîn kılınarak ve vekîl-i sâbıka me’mûriyetini mutazammın üç yüz on dört senesi Zi’l-ka‘de’sinin yirmi beşinci günü tarihiyle vekâlet-i emr-i şerîfim virildiği ve mûmâ-ileyh Mösyö Mişel Ristiç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk fi 3 Rebiü’l-evvel sene 317 [12 Temmuz 1899]

[Hüküm 28]
Siroz Konsolosluğu vekâleti
Bir sûreti

Vüzerâ-yı a‘zâm-ı saltanat-ı seniyyemden Selanik valisi olub murassa‘-i Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan vezîr-i dirâyet-semîrim Hasan Refik Paşa iclâlehu ve ricâl-i Devlet-i Aliyyemden Siroz sancağı mutasarrıfı ve dördüncü rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânını hâ’iz ve hâmil Cemal Beğ dâme uluvvuhu ve Siroz nâ’ibine

Sırbiye hükûmeti tarafından Siroz’da konsolos vekîli bulunan Mösyö Branislav Nuşiç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine Mösyö Simon Avramoviç ta‘yîn kılınmış oldığından bahisle ve vekîl-i sâbıka me’mûriyetini mutazammın üç yüz on beş senesi Rebiü’l-evvel’inin otuzuncu günü tarihiyle vekâlet-i emr-i şerîfi virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Simon Avramoviç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı ve yerlüden bulunmadığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretindendir fi 9 Rebiü’l-evvel sene 317 [18 Temmuz 1899]

[Hüküm 29]
Zabt emri
Diğeri ta‘yîn kılınmışdır fi 28 Receb sene 318 [21 Kasım 1900]
Bir sûreti
Vüzerâ-yı a‘zâm-ı saltanat-ı seniyyemden Selanik vilâyeti valisi olub murassa‘-i Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan vezîr-i dirâyet-semîrim Hasan Refik Paşa iclâlehu ve Selanik kazâsı nâ’ibine zidet feza’iluhuya

Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik’de cenerâl konsolos bulunan Mösyö Pol Deniç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine Mösyö Jan Kristiç ta‘yînolunarak ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın üç yüz on beş senesi Ramazân’ının on birinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Jan Kristiç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 9 Rebiü’l-evvel sene 317 [18 Temmuz 1899]

[Hüküm 30]
Zabt emri
Bir sûreti

Mütehayyizân-ı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden Kosova vilâyeti valisi olub ikinci rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan Reşad Beğ ve Piriştine sancağı mutasarrıfı Kamil Efendi dâme uluvvuhu ve Piriştine kazâsı nâ'ibine

Sırbiye hükûmeti tarafından Piriştine'de konsolos bulunan Mösyö Simiç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine Mösyö Sima Avramoviç ta'yîn olunarak ve konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın bin üç yüz on altı senesi Receb'inin yirmi altıncı günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Sima Avramoviç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 14 Zi'l-hicce sene 317 [15 Nisan 1900]

[s. 10]
[Hüküm 31]
Zabt emri
Diğeri ta'yîn kılınmışdır fi 21 Şevvâl sene 318 [11 Şubat 1901]
Bir sûreti
Yine Kosova vilâyeti valisi Maşallah ve Üsküb nâ'ibine
Sırbiye hükûmeti tarafından Üsküb'de cenerâl konsolos bulunan Mösyö Pol Deniç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine Mösyö Matyas Boşkoviç cenerâl konsolos ta'yîn olunarak ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on yedi senesi Rebiü'l-evvel'inin üçüncü günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Matyas Boşkoviç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 18 Zi'l-hicce 317 [9 Nisan 1900]

[Hüküm 32]
Zabt emri
Diğeri ta'yîn kılınmışdır fi 26 Safer 320 [4 Haziran 1902]
Bir sûreti
Vüzerâ-yı a'zâm-ı saltanat-ı seniyyemden Selanik vilâyeti valisi olub murassa'-i Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan vezîr-i dirâyet-semîrim Hasan Refik Paşa iclâlehu ve Selanik kazâsı nâ'ibi Mevlânâ zidet feza'iluhuya hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik'de cenerâl konsolos bulunan Mösyö Jan Kristiç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine Mösyö Giorgiye Tenadoviç ta'yîn olunarak ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on yedi senesi Rebiü'l-evvel'inin dokuzuncu günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Giorgiye Tenadoviç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 28 Receb sene 318 [21 Kasım 1900]

[Hüküm 33]
Zabt emri
Bir sûreti
E'âzım-ı ricâl-ı Devlet-i Aliyyemden Kosova vilâyeti valisi olub birinci rütbe Osmanî ve ikinci rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil sadrdan Reşad Beğ dâme uluvvuhu ve Üsküb kazâsı nâ'ibine

Sırbiye hükûmeti tarafından Üsküb'de cenerâl konsolos bulunan Mösyö Matyas Boşkoviç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine Mösyö Milosav Kortoviç nâm zât cenerâl konsolos ta'yîn olunarak ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on yedi senesi Zi'l-hicce'sinin on sekizinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Milosav Kortoviç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 21 Şevvâl sene 318 [11 Şubat 1901]

[Hüküm 34]
Zabt emri
Bir sûreti
Vüzerâ-yı a'zâm-ı saltanat-ı seniyyemden Selanik vilâyeti valisi olub murassa' imtiyâz-ı nişân-ı hümâyûnu ve murassa'-i Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan vezîr-i dirâyet-semîrim Hasan Fehmi Paşa iclâlehuya ve Selanik kazâsı nâ'ibi Mevlana zidet feza'iluhuya

Sırbiye hükûmeti tarafından Selanik'de cenerâl konsolos bulunan Mösyö Yorgi Tenadoviç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine Mösyö Jorj Nikoliç nâm zât cenerâl konsolos ta'yîn olunarak ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın üç yüz on sekiz senesi Receb'inin yirmi sekizinci günü tarihiyle berât-ı

âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö Jorj Nikoliç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı tabi'iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden denilerek fi 26 Zi'l-ka'de sene 320 [14 Şubat 1903]

[s. 11]
[Hüküm 35]
Üsküb Cenerâl Konsolosluğu zabt emri
Sûreti
Mütehayyizân-ı ferîkân-ı kirâmdan ve yâverân-ı şehr-i yârânemden Kosova vilâyeti valisi olub murassa'-i mecîdi ve birinci rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan Şükrü Paşa dâmet mu'allahumaya ve Üsküb kazâsı nâ'ibine

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Üsküb'e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticariyelerini rü'yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Milosan Kortoviç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine Manastır cenerâl konsolos-ı sâbıkı Mösyö Mihail Ristiç nâm zât cenerâl konsolos ta'yîn olunarak ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me'mûriyetini mutazammın bin üç yüz on sekiz senesi Şevvâl'inin yirmi birinci günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği ve mûmâ-ileyh Mösyö Mihail Ristiç'in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb'asından oldığı icrâ kılınan tedkîkat-ı kuyûdiyeden anlaşılmış idiğüne binâen fi 29 Cemâziye'l-evvel sene 321[23 Ağustos 1903]

[Hüküm 36]
Piriştine Cenerâl Konsolosluğu zabt emri
Bir sûreti
Kosova vilâyeti valisi ve Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Piriştine sancağı mutasarrıfı ve ikinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil Süleyman Asaf Paşa dâmet mu'allahumaya ve Piriştine kazâsı nâ'ibine

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Piriştine'ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâriyelerini rü'yet eylemek üzere konsolos bulunan Mösyö Sima Avramoviç aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle mahal-i mezkûr hükûmet-i müşârün-ileyhâ tarafından cenerâl konsolos ta'yîn olunan Mösyö Mihail Markoviç nâm zâtın me'mûriyetini mutazammın berât-ı âlîşânım ısdâr olundığı gibi işbu zabt-ı şerîfim dahi tasdîk kılınmış olmağla siz ki vali ve mutasarrıf-ı müşâr ve nâ'ib-i

mûmâ-ileyhimsiz keyfiyet ma‘lûmunuz oldıkda zikr olunan cenerâl konsolosluğun marr-ül-beyân berât-ı âlîşânım mûcebince mûmâ-ileyh zabt itdirilüb hakkında mu‘âvenet-i lâzıme ifâsı husûsuna mübâderet eyleyesiz fi 8 Cemâziye’l-ahir sene 321[01 Eylül 1903]

[Hüküm 37]
Manastır Cenerâl Konsolosluğu zabt emri
Bir sûreti
E‘âzım-ı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden Manastır vilâyeti valisi olub ikinci rütbe Osmanî ve üçüncü rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan Hazım Beğ dâme uluvvuhu ve Manastır nâ’ibi Mevlânâ zide ilmuhuya

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Manastır’a gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Mihail Ristiç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine Mösyö İsvetislak İstaneloviç nâm zât cenerâl konsolos ta‘yîn olunarak ve cenerâl konsolos-ı sâbıka me’mûriyetini mutazammın bin üç yüz on yedi senesi Rebiü’l-evvel’inin üçüncü günü tarihiyle berât-ı âlîşân ve zabt-ı emr-i şerîfim virildiği kuyûddan ve mûmâ-ileyh Mösyö İsvetislak İstaneloviç’in hükûmet-i müşârün-ileyhâ teb‘asından oldığı tabi‘iyyet kaleminin tasdîk ve işaretinden fi 11 Şevvâl sene 321[31 Aralık 1903]

[Hüküm 38]
Selanik Cenerâl Konsolosluğu zabt emri
Bir sûreti
Vüzerâ-yı a‘zâm-ı saltanat-ı seniyyemden Selanik vilâyeti valisi olub imtiyâz-ı nişân-ı hümâyûnumu ve murassa‘i Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan vezîr-i dirâyet-semîrim Hasan Fehmi Paşa iclâlehu ve Selanik vilâyeti nâ’ibi Mevlânâ zidet feza’iluhu

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Selanik’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Kevko Nikoliç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine cenerâl konsolos ta‘yîn kılınmış olan sâbık Selanik cenerâl konsolosu Mösyö Vladimir Luniç nâm zâtın me’mûriyetini mutazammın hükûmet-i müşârün-ileyhâ sefâretin taleb ve iş‘ârı

üzerine berât-ı âlîşânım tasdîr olundığı gibi zabtı içün dahi işbu zabt-ı emr-i şerîfim ısdâr ve i‘tâ kılınmış olmağla fi 15 Cemâziye’l-ahir sene 322 [27 Ağustos 1904]

[Hüküm 39]
Piriştine Cenerâl Konsolosluğu zabt emri
Bir sûreti
Yâverân-ı şehr-i yârânemden Kosova vilâyeti valisi ve birinci ferîkleri rütbe-i refi‘yesini hâ’iz ve murassa‘ mecîdi ve birinci rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan Mehmed Şakir Paşa dâme uluvvuhu ve mir-mirân-ı kirâmdan Piriştine sancağı mutasarrıfı ve ikinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan İsmail Paşa dâme ikbâliyuhu Piriştine sancağı nâ’ibi Mevlânâ zidet feza’iluhuya hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Piriştine’ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Mihaylo Markoviç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine cenerâl konsolos ta‘yîn kılınmış olan Sırbiye’nin Petersburg sefâreti kâtib-i sâbıkı Mösyö Miroslav Siyalaykoviç nâm zâtın me’mûriyetini mutazammın hükûmet-i müşârün-ileyhâ sefâretinin taleb ve iş‘ârı üzerine berât-ı âlîşânım tasdîr olundığı gibi zabtı içün dahi işbu zabt-ı emr-i şerîfim ısdâr ve i‘tâ kılınmış olmağla fi 19 Cemâziye’l-ahir sene 322 [31 Ağustos 1904]

[Hüküm 40]
Manastır Cenerâl Konsolosluğu zabt emri
Bir sûreti
Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Manastır vilâyeti valisi olub birinci rütbe Osmanî ve ikinci rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan Hıfzı Paşa dâmet mu‘allahumaya ve Efendi(?) Manastır nâ’ibi Mevlânâ Azim Fehmi Efendi (?) zidet feza’iluhuya hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Manastır’a gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö İsvetislav İstanoyeviç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine cenerâl konsolos ta‘yîn kılınmış olan devlet-i müşârün-ileyhânın Asitâne-i Aliyyem sefâreti başkâtibi Mösyö Jipovin Balogçiç nâm zâtın me’mûriyetini mutazammın hükûmet-i

müşârün-ileyhâ sefâretinin taleb ve iş‘ârı üzerine berât-ı âlîşânım tasdîr olundığı misillû zabtı içün dahi işbu zabt-ı emr-i şerîfim ısdâr ve i‘tâ kılınmış olmağla fi 29 Receb sene 325 [07 Eylül 1907]

[s. 13]
[Hüküm 41]
Piriştine Konsolosluğu zabt emri
Bir sûreti
Birinci ferîkân-ı kirâmdan Kosova vilâyeti valisi olub murassa‘ mecîdi ve birinci rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan Mahmud Şevket Paşa dâme uluvvuhu ve mir-mirân-ı kirâmdan Piriştine sancağı mutasarrıfı ve ikinci rütbe Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarının hâ’iz ve hâmil İsmail Paşa dâme ikbâluhu ve Piriştine nâ’ibi Mevlânâ Ali Himmet Efendi zidet feza’iluhuya hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Piriştine’ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Miroslav İspalaykoviç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine konsolos ta‘yîn kılınmış olan hükûmet-i müşârün-ileyhânın Asitâne-i Aliyyem sefâreti kâtiblerinden Mösyö Milan Peçanaç nâmzâtın me’mûriyetini mutazammın hükûmet-i müşârün-ileyhâ sefâretinin taleb ve iş‘ârı üzerine berât-ı âlîşânım tasdîr olundığı misillû zabtı içün dahi işbu zabt-ı emr-i şerîfim ısdâr ve i‘tâ kılınmış olmağla fi 29 Receb sene 325 [07 Eylül 1907]

[Hüküm 42]
Üsküb Konsolosluğu zabt emri
Bir sûreti
Birinci ferîkân-ı kirâmdan Kosova vilâyeti valisi olub murassa‘ mecîdi ve birinci rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan Mahmud Şevket Paşa dâme uluvvuhu aksa (?) Kosova nâ’ibi Mevlânâ Hasan Fehmi Efendi zidet feza’iluhu hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Üsküb’e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Mihail Ristiç’in aher mahalle tahvîl-i me’mûriyeti cihetiyle yerine konsolos ta‘yîn kılınmış olan hükûmet-i müşârün-ileyhânın Asitâne-i Aliyyem sefâreti kâtiblerinden Mösyö

Liyulumir Mihayloviç nâmzâtın me'mûriyetinini mutazammın hükûmet-i müşârün-ileyhâ sefâretinin taleb ve iş'ârı üzerine berât-ı âlîşânım tasdîr olundığı misillû zabitâ içün dahi işbu zabt-ı emr-i şerîfim ısdâr ve i'tâ kılınmış olmağla fi 8 Şa'bân sene 325 [16 Eylül 1907]

[Hüküm 43]
Manastır Konsolosluğı zabt emri
Bir sûreti
Rum ili beğlerbeğliği pâyelülerinden Manastır vilâyeti valisi olub birinci rütbe Osmanî ve ikinci rütbe mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan Hıfzı Paşa dâmet mu'allahumaya ve Efendi(?) Manastır nâ'ibi Mevlânâ Azim Fehmi Efendi (?) zidet feza'iluhu hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Manastır'a gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâriyelerini rü'yet eylemek üzere cenerâl konsolos bulunan Mösyö Jiyodin Pabogçiç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine konsolos ta'yîn kılınmış olan Üsküb konsolosu Mösyö Liyolumir Mihayloviç nâm zâtın me'mûriyetinini mutazammın hükûmet-i müşârün-ileyhâ sefâretinin taleb ve iş'ârı üzerine berât-ı âlîşânım ısdâr olundığı misillû zabtı içün dahi işbu zabt-ı emr-i şerîfim tasdîr ve i'tâ kılınmış olmağla fi 24 Ramazân sene 325 [31 Ekim 1907]

[Hüküm 44]
Üsküb Cenerâl Konsolosluğu zabt emri
Bir sûreti
Birinci ferîkân-ı kirâmdan Kosova vilâyeti valisi olub murassa' mecîdi ve birinci rütbe Osmanî nişân-ı zi-şânlarını hâ'iz ve hâmil olan Mahmud Şevket Paşa dâme uluvvuhu ve Efendi (?) Kosova nâ'ibi Mevlânâ Hasan Fehmi Efendi zidet feza'iluhuya hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb'asından Üsküb'e gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâriyelerini rü'yet eylemek üzere konsolos bulunan Mösyö Liyubumir Mihayloviç'in aher mahalle tahvîl-i me'mûriyeti cihetiyle yerine cenerâl konsolos ta'yîn kılınmış olan hükûmet-i müşârün-ileyhânın Manastır cenerâl konsolosu Mösyö Jibovin Balogciç nâm zâtın me'mûriyetini mutazammın hükûmet-i müşârün-ileyhâ sefâretinin taleb ve iş'ârı üzerine berât-ı âlîşânım tasdîr olundığı misillû zabtı içün

dahi işbu zabt-ı emr-i şerîfim ısdâr ve i‘tâ kılınmış olmağla fi 24 Ramazân sene 325 [31 Ekim 1907]

[Hüküm 45]
Kahire Konsolosluğu zabt emri
Bir sûreti
Sadâret rütbe-i celîlesiyle Hidiv-i Mısır olub imtiyâz-ı nişân-ı hümâyûnumu ve murassa‘-i Osmanî ve mecîdi nişân-ı zi-şânlarını hâ’iz ve hâmil olan vezîr-i mu‘alla-semirim Abbas Hilmi Paşa iclâlehu vezâ’if-i bi’t-te’yîd iktidâra ve ikbâlehuya hüküm ki

Sırbiye hükûmeti tüccâr ve teb‘asından Kahire’ye gelüb gidenlerin umûr ve husûsât-ı vâkıa-i ticâriyelerini rü’yet eylemek üzere konsolos ta‘yîn kılınmış olan Mösyö Yovan Yovanoviç nâm zâtın canîb-i sefâretden vukû‘bulan taleb ve istid‘â üzerine bi’l-istizân şâyân olan müsâ‘ade-i seniyye-i mülûkânem hükm-i münîfine tevfîken me’mûriyetini mutazammın berât-ı âlîşânım ısdâr ve i‘tâ olundığı gibi zabtı içün dahi işbu zabt-ı emr-i şerîfim tasdîr kılınmış olmağla siz ki Sırblu müşârün-ileyhsiz keyfiyet-i ma‘lûm-ı mu‘allim (?) … oldıkda zikr olunan konsolosluğu berât-ı âlîşânım mûcebince ve sûret-i tesviye-i muvakkate hükmünce mûmâ-ileyhâ zabt itdirilmesi esbâbında istihsâline mübâderet eyleyesiz fi 14 Rebiü’l-âhir sene 325 [25 Temmuz 1907]

SONUÇ

Sonuç olarak beylikten devlete dönüşen Osmanlı Devleti uzun yıllar geniş bir coğrafyada hüküm sürmüş ve farklı din, dil ve ırklara mensup insanlara adaletle hükmetmiştir. Kuruluşundan itibaren ihtiyaca göre kurumlarını geliştiren Osmanlı Devleti halkın şikayetlerine ve isteklerine kayıtsız kalmamıştır. Halka bireysel ya da toplu olarak doğrudan padişah'a veya padişahın başında olduğu Divan-ı Hümayuna sunma hakkı verilmiştir. Fakat bu divan Fatih Sultan Mehmet'in hükümdarlığının ilk yıllarına kadar devam etmiştir. Daha sonra padişahın sadece dinleyici olarak katıldığı akabinde ki süreçte padişahların bu divana katılmadığı da bilinmektedir. Sadrazam başkanlığında bir süre daha devam eden Divan-ı Hümayun zamanla görevini farklı kurumlara bırakmıştır.

Giriş kısmında da değinildiği üzere Divan-ı Hümayun'un Amedi Kaleminden çıkan kayıtlar bir kısmına Düvel-i Ecnebiye defterleri denilmiştir. Bu defterlerin içerisinde bulunan Sırbistan Nişan (Tahvil) defteri ve Sırbistan Ahkam Defterleri de mevcuttur. Defterlerin içeriğine bakıldığı zaman yabancı tüccar ve elçilerden, konsoloslardan gelen yazışmalar, yabancı devletlere ait gemilerin Osmanlı'nın limanlarını kullanabilmesi için izinlerin verilmesi, bu izinlerin takibi konuları mevcuttur. Bu konuların yanı sıra konaklama, yol hükümleri ve tüccar beratları da bulunmaktadır. Son zamanlarda ise elçi, konsolos ve tercümanların oğullarına ve yardımcılarına tanınan ayrıcalıklar gibi konularda bulunmaktadır. Örnek vermek gerekirse, 21. Hüküm de geçen, Sırp milleti Başknezi Miloş Obrenoviç'in istifasından sonra yerine oğlu Mihal Bey getirilmiş ancak bu esnada da Miloş Bey'e istediği yerde seyahat etme hakkı verilmiştir.

Defterlerin içerikleri göz önüne alındığın da Osmanlı devleti ile Sırbistan hükümeti arasında yaklaşık yetmiş yıllık bir dönemde bize bilgi sağlamaktadır. Defterlerin devlet-birey, merkezi idare-yerel idare ilişkileri ve toplumsal hayata dair birçok içeriği kapsadığı çalışmamızın desteklediği sonuçlardandır. Oldukça önemli içeriğe sahip olan bu defterler transkripsiyon edilmiş ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmaya bir de sözlük eklenmiştir. Sırbistan coğrafyasına özgü tabir ve terimlerin daha kolay anlaşılması amaçlanmıştır. Yine elimizde iki farklı defter olduğundan

dolayı değerlendirme kısmında nişan ve ahkam defteri olarak ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

094/1 numaralı Sırbistan Nişan Defteri toplamda 93 hükümden oluşmaktadır. 095/2 numaralı Sırbistan Ahkam Defteri ise 45 hükümden oluşmaktadır. Defterlerin değerlendirilmesi kısmında çalışmanın yöntem ve usullerinden bahsedilmiştir. Defter de 43. Numaralı hükümde geçen önemli bir konu ise 30 Mart 1856 Paris antlaşmasıdır. Antlaşmada Osmanlı devleti ile Sırbistan hükümetini kapsayan on iki madde bulunmaktadır. Bu konu Osmanlı Devleti ile Sırbistan arasındaki ilişkileri açıklamamız da tezin konusu olan defterlerin ehemmiyetini bir kez daha ortaya koymaktadır. Defterlerin içeriklerinden bahsedilmiş olup, defterlerde geçen konular maddi, siyasi, askeri vb. gibi konularda bu iki defter önemli derece de yer tutmaktadır.

Bu bağlamda tez çalışmamız olan 094/1 nolu Düvel-i Ecnebiye Defteri ve 095/2 nolu Düvel-i Ecnebiye Defterleri büyük önem arz etmektedir. Osmanlı Devleti ile Sırbistan hükümeti arasındaki münasebetlere ışık tutması amacı ile transkripsiyon ve değerlendirmesi yapılmıştır. Bu iki defter kapsamında Osmanlı Devleti ile Sırbistan hükümeti arasında başta ticaret olmak üzere, diplomatik, siyasi, sosyal ilişkilerde ortaya çıkan gelişmeler neticesinde verilen hükümler ve anlaşmaları ihtiva eden defterler neticesinde Osmanlı Devleti ile Sırbistan hükümeti arasındaki münasebetlerin aydınlatılması amaç edilmiştir. Ve bilim dünyasına bir katkı sağlaması temenni olmuştur.

KAYNAKÇA

AFYONCU Erhan, *Balkanlar El Kitabı*, Bilgehan A. Gökdağ, Osman Karatay (Ed.), *Osmanlı İdaresinde Sırbistan,* Akçağ Yayınları, Ankara 2017.

ALTUĞ Uğur, *1740-1755 Tarihli Ecnebi Defterine Göre Osmanlı-Avusturya Münasebetleri*, T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2001.

ATABEY Fatma, *4 Numaralı Trabzon Ahkâm Defterinin Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi (S.1-50)*, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankırı 2014.

ARMAĞAN Abdullatif, *Klasik Dönemde Osmanlılarda Devlet Yönetim Anlayışına Dair Bazı Düşünceler*, Akademik Bakış, Cilt 5, Sayı 9, kış 2011.

ASLANTAŞ Selim, *Sırp İsyanının Uluslar arası Boyutu (1804-1813),* Uluslar arası İlişkiler Dergisi, Cilt 6, Sayı 21, Bahar 2019.

ASLANTAŞ Selim, "Sırp Knezliği'nde İktidar Mücadelesi: 1838 Türk Anayasası'nın (Turski Ustav) İlânı, Büyük Güçler ve Osmanlı Devleti", *CTAD*, Yıl 9,Sayı 17,Bahar 2013.

BEYDİLLİ Kemal, "MEHMED EMİN RAUF PAŞA", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 28, 2003, s. 465-467.

CASTELLAN Georges, Çev. Dr. Ayşegül Yaraman-Başbuğu, *Balkanların Tarihi 14.-20. yüzyıl*, Milliyet yayınları, İstanbul Mayıs 1993.

EROĞLU Haldun, *Osmanlı-Sırp ilişkileri (1347-1521),* OTAM, 41/ Bahar 2017.

GENÇ Yusuf İhsan, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, yayın No: 108, İstanbul 2010.

GÜNAY Ramazan, *Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2013, sayı 17.

GÜNAL Altuğ, *Sırbistan'ın Avrupa'ya Dönüşü: Nedenler, Engeller, Beklentiler Ve AB Faktörü*, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı Avrupa Çalışmaları Programı Doktora Tezi, 2011.

HALAÇOĞLU Yusuf, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, Türk Tarih Kurumu, 7. Baskı, Ankara 2014.

İNALCIK Halil, *Devlet-i Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar I,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 49.baskı Nisan 2011.

İNALCIK Halil, Çev. Eşref Bengi Özbilen, *Osmanlılar ve Haçlılar*, Alfa yayınları, 1. Basım, Nisan 2014.

İNALCIK Halil, *Türkler ve Balkanlar,* Bal-tam Türklük Bilgisi 3, Balkan Türkoloji Araştırma Merkezi, Prizren, Eylül 2005.

JELAVİCH Barbara, *Balkan Tarihi 18. Ve 19. Yüzyıllar*, Küre Yayınları, 6. Baskı, Haziran 2018.

KAÇMAZ Muhammet, *Türk Tarihinde Balkanlar*, Sakarya Üniversitesi Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Cilt 1, 2011.

KARPAT Kemal, Balkanlar'da Osmanlı Mirası ve Milliyetçilik, Timaş Yayınları, 3. Baskı, İstanbul 2015.

KURT Halil, "*Sırbistan",* T.D.V. İslam Ansiklopedisi, C. 37, İstanbul, 2009.

KOVAÇEVİÇ Naşata, *Knez Miloş ve Arşivi*, Uluslararası Lisansüstü Balkan Çalışmaları Sempozyumu, İstanbul, 13-14 Mayıs 2016.

MAZOVER Mark, Çev. Ozil, Ayşe, Bizans'ın *Çöküşünden Günümüze Balkanlar,* Alfa yayınları, İstanbul 2. Basım Nisan 2017.

NASUHBEYOĞLU Tayfun, *Balkan Tarihine Genel Bir Bakış*, İstanbul, Ekim 2008.

UYGUN Süleyman, *Sırp İsyanı ve Hurşid Ahmet Paşa*, Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 4, Sayı 17, Bahar 2011.

ÖZKAN Ayşe, *Miloş'tan Milan'a Sırp Bağımsızlığı (1830-1878),* IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2011.

TOPRAK Serap, *XIX. Yüzyılda Balkanlarda Ulusçuluk Hareketleri Ve Avrupalı Devletlerin Balkanlar Politikası*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi, Ankara 2011.

SAHİLLİOĞLU Halil, *Ahkâm Defteri*, TDV İslam Ansiklopedisi, Cilt 1, 1988.

SANCAKTAR Caner, *Balkanlar'da Osmanlı Hakimiyeti ve Siyasal Miras*, Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2011.

SHAW Stanford j, SHAW, Ezel Kural, *Osmanlı İmparatorluğu Ve Modern Türkiye Reform, Devrim ve Cumhuriyet: Modern Türkiye'nin Doğuşu 1808-1975*, Cilt 2, E Yayınları, 3. Basım, 2010.

YAVUZ Hulusi, "AHMED HULÛSİ EFENDİ", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 2, s. 9.

YAVAŞ Begüm, "İbrâhim Sârım Paşa", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Cilt: Ek-1, 2016, s.625-626.

ZORKUL Tahir, *Balkanlarda Tük Dili, Osmanlı Mirası ve Türk Kültürünü Araştırma Derneği Yayınları 2*, BABACAN, Hasan, AVCI, İsmail, Rumeli'ye Tarihe ve Yaşananlara Bir Yolculuk: Balkan Yolcusu, Burdur 2016.

SÖZLÜK

A

Aram: İkamet, yerleşme

Asdika: Gerçek dostlar

Atebe-i felek-mertebe: Osmanlı padişahlarının sarayı

Âsaf-âne: Vezire yakışacak surette

Akd: Sözleşme, kararlaştırma

Amed ü reft: Gelip gitme

Akar: Para getiren mülk

Ale'l-ıtlâk: umumiyetle, genel olarak

Âsâr: Nişaneler, alametler

Add: Sayma, sayılma, itibar etme

Akd: Sözleşme, kararlaştırma

Adîde: Çok, birçok

Azîmet: Gitme, gidiş

Ahz: Alma, kabul etme

Asâr: Yapıtlar, yalılar

Aher: Başka, diğer, gayrı

Abd: Köle, kul

B

Bî-dirîg: Esirgeyen

Beravât: Beratlar

Ber-vech: Olduğu gibi

Ber-vech-i âtî: Aşağıda olduğu gibi

Ber-vech-i bâlâ: Yukarıda olduğu gibi

Ber-vech-i meşrûh: Anlatıldığı üzere

Bî-vech: Sebepsiz

Bende: Kul, köle, bağlı

Beher: Her, her biri

Berren: Kara yoluyla

Bahren: Deniz yoluyla

Bilâd: Memleketler, şehirler, kasabalar

Bâb-ı âli: Osmanlı İmparatorluğu zamanında, İstanbul'da sadaret, dahiliye ve hariciye nezaretleri ile şura-yı devlet dairelerinin bulunduğu bina, Osmanlı hükümeti

Bâ-berât: Berat ile

Ba'd-ezîn: Bundan sonra, bundan böyle

Bâzergân: Bezirgan, tacir

Bâc: Vergi, harç, gümrük vergisi

Bâ-berât: berat ile

Bâ-emr-i âli: Sadrazamın emri, fermanı ile

Ba'de-l-imzâ: İmzadan sonra

Bi't-terâfu': Mürafa ile, duruşarak

Bihâr: Denizler

Be-gayet: Pek çok, aşırı, son derecede, pek ziyade

Ber-minvâl-i meşrûh: açıklandığı, anlatıldığı üzere

Bende-gân: Kullar, köleler, padişah hizmetinde olanlar

Beytûtet: Geceleme, gece kalma

Bahâ: Kıymet, bedel, değer

Bi-t-tasmîm: Kurarak, tasarlayarak

Bil-istîzân: İzin ile, ruhsat alarak

Bend: Bağlama

Bi-mennihi te'âlâ: Allah'ın yardımıyla

C

Celîl-üş-şân: Şan ve şerefi pek büyük

D

Dâfi‘: Def eden, savuşturan

Defter-i Hâkanî: Devletin mal, mülk ve arazi işleriyle uğraşan dairesi, tapu ve kadastro

Devlet-i âliyye: Osmanlı İmparatorluğu.

Dâme, dâmet: Daim ve baki olsun

Dâme iclâlühû: Paşalara yazılan resmî kâğıtlarda adlarına şeref pâyesi yerinde ilâve edilen bir tâbir

Dâme mülkühû: Ülkesi dâim olsun

Dâmet saâdetihû: Saadeti dâim olsun

Düstûr-ül-amel: Gereği gibi uygulanacak olan kanun

Der-kâr: Malum, aşikar, bilinen

Devlet-i metbû‘a: Tabi devlet

E

Emvâl: Mallar

El-hâletü hâzihi: Henüz, şimdi

Evlâd ü ıyâl: Çoluk çocuk

Emti‘a: Kumaşlar, satılacak şeyler, mallar

Enseb: Daha münasip, uygun

Enhâr: Irmaklar

Emaret: Emirlik, beğlik, prenslik emir'in hali ve sıfatı

Efkâr: Düşünce, fikir

F

Fi’l-asl: Aslında

Ferik: askeri kolordu kumandanı, tümgeneral, korgeneral

Fürûht: Satma, satım, satış

Fi-mâba'd: Bundan sonra, bundan böyle, bir daha

Fihâm: Çok kuvvetli, nüfüz ve itibar sahibi olan kimseler, ulular, büyükler

Feragat: Vazgeçme, el çekme

G

Gûne: Biçim, tarz

Geşt ü güzâr: Gezme, gezip tozma, geçme

Gûş-i hûş: Dikkatle dinleme

Güzerân: Geçen

H

Havass: Muhterem, saygılı

Hilâfet-penâhî: Padişah, hilafeti koruyan kimse

Hâlet: Hal, nitelik

Hasb-el-iktizâ: Gerektiğinden dolayı, ötürü

Himâyet: Koruma

Hazer: sakınma, kaçınma, korunma, çekinme

Harf be harf: Olduğu gibi, aynen, aslından ayrılmaksızın

Hedm: Yıkma, harap etme

Hâ'iz: Malik, sahip, taşıyan

Hâmil: Malik, sahip, taşıyan

Hasb: Göre, cihetiyle, gereğince

Hîn: zaman, vakit

Hâlel irâs: Zarar etmek

Hâvî: İçinde bulunduran, içine alan, kapsayan

Hutût: Yazılar, çizgiler

Hayr-hâhâne: hayırhah olana yakışacak surette, hayırhahlıkla, iyilikseverlikle

I

Istabl-ı âmire: Pâdişâh sarayının ahırı

Isdâr: Sudur ettirme, ettirilme, çıkarma, çıkarılma

İ

İnfisâh: Bollaşma

İnzimâm: Zam olunma

İsticlâb: Celb etme

İstid'â: Dilekçe

İrâs-ı halel: Zarar vermek

İnâyet: Dikkat, özenme

İnhâ': Bir vazifeye tayin veya bir maaşa terfi için yazılan yazı

İş'âr: Bildirme, gösterme

İzhâr: Gösterme, meydana çıkarma

Hevâhiş: İstek, arzu

İntihâb: Seçme, seçilme

İttihâd: Birlik

İrâde-i aliyye: Sadrazam buyruğu

İrâde-i seniyye: Padişah emri, buyruğu

İrâde-i zâtiyye: Bir adamın kendi arzusu, isteği

İbrâz: Meydana çıkarma, gösterme

İstihsâl: Hasıl etme, meydana getirme

İhkak-ı hakk: Bir hakkı usulü dairesinde yerine getirme, bir hakkı mürafaa ve muhakeme neticesinde ispat ve izhar etme

İ'tâ': Verme, verilme, ödeme

İ'zâm: Büyükler, ulular

İstikmâl: İkmâl etme, kemale erdirme, tamamlama, bitirme

İntâc: Bitirme, sonuçlandırma

İştira: Satın alma

İstirdâd: Geri almak, geri istemek

İrâ'e: Göstermek, göz önüne koyma

İhâfe: Korkutma, korkutulma

İlcâ: Zorlama

İsti'mâl: Kullanma

İzhâr: Açığa vurma, belirtme, gösterme

İstihsâl: Hasıl etme, meydana getirme, üretme

İtmâm: Bitirme, tamamlama

İstimâ'l: Kullanma

İştibâh: Şüphelenme, şüphe etme

K

Kabl: Önce

Kemâ-fi's-sâbık: Eskisi gibi

Kavâ'id: Kurallar

Kesb: Çalışıp kazanma

Kemâ-yenbagî: İcab ettiği gibi, uygun şekilde

Kezâlik: Keza, bu, bu da öyle

Kaziyye-i muhkeme: Kesin hüküm

Kıdvet-ül-hükemâ: Hikmet erbabının tabi olup boyun eğdikleri kimse

Kıdvet-ül-ümerâ: Emirlerin, beylerin tabi olup boyun eğdikleri kimse

Kadi-l-kuzat: En büyük kadı, şeyhülislam veya kazasker rütbesinde bulunan kimse

Kil ü kal: Dedikodu

Kâffe: Hep, bütün, cümle

Kesb: Çalışıp kazanma

Ka'im: Var olan, ayakta duran, kullanılan

Kaviyyen: Kuvvetle, kesin olarak

L

Leffen: İlişikte

Lâyiha: Tasarı

Li-ecl: İçin, den dolayı, maksadıyla

Lâ-büdd: Lazım, gerekli

Lede-l-iktizâ: Gerektiği zaman

M

Mu'âşır: Muhaseret eden

Mu'âteb: Azarlanmak

Müntehab: Seçilmiş

Muhtasar: Kısaltılmış

Mihmânnüvâz: Misafir perver

Mukadderet: Güç, kuvvet

Mübâ'det: Birbirinden uzaklaşma

Müteferri': Bir kökle ilgili olan

Müste'min: Aman dileyen

Masdariyye: Vergi

Mukata'a: Arazi vergisi

Müsted'ayât: Dilenen

Muvafık: Uygun

Mütâba'at: Birine tabi olma

Muvâzabet: Bir işe durmadan çalışma

Munzamm: Ek

Mutâlebe: Talepte bulunma

Muhtass: Vergi

Müvecceh: Tevcih edilmiş

Muvakkat: Geçici

Mutazammın: İçine alan

Mutâla'a: Tetkik, düşünce

Mu'ayyen: Belirli

Musalaha: Barış

Muvaşşah: Süslenmiş

Mümâna'at: Men etme

Muhassın: Korunaklı, sağlam

Muhâtara: Zarar, ziyan

Menâzil: Konaklar

Merahil: Konak yeri

Misillû: Gibi

Mûmâ-ileyh: Adı geçen

Muzırr: Zararlı

Mukaddemâ: Önce, eskiden

Me'yûs: Umutsuz

Mesâlih: İş, emir, ehemmiyetli

Müte'allik: İlgili, ilişiği olan

Me'mûn: Tehlikesiz, sağlam

Mahûf: Korkulu yer, tehlikeli

Mütecâsir: Cüret gösteren, yeltenen

Mülûk-âne: Hükümdara yakışacak yolda

Muharrer: Yazılmış, yazılı

Münâfî: Zıt, aykırı

Müstelzim: Gereken

Murahhas: Ruhsatlı, izinli

Meclis-i vâlâ-yi ahkâm-ı adliye: Islahat hareketlerinin icap ettirdiği yeni nizamnameleri hazırlamak, memurların muhakemeleriyle meşgul olmak, lüzum gösterilen devlet işlerinde rey vermek üzere 1253 (1837) yılında teşkil olunan meclis

Meclis-i vükelâ: kabine toplantısı

Memâlik-i mahrûsa: Muhafaza edilmiş memleketler; Osmanlı ülkesi

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne: Osmanlı ülkesi

Mukavele: Yazılı sözleşme

Mündericât: İçindekiler

Melfuf: Sarılmış, dürülmüş

Mazbata: Kararname, tutanak

Mârr-ül-beyân: Beyanı (yukarıda) geçmiş olan

Mârr-üz-zikr: Zikri (yukarıda) geçmiş olan

Maa-mâ-fîh: Bununla beraber, böyle iken, böyle ise de

Mümzâ: İmzalı, imzalanmış

Medhâl: Dahil olacak, girecek yer, giriş

Metrûke: Terk edilmiş

Mürd: Ölmüş

Mîr-i mîran: Beğlerbeği, eyalet valisi

Mîr-alây: Alay beği

Mâ'adâ: Dışında, den başka

Mugayir: Aykırı

Ma'-harc: Dışarı çıkacak, çıkılacak kapı

Melhûz: Mülahaza edilen, hatıra gelen

Müstecmi'ü'l-mecdi ve-ş-şeref: aân ü şeref ve büyüklüğü kendinde toplayan

Medâr: Bir şeyin döneceği, devredeceği, üzerinde hareket edeceği yer, etrafında dönülen nokta

Müddeî: İddia eden, davacı

Mefrûz: Farz kılınmış, boyun borcu olmuş

Mîr-i mîrân: Beylerbeyi, eyalet valisi

Mebrûre: Hayırlı, makbul, beğenilmiş

Mücânebet: Bir şeyden sakınma, çekinme, çekilme, uzak durma

Müşîr: Emir ve işaret eden, mareşal

Menâfi': Menfaatler, yararlar, çıkarlar

Ma'rûz-ı çâker-î kemîneleridir: Hiç bir değeri olmayan ben kulunuzun dileğidir

Ma'rûz-ı bendeleridir: Ulemanın dışında bulunanlar tarafından şeyhülislamlıkta bulunmuş olanlara hitaben yazılan kağıtlarda resmî elkap olarak kullanılan bir tabir

Makrûn: Yakınlaştırılmış, yakın, ulaşmış, kavuşmuş

Müstebân: Meydanda, açık, aşikar, açık olarak anlaşılan

Murassa': Kıymetli taşlarla bezenmiş

Mecîdiyye nişanı: Abdülmecit zamanında çıkarılmış nişan

Müteveffâ: Vefat etmiş olan, ölen, ölmüş, ölü

Mütehayyizân: İtibarlı, mühim, ileri gelen kimse

Muallâk: Ta'lîk edilmiş, asılmış, asılı, havada, boşta duran

Mukabele: Karşılık verme, karşılama, karşı gelme

Mefsûhiyet: Yürürlükten kaldırma hali, hükümsüzlük

Mâhiyyet: Bir şeyin aslı, esası, içyüzü

Mücerrib: Tecrübe eden, deneyen

Muhtelit: Karışık, karma

Münâzaât: Ağız kavgaları, çekişmeler

Mutasarrıf: Tasarruf eden, kendinde kullanma hakkı ve salahiyeti bulunan

Mâ'rûf: Herkesçe bilinen, tanınmış, belli

Mekabir: Kabirler, mezarlar

Mer'i: Yürürlükte olan, geçerli bulunan

Mu'ahedât: Antlaşmalar

Münhasır: İnhisar eden, sınırlanmış, her yanı çevrili

Müstağni: Gözü gönlü tok

Münhasır: Sınırlandırılmış, sınırlı

Makule: Takım, çeşit, soy

Müşfîk: Sevecen

Mukâleme: Karşılıklı konuşma

Muvafakat: Uygunluk, uyma

Münderic: İçinde, içinde bulunan

Müsâra'at: Acele etme, girişme, teşebbüs

Müsted'ayât: Dilenen, istenilen şeyler, dilekçe ile istenilen şeyler

Muhakka: Hak iddia etme, çekişme

Mâlâmâl: Çok dolu, ağzına kadar dolu

N

Nüvvâb: Naibler

Nezd-i me'ali-vefd: Yüceliklerin toplandığı yer

Nezâret: Nazırlık, vekillik

Nîk ü bed: İyi, kötü

Neş'et: Meydana gelme, ileri gelme

Nâşî: Dolayı, ötürü, yüzünden

U

Uhde: Yükümlülük, sorumluluk

P

Prestavnik: Temsilci

R

Rü'yet: Görme, bakma

Reftiyye: Memleketten çıkarılan eşyadan alınan vergi

Ra‘iyyet-perver: Tebasına iyi bakan

Refi‘: Yüksek, yüce

Râfi‘: Kaldıran, yükselten

Resm-i gümrük: gümrük vergisi

Resm-i kadîm: eski usul.

Rüsûm: Vergiler, gümrük vergileri, usul, merasim

Rızâ-cûyî: Razı etmeye çalışma

S

Savb: Yön

Sûret-i tesviye: Hal çaresi

Sebk: Evvelce geçme

Senâ-verî: Birini met edene, övene ait

Sünûh: Sağlam ve emin olma

Südûr: Meydana çıkma

Sadâret-penâhî: Sadrazama ait, sadrazamla ilgili

Salâhiyyet: Yetki, bir davaya bakabilme

Sâlif-üz-zikr: Zikri geçen, bildirilen

Sâlif-ül-beyân: Beyanı geçmiş, bildirilmiş

Sıyânet: Koruma

Sagîr: Küçük, ufak

Saltanat-ı seniyye: Osmanlı imparatorluğunun bir adı

Suver: Suretler

Sudya: Hakem

Sabık: Eski, geçen

Suhûlet: Kolaylık

Ş

Şehbender: Konsolos

Şâmil: İçine alan, kaplayan

Şeref-rîz: Şeref saçan

Şeref-sâdır: Şerefle çıkan, padişah emri

Şeref-sünûh: Şerefle akla gelen

Şeref-efzâ: Şeref, artıran, artırıcı

Şükr-i güzâr: Teşekkür eden, iyilik bilen

Sûret-i tesviye: Hal çaresi

T

Tefviz: İhale etme

Tahaddüs: Sezgi

Takdîm: Sunma, sunuş

Takrir: yerleştirme, anlatma

Tesyîr: Yürütme

Tebdîl: Değiştirme

Tevkîr: Güzel karşılama, ağırlama

Te’diye: Ödeme

Temhîr: Mühürleme

Tanzîm: Düzeltme, düzenleme

Tensîb: Münasip görme

Tezkîre: Hükümetten alınan izin kağıdı

Temessük: Borç senedi

Tecvîz: Uygun görme, izin verme

Tekâlif-i örfiyye: Kanun ve nizama müstenit olmaksızın idareten görülen lüzuma mebni alınan akçe vesaire ve halka yükletilen, angarya

Ta‘addî: Öteye geçme, saldırma, zulmetme

Tevâbi‘: Bir kimsenin hizmetinde bulunanlar

Tarh: Dağıtma, bölme, tayin

Tervîc: Kıymet ve itibarını artırma

Tahrîr: Yazma, yazılma

Tevki-i refî-i hümâyûn: Padişahın yüce buyruğu

Tasrîh: Tasrih olunmuş, açık söylenmiş, belirtilmiş, apaçık

Tesmiye: Ad koyma, adlandırma, isim verme

Tefrîk: Seçme, ayırma

Tesviye: Beraber etme, düz etme, düzleme, ödeme

Tevcîhât: Rütbe vermeler, verilmiş rütbeler

Tevsi‘: Genişleme, yayılma

Tazmin: Zararı ödeme

Tazyîk: Daraltma, daralma

Ta‘ahhüd: Bir işin yapılması için resmî olarak sözleşme

Tabya: Bir yerin savunulması için özel olarak yapılmış ve silahlarla donatılmış istihkam

Tahaffuz: Korunma, barınma

Tasmîm: Tasarlama

Taklîl: Azaltma, azaltılma

Ta‘dîl: Değiştirme

Tahdîd: Hudut tayin etme, sınır çizme, sınırlama

Teshîl: Kolaylaştırma

Tanzîm: Düzeltme, düzenleme, düzen verme, yoluna koyma

Tesviye: Ödeme, verme

Tasmîm: Tasarlama, kesin olarak niyetlenme

Tevsi‘: Genişletme, yayma

Tezyîd: Artırma, artırılma

V

Vikaye: Kayırma, koruma

Vüs‘at: Genişlik, kapasite

Vâzıhan: Açık olarak

Vâridât-ı seneviyye: Yıllık gelir

Vechen mine’l-vücûh: Hiçbir suretle

Vaz‘: Koyma, koyulma

Z

Zîde, zîdet: Artsın, çoğalsın, çok olsun manalariyle dua ve temennilerde bulunmak üzere kullanılır

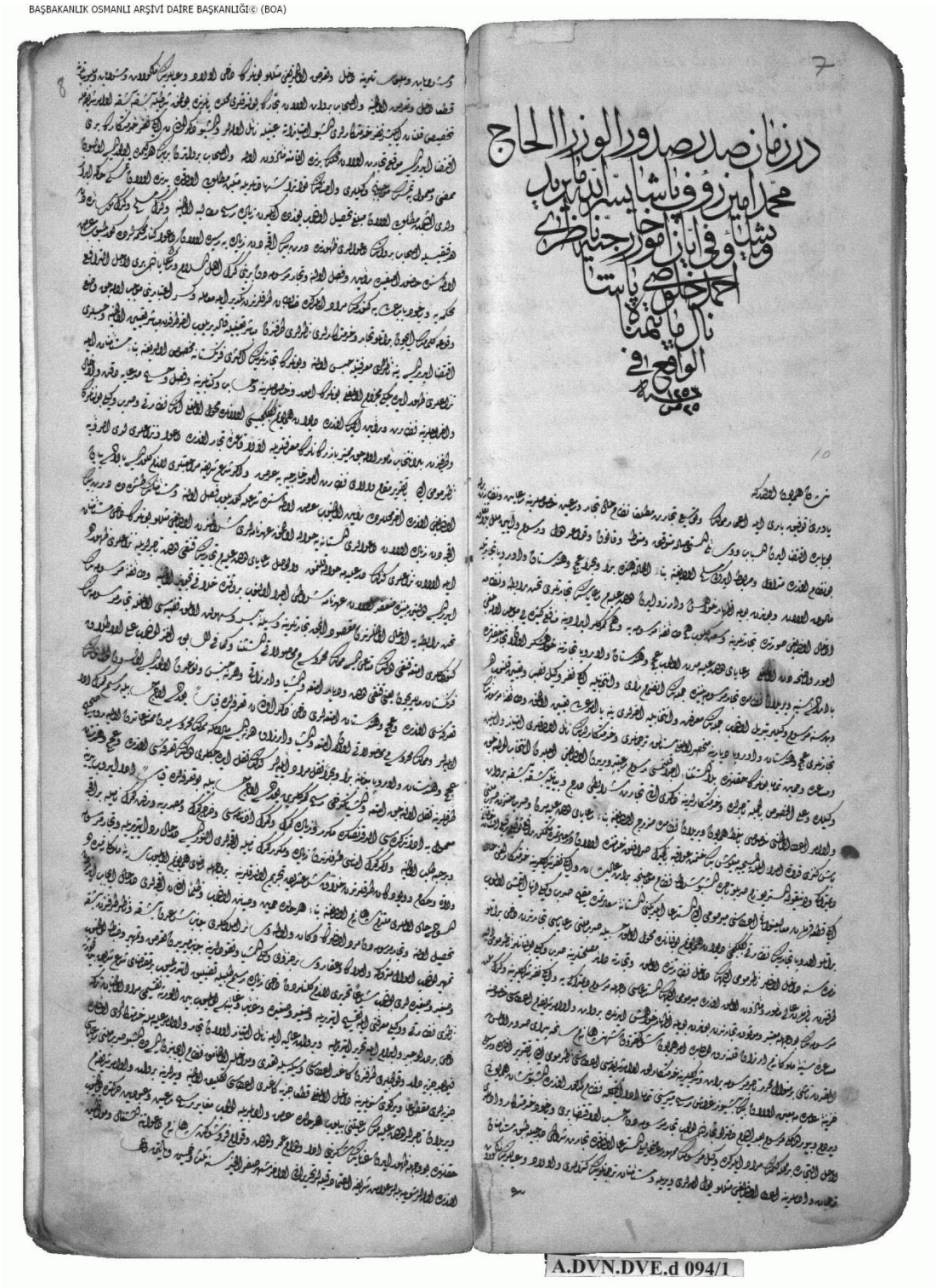
Zîdet fazluhû: Fazlı, bilgisi çok olsun

Zîdet kadrühû: Kadri, itibarı çoğalsın

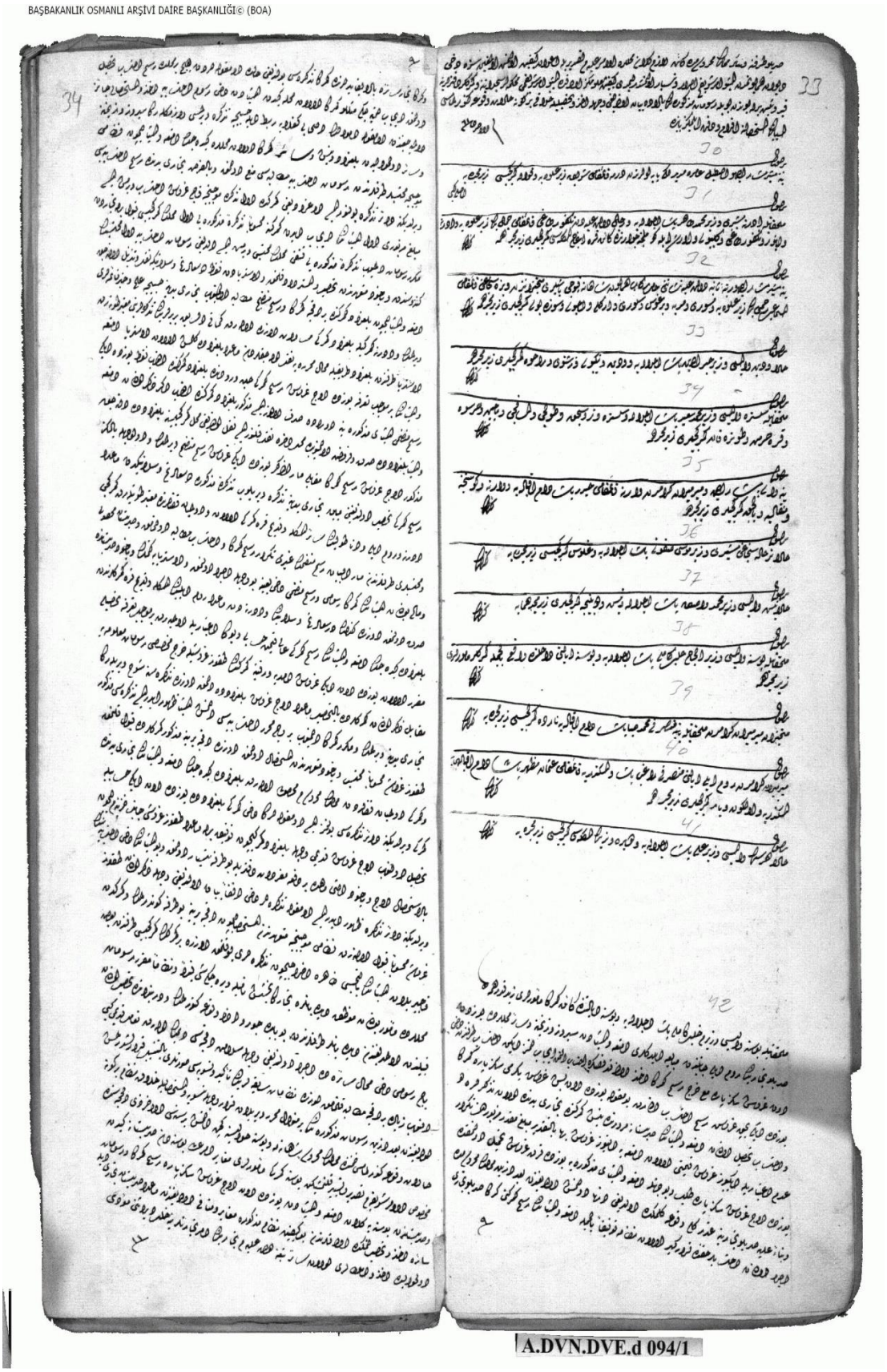
Zî-şân: Şanlı, şerefli

EKLER

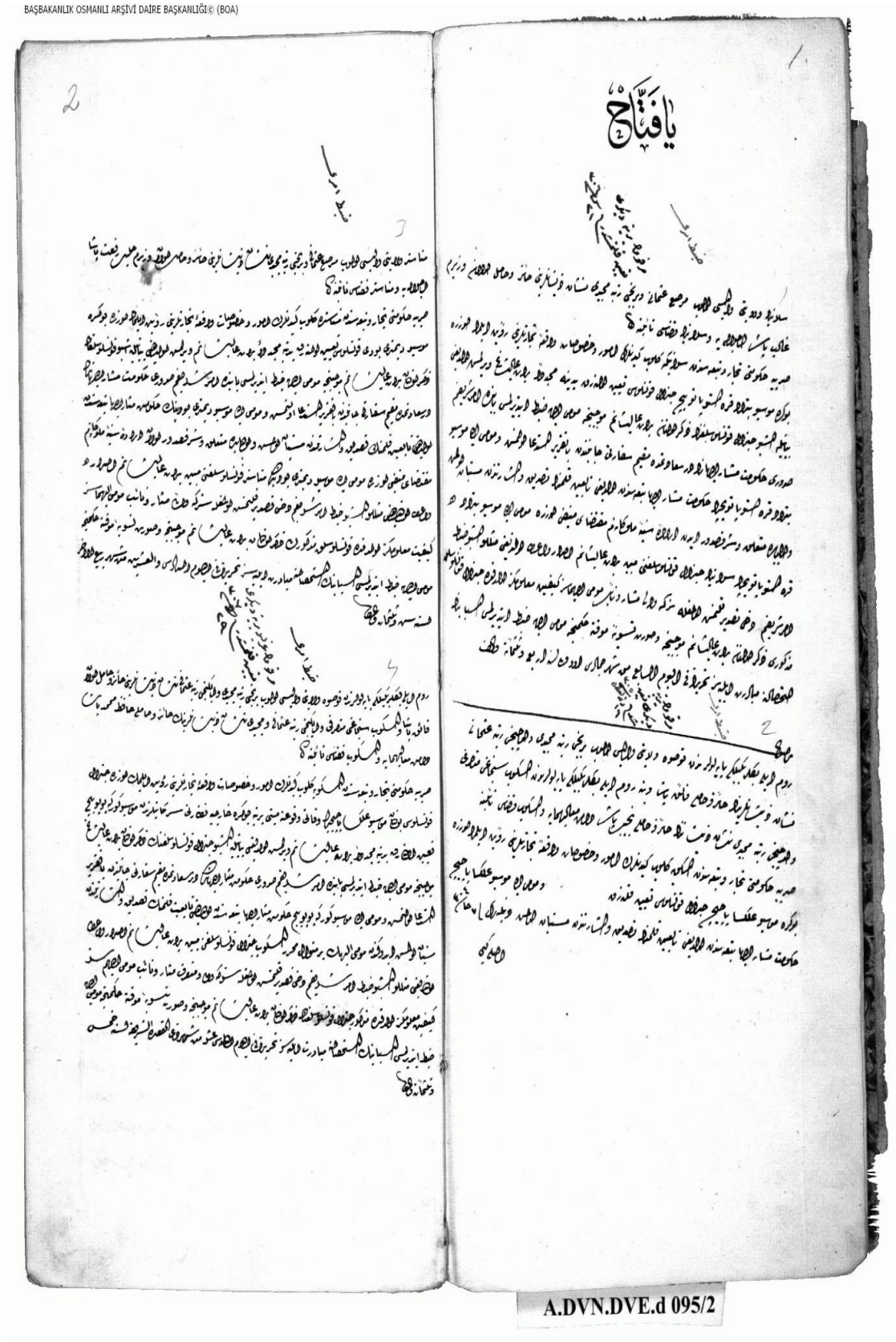
EK-1: 094/1 Numaralı Sırbistan Nişan Defterinin Orijinal Metni

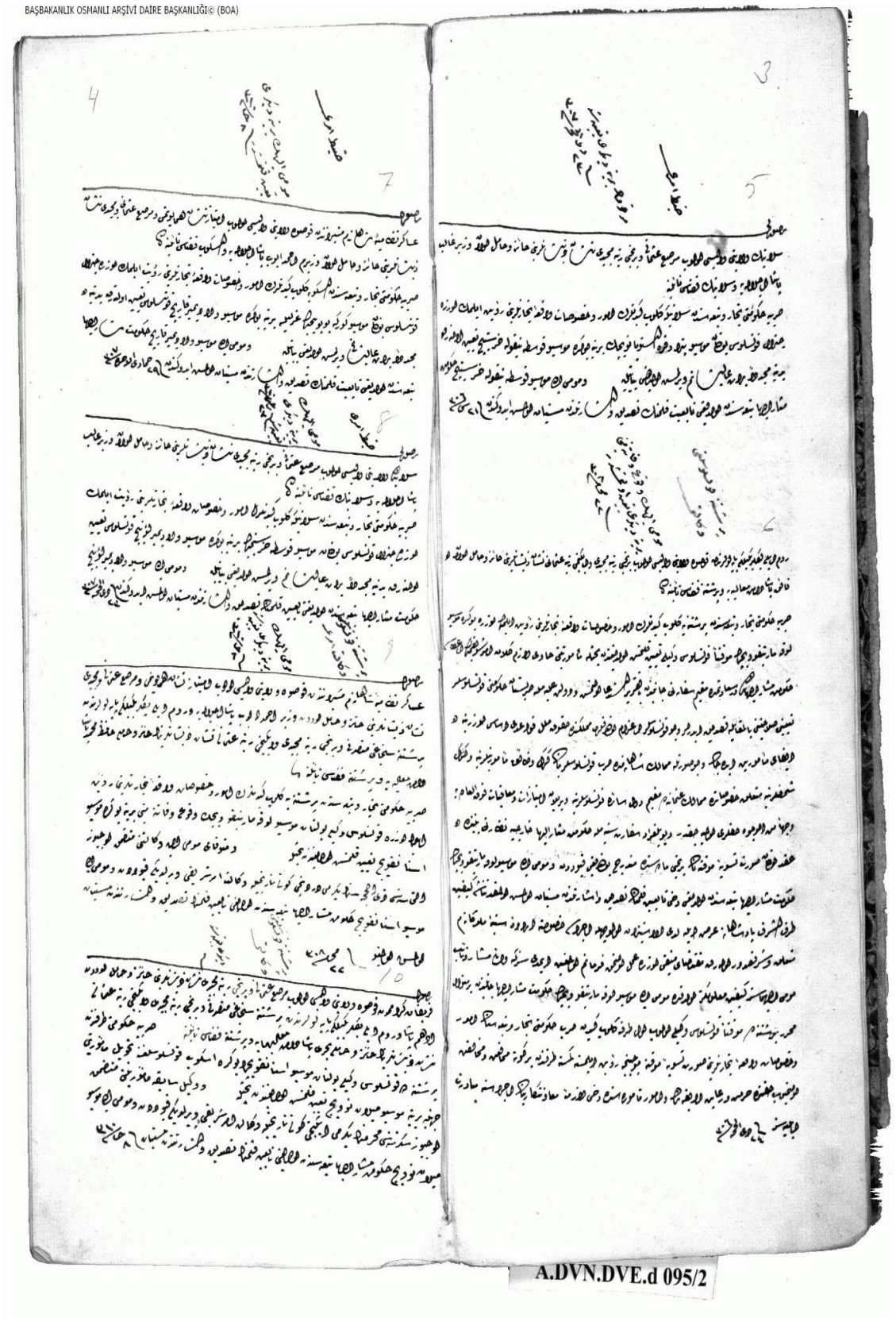
EK-2:094/1 Numaralı Sırbistan Nişan Defterinin Orijinal Metni

EK-3:095/2 Numaralı Ahkam Defterin defterini Orijinal Metni

EK-4:095/2 Numaralı Ahkam Defterin defterini Orijinal Metni

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	Ramazan KARAKAŞ
Doğum Yeri	Horasan
Doğum Tarihi	10.04.1990

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Çankırı Karatekin üniversitesi
Fakülte	Edebiyat Fakültesi
Bölüm	Tarih

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce	KPDS (…..) ÜDS (….) TOEFL (….) EILTS (….)
…	

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	
Görevi/Pozisyonu	
Tecrübe Süresi	

KATILDIĞI

Kurslar	
Projeler	

İLETİŞİM

Adres	
E-mail	karakasramazan25@gmail.com